

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

Jelen dokumentumot a Magyarörmény Tudástár ingyenes digitális könyvtárból töltötték le. A pontos felhasználási jogokat kérjük nézze meg a honlapon!

www.MagyarormenyTudastar.hu

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 257. szám
2022. január-február

„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében. A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy az eokk.hu hírportálon olvasható! **Mindenkit szeretettel várunk!**

Szentegyházak – 1

Alapítók zsinóros ruhában

Még ma is hallom *P. Kádár Dániel* atya szavát, pedig pár évtizede hangzott el: „Az örményeknek Szamosújváron két templomuk is van!” Az egyik, a régebbi, a Salamon-templom. Egyszerű, puritánnak is mondható barokk templom, két hosszanti oldalhajóval. Örménységét falfeliratok jelzik. Ma ez a legidősebb az erdélyi örménytemplomok sorában. Elnevezése alapján azt hihetnénk: az őszösvetségi Salamon királyról kapta a nevét. Nem! Az alapító-építető család egyik tagjáról: *Simai (Simaian) Salamonról*. Ő a család más tagjaival együtt ott szerepel az örmény feliratos falképen. Ami érdekes: XVIII. század eleji, zsinóros ruhában, amelyet a korabeli magyar nemesek viseltek. A falkép látható: Távol az Araráttól. Örmény kultúra a Kárpát-medencében. Bp. 2013. 8. p.

Mikor Szamosújváron jártam, 1999. szeptember 7-én ezt a templomot meg tudtam tekinteni; szombat délután volt, asszonyok díszítették, takarították.

Ez a templom inkább a hétköznapi, kisebb ünnepek alkalmával lehet használatos. Amikor még több pap tudott szolgálni a városban örmény szertartás szerint, akkor valószínűleg minden nap megemlékeztek az alapító ősről, akiknek emléke nem merült feledésbe.

Elhangzott már olyan javaslat is: az örmény eredetekre lehet emlékezni időnként örmény liturgiákkal. Volt is ilyen pl. nemrég a feldebrői templomban, ami a hagyomány – s egyes adatok – szerint örmény eredetű.

Dr. Sasvári László

Technikai munkatárs: Gulyás András

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Fabók Dávid

Szerkesztői levél

„...szabadítson meg és őrizzen meg téged az Úr a torokbajtól és minden más betegségtől!” – szól a Balázs-áldás szövege. Az örmény származású Szent közbenjárását kérő ima talán nem is fejezhetné ki jobban ez évi kívánságainkat. Persze sem az ima, sem mi nem csak a fizikai torokfájdalmakra gondolunk, hanem arra is, hogy „kígyót-békát” egymásra ne kiáltunk, ne süllyedjünk semmiképpen verbálisan sem egy bizonyos szint alá. Ránk fér ez a kívánság és ránk fér a segítség is. Magyarországon idén választások lesznek és ez a fentiek betartását mindig megnehezíti. De higgyünk! Az ima és a közbenjárás minden biztonnal segít. *Szent Balázs püspök* és vértanú életébe pillanthatunk be ezen lapszámunkban, megidézve alakját a magyar irodalom és a néphagyomány mélysegeiből is.

Lelkünk és testünk tisztulását, emelését szolgálja, ha az egyre világosodó időben, február-március táján mind több időt töltünk a szabadban. Sétáljunk, kiránduljunk, túrázzunk, ha tehetjük. Egy magyar-örmény ezen tevékenységével hírnevet is szerzett magának, hátha nekünk is sikerül. *Czárán Gyuláról* van szó, aki bár jogász lett, nem feledte régi álmát, hogy bebarangolja a Bihari-hegységet. Sőt, tudományosan bejárta hegyet, völgyet, barlangot, térképet készített, ismertető útleírásokat írt a tájról, melyet annyira szeretett és magukat, kik a bihari természetjárást oly nagyra tartották, „Bihargók”-nak nevezte el.

Örömmel adunk hírt arról, hogy a Pázmányon az itt tanuló örmény diákok nemcsak iskolára, hanem otthonra is leltek,

decemberben meg is látogatta őket *XXI. Rafael Péter Minászján* örmény katolikus pátriárka, ami komoly elismerése a hazánkban folyó armenológiai oktatásnak.

Februárban jelent meg *Dr. Békefy Lajos Ph.D.* református szociáletikus, közíró, világvallás-kutató cikke a *bekefy.agnus-radio.ro* oldalon, a máig tartó, sőt mondhatjuk, erősödő keresztényüldözésről. A cikk a témát *Aida Schlaepfer Al Hassani* Svájcban élő, libanoni származású filmrendező legújabb filmjén keresztül közelíti meg. *A Lelkek átutazóban* című film az örmény népi történetekkel foglalkozik, de a rendező más filmjeivel együtt sajnos párhuzamot láthatunk az akkori és ma is zajló keresztényüldözés között. *Aida Schlaepfer* dokumentumfilmjei elérhetők a legnagyobb videó megosztó portálon, a témában különösen a *NouN* című film megrázó, melynek címe az arab N betűre utal, melyet az Iszlám Állam fegyveresei festenek fel a keresztények házaira, mintegy megjelölve őket a pusztulásra, ahogy azt egy másik rezsím idején a Dávid-csillaggal tették. A *Noun* a „Nasrani”, azaz Názáreti jelölése. Szomorú, hogy a téma máig aktuális, ahol tudunk tenni meg mindent, hogy erre felhívjuk a figyelmet, ez *Schlaepfer* célja is filmjeivel.

Jordi Savall a régizene egyik markáns és híres mestere, aki az Örmény Lélekről készített lemezt, hagyományos örmény dallamok felhasználásával. Bemutatjuk őt és pályáját és javasoljuk a lemez meghallgatását, hogy emelkedjen a lélek és valóban világosság legyen végre a szívekben lelkében is.

Szent Balázs, Szebaszté püspöke

A lexikonok száraz tényei szerint:

Név: Balázs – Blasius, latin eredetű név jelentése: „dadogó”. **Ünnepe:** Február 3. **Attribútuma:** püspöki öltözetben, pásztorbottal egy fiúval **Andráskereszt** alakú **gyertyákkal**. **Patronátus:** orvosok, építőmunkások, kőművesek, szabók, takácsok, cipészek, kőfaragók, gyertyaöntők tekintik égi pártfogójuknak. **Ünnepét Rómában a 12. század óta ülik február 3-án. Meghalt: 316. De ki is volt Szent Balázs?**

Szent Balázs a korai kereszténység azon szentjei közé tartozik, akiknek emlékezete a kultuszban, a névadásban vagy a népszokásokban elevenen maradt meg, életükre vonatkozóan viszont kevés történetnek tekinthető adattal rendelkezünk. Ami biztos, hogy eredetileg orvoslással foglalkozott nevéhez sok csodás gyógyítás fűződik.

A hagyomány szerint örmény származású volt, és olyan példamutató keresztény életet élt, hogy a Kappadókiai Szebaszté hívő népe püspökké választotta. Balázs erre a Szentlélek indítását követve visszavonult egy magányos hegyi barlangba, jóllehet ez nem egyezett a kor püspök-eszményével. Innen vezette imádkozva, tanácsokat osztva és gyógyítva a rábizott közösséget. Madarak hordták néki az élelmet, és a vadak egy szívvel, egy lélekkel sereglettek hozzá. Addig el sem távoztak tőle, míg áldólag rájuk nem tette a kezét. Ha pedig valamelyik megbetegedett, tüstént őhozzá ment, és teljesen visszanyerte az egészségét.

A vidék ura egyszer vadászni küldte katonáit, s azok máshol hiába fáradozván véletlenül Szent Balázs barlangjához jutottak, ahol nagy sereg vadállatot láttak álldogálni. Igen megdöbbenetted őket, hogy semmiképpen nem tudják elejteni azokat, s jelentették uruknak. Az még több katonát küldött, s megparancsolta,

hogy az összes kereszténnyel együtt vezessék elébe Szent Balázst.

Azon az éjszakán háromszor megjelent Krisztus Szent Balázsnak, ezt mondván: „Serkenj föl, s mutass be nekem áldozatot!” S íme, odaértek a katonák, ezt mondván: „Gyere ki, hívat a mi urunk!” Felelt nekik Szent Balázs: „Jól tettétek, hogy eljöttetek, fiaim. Most már látom, hogy Isten nem feledkezett el én rólam.” Velük ment, s egy percre sem hagyott fel a prédikálással, és sok csodát tett a szemük láttára. Akkor egy asszony a lába elé vitte haldokló fiát, akinek torkán akadt egy halszájka, és könnyek között kérlelte, hogy gyógyítsa meg. Szent Balázs pedig kezét reá vetvén imádkozott, hogy a fiú és mindazok, akik az ő nevében valamit kérnek, nyerjék el a gyógyulás ajándékát, s a fiú mindjárt meggyógyult.

Amint Balázs a városba ért, a fejedelem parancsára tömlöcbe vetették. Másnap maga

elé állította, és meglátván, nyájas szavakkal üdvözölte, mondván: „Örülj, Balázs, istenek barátja!” Kinek Balázs: „Örülj te is, jó fejedelem, de ne mondd azokat isteneknek, hanem ördögöknek, mivel örök tűzre vettetek azokkal együtt, akik őket tisztelik.” A fejedelem haragra gerjedt, megbotoztatta, és visszalökte a tömlőcbe. Mondta erre Balázs: „Ostoba, azt hiszed, hogy a te büntetéssiddel elveszed tőlem az én Istenemnek szeretetét, aki bennem lakozik, s megerősít engem?” Mint előbb barlangjában, a börtönben is sok segítséget kérő ember kereste föl. Rabságában sok-sok csodát tett, amelyekről a legendája beszél. Ezután Balázst kivették a tömlőcből, majd mikor a fejedelem nem volt képes az istenekhez fordítani, felakasztatta egy kinzófára, a húsát vasfésűvel marcangoltatta, s így vitte ismét vissza a börtönbe.

Hét asszony ment a nyomában, és vércseppjeit összegyűjtötték. Őket is elfogták és kényszerítették, hogy áldozzanak az isteneknek. Ám ezt mondták: „Ha azt akarod, hogy a te isteneidet tisztelettel imádjuk, vitesd őket a tóhoz, hogy arcukat megmosván, tisztábban imádhassuk őket.” A fejedelem megőrül, és gyorsan teljesedik a parancs. Azok pedig megragadták az isteneiket, és a tó közepébe vették, mondván: „Meglátjuk, istenek-e?!” Meghallván ezt a fejedelem magánkívül őrtöngött, csapkodta magát, s ezt mondta szolgálainak: „Miért nem fogtátok isteneiket, hogy ne küldhessék őket a tó mélyére?” Azok így feleltek: „Csalárdul szóltak véled az asszonyok, és a tóba vetették az isteneiket.” Mire az asszonyok: „Az igaz Isten nem tűr hamisságot, de ha ezek istenek lettek volna, előre tudják, mit akarunk velük cselekedni.” A fejedelem éktelen haragjában az egyik oldalra olvasztott ólomot, vasfésűket és hét megtüzesített mellvértet tétetett, a másik oldalra pedig hét vászon-

Könyörgés Szent Balázs püspök közbenjárásáért

Istenünk, aki Szent Balázs püspököt oltalmazó segítségül adtad népednek, kérünk, közbenjárására engedd, hogy földi életünkhöz egészséget és békét, örök életünkhöz pedig irgalmat nyerjünk Tőled! Krisztus Urunk különféle adományokkal segíti Egyházát, hogy a természetfölötti hit megnövekedjék bennünk. Ajándékai áradását kérjük közös imával:

Adj, Urunk, új szenteket korunknak, akik közvetítik hozzánk irgalmas jószágodat.

Add meg, Urunk, a gyógyulás ajándékát a testi betegségben sínylődőknek.

Add, hogy a lélek egészségét is károsodás és törés nélkül őrizzük.

Add meg a hősiesség ajándékát, hogy a szent vértanúk nyomát követhessük.

Add, Urunk, hogy a szentek és vértanúk között kapjunk helyet az ítélet napján.

Urunk, Jézus Krisztus! Te megígérted, hogy a Benned hívőket jelek és csodák kísérik. Kérünk Szent Balázs közbenjárására engedd megéreznünk ajándékozó jószágodat és erősítsd testi-lelki egészségünket. Aki él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

A Balázs-áldás könyörgése

Szent Balázs püspök, vértanú közbenjárása által szabadítson meg és őrizzen meg téged az Úr a torokbajtól és minden más betegségtől. Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

inget hozatott. Azt mondta, hogy ezek közül válasszák, amelyiket akarják. Egyikük, akivel ott volt két kicsinye is, nagy merészen odafutott, s a len-ingekeket megragadva, a tűzbe vetette. A gyermekek pedig így szóltak anyjukhoz: „Édesanyánk, ne hagyj minket árván, hanem ahogy tápláltál minket tejed édességével, úgy táplálj minket a menyország édességével is!” Akkor a fejedelem felakasztatta az asszonyokat, és húsukat vasfésűvel marcangoltatta. Húsuk fehér volt, mint a hó, és vér helyett tej folyt belőlük.

Mivel pedig az asszonyok meginogtak a kínzások között, az Úr angyala odajött hozzájuk és állhatatosan erősítette őket, mondván: „Ne féljete, hiszen a jó munkás, aki jól kezdi el a dolgát, és jól is végzi be, attól, aki fölfogadta, dicséretet érdemel a bevégzett munkáért, s fáradságáért elveszi jutalmát, s jutalma örvendezés lesz.” Akkor a fejedelem levetette a fáról, s kemencébe vettette őket. Isteni közbelépésre azonban kialudt a tűz, és sértetlenül jöttek ki belőle. A fejedelem rájuk kiáltott: „Most már hagyjatok föl boszorkány-mesterkedéseitekkel, s imádjátok a mi isteneinket!” Azok pedig így válaszoltak: „Fejedd be, amit elkezdtél, mivel már elhívtunk a mennyországba.” Akkor ítéletet hozott, s parancsot adott lefejezésükre. Mikor ott álltak, hogy lefejezzék őket, letérdelve imádkoztak: „Isten, aki elválasztottál minket a sötétségtől, s az édességes fényre vezettél minket, ki minket áldozatoddá tettél, vedd magadhoz a mi lelkünket, és add, hogy eljussunk az örök életre.” S így, fejük vétetvén, az Úrhoz költöztek.

Ezután a fejedelem maga elé állította Balázst, s azt mondta neki: „Nos, most imádod az isteneiket, vagy sem?” Felelt Balázs: „Te gonosz, nem félek fenyegetéseidőtől. Tégy, amit akarsz! Itt a testem,

odaadom.” Ekkor a fejedelem a tóba dobta. Balázs pedig a keresztjelét rajzolta a vízre, s az oly szilárdan megállt, mintha szárazföld lenne. Azt mondta: „Ha a ti isteneitek igazán istenek, mutassátok meg erejüket, s jöjjetek ide!” Hatvanöt férfi lépett a tóba, de tüstént elmerültek. Az Úr angyala pedig alászállván ezt mondta neki: „Jöjj ki, Balázs, fogadd el a koronát, melyet Isten neked készített!” Miután kijött, szólt hozzá a fejedelem: „Úgy hát végleg eldöntötted, hogy nem imádod az isteneiket?” Felelt Balázs: „Tudd meg, te szerencsétlen, hogy Krisztus szolgálja vagyok, s nem imádok ördögöket.”

A szent csodáiból nem hiányzik a humor vagy paraszti huncutság. A helytartó először vízbefojtás általi halálra ítélte, de ezt túlélte. A bölcs csodatévő akkor a következőt tette: a partra érve rövid áldást adott a számára halált jelentő tóra, aztán a vízen járva a tó közepéig sétált. Ott megfordult, és barátságosan fölszólította bíráit, hogy saját isteneikbe vetett hitük bizonyosságul kövessék őt a vízen járva. Hatvanöt férfi elfogadta a kihívást, és mind a vízbe fulladt. Végül Balázs püspököt lefejezték.

Szent Balázs (Louvre)

Kezdetben hallgattak a források Szent Balázsról. Kezdetben hallgatnak róla az egyébként annyira beszédes görög atyák. Tisztelete valószínűleg nem közvetlenül a halála után kezdődött. Keleten legkésőbb a 6. századtól, nyugaton a 9. századtól már, mint a torokbajok ellen védő szentet tisztelték. A Balázs-legenda első képi ábrázolása is a 9. századból származik, mely Rómában a Szent Kelemen bazika altemplomában található. Elterjedt ereklyéinek kultusza. Így hamarosan föltűnnek Szent Balázs maradványai Tarantóban, St. Blasienben, Mainzban, Trierben, Lübeckben, Párizsban és Raguzában, ahol a város védőszentjévé is lett.

Tisztelete a 12. századtól lett általános, mégpedig egy gégedaganat elleni imádsággal kapcsolatban. Később vérzések, hólyagbetegségek, továbbá kelések, kólika, pestis és fogfájás esetén fordultak hozzá. A késő középkorban a tizennégy segítőszent közé sorolták. Az orvosok, posztókereskedők, gyertyaöntők, fűvós zenészek, barmok védőszentje, kedvező időjárásért is segítségül hívták. A tizennégy segítőszent közé sorolták. Számos templomot szenteltek neki Konstantinápolyban és Rómában egyaránt. Magyarországon a 16. századtól ismerjük a gyertyaáldást és a balázszáldás könyörgését. A 17. században nyomtatták ki a Rituale Romanum (Római Szerartáskönyv) függelékében.

Szent Balázs a népi hagyományokban

A magyar néphagyományban a **balázsjárás** népszokása kötődik a szent emléknapjához. Ezt a szokást, melyet balázsolás néven is ismertek, elsősorban a Dunántúl északi részén jegyezték fel, a 17. századtól kezdve, de a Kárpát-medence nagy részében elterjedt szokásnak számított. Az iskoláskorú gyerekek végigjárták a falvak házait és áldást kívántak a családoknak.

Ennek során egyes helyeken rövidebb, szindarab szerű előadásokat is tartottak, másutt csak rövid köszöntőt mondtak vagy énekeltek. A gyerekek közül az egyik fiú Szent Balázs püspöki ruhájába bújt, a többiek pedig különféle jelmezeket öltöttek magukra. Nyársat vittek magukkal és az áldáskérő szövegek elmondása után a háziak étellel jutalmazták meg őket. A falujárás után az ételeket elvitték az iskolába vagy a templomba, hogy azzal támogassák a közösséget. Ott az étel egy részét közösen fogyasztották el. Az adományok begyűjtése mellett a balázsjárás – amolyan reklámkampány is volt – ennek során toboroztak még több gyermeket az iskolába.

*Krisztus Jézus teremtötte,
Szűz Mária oszlassa,
megváltó Isten segítse!
Torokgyógyító Szent Balázs,
könyörögj érette! (Ráolvasás)*

Gabonaszem megáldása

A Mura-vidéken és Baranyában a gazdák a szőlőskertjük négy sarkában megmet-szettek egy-egy tőkét, hogy Balázs védje meg a termést, zavarja el onnan a szőlőszemeket csipegető madarakat, nehogy kárt tegyenek a termésben. A délvideki Topolyán a gazdák néhány gabonaszemet helyeztek zsebükbe és úgy mentek be a templomba. Ott azért imádkoztak, hogy a szemek jó termést hozzanak. Hazatérve a gabonaszemeket az állatok elé szórták, hogy a jószág ne legyen beteg.

Szent Balázs a magyar irodalomban

Pilinszky János 1961-ben így ír Szent Balázs ünnepéhez kapcsolódóan és talán ez a szentek tiszteletének egyik legfontosabb meglátása: *„Aki hívő a Balázsgyertyák fényébe térdepel, még ha arra kérné is Szent Balázs közbenjárását, szíve legmélyén, legvégül mégse a „közvetlen csodára”*

számít. Annál szinte többet és mélyebbet remél: a szent közbenjárását Istennél. Legvégül tehát Istenre bizza kérését magát is. Igen, aki a Balázszáldást magára veszi, Isten végső irgalmába vetett bizalmának adja tanújelét. Nem szokás és nem is babona, hanem Isten irgalmába vetett

végző, s nagyon is felnőtt bizalmunk megvallására szép alkalom hát a szent ünnepén az oltárrács elé térdelnünk.”

Források:

Váci Egyházmegyei honlap anyagai,
Jacobus de Voragine: Legenda Aurea

Emlékezzünk Szent Balázsról

(népdal)

Emlékezzünk Szent Balázsról,
Hogy ma vagyon napja;
Többször is, hogy megérhessük,
Az Úristen adja!

Emlékezzünk Szent Balázsról,
Kérjük szent áldását:
Mindnyájunktól távoztassa
Torkunknak fájását!

Szent Balázs a torokfájás
Ellen nagy védelmünk.

Adjál is hát nyers szalonnát,
Háziasszony, nekünk!

Csak hozz hurkát, kolbászt, sunkát,
Nézd, a nyársunk üres!
Ha sajnálod ajándékos,
Maradj magad ehese!

Elmúlik már a víg farsang,
Mi azt nem siratjuk.
Majd a böjtön iskolában
Jobban tanulhatunk.
Sirassák meg a lányok, kik
Otthon maradának,
Kiknek a sok méreg miatt
Ráncos az orcájuk!
Hapodári-kapodári –
A hamvazószerda.
Füzzetek, lányok, koszorút
Kővágórsi dombra!
Mi már többé nem tréfálunk,
Ajándékot várunk.
Rólatok megemlékeztünk,
Istennek ajánlunk!

Kedves Olvasóink!

„Vesztítve szeretünk csak igazán”

Prof. Dr. Kabdebó Lóránt irodalomtörténész, Budapest-Zugló és Miskolc díszpolgárát, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának alapító dékánját 2022. január 24-én magához szolgáltatta teremtője.

Emlékét a tiszteletére tartott rendezvényekkel is folyamatosan őriztük.

A gyászoló család

Várady Mária

Mi szükség van a szúnyogra?

A XV. Budavári Örmény Nemzetiségi Nap címét Nóti Károlytól kölcsönöztük, természetesen a címhez tartozó jelenetet láthatta a Nagyérdemű Közönség.

Istenem! 2007 szeptember 8-án, szombaton 17 órakor a **Vidám Örmény Est**-tel olyan sorozatot indítottunk el, amely a tizenötödik közösségi ünnepéhez érkezett!!

Nagyszerű dolog örménynek lenni! Örömteli találkozás ez; hűséges, fűrge észjárású, művelt közönség előtt felidézni a múltat. Igen, mi *Flórián Antal*, *Bánffy György*, *Tarján Tamás*, *Sediánszky János*, *Szöke István* rendező szellemi alkotásában részesültünk még. És most is velünk vannak *Mikó István*, *Szabó Anikó*, *Koltai Róbert*, *Körtvélyessy Zsolt*, *Bregyán Péter*, *Benkő Péter*, *Rusz Milán*, *Kilyén Ilka*, *Simon András*, *Varga Tamás*. És a fiatalok: *Haik Viktória*, *Máté Krisztián*, *Németh Anna*, *Jeges Krisztián*, *Kiss Zsuzsanna* (*Zsuzsmó bohóc*), *Gál Csengelle*, *Lengyel Andrea*, *Pányoki Bence*, *Pánczél Klaudia*! Kiváló művészek – zenészek is szerepeltek nálunk: *Szilasi Alex*, *Hegedűs Valér*, *Yengibarian Dávid*, *Andor Edit*, *Gáti Pál*, *Schupp Gabriella*.

Mindenki emlékezett a „rég motorosra”, hogy bár a nagyságos asszonyt (*Várady Mária*) *Tenyér (Máté Krisztián)* elvesztette, „*Lepsénynél még megvolt*”. Hogy *A csillárt is meg lehet enni*, vagy az *Óvatos ember, hamis tanú (Jeges Krisztián)* a tárgyaláson előadta az egy szál kalapban álló hölgy történetét, vagy a *Süt a hold* horgászbotos holdkóros történetét.

És most lássuk mi történt január 29-én. A szeszélyes időjárással dacolva jöttek a gyerekek. Zsuzsmó bohóc műsorából nem

lehet kimaradni! *Sere Petra* volt a legszerényebb színeslabda-gyűjtő aki a Jókai Anna Szalon zongorája alá fűrgén bemászott és rekord számú labdát gyűjtött.

Szépek lettek a farsangi álarcok, ügyes kezek segítettek a kicsik munkáját. *Judit* és *Réka* jól és összehangoltan vezették a kézműves foglalkozást. A résztvevők határozott elképzeléssel fogtak hozzá, lettek állatos és csillogó álarcok. *Rózsa Bátor* is szép álarcra távozott.

A Farsang velejárója a farsangi fánk, hát muszáj fánkeves-versenyben bizonyítani. I. helyezett: *Sinka Sára*, aki morzsát sem ejtett le, II. helyezett: *Sere Dénes* remek teljesítménnyel! A harmadik helyre mindenki befutott, még a legkisebb *Petra* is. A szokásnak megfelelően, a fánkokat az

A fánkeves-verseny nyertesei

A legcsillogóbb maszk büszke készítője

örmény zászló színeinek szalagjaira fűztük, *Sinka Dani* utasítása szerint: piros, világoskék, narancssárga. Süti és az elmaradhatatlan kakaó mindenkinek jutott.

Fontos, hogy az örménységünkkel gyerekkorban találkozzanak a fiatalok, így természetes lesz számukra, hogy az örmény közösséghez is tartoznak. Ez alkalmat ad arra, hogy a családban szó essék a többes identitásról, hihetetlen erős őseinkről.

Délután 16 órakor kezdődött a felnőttek műsora. A Jókai Anna Szalon díszterme megtelt, szabad hely nem maradt!

Kedves Olvasó! Ha nem voltál ott, nem tudod elképzelni! Ha ott voltál, tudod, hogy milyen szeretet hatja át ezt az ősei hazájától 800 éve elszakadt Kárpát-medencei örmény közösséget. Szívünknek kedves a duduk hangja, amelyet *Juhász Endre* szólaltatott meg. *De Wass Albert* gondolatai erősítenek minket, hogy higgyünk a jövőnkben. *Lengyel Andrea* patetikus előadása illet a magasztos gondolathoz. Az integráció tanúbizonyossága, hogy a székely népdalok ugyanolyan kedvesek nekünk, sőt. E dalokkal *Gál Csengelle* gyergyói származású, „örmény nagymamás” fiatal művésznőnk bemutatkozása vastapsosra sikerült.

Jeges Krisztián köztünk itthon van, bizony szeretjük, újra-újra meglep művészi előadásmódjával. Ő valóban a „rég motoros”. A hajdani hatalmas sikerek – a *Lepsénynél még megvolt*, *A csillár*, *Süt a hold* –, arra biztattak, hogy újra legyen színpadí jelenet. Így került terítékre *A gomba* és a *Mi szükség van a szúnyogra*, *Nóti Károly* remek jelenetei. A közönség már nevetve fogadta a kerti széket cipelő Müllert (*Várady Mária*) és a pöffeszkedő Sümegit (*Nemes Gusztáv*). A találékony-sággal Mikulicsot (*Jeges Krisztián*), a főnököt is megpofozó jelenet nagy-nagy sikert aratott természetességével, fegyverezett eszközeivel, kidolgozott játékaival. Átgondolt, logikus poentírozás és hihetetlen játék jellemezte a színészeket *A gomba* című jelenetben is. Gordon (*Pányoki Bence*) és Gordonné (*Gál Csengelle*) üde játéka, Bertrand (*Jeges Krisztián*) nagy haldoklási jelenete, Mari (*Lengyel Andrea*) tragikus megszólalásai önfeledt szórakozást biztosítottak.

Sztárvendégünk *Voith Ági* Jászai Mari-díjas, Erdemes művész volt. Ő minden időben VAN! A jelenben pedig rövid időre szívvel-lélekkel a miénk volt. Izgulva vártuk, szeretve fogadtuk, sajnáljuk, hogy nem tartott reggelig az előadása. Különös, különös tünemény! Ha hallgatjuk, boldoggá tesz, ragyog-árad belőle a szeretet és az erő a közönsége felé! Vibráló egyénisége lebilincsel, isszuk őszinte szavait!

Megható a családja – fia, unokái iránti szeretet –, csakis örmény ragaszkodás ez. A közönség érezte a féltő szeretetet, amellyel most bemutatva 17 éves unokáját, *Bodrogi Enikót* a vér szerinti közösségnek. És mi örömmel fogadtuk! Bizony követni fogjuk sorsát!

„Engem nem lehet elfelejteni”... az a „Jamaikai trombitás”... – nagy és felejthetetlen élmény számunkra. Visszajel-

A kiváló műsor előadói

zésekéből: „Csodálatos volt, fantasztikus volt, klassz temperamentum... Mind művészi, mind fizikai teljesítménye döbbenetes!” „Enikő kedves, aranyos, szép!” Halleluja!

Körmendi Péter zongoraművész ezúttal „beugrott” az állandó zongora-kísérő helyett (Covid miatt), de ilyen magas szinten már könnyű, és minden bravúros játék. Köszönjük!

A prima, híres örmény ízek a *dr. Issekutz Sarolta Erdélyi örmény konyha fűszerezve* szakácskönyv sikerét öregbíti. Maradék-talanul elfogyott minden.

Köszönjük Kovács László György képviselő úrnak, hogy velünk volt, hogy pártfogol minket. Jó érezni a *Budavári Önkormányzat* képviselő testületének egyetértését és folyamatos segítségét azért, hogy feladatunkat elláthassuk, sikerrel teljesíthessük.

Nélkülözhetetlen a támogató együttműködés az *Erdélyi Örmény Kulturális Központtal*! Köszönjük a ránkfigyelést, támogatást!

Az ANI – Budavári Örmény Színház vezetője Várady Mária, a szép műsor

háziasszonya, szerkesztője, könnyed műsorvezetője, örömmel hallotta *dr. Issekutz Sarolta*, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnök-asszonyának elismerő szavait, és hogy további vállalkásokra biztatja művészeinket!

Ezúton köszönöm *Szekeres Nikoletta* igazgatónő empatikus hozzáállását, aki mindent megtett az előadás érdekében. Tudom, hogy ezáltal segítette a mi hatalmas sikerünket a Jókai Anna Szalonban.

Nem kétséges, hogy készülhetünk a XVI. Budavári Örmény Nemzetiségi Napra. Reméljük, hogy a Kedves Közönség akkor is velünk lesz!

Az érdeklődő közönség

Fabók Dávid

„Csak az halt meg, akit elfelejtenek” Czárán Gyula, a Bihar-hegység feltárója

„Mint pusztító villám sújtott le folyó évi január 6-án Kolozsvárt a hír, hogy *Czárán Gyula*, egyesületünk tiszteletbeli tagja, szívszélhűdésben hirtelen meghalt Menyházán. Hogy mi volt *Czárán Gyula* a turistaság terén, arról fogalmat szerezhett az, aki e folyóiratnak vagy a *Turisták lapjának* évfolyamait 1899-től figyelmesen lapozgatta.” Írta 1906-ban, a Kolozsváron megjelenő *Erdély* című honismereti folyóirat 1-2. száma. De ki is volt *Czárán Gyula*, aki „turistáskodással” szerzett hírnevet magának?

Czárán Gyula, vagy *Seprősi Czárán Gyula* 1847 augusztus 23-án az Arad megyei Seprősön született, nemességet szerzett örmény eredetű családban. Apja *Czárán Gergely*, egy Aradon letelepedett örmény kereskedő unokája, anyja *Baracházai Capdebó Anna*. A család 1830-ban vásárolta meg a seprősi, több ezer hektár kiterjedésű birtokot.

A Czáránok Gyergyóból kerültek a seprősi pusztára. Gyergyóba pedig a moldvai városokból és lengyelországi telepekről. A moldvai örmény telepek a XV. század elején jelennek meg. A XVII. században kisebb-nagyobb csoportokban települnek át Erdélybe, ahogy Tarisznyás Márton gyergyószentmiklósi történész felvázolta volt az útjukat. Évszázados moldvai tartózkodásuk emléke megőrződött olyan családnevekben, mint a Czárán – földműves, Kápdebó – ökörfej, Korbuly – holló, Vakár – marhakereskedő, Verizár – káposztás. Főként állatkereskedők, később állattenyésztők voltak. Az alföldi puszták alkalmasak hatalmas csordák legeltetésére. Egy vásár után a környék parasztjai kismennyiségű érezték magukat, mivel az új tulajdonosok azonnal hozzákezdtek a natúrrendezéshez, s a földkimérések meglehetősen erőszakos-

san folytak le. Még lázadás is fellobbant, éppen Seprősön, Körösköz legnagyobb településén, 1824-ben. *Kovács Géza* aradi történész *Ahol Dózsa és Horea hadai jártak* című könyvében feldolgozta a múlt századi eseményeket is. Az úriszék végül is kártalanította a jobbágyokat, újra merre a külső telkeket és a közlegelőt, egyben megerősítette a Czáránok birtokjogát. *Idős Czárán János* 200 forintos adományt hagyott a szárhegyi kolostornak, ez gyergyói kötése utolsó szálát jelentette. Immár

nemcsak honosnak éreztek itt magukat a Czáránok, de rokon és barát örmény-magyar családokat is idecsalogattak a román faluba, a Csíkyakat, Kapdebókat, Kövéreket, ők jelentették Seprős magyarságát *Kralovanszky László* okleveles hadmérnökkel együtt, aki szintén földet vásárolt volt a seprősi pusztán.

Czárán Gyula az elemi Seprősön végzte. Középszkolai tanulmányait Aradon, az Aradi Minorita Gimnáziumban kezdte, majd Pozsonyban folytatta. Mérnök szeretett volna lenni, de apja kívánságára jogi tanulmányokat folytatott Budapesten 1865-1867 között, majd Bécsben. Egy súlyos hólyagos himlő és tüdőgyulladás után, második szigorlata előtt kénytelen volt befejezni tanulmányait és 1871-ben hazatért Seprősre, hogy betegeskedő apja helyett gazdálkodjék. A gazdálkodás és a jog helyett azonban inkább kirándulni szeretett. Beutazta Erdélyt, a Magas-Tátrát és több európai országot, mint Olaszország, Németország, Ausztria, a Francia Alpesek.

45 évesen kezdte el a Selmecebányai Erdészeti és Geológiai Egyetemet és el is végezte. A családból több neves ügyvéd származott, ám a legnevesebb *Czárán Gyula* lett. Midőn atyja meghal, birtokait bérbe adja, s jövedelméből Menyházán villát bérel, ahol a teleket tölti. Az év többi részét alkotó turistáskodással tölti.

Az Országos Örmény Önkormányzat tagja, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület alelnöke és az Erdélyi Örmény Kulturális Központ Intézményvezető helyettese, *dr. Czárán István* le származottja jelen cikk főszereplőjének. Vele való beszélgetésből ismert tény, hogy *István* felmenői voltak a korabeli *Czárán Gyula* birtokok bérlői, ezen bérleti díjakból fedezte *Czárán Gyula* felderítő útjait.

Nemcsak bejárja a hegyeket, de feltárja barlangjait, s leírásokat közöl a Turisták

Lapjában, az Erdélyben és a Nagyvárad című lapokban. Hangulatos leírásai mellett útikalauzt ír, a Bihar-hegység feltárására nem sajnál sem időt, sem fáradságot, sem pénzt. 1880-1905 között, tehát 25 éven keresztül minden energiáját a Bihar-hegység kiépítésére, az itteni turistaság fellendítésére fordította. Utakat, hidakat, létrákat készíttetett szinte a hegység minden látnivalójához. Mindezt a saját költségén. Vízéseket, sziklaalakzatokat, karsztjelenségeket tárt fel. Útjelzéseket, útjelző táblákat helyeztetett el. Egyetlen emberként egy egész testület munkáját végezte el. Turistatársai a „Galbina fejedelme” címmel tüntették ki a nagy alkotót.

„Országosan ismertté vált neve a révi barlang felfedezése és feltárása alkalmából, pedig aránylag még ez volt egyike az ő legkisebb turista alkotásainak.” Írja róla szintén a már idézett *Erdély* című folyóirat, majd kiemeli:

„Mindenkivel barátságos, nyájas, el-özékeny, a szegényeknek és szűkölködőknek pedig bőkezű jótévedője, gyámolítója volt. Menyházán díszes karácsonyfával és gazdag ajándékokkal szokott kedveskedni a szegényeknek, amiről másfél héttel halála előtt sem feledkezett meg, pedig ekkor szivbaja már mindig sűrűbben és erősebben kezdte gyötörni.

Efféle jótévedményben igen sok szegény embert részesített. Amikor Biharfüredet kirándulásainak központjává tette, hogy a kirándulók számára elegendő számú ló álljon rendelkezésre, a közeli falvak megbízható lakosainak pénzt adott lóvásárlásra, azzal a kikötéssel, hogy az évad alatt a lovak a fürdőközösség rendelkezésére álljanak és hogy a lovak vételárát a kirándulásra szerzendő pénzből neki lassanként visszafizessék.

A hozzá legközelebb állók véleménye szerint jobb és nemesebb volt, mint aminőnek

legjobb barátai hitték. Valódi mintaképe volt a határozott, nemes férfias jellemnek. Erős akarata nem ismert akadályt az emberi gyengeségek leküzdésében, az önképzésben, a jónak munkálásában.

Szerette a zenét és négy hangszeren maga is kiváló technikával és finom ízléssel játszott, dacára annak, hogy az utolsó időben folytatott életmódja mellett az esztendőnek legfelsőbb egyharmadrészét töltötte szép és kényelmes menyházai lakásán, hangszerei, könyvtára, gyűjteménye között.”

Czárán egyik legnagyobb eredménye, hogy számos olyan barlangot fedezett fel, melyeket sem a nagy elődök, nehéz megközelíthetőségük miatt pedig sem a helyi lakosok nem ismertek. Egyik kiemelkedő barlangi tevékenysége a Meleg-Szamos vadregényes forrásvidékének feltárása, kiépítése volt, melynek a Szamosbazar nevet adta, benne a 260 méter hosszán végigjárható sziklaalagúttal, az Aragyásbarlanggal. E csodálatos területeket a *Turisták Lapjában* ismertette, mely 1905-ben 39 oldalas különnyomat formájában önállóan is megjelent.

Barlangos szempontból legjelentősebb a Meziádi-barlanggal kapcsolatos tevékenysége. A barlang első szakaszát már korábban is ismerték, Czárán viszont az egész, közel 3,5 kilométer hosszú barlangot felkutatta, lépcsőkkel, létrákkal járhatóvá tette, és a cseppkőképződményeket elnevezte. 1902-ben fejezte be a munkát, s az 1903-ban megjelent „*Kalauz a Biharfüredi kirándulásokhoz*” című könyvében 16 oldalon ismertette a barlangot és adott útmutatót a bejárásához.

Nevéhez köthetik többek között a Galbina szurdokának és barlangjainak, a Csodavár pazar szakadékdolinájának és barlangja első részeinek, a menyhási Citramontán-barlangnak feltárása és kiépítése is.

Jelentős szerepe volt a révi Zichy-barlang (most Révi-vizesbarlang) feltárásában. 1903 novemberében az általa végzett robbantások nyomán jutottak be *Handl Károly*val a barlang első részeibe. A további feltárásban és kiépítésben személyesen már nem vett részt, de állandóan figyelemmel kísérte és támogatta a munkákat. A barlang 1905. évi megnyitására az *Erdély* című folyóiratban részletes leírást ad a barlang bejárható részéről, mely 18 oldalas különnyomatban önálló füzetként is megjelent.

Dr. Czárán István megemlíti, hogy amikor Czárán Gyula Menyházára költözött és elkezdte járni a hegyeket nagy szakállal és egy bottal, a helyi babonás emberek „priculici”-nak vagy „prikulicsnak” nézték (a prikulics egy ártó szellem a román mitológia szerint, a rossz emberekből lesz haláluk után „priculici”) és pár alkalommal állítólag meg is verték. Idővel azonban megismerték Czáránt és megszerették, ugyanis nagyon sok ember munkaadójává vált a turisztikai útvonalak kiépítése kapcsán.

„Érdemetlenekre nem pazarolta jóságát. Kitűnő érzéke volt embereinek megvásárlásában. Aki nála feltáró munkálatai közben csak egyszer is dolgozott, az mindig büszkén emlegette, hogy ő is járt Czáránal. Ennek olyan kvalifikáló jellege van a Bihar-hegységben, hogy elmondja magáról az is, akit meg nem illet. Ha az általa megindított turista-élet a Bihar-hegységben tovább fejlődik, elképzelhető, mennyire fog szaporodni Czárán ál-„munka társai”-nak a száma, a hogy ő szokta volt nevezni napszámait” írja az Erdély.

„A természetnek szokatlanul nagy méretű tárgyai, aminő egy hatalmas vízese, katlan, föld alatti teremsor stb. parányi-ságunk, gyengeségünk érzetét kelti fel

bennünk, megfélemlitenek; azért, amikor Czárán ilyeneket mutat, mindig elvezet szép kilátó helyekre is, ahol lelkiünk felemelkedik, gondolatunk szárnyakat kap, ahol önérzetünket, bátorságunkat visszanyerjük. Az ő kórujtjai rendszeren a megismert imponáló, megfélemlítő természeti jelenségek legyőzésével végződnek. Akadályt nem ismerő, merész kivitelben rejlik az ő turista alkotásainak nagysága. Valóságos hősköltevények ezek a maguk nemében!” Dr. Szádeczky Gyula 1905 nyarán egy társasággal felkeresi a Galbinaközközben a Czárán Gyula vezette munkálatok színhelyét. íme, hogyan ír erről: „... betértünk a keskeny hasadékszerű völgy részletbe, mintegy varázsütésre megváltozott a kép. Fejedelmi remek parkba jutottunk, ahol a különböző szélességű és lejtésű ösvények, külön lovak és külön gyalogosok számára, szelik egymást, vezetnek egyrészt le a völgybe, a tomboló Galbina mellé, másrészt pedig fel a barlangi hotelbe (...) egy régi vízelőtörés szája ez, amely kb. 10 méter szélesség mellett vagy 25 méter mélyen nyúlik be a Tábor-hegy mészkő sziklatömegébe. Előtermében a fal mellett tűzhelyek, nedves ruha szárítására szolgáló állványok foglaltak helyet. Beljebb kétoldalt tábori ágyak, fenyőlombbal, vízhatlan takarókkal borítva, középen asztal, körülöttük különböző vastag fatörzsekből fűrészelt üldökék. Hátsó részén emelvények szolgálták a podgyász elhelyezésére, leghátul az összeszűkülte végében pedig a robbantáshoz szükséges dinamit-ládák voltak elrejtve. Czárán személyes szükségleteire két szolgát tartott, az egyik szakácskodott és őrizte a hotelt, a másik követte őt a munkálatokat irányító és ellenőrző utaiiban. [...] Reggel házigazdánk volt az első, aki felkelt. Négy órakor talpon volt az egész személyzet. Reggeli után minden-

ki munkához látott, amelyből mi rendszeren csak késő este tértünk vissza, amikor készen várt bennünket a párolgó bab- vagy lencseleves. Felszerelésünkkel előkerültek a legkülönbözőbb élelmiszerek, farskástvágyunkat igen változatos és gazdag lakomával elégítettük ki, miután számot adtunk egymásnak a napi eredményekről. Czárán a maga személyét illetően a lehető legegyszerűbben élt. Finom turista élelmiszerei raktáron voltak, de ezek nagyrészt inkább csak vendégei részére tartotta.”

Az utolsó évben mindig sűrűbben kezdett jelentkezni asztmátikus bántalma, ami időnként megnehezítette mozgását is. Bajának igazi komoly természetéről Menyházára hazatérőben, december közepe táján szerezhetett tudomást, mert Menyházáról irt első levelében szól olyan hangon, melyet azelőtt sohasem használt.

„Nekem bizony, úgylátszik nem nagyon jól fog az újév beállítani. Már régebbi idő óta fejlődő szívbjajom most az ősszel, különösen az utolsó időben, úgylátszik, nagy haladást tett, s úgy érzem magam, hogy elénekelhetem Petőfivel:

Bizon, bizon csehül vagyunk!
Mellem szorul, majd megfúlok;
Szivem táján valami rág...
Belőled én, árnyékvilág,
Aligha el nem patkolok.

Növéréi Szidónia, Csiky Viktorné és Irma, Özv talpasi Kabdebo Béláné családjakkal együtt, az első nyugtalanító hír vételére siettek hozzá. Vele töltötték Mennyházán a karácsonyi ünnepeket. Szokása szerint most is díszes karácsonyfával és ajándékokkal örvendeztette meg a szegény gyermekeket. Állapota annyira megnyugtató lett, hogy az ünnepek után csak Szidónia maradt nála, a többi családtagok a legjobb reménységben mentek haza Budapestre, illetőleg Seprőrsre.

Ő maga azonban nagy gonddal rendezett el mindent, mintha érezte volna a komoly veszedelmet. Halála napjának reggelén felkereste meghitt jó barátját Rallauer Kristóf menyházai plébánost, akinél levő régebbi végrendeletét újjal cserélte ki. Este még jóízűen megvacsorált, de vacsora után hirtelen rosszul lett. Aggódó nővére papért küldött, de mire a jó barát megérkezett, a legnemesebb szív végkép megszűnt dobogni.

Végrendelete szerint egyszerű fakoporsóban temették el, ott, ahol a halál utól érte. Az a nagy szeretet, amellyel a vidék szegény népe iránta viseltetett, megható temetésén abban nyilvánult, hogy előkelő nagy számú rokonain és tisztelőin kívül megjelentek küldöttségileg a közeli falvak egyszerű román nemzetiségű lakosai is.” Jegyezte fel Czárán életének végét Dr. Szádeczky Gyula.

Czárán Gyula halálára Ekefalvi (Merza Gyula)

Erdő, szikla, vizzuhatag
Alig öltött téli ruhát...
S íme, hőszenfedő alatt
Már gyászolják Czárán Gyulát.

S ki sok barlang mehét ásta,
Most úgy szállt a föld mélyébe,
Hogy az E. K. E nagy utásza
Átlépett az öröklétbe.

Ez utolsó kirándulás,
Melyből visszatérés nincsen,
Méglep, mint egy csillaghullás...
S bánkódunk a vesztett kincsen.

A természet oly sok titkát
Egy öltön át kifürkészte,
De hová a halál vitt át:
Az talányok rejtett fészke.

Örök álmod legyen boldog
Madárdal s vízesés mellett,
Mig Biharban annyi ormot
Beszárnyal turista lelked!

S szellemed, ha felénk röppen,
Hegyrajongók ideálja!
Meglásd, hogy él az E. K. É. Ben
Emlékednek dús gyopárja.

Czárán Gyula emlékezete

A Magyar-Örmény Könyvtár 14. köteteként 2006-ban Budaörsön Fancsali János kiadásában Czárán Gyula emlékkönyv jelent meg.

Czárán Gyula nevét őrzi a Mézgedi-cseppkőbarlang, vagy más néven Czáránbarlang, Czárán-cseppkőbarlang.

A Magyar Természetbarát Szövetség 1991-ben Czárán-emlékplakett alapított.

Az Erdélyi Kárpát-egyesület folyamatosan emléktáblával jelöli meg azokat a helyeket, ahol tiszteletbeli tagjuk, Czárán Gyula tevékenykedett.

Nevét viseli az Erdélyi Kárpát Egyesület aradi Czárán Gyula Osztálya.

Tiszteletére készítette az Erdélyi Kárpát Egyesület aradi Czárán Gyula Osztálya a Czárán Gyula-emlékutat.

Czárán Gyula mellszobra

Örmény katolikus hírlevél

XXII. szám, 2022. január - február
Farsang – nagyböjt – húsvét

Kedves Testvérek!

Télvíz idején őseink szokása volt, hogy mulatják az időt. Vízkeresztől nagyböjttig tart ez a vidám, bálozós időszak.

Hamvazószerdán – illetve az örmény és tán legtöbb keleti naptár szerint már az előző vasárnapon – kezdődik a böjti időszak.

Önmegtadásainkkal, lemondásainkkal, imádságunkkal készülünk arra, hogy a feltámadás csodálatos ünnepét megünnepeljük.

Jézus feltámadása erőt ad ahhoz, hogy mi is beszéljünk az örömhírről, és próbáljuk meg közösségbe hívni, vonzani a hozzánk közel állókat.

Kívánok sok kegyelmet erre a szép időszakra!

Ákos atya

Keresztúti imaórák

Nagyböjtben minden pénteken du. 17:00 órától együtt imádkozunk a kápolnában Krisztus keresztútjának állomásait követve, örmény és magyar nyelven.

Az első alkalom 2022. március 4-én, pénteken 17:00 órakor kezdődik, a továbbiak pedig a rákövetkező minden pénteken, ugyanebben az időben.

Mindenkit hívunk és szeretettel várunk ezekre az alkalmakra!

Megkezdődnek az Orlay utcai plébániaépület tetőterének építési-kivitelezési munkálatai

A plébániaiépület tetőterének bővítése-beépítése a Miniszterelnökség *Hungary Helps* programjában nyert támogatásnak köszönhetően *Kruppa Gábor* Ybl-díjas építésszerműve tervei alapján valósulhat meg.

A kivitelezési munkálatok 2022. február 14-én kezdődnek és július 15-én fejeződnek be. A múzeum az építkezés ideje alatt ideiglenesen zárva tart, nyitására később adunk hírt.

A vasárnap délután 4 órakor kezdődő szentmisék a templomban zavartalanul folytatódnak, illetve a földszinti teremben tervezett programok megtartása is lehetséges.

XXI. Rafael Péter katolikus-pátriárka és kísérete

A karácsonyi gyertyagyújtástól Vízkeresztig

Az Orlay utcai kis örmény katolikus kápolna életében különösen is fényes volt Krisztus születésének és megnyilvánulásának ünnepe.

Első magyarországi főpásztori látogatásán, 2021. december 21-én este frissen megválasztott Lelki Atyánk, XXI. *Rafael Péter* katolikus-pátriárka mutatta be a legszentebb Áldozatot templomunkban, elővételezve az örmény hagyomány szerinti karácsony előesti gyertyagyújtás ünnepi liturgiáját.

Legyetek kovásszá a világban! – ez volt a Pátriárka szentbeszédének üzenete. Jézus a betlehemi barlang jászlának szegénységében született erre a világra. Mindannyiunk szívének ajtaján kopogtat, s ha a szentáldozásban ajtot nyitunk neki, a szívünk lesz az a barlang, ahol megszületik. A szívünkben megszülető Jézus által lehetővé válik titokzatos módon kovásszá a világban.

A szent liturgia záróáldását a jelenlévőkre, a magyarországi és valamennyi erdélyi örmény családra adta a Pátriárka, amelyről az erdélyi katolikusok honlapja is hírt adott. <https://romkat.ro/2021/12/23/az-erdelyi-ormenyekre-is-aldast-adott-budapestben-az-ormeny-patriarka/>

A szentmise után az emeleti teremben ünnepelhettük meg XXI. *Rafael Péter* katolikus-pátriárkát és kíséretét.

A közösség nevében *Fülöp Ákos atya* a szeptemberi érseki látogatás után már ismerősként köszöntötte és adta át az egyházközség ajándékát, majd *Zakariás Dirán* tiszteletbeli világi elnök, *Akopján Nikogosz* az ÖÖYKE elnöke, *dr. Issekutz Sarolta* az EÖGYKE elnökhelyettese és *dr. Kovács Bálint* egyetemi docens, a PPKE Armenológiai tanszék vezetőjének köszöntői következtek.

Óboldogsága XXI. Rafael Péter katolikus-pátriárka (fotó: Balogh Jenő)

Az agapén *Zárug Katalin* és a *Zuglói Örmény Önkormányzat* jóvoltából vehetett részt minden jelenlévő.

A karácsonyi ünnepkör Vízkereszt ünnepével lett teljessé: 2022. január 9-én vasárnap *Vártán Kázándzsján atya* mutatta be templomunkban a Krisztus születése és megnyilvánulása ünnepi Szent Liturgiát, s végezte el a vízszentelés szertartását. A megszentelt vízből mindenki vihetett haza üvegfolyákban. Az üvegeken lévő gyönyörű örmény keresztet *Kocsár Ilona* festette.

dr. Issekutz Sarolta, elnök

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2021 évi Beszámolója

A pandémia 2. évét éltük át.

Az iroda folyamatos működését biztosítottuk: telefon, posta, internet, könyvelés, 2020 évi pályázatok elszámolása: NEMZ-CISZ-20-0089 Működési, NEMZ-BER-20-0184 Felújítás, karbantartás, Aradi Vértanúk, Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek pályázat.

Március 15-én Magyar Arany Érdemrezt polgári tagozat kitüntetésben részesített a Köztársasági elnök.

Április 24-én zártkörűen emlékeztünk meg az örmény genocídiumról, a pesti rakparton az emlékkőnél koszorúztunk az EÖÖK elnökével, az Orlay u-ban megnyitottuk az Örmény Genocídium kiállítását.

Irodafejlesztést hajtottunk végre: *Flórián Ágnes*t megbíztuk az iroda pénzügyeivel, a pályázatok beadásával és elszámolásával, az elszámolásokkal kapcsolatos ügyekkel.

Május 20-án megnyitottuk a Fővárosi Örmény Klubot a Budapest XI. Orlay u. 6. szám alatti Örmény Katolikus Lelkészesség közösségi termében: *Zsigmond Benedek* egyháztörténeti előadásával, a *Kirkósa* család koncertjével. Az est az EÖGYKE, EÖKK és a II. kerületi Örmény Önkormányzat, továbbá Magyarország Kormánya támogatásával.

Június 12-én az Országos Örmény Önkormányzattal és az EÖKK-tal közösen megrendeztük a Kőbányai Bárkában az évenként megrendezésre kerülő *Pikniket* zenés műsorral, tánccal, gyermek foglalkozással, örmény falatokkal.

Június 17-én a Fővárosi Örmény Klub

meghívott előadói: dr. *Bulbuk Márton* építészmérnök, műemlék restaurátor erdélyi műemlékeinkről tartotta előadását, majd *Eöry Emese* természetgyógyász az egészséges életmódról tartott előadást.

Június 24-én, majd Június 30-án határozatképesen megtartottuk az EÖGYKE 2021 évi közgyűlését.

Július 15-én a Fővárosi Örmény Klubban bemutattuk új könyvünket: *Kegyés Csaba Az én Szamosújvárom* címmel, igen nagy sikerrel. A műsorban előadóművészek és zongoraművész lépett fel.

Augusztus 9-14-ig a balatonföldvári táborban segítettünk munkával és pénzzel 17 gyermeknek ellátását, szórakozását megteremteni a Balaton partján. A tábor igen jól sikerült.

Augusztus 19-én a Fővárosi Örmény Klubban megtartott Zakariás – Zachariás családi találkozón megtelt a fogadótér, olyan sokan jöttek el: rokonok, ismerősök. *Zakariás Antal* 90. éves évfordulóján ünnepelte a közösség.

Augusztus 26-29-ig zárandokúton voltunk Csíkszépvízen és Csíkszeredában a XXV. családi találkozón.

Szeptember 4-12.ig az Eucharisztikus Kongresszus zajlott, majd pápai misén voltunk jelen, ahol áldást kaptunk. *Mons. Rafael Minasszián* érsek érseki szent liturgiát mutatott be másnap az örmény katolikus templomunkban, az ünnepi vacsorán is vendégünk volt.

Szeptember 8-án *A magányos misztikus* oratóriumot néztük meg a Nemzeti Színház Kaszás Attila termében. *Várady Mária*

színművész által rendezett és előadott mű igen nagy sikert aratott.

Szeptember 16-án a Fővárosi Örmény Klubban az Eucharisztikus konferenciáról, a záró miséről, a rendezvényről és hatásáról beszélgettünk.

Szeptember 26-án az Orlay u-i templomunkban Fogolykiváltó Boldogasszony tiszteletére szült a szentmise, mely köré megrendeztük a 6. Tarka Napot a gyermekek és felnőttek szórakozására, a flekkensütés és erdélyi szósz sem maradt ki.

Október 3-án ünnepeltük a Örmény Letelepedési Családi Napot a Ferencvárosi Művelődési Központban. Az egész napos rendezvénysorozat gyermekek és felnőttek számára is felejthetetlen marad.

Az Aradi vértanúk – október 6. – emléknapot október 10-én ünnepeltük meg a HM Hadtörténeti Intézetben, és Múzeumban előadás, zene kíséretében, majd a szentmise előtt, a templomunk előterében lévő kiállításunkkal is emlékeztünk a 13 Aradi Vértanúra.

Október 21-én a Fővárosi Örmény Klubban *Marosváry István „Tragikus történelem morzsák nagy magyarokról”* címmel tartott előadást, majd *Hegedűs Valér* koncertje zárta a klubműsort.

November 6-án Misztótfalusi Kiss Miklós konferencián vettünk részt a XII. ker. Örmény Önkormányzat rendezésében.

November 6-án *Az örök görög - örmény testvériségért* címmel a Körösi Csoma Sándor kőbányai kulturális központ vendégei voltunk, amelynek vetítettképes mű-

sorához örmény adatokat, fotókat adtunk. A műsor és fogadás rendkívül jól sikerült.

November 18-án a Fővárosi Örmény Klubban a XII. ker. a *Hazajárók* filmsorozatból mutatott be részleteket, egyik rendező/szereplő is vendégünk volt.

November 28-án az Orlay utcában dr. *Székely András Bertalan* új könyvét mutatta be, majd a NUR Együttes koncertjét hallhattuk.

December 1-én Rendkívüli Fővárosi Örmény Klub keretében *Kiss Péter* és *Récsei Péter* – a Pázmány Péter Katolikus Egyetem fiatal előadói kutatási eredményeiket mutatták be egy-egy előadásban.

December 5-én a gyermekek öröme az Orlay utcába is megérkezett a Mikulás, sok csokoládéval, szaloncukorral és mandarinnal, szép műsor keretében.

December 16-án a Karácsonyi Örmény Klub rendezvényünk az Orlay u-i örmény katolikus templomban került megrendezésre kivilágított szép fenyőfával. Az elnöki éves beszámoló után *Kövér István* és *Kulcsár László* (Gyergyószentmiklós) Szongott Kristóf díjat vehetett át. Az Albinoni Kamarazenekar (17 fő, *Zsigmond Balassa* vezényletével) csodálatos hangversenye és a helyszín, az ajándékozás, a fogadás megsokszorozta mindenkiben az együttlét örömet.

A Fővárosi Örmény Klub havonkénti bérleti díját és a fogadás költségeit a Magyar Kormány 2021 évi pályázati támogatásából fizette.

Budapest, 2022. január 5.

Köszönjük adója 1%-át!

Hálás szívvel köszönjük minden magánszemély adományozónknak, hogy a 2021-es esztendőben az ő anyagi segítségükkel is megvalósíthattuk programjainkat, megjelentethettük kiadványainkat. A teljes magyarörmény közösség nevében köszönjük!

Az EÖGYKE elnöksége

A Pázmány az örmény diákok “otthona”

Hivatalos magyarországi látogatása részeként 2021. decemberében a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karára is ellátogatott XXI. Rafael Péter Minászsján örmény katolikus pátriárka, akit a Kar dékánja, Ft. dr. Fodor György fogadott.

Az eseményen részt vett dr. Kovács Bálint, az Armenológiai Tanszék vezetője, dr. Óze Sándor, a Történettudományi Intézet vezetője, Sousik Sousani örmény nyelvi lektor, valamint mintegy negyven, az Ősztündi Keresztény Fiataloknak program keretében a Pázmány BTK-n tanuló örmény diák. A Miniszterelnökség Üldözött Keresztények Megsegítéséért Felelős Államtitkárságát Kiss Bertalan fősztályvezető úr képviselte.

A pátriárka köszöntő beszédében reményét fejezte ki, hogy 2022 boldog és szerencsés év lesz, amikor végleg magunk mögött hagyjuk a vírusjárványt. Mint mondta, nagy öröm számára látni, hogy ilyen sok örmény hallgató tanul a Pázmányon. „A diákok otthon vannak itt” – fejtette ki.

Legutóbb még pátriárkává választása előtt, idén szeptemberben járt a Karon az örmény egyházi méltóság, akkor még Rafael Minászsján néven érseki rangban. Az, hogy három hónapon belül két alkalommal is ellátogat a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre az örmény katolikus egyház feje, nagyon nagy megtiszteltetés az egyetem számára, hiszen jól jelzi az Armenológiai Tanszéken folyó munka fontosságát.

A találkozón az itt tanuló örmény diákok kérdéseket tettek fel, többen a vallások és felekezetek közötti párbeszédéről, a nézetkülönbségek feloldásának módjáról kérdezték a pátriárkát. Válaszainak vissza-

XXI. Rafael Péter Minászsján köszöntője a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen (fotó: Pázmány BTK web)

térő üzenete volt, hogy egy az Úr, egy a Krisztus, egy a Megváltó, a békétlenséget mi magunk, emberek keltjük. „Ne tegyél széthúzást oda, ahova Isten isteni dolgot helyezett” – mondta.

XXI. Rafael Péter Minászsján ezután az örmények számára fontos hármáról, az identitásról, a valahova tartozásról és a tanúságtételről beszélt. Mint kifejtette, egyik sem létezhet a másik nélkül, hiszen az örmény közösség része lenni (legyen az bárhol a világban) egyben az örmény identitásból való részesülést is jelenti. A pátriárka egy Christos Pantokratort (Krisztus, a mindenség ura) ábrázoló ikont ajándékozott vendéglátójának.

XXI. Rafael Péter Minászsján 1946. október 24-én Bejrútban született. Pappá szentelését követően örmény katolikus intézményeket vezetett Libanonban és az Egyesült Államokban, eközben az örmény katolikusok között apostolkodott. 2005 szeptemberétől az Örmény Katolikus

XXI. Rafael Péter Minászsján a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen (fotó: Pázmány BTK web)

Patriarkátus jeruzsálemi és ammáni exarchájaként szolgált közel hat éven át. Püspökké XVI. Benedek pápa kinevezése alapján 2011. július 16-án szentelte XIX. Nerszész Péter katolikosz-pátriárka, ezt követően foglalta el Kelet-Európa ordinaríatusának székét. 2021. szeptember 23-án Ferenc pápa nevezte ki örmény katolikus pátriárkává.

A cikk forrása: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Karának honlapja (<https://btk.ppke.hu/aktualis/hirek/az-ormeny-diakok-otthon-vannak-a-pazmanyon>)

Felhívások!

Kedves Olvasók!

Ha szeretné elektronikus formában is olvasni híreinket, vagy van olyan örmény származású rokona, barátja, ismerőse, aki szívesen bekapcsolódna kulturális életünkbe, kérjük értesítsen minket a magyar.ormeny@t-online.hu e-mail címen.

Az éves tagdíj befizethető minden hónap 3. csütörtökén a Fővárosi Örmény Klub idején vagy banki átutalással az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 10100792-72594972-00000007 számlaszámára. Az éves egyesületi tagdíj naptári évre szól, összege 3000 Ft/év, nyugdíjasoknak és diákoknak 2000 Ft/év. Köszönjük!

A járvány az Orlay utcai templom fenntartására máskor befolyó perselypénzt és egyéb adományokat is megapasztotta az utóbbi időben. Kérjük, hogy aki teheti, lehetőségeihez mérten támogassa pénzügyileg is a templomot adományával, amelyt a plébánia **11707024-20005210** számlájára tud küldeni.

Az internet és az elektronikus kapcsolattartás rohamos terjedésével egyre inkább e-mailen tudjuk leggyorsabban elérni egymást. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek nyomtatott példányainak olvasása mellett javasoljuk és kérjük, hogy elektronikus csatornáinkon, a www.eogyke.hu weboldalon, az Eögyke facebook oldalán, vagy e-mailben vegyék fel velünk a kapcsolatot, csatlakozzanak hozzánk, hogy naprakész információkkal állhassunk egymás rendelkezésére.

Köszönjük!
Szerkesztőség

dr. Békefy Lajos

Lelkek átutazóban Új, megrázó film a keresztyénüldözésről

Néhány napja, február 3-án jelent meg a bekefy.agnusradio.ro oldalon dr. Békefy Lajos Ph.D. református szociáletikus, közíró, világvallás-kutató cikke, a máig tartó, sőt mondhatjuk, erősödő keresztyénüldözésről. A cikk a témát valójában Aida Schlaepfer Al Hassani libanoni származású filmrendező legújabb filmjén keresztül közelíti meg.

Dr. Békefy Lajos

“Dr. Békefy Lajos PhD (református lelkész-teológus, kutató, publicista, a Protestáns Műhely külügyi titkára) rendkívül termékeny író, esszéit: 2012 eleje óta – nem sokkal nyugdíjaztatása után – írja. Írásai spirituális „mini-esszék”, ünnepi (karácsony, húsvét, pünkösd) elmélkedési sorozatok. Továbbá a keresztyénüldözéssel, a migrációval, az ökológiai problémákkal foglalkozó írások; híradások a világkeresztyénységet foglalkoztató aktualitásokról, esszék a reformációval, a reformatori örökséggel, ennek 21. századi érvényességével kapcsolatban, világsikerű keresztyén könyvek recenziójával, a legújabb teológiai irányzatokkal, theo-politikai kérdésekkel naprakészen, elmélyülten, igazán biblikusan. E cikkeket ráadásul ingyen írta és nyújtotta át olvasóinak. A reformáció tételei közül három is (egyedül hitből, egyedül kegyelemből és egyedül Isten dicsőségre) tetten érhető mindebben. Az általa írt ezernél is több írásnak, sok fordításnak és könyvnek ez a magyarázata és garanciája Békefy Lajosnál.” Írja a szerzőről a KDNP honlapja.

Keresztűzben című kötete előszavában, ars poetica tömörséggel így vall: „A gyötrelmes hazugságok huszadik százada-

ban írta le Emil Brunner svájci teológus: *Az igazság találkozás. Számomra itt kezdődik az írástudók felelőssége. Évtizedek tapasztalatával vallom: minden jó írás mini szabadtárs történet, mert megismertet az összefüggésekkel, az érem másik oldalával. Ezért szabaddá tesz a tudatlanságtól, a féligazságoktól, a manipulált tényközléstől, a parciális érdekek vezette tollforgatástól. Igazából az Igazságra, s az ilyen publicisztikára van szükség. A többit elfújja az idő*” (Szerzői előszó, 11. oldal).

Alábbiakban a szerző címben szereplő cikkét adjuk közre, felhívva a figyelmet Aida Schlaepfer Al Hassani új filmjére, mely kötődik az örmények által elszenvedett népirtáshoz és amely film reményeink szerint az eddigi zártkörű vetítések után mihamarabb eljuthat a szélesebb közönséghez is. (a szerk.)

Aida Schlaepfer

Isten különösen gondoskodik arról, hogy az Ő vándorló és szenvedő népéről ne feledkezzünk meg. A világtörténelem egyik legnagyobb botránya a ma is tartó keresztyénüldözés. Az ezzel foglalkozó világindexet minden év januárjában dokumentálja az OpenDoors nemzetközi monitorizáló szervezet, s a Felvidék.ma és más felületek olvasóinak is minden évben beszámolókat a legfrissebb adatokról. A 2021. évről is ezt tettük.

Nemrég Libanonban járt Balog Zoltán református püspök, *Azbej Tristán*, az üldözött keresztyének megsegítéséért és a Hungary Helps program megvalósításáért felelős államtitkár, valamint Hölvényi György EP-képviselő (KDNP), hogy biztosítsák a közel-keleti keresztyéneket a számukra életfontosságú hitbeli, erkölcsi és anyagi támogatás folyamatosságáról.

Van egy ehhez kapcsolódó másfajta fontosság is. Ez pedig Aida Schlaepfer Al Hassani Svájcban élő, libanoni származású filmrendező rendkívül értékes és személyes sorskockázatokat sorozatban vállaló filmdokumentarista munkássága.

Legújabb filmje, a *Lelkek átutazóban* 2021-ben született. Ezzel folytatja azt a nemzetközi méretű figyelemfelkeltést,

lélekébresztést, amelyet 2014-2015-ben a moszuli pokolban forgatott *Noun* című 24 perces filmjével kezdett el.

Ezt zártkörű rendezvényen hazánkban is bemutatták, ebből az alkalomból 2015 késő őszen fogadta őt *Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettes is. Személyes megtiszteltetésnek tartom, hogy akkori rövid látogatása során Aida Schlaepfert Budapesten vendégül láthattam, interjút készíthettem vele és azóta is figyelemmel kísérhetem alkotó munkálkodását. De miről szól a *Souls in transit*, azaz a *Lelkek átutazóban*?

Aida: egy ismeretlen népi történet dokumentumfilm

Aida maga mondja el az üldözött keresztyének melletti elkötelezettségének az okát, jóllehet ő nem keresztyén. „Irakban, nagy fizikai veszélyek között készült a *Noun*, az üldözött keresztyének szenvedéseit dokumentáló kisfilmem.

Nagy nemzetközi sikere után meggyőződésem volt, hogy egy átfogóbb hosszú mozis változatot is kell készítenem, hiszen így több embert lehet elérni. Mindig követjük az életet, olyan rejtett aspektusokat mutatva meg, amelyek számítanak, és amelyeket a tömegmédiában általában nem mutat be.

A *Souls In Transit* című dokumentumfilm, ami 1 óra 14 perces, egy nagyrészt ismeretlen népi történetét mondja el.

1915-ben körülbelül 3 millió, jórészt örmény keresztyént ölt meg az Oszmán Birodalom. A film ennek a megszállásnak a történetét meséli el kortárs szemtanúk segítségével, és kapcsolja össze a jelenlét.

Az 1915-ös népi történet a jelenlegi konfliktusokban találja tragikus folytatását – indokolja változatlanul szenvedélyes hangon témaválasztását Aida.

„Mélyen foglalkoztat, hogyan lehet az, hogy Mezopotámia őslakossága, a civili-

záció egyik megalapítója mindig a frontvonalon találja magát, és folyamatosan megtizedelődik? Az is motiválja a filmet, hogy még mindig él az az előítélet, hogy a keresztények nem tartoznak a Közel-Kelethez. És hogy továbbra is felelősekké teszik őket a kereszties hadjáratokért, mintha a közel-keleti keresztények hívták volna be őket. A dokumentumfilm ezt a témát járja körül, és ami még fontosabb, bemutatja a múltat és a közel-keleti jelenlegi helyzetet. Rendkívüli módon érdekel a mai helyzet és az igazság dokumentálása. Mindenkinek tudnia kell az igazságot a népiirtásról. A cél a vallások és nemzetek között újra és újra gerjesztett gyűlölet féken tartása, mérséklése. Mindannyian emberek vagyunk, és békében és jólétben akarunk élni”.

Lelkek átutazóban

„A film két perspektívát mutat be: az egyik a jelenben, amely öt tanút követ, akik személyes történeteikről mesélnek, és arról, hogy mit éltek át az elmúlt években. A második a népiirtás tanúi és túlélői (Sayfo 1915): Zio Rhawi, Gorgis Shabo Afram, Sade be Galle Sayde és Yahkub Qasho Malke történelmi elbeszélése. Szó van a keresztény (örmény) népiirtásról és arról is, hogy milyen volt a helyzet 1915-ben” – taglalja Aida filmje tartalmát.

A dokumentumfilmben más elemek is megjelennek, mint például a különböző nemzetközi archívumoknak az akkori eseményeket dokumentáló anyagai.

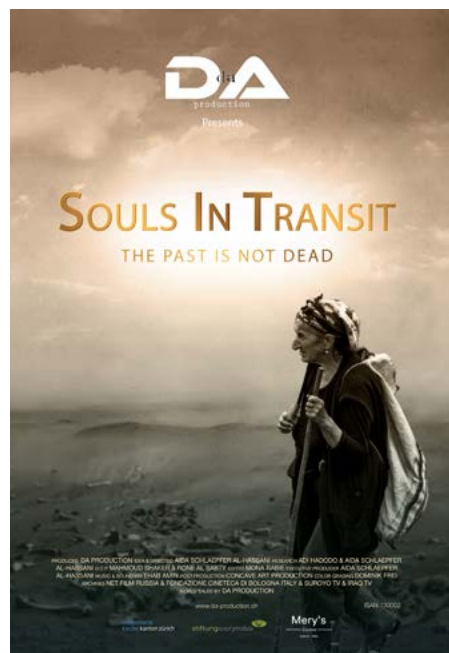
A te történeted az én történetem is...

„Saját tapasztalatból tudom, milyen az, amikor menekülni kell. Apám iraki volt, anyám libanoni. Apámnak vallási és politikai meggyőződése miatt el kellett hagy-

nia Irakot. Az egész családját kiirtották. Menekülése Libanonba vezetett. Ott élttem át családommal a polgárháborút, az 1982-es izraeli libanoni hadjáratot és az azt követő szíriai beavatkozást. Itt is többnyire a keresztények szenvedtek. Sokan kénytelenek voltak elhagyni az országot. Ez egyben hatalmas demográfiai változást is eredményezett. Az egykor virágzó Libanon a mai napig nem tért magához ezekből a háborúkból és beavatkozásokból. Ma filmmel megmutathatom a világnak ezeknek a háborúknak a következményeit és a hozzájuk kapcsolódó tragédiákat. Különösen a nőknek szeretnék hangot adni. Végül is mindig ők fizetik meg a legtöbb gonoszság árát”.

Baaraka Allahu fik, shukran jazilan, Aida! – Isten óvja és oltalmazza Önt, Aida!

*Eredeti megjelenés:
Felvidék.ma*

Országgyűlési választások 2022

Kedves Olvasóink!

Amint az köztudott, a közelgő országgyűlési választásokkal egyidőben zajlik a nemzetiségi szószólok (pl. örmény) megválasztása is. A szószóli lista állítására, a törvény szerint, csak az Országos Nemzetiségi Önkormányzatoknak van joga. A nemzetiségi szavazás során a választópolgár nem jelöltekre, hanem listára szavazhat, amely listából a szavazatok számától függetlenül az első helyen szereplő jelölt lesz a szószólok. Amennyiben a szavazatok száma meghaladja a kedvezményezett húszezres küszöböt, akkor a jelölt nem szószólok, hanem valódi parlamenti képviselő lesz.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a nemzetiségi választópolgár (aki a nemzetiségi listán regisztrált) **vagy** nemzetiségi szószólokra, **vagy** a pártlistára szavazhat. Mindenkinek előre el kell döntenie, hogyan kíván szavazni. Döntésének megfelelően saját magának kell beállítania a regisztrációs listán a saját szavazási státuszát.

Fontos! A nemzetiségi választóknak az egyéni jelöltekre vonatkozó szavazási lehetőségét változatlan, csak a pártlistákra történő szavazást érinti a szabályozás!

A nemzetiségi választópolgárok szavazási státusz beállításával kapcsolatosan a következő információ található a www.valasztas.hu honlapon:

„Magyarországi lakcímmel rendelkező, nemzetiséghez tartozó választópolgárként kérelmezheti azt is, hogy az országgyűlési képviselők választásán nemzetiségi választópolgárként szavazhasson, így pártlista **helyett** nemzetiségi listára szavazhat.

A kérelmet benyújthatja

- online a www.valasztas.hu honlapon vagy
- személyesen vagy levélben is a magyarországi lakcíme szerinti helyi választási irodában.

Ha a kérelem „B” rovatában **nem kéri**, hogy a nemzetiségi regisztrációjának hatálya az országgyűlési választásokra is kiterjedjen, akkor az adott nemzetiség önkormányzati választásán részt vehet, de az országgyűlési választáson nem nemzetiségi választópolgárként vesz részt, hanem – az egyéni jelöltek mellett – **pártlistára szavazhat**,

Ha a kérelem „B” rovatában, azt **kéri**, hogy a nemzetiségi regisztrációjának hatálya az országgyűlési választásokra is kiterjedjen, akkor részt vehet az adott nemzetiség önkormányzati választásán, továbbá az országgyűlési választáson nemzetiségi választópolgárként vehet részt, és – az egyéni jelöltek mellett – **az adott nemzetiség országos önkormányzata által állított listára szavazhat a pártlista helyett**.

Bármikor kérheti nemzetiségi hovatartozásának törlését, és az országgyűlési választásra vonatkozó nyilatkozatát is bármikor módosíthatja.

A kérelem választásoktól függetlenül, folyamatosan benyújtható. Ha Ön már regisztrált nemzetiségi választópolgárként, az minden választásra érvényes.”

Kérem közösségünk minden tagját, hogy mérlegelje, nemzetiségi, vagy pártlistára kíván-e szavazni és ennek megfelelően állítsa be a nemzetiségi választási státuszát. Kérdés esetén forduljon a legközelebbi választási irodához vagy a helyi önkormányzat jegyzőjéhez.

*dr. Issekutz Sarolta
az EÖGYKE elnöke*

Fabók Dávid

Zenei ajánló Jordi Savall: Esprit d'Arménie

“Sokszor fájdalmasan panaszos ősi és középkori dallamok ezek, mégis megrendítően gyönyörűek, különösen eredeti hangszereken előadva.” Így írt a címben szereplő albumról az egyik meghatározó régizenei magazin, még 2015-ben. Az album 2013-ban jelent meg, de a tradicionális, népzenei motívumokat feldolgozó lemez mit sem veszített jelentőségéből. Tisztelgés ez Örményország és azon örmény muzikusok előtt, akik *Jordi Savall*al együtt dolgoztak az évek során. Az ősi örmény hangszer a duduk semmivel sem összekeverhető hangja önmagában is szemlélődésre, meditációra hív meg bennünket. Tehetjük ezt hát a régizene egyik szakértőjének vezetésével, ezen ősi dallamokat hallgatva.

Jordi Savall 1941. augusztus 1-jén született spanyol (katalán) karmester, zeneszerző, régizene-szakértő és gambajátékos. A nyugati régizenevel foglalkozók közül az 1970-es évektől kezdve kiemelkedő a tevékenysége. Nagyban hozzájárult a gamba hangszer családba tartozó hangszereken (ezen belül is főként a viola da gambán) való játék újjáélesztéséhez. Repertoárjában nagy hangsúlyt kap a középkori, a reneszánsz és a barokk zene, de foglalkozik a klasszikus és a romantikus kor zenéjével is.

A zenével már hatéves korától kezdve szoros kapcsolatban állt, 1947 és 1955 között szülővárosában, Igualadában tagja volt az iskolai kórusnak. Később a Barcelonai Zenei Konzervatórium diákja volt, ahol 1965-ben végzett a régizene szakirányon. Ekkoriban zenélt az *Enric Gispert* vezette *Ars Musicae de Barcelona* nevű, középkori zenét játszó katalán zenei együttesben. A baseli *Schola Cantorum Basiliensis* zenei intézetben *August Wenzinger* tanítványa volt, majd ugyanitt maga is tanított viola da gamba játékot.

1974-ben alapította a *Hespèrion XX* együttest, mely 2000 óta *Hespèrion XXI* néven működik tovább. Társalapítók voltak *Montserrat Figueras* (később, 2011-ben elhunyt felesége), *Lorenzo Alpert* és *Hopkinson Smith*. A zenekar tevékenysége során nem csak a korhű zenélésre, de a befogadható, megnyerő előadásmódra is komoly hangsúlyt fektettek.

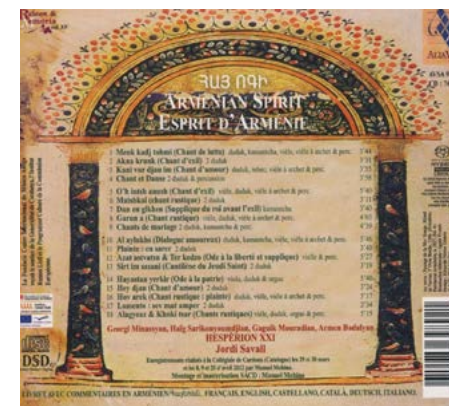
Savall az elmúlt években több ízben is családtagjaival lépett fel. Családi zeneka-

Jordi Savall

rában egykori felesége mellett gyermekei, Arianna és Ferran is zenéltek. *Arianna Savall* énekes és hárfajátékos, mint egykor édesanyja. *Ferran Savall* énekes és lantzenész, aki gyakori fellépője barcelonai dzsesszkluboknak is. Kétszer is koncertezett már Magyarországon. 2009-ben feleségével együtt a *Hespèrion XXI* együttesével és 2013-ban az általa alapított *La Capella Reial de Catalunya* énekegyüttesével. Mindkét alkalommal a Művészetek Palotájában lépett fel. 2008-ban Savall és felesége az UNESCO-tól megkapta a „Művészek a békéért” címet. MIDEM, valamint Gramy-Díjjal, a Francia Köztársaság becsületrendjével és a Baseli egyetem díszdoktori címével is büszkélkedhet.

Az *Esprit d'Arménie* című albumukat hallgatva, melynek címét talán Örményország Szellemeiként, Az Örmény Léleként fordíthatunk, mintha gyönyörű ősi tájakat néznénk, a magas hegyektől, a síkságokig, tavakig, miközben a nagyszerű örmény viseletbe öltözött emberek lassított felvételeként járnak a nagyszerű örmény tájakon. Kikapcsolódáshoz, pihenéshez, vagy csak elmélázva az ablak előtt ülve ajánljuk mindenkinek.

Az album a Youtube-on is elérhető, meghallgatható.

Várady Mária

Petelei István, alias Szúnyog Úr nyomában

„A legjobb magyar novellista a XIX. században... és ő a legnagyobb magyar író azok között, akiknek örmény gyökereik vannak. – ez Alexa Károly irodalomtudós megállapítása -, Rejtőzködő író volt már életében... mindazonáltal Petelei presztízse napjainkig folyamatos.” Sőt!

A januári Klub a 170 évvel ezelőtt született *Petelei Istvánt* ünnepelte. Petelei talán nem az Ararát, de biztosan a Hargita magas, szilárd, varázslatosan egyedi hegyéhez hasonlítható.

„Csak egy szabályunk van: Igazat kell írni!” – vallja az erdélyi szellemi élet központjában, Kolozsvárott élő, alkotó újságíró-szerkesztő. *Kolozsvár* címmel napilapot!!! alapított és szívós küzdelmet folytatott Erdély közügyeiért, az Erdélyi Irodalmi Társaság létrehozásáért.

Figyelemre méltó publicisztikát és szociográfiai munkát végzett, feltárva a kulturális elmaradottság és a szegénység társadalmi körülményeit.

A *Búcsújárás* novellájával indította előadását *Várady Mária* színművész-újságíró, a drámai elemek és az üde természetleírások gyönyörű különleges tárházát érzékeltetve.

Ha nem emlékeznénk, hogy miféle népek lakják az Erdélyi Fennsíkot, Sóvidéket, Mezőséget el Udvarhelyszéki, hát össze lehetne rakni a történelmi Magyarország ezen lakosait Petelei pontos szociográfiai felsorolásából. De ez nem unalmas ám, mert hihetetlen szépségű szavakat csempész be a leírásaiba, és akár értjük, akár nem -, csemegeként kóstolgatjuk, kutatjuk minden ízét. A Szovátán tartott búcsúra zarándoklók sorát vezeti be: „Egy legény kendővel befacsart kezében csegettűt ráz, de a rigók nem is ügyelik...
28

A dobot Marci veri a búcsújáróknak, de úgy zuhog a hang a verópálcája alól, mint a sebes zápor... Marci perregteti az irhát, hogy szűk a szakadék a zajának.”

Befacsart? nem is ügyelik a rigók? zuhog a hang? Perregteti az irhát?

Ki tud még ilyen távirati stílusban (jaj, távirat sincs már!) ilyen gyönyörűen, célirányosan fogalmazni? Csakis ő, aki birtokolja az aranyjánosi szókincset, de Székelyföldön. Legmagasabb színvonalra emeli a köznapi lenézett, „vidéki” nyelvjárást -, oly szépek a szóképei, mint Kalotaszeg vagy Torockó népviselete.

És emberi-erkölcsi tartás van írásában. *A gyűrű* című novellája, melyet *Haik Viktória* előadásában hallottunk, olyan sűrű és sajnos gyakori esetet mutat meg, aminek fejleményét érdeklődéssel figyeljük. Hol van már a sing és a kompona? (1 kompona 9 kg-nak felel meg). Egy mondat: „Emlékszem egy másikra. Korhely fia volt s ezenfelül compániába állt a vejével. Mind a két dolog tudvaleg szerencsétlenség.” Miattuk kerül a végrehajtó markába. És a jegy-gyűrűjét is lehúzta csendesen, mert a becsület az életnél is fontosabb. Nem lehet megrendülés nélkül olvasni.

Petelei történetei mindig tragikus történetek ... mert „az erdélyi történelemnél véresebb és abszurdabb eseménysort kevés nemzet története tud felmutatni.” (Alexa Károly)

Várady Mária

Az újságíró Peteleit is be kell mutatnunk! A Magyar-Örmény Könyvtár *Kozma Dezső* szerkesztésében *Csak egy szabályunk van: igazat kell írni!* címmel először publikál kötetben Petelei gazdag közírói munkáiból készült válogatást. Ismerkedjünk címmel jelent meg ez a rövid írás 1884-ben, a *Kolozsvári Közönyben*, Szúnyog álneven. Az újságíró, művészetkritikus Petelei hangulatos tudósítást ad a kolozsvári színészek őszi társulati találkozásáról. Szellemes, vidám, kicsit gúnyos, de sosem lenéző.

„A kedves házihölgy engedelmet adott a felállásra, hogy ismerkedjünk. Azon a szűk helyen nyüzsgöttünk háthoz vetve hátat, mosolyogtunk, kezeket szorongattunk, fogadtunk barátságokat, osztogattunk bókákat. Milyen kecses zűrzavar volt az!” (Mintha a 2021 decemberi Fővárosi Örmény Klub karácsonyi hangulatát írta volna le.) És Kolozsvár örmény mogulja, *Korbuly Bogdán*, a Farkas utcai Színház intendánsa nem hiányozhat ilyen helyről, örmény említi az örményt. A kifinomult zenei ízléssel rendelkező Petelei tudja mi az igazi érték -, a bemutatkozó karmesterhegedűművész „gyönyörűen játszik... Tisztán, biztosan, szépen, ízléssel kezeli a hegedűt.” Petelei igazi magyar hazafi, a magyar nóta és ballada szerelmese. Szemünk előtt látjuk, oly érzékletesen ír.

A Fővárosi Örmény Klub vendégei közt tisztelhattuk *Petelei István* testvérének leszármazottait, *Sass Pálné Petelei Edit* egyesületi tagunkat, gyermekeit és családját. Arról beszéltek közösségünk előtt, hogy a család büszke *Petelei Istvánra*, tudatosan ápolják emlékét, gyűjtik a róla szóló írásokat. Ismeretük gazdagodott azáltal, hogy írói álnevéről – Szúnyog – tudomást szereztünk.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület, *dr. Issekutz Sarolta* elnök-aszszony felkérésére 2014-ben megjelent *Távol az Ararától...* a magyarörmény irodalom kötete, amely megjelenése óta hivatkozási alapot teremt kutatók és irodalomkedvelők számára egyaránt. *Petelei István* már 1978 óta a középiskolai Szöveggyűjteményben szerepel, *A székek* című novellájával. *Bárdos Dóra* DLA tanulmányok sorát írta Peteleiről, majd harminc oldalas összefoglaló kutatást közöl *Petelei István* az irodalmi kánonban elfoglalt helyéről. Hatalmas humanitása, műveltsége teret hódít, egyre ismertebbé válik, ahogyan nő az igényes olvasók tábora. Jó lett volna, ha minket, marosvásárhelyi színinövendékeket a Petelei érzékeny látásmódja szerint tanítanak látni a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetben.

Ezután következett *Simay Cézár* örmény származású irodalmár-életművész, a PEN klub tagjának bemutatása. Alapos feltáró munkát végzett *Pető Imre*, az életmű kutatója. Egy oknyomozó riporter következetességével járt utána *Simay Cézár* életének, alkotásainak.

Simay Cézár versei lázasak, mindent átölelni akarók. Vitathatatlan, hogy hatalmas műveltséggel rendelkezik a szerző, verseinek megértése egy nagy kaland.

Ha a 192 oldalon végigolvassuk *Simay Cézár* verseit, a magyar arisztokrácia élet-

Pető Imre előadása a januári Örmény Klubban

módjáról, problémáiról, műveltségéről, hitese képet kapunk, mert „*Nem szavak az én szavaim / Hanem betűkbe szedett életiség.*” – írja. Akinek indulásán *Ady Endre* olyan erős nyomát látjuk, csak a csiszolatlanlanság jegyével, a gondolatok átfogó mélysége nélkül –, az évek során letisztult és saját mondanivalóval gondolkoztatja el az olvasót. Zilált, megszenvedett élet, nem anyagi, de szellemi szinten. A kezdeti nihilista lázadó, őszinte dekadens, aki nem az élet érdekében él, akit lehengerel minden Világ-mindenséget érintő felismerés –, az idő múlásával egyre tisztábban fogalmazza meg kora társadalmának gondjait. Látja nemzetünk élőködőit, „*Nemzetem fáján a hazafi-fagyöngyök...*”, „*Önnön szívemnek nyomorékja lettem...*” és bölcsebb hangot üt meg. Csapongó, pankrációhoz hasonló képei: „*A Földet, e rohadt golyót.*”, „*Üstökös vagyok és üstökösi sorsom.*”, vagy „*Mert engem isten túlosan / Egyetlen túlzásnak teremtett!*” bombasztikusak. Fiatalon kis betűvel írja: isten, aztán változik: Isten! Aztán újabb versek újabb küzdelmekről, magáról: „*Egy Catalaun – hol mind a kettő verter: / Hun-test és római szellem.*” Nomen est omen – így éli meg: „*Csak Ceasarok vannak, semmi más... Ha csak két ember marad, / Caesar lesz az egyik, / A másik rab.*” „*Oroszlán nem álmodik egér álmokat... Világhódítást*

szül Caesarnak álma... mennyországról álmodik a szent.”

Ha tudjuk, hogy ennek a korszaknak nagy írója *Szabó Dezső*, a magyar irodalom legmeghökkenőbb alakja éppen ekkor érzeteti hatását, nem csodálkozhatunk azon, hogy egy magyarörmény kiemelkedő műveltségű, előkelő társaságban megnyilvánuló férfi gondolatai ilyen versekben csapodnak le. Isten-keresése meghozza a megnyugvást, Kezdjük újra! verse igazi mély megtisztulást akaró élet. A fiatalkori szellemesség változik: „*míg elszerez a temető...*” A magyar éjszakában – „*Ó, a halottnak beh jó már a dolga.*”. Könyörgés és Isten nevet! könnyed hangjájig. Paródiát is találóan versel a franciákról, németekről, oroszokról, spanyolokról és rólunk, magyarokról.

Érdekes felfedezni egy soha nem publikált verseskötet mögött az EMBERT.

A Fővárosi Örmény Klub vezetője, *dr. Issekutz Sarolta* újabb örmény felfedezés mellé állt, helyet adva a PEN klub tagjának *Simay Cézár* bemutatásának.

Mivel az örmények „*nem csak kenyérel*” élnek, a jövőben is nélkülözhetetlen a rendszeres találkozás, hol nagyjainkra, híres családokra, hazát, jövőt építő kiválóságainkra figyelünk.

Simay Cézár Bűnhődés

A szívem addig járta a tilost,
Addig bitangolt, hogy előtte
Jön a farkas-t kiáltanak.

Pedig a szívem hú maradt.
De amíg báránként járta a világot,
Nem talált, csak farkasokat.

TARTALOM

Szentegyházak – 1 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
Szerkesztői levél – <i>Fabók Dávid</i>	2
Szent Balázs, Szebaszte püspöke	3
Szomorújelentés	7
Mi szükség van a szűnyogra? – <i>Várady Mária</i>	8
„Csak az halt meg, akit elfelejtetek” – <i>Fabók Dávid</i>	11
Örmény katolikus hírlevél	16
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 2021 évi Beszámolója – <i>dr. Issekutz Sarolta</i>	18
A Pázmány az örmény diákok “otthona”	20
Felhívások!	21
Lelkek átutazóban – <i>dr. Békefy Lajos</i>	22
Országgyűlési választások 2022 – <i>dr. Issekutz Sarolta</i>	25
Zenei ajánló: Jordi Savall: Esprit d’Arménie – <i>Fabók Dávid</i>	26
Petelei István, alias Szűnyog Úr nyomában – <i>Várady Mária</i>	28
Vers: Bűnhődés – <i>Simay Cézár</i>	30

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyarörmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyarörmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

Készülnek a farsangi maszkok a Budavári Nemzetiségi Napon

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: Fabók Dávid

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: www.artisthus.hu

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 258. szám
2022. március-április

*„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)*

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.

A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy az eokk.hu hírportálon olvasható!

Mindenkit szeretettel várunk!

Szentegyházak – 2

Három torony a homlokzaton

Ha közelítünk Kolozsvár felől Szamosújvár felé, feltűnik már messziről a székesegyház tömbje, az egykori nagytemplom. Grandiózus építmény. A homlokzaton három torony is áll. Egy nagyobb középen, mellette két kisebb. Tán mivel nem egyformák, nem tekintethetjük a Szentháromság szimbólumának, de némileg ezt sugallja. Viszont jelképezheti az isteni erényeket.

Eszembe jutnak Szent Pál szavai: „... **Megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három, de ezek közül legnagyobb a szeretet.**” (I. Kor 13, 32.) (Ez utóbbit a középső torony jelképezi!) Ami még képként él bennem: a padosok végén egy-egy örmény feliratos lobogó.

Mikor felkerestem Szamosújvárt, csak a belső üvegajtóig jutottam, ezért nem tudtam mindent megtekinteni. A templom érdekes módon, a város szélén van. S még visszaemlékezem egy 1940-es évek beli filmre, amikor az épületet kerítés vette körül, s a kerítés oszlopain kőszentek állottak: az apostolok. Évente egyszer biztosan megtelik a templom: a pünkösdi utáni negyedik szombaton, a búcsú napján: az örmények apostolának, Világosító Szent Gergely ereklyéinek ünnepén. Nem volt vértanú, de sok-sok szenvedése miatt a görögkatolikus egyház annak tekinti.

Dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

dr. Issekutz Sarolta

Magyarörmény értékmentés 25 éve

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület fennállásának 25 éves évfordulója

Szinte hihetetlen, már elmúlt 25 év azóta, hogy a Donáti utca 7/A pincszintjén, a nem több mint 45 négyzetméteres irodába összezsúfolódott 23 ember. Még a közlekedőben is ültek kicsi hokkedlin. Látni nem láttak semmit, csak hallgatták a szobában vitatkozó emberek hangját. Nem tudom, mi volt az erősebb a lelkesedés, vagy harag. A lelkesedés, hogy új egyesület születik, vagy a harag, hogy különálló egyesületet kell alapítani. De ez már mindegy, mert már többekkel együtt elhatároztuk, magyarörmény kulturális egyesületet fogunk alapítani. Hosszas vita volt az egyesület nevének meghatározásakor. Két fontos felétel volt, hogy jól elkülönülő név legyen más örmény szervezetektől, legyen benne az örmény, de mégsem legyen csak örmény. A megoldást a „gyökerek” szóban lelték az ajánlók, mondván ez ellen nem lehet kifogása azoknak, akik magyarnak vallják magukat, de őseik valahonnan a Kaukázusból származnak. Hosszas vita után bekerült az Erdélyre utaló jelző is. Többen hosszúnak és bonyolultnak találták, de végül megállapodás született, mert egyetlen szót sem lehetett elhagyni. Természetesen választottunk elnökséget, valós és tiszteletbeli elnököt, alapszabályt fogadtunk el, stb. Az alakulás annak rendje szerint szabályosan megtörtént. E kis emlékképet csak azért idézem fel, mert akkor bizony még nem sokan gondoltunk a 25 évre. Legtöbben csak arra, hogy a következő kisebbségi választáson önállóan fogunk indulni és annak ez a feltétele.

Az alapítók arra sem gondoltak, milyen sok feladatot, harcot, küzdelmet vállalnak. Most, hogy elértük a 25 évet, inkább csak a szépre, a sikerekre kívánok emlékezni. Az biztos, ha ezt a nagy lépést nem tesszük meg, akkor hihetetlen, hogy mit veszítettünk volna. Ma már látható, hogy szinte az utolsó pillanat volt ahhoz, hogy a magyarörmény közösség felálljon. A következő generációval kezdeni már lehetetlen lett volna. Az akkor 50-60 éves korosztály még fogékony volt arra, hogy örmény gyökereit, örmény családi hátterét kutassa és feltárja, majd büszkén vállalja. Azt is tudjuk ma már, hogy a genealógiai érzékenységre kell a 40-50-60 év. Igaz, az akkori korosztály mára már lassan ki-

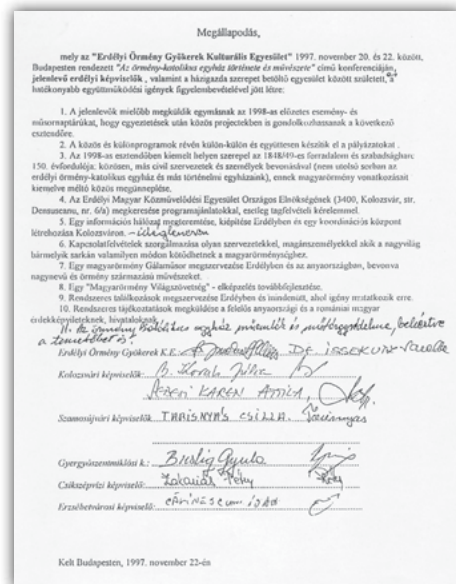
hal, de reméljük a mai 40-50-60 éves korosztály a helyükbe lép. Ma már nem kell nulláról kezdeni, mert a kezdő generáció elvégzett egy igen fontos munkát. Hídat épített az 1900-as évek végén halódó, integrálódó erdélyi magyarörmény közösség felé. Ez a híd nagyon sok láncszemből épült fel. Régi könyvek újrakiadása, a mai igényeknek megfelelően digitális formába konvertálása, régi temető, emlékhelyek rendezése, az örmény hírességek múltjának feldolgozása, régi anyakönyvi dokumentumok feldolgozása, stb. E munkák nélkül ma már véglegesen a feledésbe merült volna a magyarörmény múlt. Nem szabad elfelejteni, hogy ez a generáció még bizonyos mértékben emlékszik és érdeklődik a családi kapcsolatokra és a maradék örmény hagyományokra. A munkához fontos kapaszkodó volt az erdélyi kapcsolatok felélesztése. Kétségtelen, hogy Erdélyben az örménységet másképpen élik meg, nekik az mindennapi, azaz észre sem veszik, hogy örménykednek. Sütnek, főznek, templomba járnak, stb., de arra nem is gondolnak, hogy ez az örmény kutúra és hagyomány. Szerencsére a magyarországi örmény identitás feléledése visszahatott rájuk is, újraéledtek az örmény egyházi szervezetek, majd megalakultak az egyházi szervezetek mellé a civil szervezetek, valamint ezek szövetsége és ma már szervezeten, tudatosan folytatják a munkát. Legjobb példa erre, ha megnézzük az örmény konferenciák, kulturális hetek történetét. Az első itt Budapesten volt (1997-ben), amelyre meghívtuk az erdélyi közösségek képviselőit. A következő konferenciák felváltva Erdélyben, főleg Szamosújváron és Budapesten zajlott. Ma már a 15. Örmény Kulturális Fesztivált tartják Gyergyószentmiklóson. Elmondható, hogy a korábbi eseti örmény kulturális élet e „pinceprojekt megindulása” nélkül

nem válhatott volna általánossá és nem szélesedett volna ki.

Mint mondtam, most csak a szépre emlékezem és eszembe jutnak az örmény konferenciák, kulturális hetek itthon és Erdélyben, sok-sok könyv, amit kiadtunk és eljuttattuk itthon és ott is a közgyűteményeknek és közösségeknek, a sok rendezvény: a sör-partiktól a város háza dísztermében a 200 fős Aradi vértanúk megemlékezések, barangolások és zárándokutak Erdélybe, a felvidékre, Bécsbe és Velencébe, a II. Világháború helyszínére: a Világháború kiállítások megnyitójára, előadások, zenei élmények, stb. Az emlékek örömmel töltik el lelkemet, érdemes volt. Megragadom az alkalmat, hogy mindenkinek megköszönjem e hatalmas munkát mindenkinek, aki részt vett e közösségi munkában. Köszönöm hogy keresték a családi szálakat és ragasztották a családfára a kicsi cédulákat, hogy énekeltek, verset mondtak, cikket írtak, süttöttek, főztek, adományokkal és munkájukkal önzetlenül támogattak bennünket. Remélem e közösségi munka számukra is örömet és boldogságot okozott.

A 25 éves emlékvének megfelelően az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek ez évi néhány számában teret biztosítunk a nosztalgianak, válogatva a régi számokból. Természetesen bárki bármikor megteheti, hogy a régmúlt időket kutatja, mert a www.magyarormenytudastar.hu honlapunkon a Füzetek évkönyvei megtalálhatók.

Mindenkinek jó egészséget és sikeres következő 25 évet kívánok!

Balogh Jenő

Nosztalgia számvetés

Nehéz egy közösség és egy egyesület 25 év munkáját összefoglalni. Ezért gondoltam azt, hogy kigyűjtök néhány statisztikai adatot, hogy bemutathassam, milyen rettenetesen sok munka áll mögöttünk. Természetesen vannak számok, amiket csak összesoroztam a fejemben, tehát lehetséges, hogy nem pontosak, de azért talán így is érdekes a lista, amelyet most megosztok itt.

- 42 kiállítás 121 helyszínen 4 országban
- 28 kiadott kötet (Erdélyi Örmény Múzeum sorozat)
- 36 más által kiadott könyv támogatása
- 105 ezer km barangolás és zárándokút
- 258 Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek és 4 különszám kiadása összességében több mint 10 ezer oldallal
- 248 alkalommal lett megrendezve a Fővárosi Örmény Klub
- 3 Örmény Kultúra Hetén összesen 24 napra való program
- 4 konferencia összesen 12 napi programmal
- kb. 240 ezer szendvics és kiszámíthatatlan kiló pogácsa
- 6 erdélyi templom állagjavítási munkálatainak támogatása
- 3 erdélyi temető felújításának támogatása (Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyószentmiklós)
- kb. 70 közgyűjtemény számára kiadványok juttatása
- 19 iskola könyvtára számára kiadványok juttatása
- leghosszabb könyvünk 1000 oldalas 66 színes nemesi címer melléklettel (Gudenus: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája)
- 95 diák és 19 pedagógus, családja és barátai ismerkedett meg az örmény kultúra és hagyományok alapjaival a középiskolai verseny keretén belül
- évi 40.000 látogató honlapjainkon
- 5 végkimerülésig elhasznált nyomtató

Megújult az EÖGYKE honlapja

Kedves olvasóink! Amikor legközelebb megnézi a www.magyarormeny.hu honlapunkat, egy új oldal fogja várni! Ha megfigyeli, az oldal címe is változni fog, www.eogyke.hu címre.

A váltásra azért volt szükség, mert a régi oldal nem felelt meg a kor követelményeinek (telefonon és tableten nem volt jól kezelhető), valamint a célja is változott.

A fejlesztés másik indoka az volt, hogy a régi honlapról sok minden (tanulmányok, könyvek, stb.) már korábban átkerültek a www.magyarormenytudastar.hu honlapra, így itt feleslegessé váltak. A dinamikusan változó ismeretanyagok (programok, beszámolók, felhívások, képanyagok, filmanyagok, stb.) pedig a www.eokk.hu portálon érhetőek el, amihez a mai igényeknek megfelelő hírlevél, facebook, youtube és instagram csatorna is tartozik.

A megújított www.eogyke.hu honlapon az EÖGYKE bemutatása, a magyarörmény közösség múltjának leírása és az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek (aktuális és archív számok) maradtak. Bármelyik címet írja is be (eogyke.hu vagy

magyarormeny.hu) az új honlapot fogja elérni.

Reméljük az új honlap megnyeri tetszését és sokszor ellátogat a közösség különböző oldalaira.

1%

Kedves Barátaink!

Kérjük ebben az évben se feledkezzenek meg rólunk, adóbevalláskor az 1%-os rendelkező lapon **támogatottként** nevezék meg az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületet** és írják be adószámunkat: **18085590-1-41**.

Az egyházakat támogató 1% felajánlásakor pedig kérjük, hogy a **Magyar Katolikus Egyházat** támogassák, melynek technikai száma **0011**.

Kérjük tájékoztassanak másokat is tevékenységünkről és a támogatás ezen lehetőségéről!

Köszönjük.

Országos Örmény Önkormányzat hírei

Örmény szószóló megválasztása

Örömmel osztjuk meg közösségünkkel a hírt, hogy a 2022-es Országgyűlési és Nemzetiségi Szószóló Választáson az Országos Örmény Önkormányzat jelöltje Akopjan Nikogosz szerzett szószólói mandátumot.

Ezúton köszönjük meg mindenki részvételét és szavazatát, mely hozzájárult a választás eredményéhez. Az új örmény nemzetiségi szószóló személye garanciát jelent arra, hogy végre együttműködő, valódi érdekképviselője lehessen minden Magyarországon élő örmény nemzetiségű honfitársunknak.

Akopjan Nikogosz

Püspöki látogatás

Magyarországra látogatott Excellenciás Armash Nalbandian, Damaszkusz örmény apostoli primás-püspöke, aki az Országos Örmény Önkormányzat elnökének meghívására székházunkban is tiszteletét tette.

A találkozón a püspök úr tájékozódott a magyarországi örménység helyzetéről és reményét fejezte ki, hogy hamarosan hosszabb időre is hazánkba látogathat, hogy többet láthasson az országból, amire most nem jutott elég idő.

Forrás: www.eokk.hu

dr. Czárán István, Diramerián Artin, Avanesian Alex, dr. Issekutz Ákos, Excellenciás Armash Nalbandian, dr. Issekutz Sarolta, dr. Hun Eszter, Akopjan Nikogosz

Beszámoló az legfrissebb rendezvényekről

Zenés Örmény Klubnap Zuglóban

A Zuglói Örmény Önkormányzat és a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat Zenés Örmény Klubnapot rendezett a Zuglói Nemzetiségek Házában 2022. február 11-én, amelynek meghívott előadói a LUSNAKAR együttes volt, Puskás Eszter vezetésével. A vendégek élvezettel hallgatták az ismerős és új örmény dalokat, zeneszámokat. Az előadást finom agapé és beszélgetés zárta.

LUSNAKAR zenekar

Februári klub

A Fővárosi Örmény Klub első témája Dávid Csaba, *LECTORI SALUTEM!* (Üdvözet az olvasónak) című könyvének bemutatója volt, míg a második az EÖGYKE megalakulásának 25. évfordulója.

Dávid Csaba hosszú ideig volt a Füzetek újságírója és főszerkesztője. A könyv kiadásának célja az volt, hogy a Füzetekben megjelent munkáin keresztül mutassuk be a szerzőt. Cikkeiből, írásaiból Fabók Dávid szerkesztett könyvet, a szerző életrajzával kiegészítve. Az este folyamán a könyvből néhány idézet elhangzott Várady Mária előadásában. Az előadás célja a szerző és a Dávid család bemutatása volt. Mivel Fabók Dávid maga is a Dávid család tagja, unokaöccse Dávid Csabának, ezért igen érdekesen tudta bemutatni nagybátyját, régi családi képekkel és családi történetekkel színesítve az életrajzot.

A könyvbemutató végén néhány filmrészletet vetítettünk az EÖGYKE filmarchívumból, bemutatóva olyan percek,

amikor Dávid Csaba előadott, vagy szerepelt az akkori Fővárosi Örmény Klubban.

A könyvbemutató olyan sikeres volt, hogy nem sok idő maradt az EÖGYKE 25 éves évforduló programra és csak néhány kisebb filmrészletet tudtunk vetíteni. A jelenlévők többszöri felkiáltása kísérte a 20-25 éves történeteket, amikor felismerték magukat, vagy ismerősüket az archív felvételeken. Szongoth Gábor például örömmel nyugtázta magáról, milyen jól beszélt egy negyedszázados karácsonyi klubrendezvényen.

A bemutató annyira sikeres volt, hogy elhatározásra került, hogy mivel a 25 éves évforduló egész évre vonatkozik, más alkalmakon is előveszünk archív filmrészleteket. Mivel ezek a filmrészletek olyan minőségűek, hogy a mai technika mellett már „élvezhetetlenek”, lényegében csak az érintettek számára érdekes, ezért a komolyabb filmszerkesztéseknek és javításoknak nincs értelme.

Reméljük az év folyamán még más alkalomkor is lesz lehetőség nosztalgizálni.

Tavaszyitó találkozás

Újbuda Örmény Önkormányzata szeretettel várta vendégeit *Tavaszyitó* címmel 2022. március 26-án szombaton 16 órakor kezdődő műsorára, melyet az Orlay utcai Örmény Katolikus Lelkésztség első emeleti szalonjában tartottak.

A *NUR* együttes örmény zenei programja után *Az ígéret* c. spanyol-amerikai történelmi film vetítésére került sor. Az ígéret (eredeti cím: *The Promise*) 2016-ban bemutatott amerikai történelmi filmdráma, amelyet *Terry George* rendezett. A cselekmény egy szerelmi háromszöget mutat be az Oszmán Birodalom végnapjaiban, nem sokkal az örmény népirtás kezdete előtt. A rendező véleménye szerint „a nézők napjainkban többet tanulnak a filmekből, mint a történelmi könyvekből”.

Valóban, a vetítés után a nézők percekig némán ültek. A rendezvényt végül beszélgetés és agapé zárta.

NUR zenekar

Márciusi klub

A márciusi Klub programját az április 3-i parlamenti választásokhoz igazították a szervezők. Választásuk *Koltay Gábor, Itt élned, halnod kell* című filmjére esett. A film, amely több mint 2 órás történelmi utazás a honfoglalástól a rendszerváltásig, az *Esztrád Színház* ősbemutatóján (2016-ban) készült felvétel.

A zenemű rockzenei alapokra épülő, de folkzenei motívumokat is felhasználó alkotás, amely dalok, megzenésített klasszikus versek, instrumentális zenék, történelmi szövegek segítségével idézi fel a magyar történelem azon kiemelkedő korszakait és fontos eseményeit, amelyek jelentősen befolyásolták a magyarság sorsát.

Az estet rendezte az EÖGYKE és az EÖKK és a Zuglói Örmény Önkormányzat valamint Magyarország Kormánya támogatja.

Meghívók

Fővárosi Örmény Klub 2022. április 21, csütörtök, 17:00-én a Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség (1114 Bp., Orlay u. 6.) közösségi terében.

Megemlékezés az Örmény Genocídium 107 évfordulóján: Rubin és Vér
oratórium **Antonia Arslan** Pacsirtavár c. regénye alapján

Előadják: **Várady Mária, Haik Viktória, Jeges Krisztián** színművészek.

Zene: **Hajtun Zsuzsa** zongora, **Juhász Endre** duduk. Dramaturg: **Várady Mária**.

A fájdalom ihlető ereje

Bevezetőt mond dr. **Benedek Katalin** művészettörténész
Az estet fogadás zárja.

Az **Urartu Színház** (örmény) színház **MUSZA DAGH** című előadása lesz látható az örmény genocídium emléknapja alkalmából.

Időpont: **2022. április 25. 19.00 óra**

Helyszín: **RAM Colosseum** (Budapest XIII. ker., Kárpát utca 23.)

Írta és rendezte: **Diramerján Artin** Koreográfus: **Langó Bernadett**

Szereplők: **Tóth András, Kovács Olga, Sörös Miklós, Csizmadia Gabriella, Haik Viktória, Imre István, Baj László, Ruzicska László, ifj. Diramerján Artin**

Az előadás Franz Werfel világhírű regénye alapján az 1915-ös örmény genocídium idején a török túlerővel szemben kibontakozott ellenállás történetét dolgozza fel. A tengerparti Musza Dagh (Mózes hegye) környéki falvak lakói, mintegy 4000 örmény fordul szembe az életben maradásért.

A belépés ingyenes, de regisztráció szükséges (urartubudapest@gmail.com).

Meghívó emlékezésre a törökországi XX. sz. elején történt görög és örmény népirtásról **2022. április 30-án délután 17-órától** az **Örmény Katolikus Lelkészség** szalonjában (1114 Budapest, Orlay utca 6.).

A történekről előadást és beszélgetést tart: **Szidiropulosz Archimédesz** szociológus, történész, **Zsigmond Benedek** örménykutató (ELTE) és **Halmi Bálint** PPKE Armenológia Tanszék. Műsorvezető: **Várady Mária** színművész.

A műsort görög és örmény ízek agapéjával zárjuk görög muzsika mellett.

Rendezői: Újbuda Örmény Önkormányzata, Társrendező: Újbuda Görög Önkormányzata

Örmény katolikus hírlevél

XXIII. szám, 2022. március - április
Húsvét

Krisztus feltámad a halálból, elsőként a halottak közül.

És mi?

Kedves Testvérek!

Újra átéljük húsvét ünnepének nagyszűrűségét. Megvalljuk a feltámadottba vetett hitüket. Idén úgy adódik, hogy a genocídium ünnepe húsvét második vasárnapja, fehérvasárnap, az irgalmasság vasárnapja. Húsvét fényében látjuk őseink szenvedését, a húsvéti hit erősít bennünket örmény katolikus létünkben.

Érdekes, csendes évfordulóhoz is érkezünk. 15 éve, 2007 májusában kaptam a megbízás a bíboros atyától az örmény katolikus lelkeszség vezetésére. Akkortájt, amikor 45 évesen mondogattam, hogy én vagyok a legfiatalabb a templomban, mosolyogtunk. Ma 15 évvel később a helyzet még mindig ugyanez. Talán már nem mosolygunk rajta.

Krisztus feltámadása elindított valami gyökeresen újat. Másképp kezdték átélni, megtapasztalni az Istennel való kapcsolatot. Sokkal komolyabban vették a közösséget.

Kedves Testvérek! Valami hasonlóra, feltámadásra van szükségünk nekünk is.

Ha nem akarjuk, hogy az Orlay utca csupán múzeumként működjön. Ha nem akarjuk, hogy az épületre csak azért legyen szükség, hogy különféle találkozók, műsorok létre jöhessenek. Ha nem akarjuk, hogy csak egy bázisa legyen az örmény tanszak kutatóinak. Ha valóban szeretnék, hogy az örmény katolikusok liturgia legyen az alapja minden tevékenységnek, akkor azonnal lépni kell.

Elfáradtam. Nem a papságomba, azt szívesen és örömmel végzem. A hiába való küzdelemben. Hogy rendre néhány ember lézeng a templomban a szentmisén, viszont ha örmény atya jön, akkor el tudunk jönni szép számmal. Hogy ha jön az örmény atya, akkor gyakran előkerül valaki, akit meg kell keresztelni, olyan, akit se előtte, se azóta nem láttam a templomban.

Tudom, egy húsvét utáni írásnak az örömről kellene szólnia. Titkon még bízom abban, hogy jövő húsvétkor örömtelibb írást küldhetek az újságba.

Szeretettel:
Ákos atya

2022. április 17-én a
Húsvét vasárnapi Szent Liturgia
délután 16:00-kor kezdődik.
Mindenkit hívunk és szeretettel várunk.

Húsvét nyolcadában
2022. április 24-én, vasárnap
emlékezünk meg az **örmények elleni genocídium 107. évfordulójáról**.

Az ünnepélyes Szent Liturgiát
16:00 órai kezdettel *Fülöp Ákos* atya
mutatja be, a templom kórusának
közreműködésével.
A szentmisét követően a templomkertben a kereszteskőnél a genocídium másfélmillió áldozatáért imádkozzuk a halotti liturgiát és megkoszorúzzuk az emlékművet.

Folytatódnak az Orlay utcai plébániaiépület tetőterének építési-kivitelezési munkálatai

A plébániaiépület tetőterének bővítése-beépítése a Miniszterelnökség *Hungary Helps* programjában nyert támogatásnak köszönhetően Kruppa Gábor Ybl-díjas építészmérnök tervei alapján valósulhat meg.

A kivitelezési munkálatok a plébániai kormányzó által megkötött vállalkozási szerződés alapján 2022. február 14-én kezdődtek meg és július 15-én fejeződnek be.

A munkálatok eddigi első fázisában a kivitelező az új lépcső kialakítása érdekében a földem szükséges kibontását végezte el, továbbá a tető faszkeletének felújítását is megkezdték, a tetőcserepek bontását követően a plébániaiépület rövidesen új cserépborítást kap. A kivitelezés megbízott műszaki ellenőre *Kruppa Gábor*.

A múzeum az építkezés ideje alatt változatlanul zárva tart.

A vasárnap délután 4 órakor kezdődő szentmisék a templomban zavartalanul folytatódnak, illetve a földszinti teremben tervezett programok megtartása is lehetséges, köszönhetően annak, hogy a felújítási munkákhoz az építési területet a kivitelező gipszkartonfallal elválasztotta a földszinti közösségi terektől.

Nersesz Snorháli
Sárágán Húsvét ünnepére

Új virág, fényességes nyílt ki ma az új sírban.

A feltámadás világossága ragyogott fel, örömhír,

A halál sötét árnyékából, örömhír.

Feltámadt Krisztus, örömhír.

A miriád lelkek számára étellel teli hajtás fakadt.

A feltámadás világossága ragyogott fel, örömhír,

A halál sötét árnyékából, örömhír.

Feltámadt Krisztus, örömhír.

(fordította: *Garaguly István*)

A **“Zene felsőfokon”**
koncertek sorában
2022. május 13-án, péntek 18:00 órakor
az Orlay utcai templom Dísztermében
“Antológia örmény szerzők zongoraműveiből”
Gajane Dzsághátszpánján
zongoraestje

Műsoron: *Szendárján, Komitasz, Andreászján, Szárándzsán, Babadszánján és Hacsaturján* művei.

Elhunyt Murádin László

A finom humorú nyelvész a Torda melletti Harasztoson született 1930. november 29-én erdélyi örmény családban. Középiskolai tanulmányait a gyulafehérvári Majláth Gimnáziumban, a kolozsvári Piarista Főgimnáziumban és a marosvásárhelyi Bolyai Liceumban végezte, a Bolyai Tudományegyetemen szerzett magyar nyelv és irodalom szakos tanári oklevelet (1954). Még egyetemi hallgató korában a Magyar Nyelvészeti Tanszék gyakornoka, majd ugyanitt tanársegéd. 1958-tól a Román Akadémia kolozsvári Nyelvtudományi és Irodalomtörténeti Intézetének tudományos munkatársa, 1964-től főkutató. Az akadémia nyelv- és irodalomtudományi intézetében 1968 óta az egyetlen romániai nyelvészeti és irodalomtörténeti szakfolyóirat, a *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények* szerkesztője.

Kutatási területei voltak a magyar nyelv- és irodalomtudomány, a romániai magyar nyelv- és irodalomtudományok nyelv- és irodalomtudományi vonatkozásai. Részt vett a keleti székely, moldvai csángó és az aranyosszéki tájnyelvi atlaszok adatgyűjtő munkájában. ... A mintegy 3400 címszavas kérdőfüzettel végzett, 136 falura kiterjedő általános nagyatlasz, a *Romániai Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Atlasz* nyelv- és irodalomtudományi adatainak gyűjtője, a mű szerkesztője *Juhász Dezső*. ...

A nemzetiségi élet igényei szempontjából jelentős volt nyelv- és irodalomtudományi tevékenysége is a romániai magyar sajtóban. Ilyen tárgyú írásait közölte az *Előre*, *A Hét*, *Utunk*, *Művelődés*, *Dolgozó Nő*; állandó nyelv- és irodalomtudományi rovatot tartott a kolozsvári Igazság és a marosvásárhelyi Új Élet hasábjain. "A nyelv- és irodalomtudomány itt már nem nyelvészeti, hanem társadalmi kérdés"

– vallja *Nyelvművelésünk új lendülete* c. Korunk-cikkében (1971/10). Társzerkesztője volt az *Anyanyelvünk művelése* c. kiadványnak (1975), válogatásában és jegyzetével jelentek meg *Kosztolányi Dezső* nyelv- és irodalomtudományi írásai *Gondolatok a nyelvről* címen (1977, Téka), szerzője volt a *Korunk Füzetek Nevek térben és időben* c. névtudományi számának (1984). 1989 decemberétől a *Szabadság, Falvak Népe, Erdélyi Figyelő* nyelv- és irodalomtudományi munkatársa.

Munkásságát több kitüntetéssel is elismerték: Csúry Bálint-érem (1974), Bogdan Petriceicu-Hasdeu-díj (1996), az Anyanyelv- és Irodalomtudományi Szövetség Nyelv- és Irodalomtudományi Díja (2000), az Anyanyelv- és Irodalomtudományi Szövetség Lőrincze-díja (2002), A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (2011), A Tudomány Erdélyi Mestere díj (2015)

Murádin Lászlóval előadóként Olvasóink is többször találkozhattak a Fővárosi Örmény Klubban. Murádin László 92 esztendősen, 2022. február 9-én hunyt el. Emlékét szeretettel megőrizzük

Forrás: EOKK honlap

Murádin László (Fotó: maszol.ro/EME)

Várady Mária

Rubin és Vér

Az ANI – Budavári Örmény Színház előadása a Nemzeti Színházban, a Jelen/ Lét Nemzetiségi Színházi Fesztiválon
Új oratórium született az 1915-ös örmény Genocídium emlékére

Nagy siker. A téma inkább elnémít, minthogy hangos, felszabadult ünneplésnek adjon helyet. *Antonia Arslan – Pacsirtavár* című regénye *Király Kinga Júlia* fordításában döbbenetes, felkavaró –, egyszerre lesújtó és elborzasztó könyv. Mintha az egész örmény nép ellen szított gyűlölet történetei a keresztény Passió gyötrelmeihez hasonlóak lennének.

A színpad letisztult képét semmi nem töri meg: egy zongora, két váza, három szék –, és háttérnek a borzalom dokumentumai.

Nem hiányozhat az emberi szó mellől az örményeket egyedien jellemző zene, a duduk édes-bús hangja és a kifinomult, művelt népet jelző *Chopin*, *Liszt*, *Schumann* vagy *Beethoven*.

Nincs fölösleges mondat a dramaturg, *Várady Mária* által kiválasztott szövegekben. Örmény füleknek jól hangzanak az örmény nevek, de aki először hallja, az is összerakja a mozaikot, a családot, és a néhányukat megmentő török –, görög szereplőket.

Az emberiség legnagyobb, legmeghatározóbb kérdései kerülnek árnyalt megvilágításba. A háború, a háború gerjesztői és haszonélvezői. S az őket kiszolgáló csőcselék. A kincs bűvölete. A hajszálon függő élet. A szavak szakrális értéke. A pusztító erők összefogása. A kapzsiság aljasító ereje. Az életet értelmetlenné tevő ordas eszmék.

Most, 2022 március 23-án döbbenet észleljük, hogy az emberiség nem tanul a történelemből és újra itt a háború. A szomszédos Ukrajnából közel három millióan hagyták el otthonukat, mentve az

életüket. Menekültek lepték el Lengyelországot, Magyarországot, Romániát.

Hogy a törökök a XX. század első népirodalmában milyen sorsot szántak az örményeknek, ezt tudjuk. Mit szán nekünk az Isten a XXI. század elején?

Ilyen és hasonló gondolatok közt vívó-dunk az előadás kapcsán.

Várady Mária, *Haik Viktória* és *Jeges Krisztián* kiváló színészi teljesítménnyel tették hitelessé az olykor elborzasztó

Várady Mária

szöveget. Tökéletes artikulációval minden idegen nevet és történést félreérthetetlenül továbbítottak a szívdobbanásra is figyelő közönség felé. A három különböző tónusú hang szépen kiegészítette egymást, zenei élményt nyújtva. A narrációt felváltó párbeszédék élő intenzitást nyertek, nem a felolvasás, de a szcenírozott előadás magas szintjén.

Az ORATÓRIUM műfajához illően a 17 egység – szövegek és zenék precíz összeillesztett füzére – sűrűsödve váltakozott. Nehéz feladat a színész számára, hogy végig színpadon állni, – lüktetni és nem magára vonni a figyelmet –, de érvényesen folytatni a cselekményt.

A történet örmény szereplői nevük különlegességével meglepték a nézőket, ám az ügyes dramaturgiai fogás, mellyel mindig utaltak a nemzetiségre, foglalkozásra, családhoz tartozásra, érthetővé tette a történetet. A háttérvetítés dokumentumfotóinak iszonyata (forrás: *Avanesian Alex*) nem hagyta nyugodni még az oly ártatlan-közömbös nézőt sem. A kiszolgáltatott örmények mellé állította az előadás a nem-örmény nemzetiségeket. Bízniuk kellett abban, hogy valakinek túl kell élnie

mindezt, és várták, ki-hogyan menekül meg a pokolból.

Aki ezt az előadást látta, mély nyomot hagyott benne. Patetikus és szakrális színeket nyert a vértanúk sorsa –, külön-külön és mind a másfél millió áldozat egyaránt.

A szöveg látható mélységeit kifejező előadása nyomán *Jeges Krisztián*, a drámai feszültséget jó színpadi ritmusérzékkel fönntartó *Várady Mária*, és az elvesztett békés életet megjelenítő bársnyos hangú *Haik Viktória* szereplése méltón képviselte a Jelen/Lét Nemzetiségi Színházi Fesztivál rangos előadásán a magyarörmény diaszpóra színházművészetét.

A prózai részek magas művészi előadását a zongorajáték elbeszélő-mesélő hangjai váltották Hajtun Zsuzsa érzékeny, árnyalt, átélt előadásában. Határtalan szeretet áradt vigasztalásként *Beethoven*, *Chopin*, *Liszt* műveiből. Technikai bravúr kellett ahhoz, hogy egy kemény hangú Yamaha zongorából ilyen lebegést, bensőségességet kicsaljjon. És ilyen nagy örmény szív kell, hogy a nézők szemében könny csillanjon.

És a Duduk. A barackfából készült hangszer egyszerűségében is a legtisztább érzelmeket keltette föl *Juhász Endre* gyakorlott és művészi megszólaltatásában. Ezen az előadáson különösen fájdalmas hangjai voltak. Nagy híre van az örmények zenéjének, ez csak ízelt volt, de így is Örményországba röpített.

Az előadás kiváló világitása, technikai lebonyolítása a Nemzeti Színházi háttér dolgozók nagyszerű csapatát dicséri, mert próba nélkül, szakmai tudásból és emberi érzékenységből varázsolták az előadást művészi produkcióvá. A nagyszámú örmény-magyarörmény közönség hosszas tapsal ünnepelte az előadókat. Fiatal nézők, középkorúak, minden korosztály képviseltette magát a Kaszás Attila Terem nézőterén.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület vezetője sem hiányozhatott az első sorból. *Dr. Issekutz Sarolta* az ANI – Budavári Örmény Színház névadója is egyben, kérjük támogatását a jövőben is.

Hogyan született ez az előadás? *Nurid-sány Zoltánné*, Mimi elnök-asszony biztatására, aki annyi jó kezdeményezésnek az ötletadója, segítője. Köszönjük a felkérést, amely ilyen gyümölcsöző folytatást ért meg.

Köszönet a Jelen/Lét Nemzetiségi Színházi Fesztivál megrendezőinek, és első-

sorban a Nemzeti Színházban helyszínt adó *Vidnyánszky Attila* a Nemzeti Színház vezérigazgatójának, *Csasztnan András* a Nemzetiségi Színházi Szövetség elnökének, *Rusz Milán* a Magyarországi Szerb Színház igazgatójának és a *Gyorgyev Bránimir* vezette csapatnak. Kitüntető kedvességgel, hogy az előadás végén Díszoklevéllel gazdagodtunk, no meg az elmaradhatatlan színházi mecénás *Dúzi Tamás* híres borával. Komolyan vesszük a meghívást: jövőre a Színházi Olimpián ott leszünk.

Felhívások!

Kedves Olvasók!

Ha szeretné elektronikus formában is olvasni híreinket, vagy van olyan örmény származású rokona, barátja, ismerőse, aki szívesen bekapcsolódna kulturális életünkbe, kérjük értesítsen minket a magyar.ormeny@t-online.hu e-mail címen.

Az éves tagdíj befizethető minden hónap 3. csütörtökén a Fővárosi Örmény Klub idején vagy banki átutalással az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 10100792-72594972-00000007 számlaszámára. Az éves egyesületi tagdíj naptári évre szól, összege 3000 Ft/év, nyugdíjasoknak és diákoknak 2000 Ft/év. Köszönjük!

A járvány az Orlay utcai templom fenntartására máskor befolyó perselypénzt és egyéb adományokat is megapasztotta az utóbbi időben. Kérjük, hogy aki teheti, lehetőségeihez mérten támogassa pénzügyileg is a templomot adományával, amelyt a plébánia **11707024-20005210** számlájára tud küldeni.

Az internet és az elektronikus kapcsolattartás rohamos terjedésével egyre inkább e-mailen tudjuk leggyorsabban elérni egymást. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek nyomtatott példányainak olvasása mellett javasoljuk és kérjük, hogy elektronikus csatornáinkon, a www.eogyke.hu weboldalon, az Eögyke facebook oldalán, vagy e-mailben vegyék fel velünk a kapcsolatot, csatlakozzanak hozzánk, hogy naprakész információkkal állhassunk egymás rendelkezésére.

Köszönjük!
Szerkesztőség

dcs

Változatok Genocídiumra Részlet Dávid Csaba *Lectori Salutem!* könyvéből

A „genocídium” fogalmat először 1944-ben használta egy lengyel származású amerikai jogász, Rafal Lemkin. Később, a nürnbergi per során alkalmazták is: „szándékos és rendszeres népgyilkosság, azaz bizonyos megszállt területeken a civil lakosság egyes faji és nemzeti csoportjainak felszámolása, meghatározott fajok, valamint rétegek, nemzetek és népek, faji és vallási csoportok megsemmisítése céljából”.

Az ENSZ közgyűlése 1946. december 11-én külön cikkelyben állapította meg, hogy a genocídium a nemzetközi joggal, az ENSZ szellemiségével és céljával ellentétes bűncselekmény, amelyet az egész civilizált világ elutasít. 1948. december 5-én a nemzetközi szervezet közgyűlése a genocídium megelőzésére és büntetésére fogadott el konvenciótervezetet, amely 1951. január 12-én életbe lépett.

Ennek értelmében a genocídium olyan bűncselekmény, amely egy nemzeti, etnikai, faji vagy vallási csoport részleges vagy teljes megsemmisítésére irányul...

Vajon, érdekes-e elgondolkodnunk azon, hogy mi lett volna, ha... Ha például nem a II. világháború során veszi észre a „civilizált világ” a népgyilkosságokat, hanem már az I. világháború éveiben? Netán a XIX. századvégi balkáni háborúk idején? Vagy 1849-ben, a bécsi császár és a moszkvai cár győztes, Világosig tartó előnyomulása közben?

Vagy még korábban...?

Vajon, miféle történelmi dátum lett volna elég korai a genocídium megfogalmazá-

sához és elítéléséhez? Nem genocídiumot hajtottak-e végre a rómaiak Izraelben és Judeában? Vagy Lusitaniában, a mai Portugália területén? Nem genocídium volt-e minden olyan esemény, amikor a győztes törzs végigerőszakolta a nőket, majd a férfiakkal és a gyermekekkel együtt levágta őket?

De hiszen..., nem elég „korai” Mózes II. könyvében a 13-ik vers? „Ne ölj!” Ez a tíz közül a legrövidebb parancsolat.

És aktuális.

Lexikonos megfogalmazásban többnyire ennyit olvashatunk: „1895-96-ban a törökök és kurdok tömeges mészárlást folytattak az örmény lakosság körében, és ez még nagyobb méretekben megismétlődött 1914-15-ben, az örmények tömeges deportálásával egybekötve.”

Tegyünk-e föl újabb kérdéseket? Elég-e a lakonikus, rövid szöveg?

Dávid Csaba

Kellene-e több, részletesebb? Hiszen önmagában egy mondat tartalmazza a teljes szörnyűséget, ugyanúgy, ahogyan egyetlen, rövid mondat tartalmazza a teljes tiltást: „Ne ölj!”

Persze, igenis kellene a több, a részletesebb! (Hiszen, valljuk be, ha nincsen a híres, méltán sokat emlegetett Werfel-regény, akkor az európai közvélemény vélhetően semmit nem tudna az örménységen 1915-ben elkövetett genocídiumról!)

Lord Palmerston angol miniszterelnök 1849-ben állítólag ezt mondta a magyar szabadságharcra kapcsolatban: „Lehet, hogy igazuk van, de végezzenek velük minél előbb”.

Nem akarom a rég elhunyt brit politikuson elverni a port, mégis, adódik az újabb kérdés: hány, különböző nemzetiségű Palmerston mondott efféle, hány különböző néppel, nemzettel, etnikai csoporttal kapcsolatban? És vajon valóban nem tudta a „civilizált világ”, hogy mi történik évek óta s éveken át az Ararát lejtőin, Deir-ze-Zorban, Erzerumban és másutt? Vajon *Talaat pasa*, *Ibrahim bej*, vagy éppen az új török állam nagy bábája, *Atatürk*, a „törökök atyja”, *Musztafa Kemal* csak azért nem került – na, nem bíróság elé – de legalább nemzetközi, erkölcsi szégyenpadra, mert csak évtizedekkel később fogadott el az ENSZ nemzetközi konvenciót a genocídiumról.

Az egyik ismert képen egy kicsi leányka (a képen) nagyon közelre néz, bele a csillogó gépezetbe, amit fényképezőgépnek hívnak. Hová is nézne? Hiszen tekintete iszonyatos távolságokat rohan át, mert nyugati fényképész bácsi megjelenése előtt... (sajnos, a képről csak annyit tudunk, hogy bizonyos *R. Meyer* készítette 1915-ben és a következő címmel látta el: *Mészárlás után...*)

Az ENSZ fél évszázada megszavazott, elfogadott, szentesített... és mi mégis olyan jól ismerjük ezt a képet. Leányka az úton, kicsi, rémült, keserű, mert nagy nemzeti hősök, vagy birodalmi nyomorult esetleg egy másik, ugyancsak nyomorult nép kannibál „problémamegoldói” épp az előbb verték agyon az apját, erőszakolták meg az anyját, hajtották lángsírba az idősebbik testvérét, vagy... mit soroljunk? 1915-ben a törökök az örményekkel szemben, előtte és utána máshol, mások voltak igen találékonyak. Mert örmény, mert zsidó, mert albán, mert szerb, mert dalmát, néger, fehér, ilyen, olyan...

Felsorolhatnánk talán a világ minden népét. *Hodie mihi, cras tibi* – ma nekem, holnap neked, mondja a latin közmondás. 1895-ben és 1915-ben a kurdok a törökökkel vállvetve irtották az örményeket. Több állam több mohamedán csoportja most vállvetve öli a kurdokat.

Uram, emlékezz meg rólunk, emberekről, mert Előtted nincs különbség. A Te szemedben minden áldozat Ábel. És minden gyilkos Káin.

Megjelent az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek 2000 áprilisi számában

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Első konferencia 1997. nov. 20-22 Budapest

Füzetek 1997. november

Meghívó

„Az örmény-katolikus egyház története és művészete” magyarországi első konferenciáját tartjuk 1997. november 20-22 között a Magyarok Házában (Budapest, V. Semmelweis u.1-3.) az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezésében. Megnyitó: 1997. november 20-án, csütörtökön 16.30-kor.

A konferencia célja az örmény-katolikus egyházak, egyházközösségek és kolóniák életének és működésének, kultúrájának, problémáinak áttekintése, Magyarországon és a hozzá kapcsolódó területeken (elsősorban Erdélyben, Bécsben és Velencében).

A konferencia egyrészt tudományos-, ismeretterjesztő előadásokból és konzultációkból, másrészt kerekasztal beszélgetésekből áll. A konferencia eseményei között egy kiállítás (*Vákár Tibor: Ararát szimfónia*) megnyitása, valamint konferencia zárásaként egy közös örmény mise celebrálása is. A konferencia előadásai közé irodalmi és zenei betéteket iktattunk közbe.

A konferenciára meghívást kaptak az érintett területek egyházi és világi kolóniáinak képviselői (Budapest, Bécs, Velence, Szamosújvár, Gyergyószentmiklós, Csíkszereda, Kolozsvár, stb.). A konferencia előadásai nyilvánosak, minden érdeklődőt szívesen várunk, általánosan meghirdetett és reklámozott rendezvény. A konferencián való részvétel térítésmentes.

A konferencia előzetes tervezett programja (részletes program a külön meghívóban):

- nov.20. csütörtök délután: 16.30 órakor megnyitók (konferencia és a kiállítás) és bevezető előadások (történeti és művészettörténeti)
- nov. 21. péntek 9.30-tól egész napos ismeretterjesztő előadások és az erdélyi kolóniák bemutatkozása
- nov.22. szombat délelőtt 10 órakor szentmise a XI. Orlay u. 6. szám alatti örménykatolikus templomban.

A konferencia háziasszonya: *dr. Issekutz Sarolta*. A konferencia hivatalos nyelve: magyar.

Füzetek 1997. december

Az örmény-katolikus egyház története és művészete magyarországi első konferenciája

1997. november 20-22 között zajlott – Budapesten a Magyarok Házában – az a rendezvénysorozat, amelynek elsődleges célja volt a magyar-örmény közösségek bázisát képező örmény-katolikus egyház és egyházi művészetek, műtárgyak múlt-, jelen- és jövő problémáinak megvitatása.

A konferenciát az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezte és rendezte. Fő támogatói a Budapest Főváros Közgyűlése Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottsága, valamint a

Budapest Főváros Közgyűlése Kulturális Bizottsága voltak. A konferenciát sajnós egyetlen örmény kisebbségi önkormányzat sem támogatta, sőt többek egyenesen elhatárolták magukat a rendezvénytől.

A konferencia védnökségét *Harrach Péter*, a Főváros Közgyűlési Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottság elnöke vállalta. Az egyház részéről a Katolikus Tábori Püspökség, *Ladócsi László* Tábori Püspök képviselőjében *Kóczán Árpád* lelkész vett részt. A Miniszterelnöki Hivatal *Popovics György* képviselte.

A rendezvénysorozat *Vákár Tibor ARARÁT szimfónia* c. kiállításának megnyitásával kezdődött, amely kiállítás a konferencia alatt volt megtekinthető. A művész az örmény történelem nagy eseményeit, sorsfordulóit fogalmazta meg csodálatos grafikáival, bemutatva az örmény nép történelmi, gazdasági, művészeti és tudományos nagyságát is. A 12 tételű szimfónia a „*Lelkek mágnese – ARARÁT*” című képpel fejeződik be, kifejezve, hogy elindult egy visszaáramlás az őshaza irányába, amely ha nem is a tényleges visszavándorlást, hanem az

őshazával való lelki kapcsolatok megerősödését szimbolizálja.

A konferenciára meghívást kaptak az erdélyi örmény kolóniák képviselői is, akik közül megjelentek: Kolozsvárról *Sebesi Karen Attila* az RMDSZ Kolozs megyei kulturális alelnöke és *B. Kovács Júlia* az Örmény-magyar Baráti Társaság titkára, Szamosújvárról: *Tarisyás Csilla* az Pro Arménia Alapítvány elnöke és *Karácsony Ernő* festőművész, Gyergyószentmiklósról *Buslig Gyula* az örménykatolikus egyháztanács tagja, *Pachotáné Zakariás Sarolta* és *dr. Simon Istvánné* az Oltáregylet elnöke, Csíkszép-víztől (Csíkszeredáról): *Zakariás Péter* és *Száva Antal*, valamint Erzsébetvárosról *Calinescu János* az Örmény Alapítvány elnöke.

A konferenciát *dr. Issekutz Sarolta* elnök nyitotta meg és köszöntötte az igen nagy számban megjelent érdeklődőket, a meghívott vendégeket és a média küldötteit. Ismertette a Bécsi Mechitarista Rend részéről *P. Vahan Hovagimian C.M.V.* által írott levelet, valamint *Jakubinyi György* gyulafehérvári érsek, a romániai

örménykatolikusok apostoli kormányzója üdvözlő levelét. Ismertette az 1997 februárjában alakult Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület célkitűzéseit, amelyhez illeszkedően a konferencia szerveződött.

Ezt követően bevezető előadások hangzottak el az örmény kereszténység felvételéről a „*A kereszténység kezdetei és az örménység*” címmel *dr. Magyar István Lénárd* egyetemi tanár előadásában, elhelyezve a keresztény örménység hajóját a vallások háborgó tengerében. *Dr. Guzsik Tamás* építészettörténész a „*Hagyományörzés és hagyományteremtés az örmény építészetben*” című előadása érdekes összefüggésekre irányította a figyelmet az ősi ANI templomainak példáin keresztül. A kereszténység és így az örménykatolikus vallás jövőjével kapcsolatos hozzászólások közül, kiemelnék *Kóczán Árpád* római katolikus lelkész megjegyzését, amely szerint az örmény-katolikus egyház személyi utánpótlásában körvonalazó-

dr. Issekutz Sarolta és Vákár Tibor az ARARÁT szimfónia című kiállítás megnyitóján

dó problémák megoldásában támaszkodni kell a római katolikus egyházra.

A konferencia másnapján *P. Fogolyán Miklós Lukács C.M.V.* gyergyószentmiklósi plébános sajnálatos betegsége miatt, az általa elküldött anyagok felhasználásával *dr. Sasvári László* tanár tartott összefoglaló előadást a világ örmény-katolikus kolóniáiról. Megtudhattuk például, hogy a világon ma mintegy 300.000 örmény-katolikus lelket tartanak nyilván, a közel 6 millió, örmény között Azt is megtudtuk, hogy az örménykatolikusok szinte kizárólag az őshazától távol, kisebb nagyobb kolóniákban élnek, így utánpótlásuk az őshazából nem várható. Az örménykatolikus egyházi szigetek csak addig maradnak fenn, amíg a vallási és nyelvi asszimiláció el nem mossa azokat.

Az erdélyi örmény kolóniák bemutatkozását Szamosújvár kezdte, *Tarisnyás Csilla* beszámolójával, majd a gyergyószentmiklósi Oltáregylet munkájáról, feladatairól számolt be *dr. Simon Istvánné*. Nagyon szép összefoglalót adott, többek között a csíki örmény hagyományokról, *Zakariás Péter* Csikszeredából. Öröndetes híreket tált *Calinescu János* Erzsébetvárosról, miszerint az igen szerény örménykatolikus létszám ellenére sikerült megoldani az erzsébetvárosi templom jövőjét. Egy alapítványt hoztak létre, amely felvállalta a templom állagának megóvását. (A kezdeményezés példa erejű lehet még azon közösségeknél is, ahol az egyházközség számosabb.) Adományok már érkeztek (pl. a Székesfehérvári Örmény Kisebbségi Önkormányzattól) az elektromos hálózat felújítására, amely munkálatok folynak. A kolozsvári magyar-örmény közösségről *B. Kovács Júlia* számolt be a hallgatóságunk.

A budapesti örmény-egyházközség

múltjáról először *dr. Sasvári László* beszélt, majd *dr. Issekutz Sarolta* ismertetett néhány dokumentumot, megvilágítva a *Kádár Dániel* apátplébános halála utáni állapotokat. Jegyzőkönyvből ismertette az 1991 évi választás eredményét az egyházközség intézőbizottságának felállítására vonatkozóan, működésének megakadályozását, majd jogtalan megszüntetését, az új egyháztanács megalakulásának körülményeit. Az ott elhangzottak intő például szolgálhattak az erdélyi közösségek számára is.

A délutáni szakmai előadások a műtárgy- és műemlékvédelemmel (textíliák, bútorok, festmények és épületek) valamint az egyházi zenével foglalkoztak. *Dr. Pásztor Emese* az Iparművészeti Múzeum főmunkatársa többek között gyakorlati tanácsokat adott a textíliák (szőnyegek és palástok) helyes tárolási, kezelési módokról. *Dr. Batári Ferenc* (iparművészeti múzeum főosztályvezetője) amellelt, hogy beszámolt az erdélyi körút során tapasztaltak alapján az örménykatolikus templomokban a fából készült műtárgyak megóvási feladatairól, emlékezet és egy videófelvétel alapján beszámolt a budapesti örménykatolikus templomban található múzeumból is. *Miklósi Sikes Csaba* sümegi múzeumigazgató, aki részt vett Szamosújvár építészeti felmérésében, komplex megközelítést adta a műemlék város megmentése érdekében teendő feladatoknak. Véleménye szerint a város műemlékeinek megmentésének egyik legfontosabbja a műtárgyak megfelelő szolgáltatási funkcióinak megtalálása, amelyet követhet csak a tényleges felújítás és megőrzés. Természetesen vannak olyan feladatok is, amelyek azonnal megoldandók: a házak vízesedésének megakadályozása, amely elsősorban csatornázási feladat.

Fancsali János zenetörténész könyvtári kutatások alapján igen szemléletesen, a sajtó tükrében mutatta be az egyházi zenei életet Erdélyben.

Benyik Béla vetített képes előadása az örményországi szakrális kincsekről az ősi örmény kereszténység művészetét mutatja be igen nagy sikerrel.

A szakmai előadásokat *Sebesi Karen Attilának* az örmény költészetből válogatott, nagy átéléssel előadott versei oldották.

A konferencia előadásait az egyesület a közeljövőben egy kiadványban kívánja megjelentetni.

Szombaton *Leszkovszky Pál* lelkész *Dr. Guzsik Tamás* közreműködésével szentmisét celebrált az Orlay utcai templomunkban, akiknek ezúttal is köszönetet mondunk. Sajnos a múzeumlátogatás elmaradt, mert az egyháztanács világi elnöke a múzeum megtekintését eleve teljesíthetetlen feltételekhez kötötte (a múzeum ma is felleltározatlan kincseinek átszállíttatása a rendezők költségén a Budapest V. Deák utcai Örmény Kulturális Centrumba). *Avanesián Alex Úr* még az ott könyörgő erdélyi magyar-örmény testvéreinknek sem engedte meg a látogatást, mert a „múzeum nincs megtekinthető állapotban”. Isten házában az ünnepi hangulatot méltóképpen emelte *Sebesi Karen Attila* által elszavalt két vers.

A harmadik nap délutánján erdélyi testvéreink a Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat kiállítótermében *Szabó László: Arménia, Anatólia, Levante* című fotókiállítását tekintették meg, majd kerekasztal beszélgetést folytattak a konferencián hallottakról.

Végül egy megállapodást kötöttek a résztvevők, amely az együttműködés rövidtávú feladatait tartalmazza.

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Második konferencia 1999. november 20-21. Szamosújvár

Füzetek 1999. december (részletek)

A budapesti magyarörmények (a BÖKÖT és az EÖGYKE) képviselőjében küldöttség vett részt a szamosújvári, november 20-21-én rendezett konferencián, amely „Az erdélyi magyarörmények társadalmi szerepe, örmény-katolikus egyháza és identitástudata - régen és ma” címet viselte.

A konferencia programja: a tanácskozást szombaton, november 20-án a szamosújvári Református Egyház Emmaus Házában 9.30-kor *Bálintné Kovács Júlia* („Armenia” Örménymagyar Baráti Társaság) nyitotta meg, aki felolvasta *Jakubinyi* érsek úr, örmény apostoli kormányzó levelét a konferencia résztvevőikhez, valamint *dr. Issekutz Sarolta* (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület) és *Eckstein-Kovács Péter* szenátor, a román kormány kisebbségvédelmi minisztere nyitotta meg.

Ezután következtek az átgondolt, tudományos igényű referátumok, vitázó előadások, amelyek sora *Szalontai Mihály P. Barnabás*, vagyis *Barna atya* visszaemlékezésével kezdődött. Ezt követte a történeti visszpillantású, kultúrtörténeti, elemző, vagy egyenest a jövő feladatait, lehetőségeit felvillantó előadások sora: *iff. Kabai Ferenc, Ajtay Ferenc, dr. Issekutz Sarolta, Jakobovits Miklós, Bálint Tibor B. Kovács Júlia, dr. Pál Judit, Bogos Mária, Tarisznyás Csilla, Fancsali János, Péter Emese, Sebesi Karen Attila.*

Minden előadó, valamint a konferencián résztvevő összes - jobbra civil szervezet képviselője átvehette a budapesti nyomdából frissiben kijött új könyvet, amely az előző, 1997-es konferencia anyagát tartalmazza (*Az örmény katolikus egyház története és művészete konferencia 1997. november 20-22*, szerkesztette *Fancsali János* és *dr. Issekutz Sarolta*, kiadó EÖGYKE, a Budapest II. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat és a Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása támogatásával, 1999).

Rövid ebédszünettel majdnem este fél nyolcig tartott az ülészak, majd a résztvevők (a legfontosabb kérdések felelős megvitatása miatt némi késéssel) átvonultak a *Kasza Antal*-féle „*Szamosújvár képekben*” és *B. Kovács Júlia* „*Szemelvények az erdélyi magyarörmények múltjából és jelenéből*” című kiállításának megnyitójára, a Téka Alapítvány termébe. A kettős kiállítást hozzáértő, érdekes előadással a rendező, *Balázs-Bécsi Attila* nyitotta meg.

Másnap, vasárnap reggel nyolckor a konferencia résztvevői a szamosújvári örmény katolikus plébánián reggelin találkoztak. Ezután, 9 órakeresztmésén vettek részt az 1960-as toronyégés után szépen helyreállított örménykatolikus székesegyházban, bejárták a sekrestyét, ellátogattak az altemplom kriptáihoz, majd rövidke sétával került sor az első szamosújvári templom megtekintésére. Végül Szamosújvár szülőltének, az erdélyi ör-

ménymagyarok kutatójának, *Szongott Kristófnak* az emléktáblájához vonultak. A koszorúzás következett: Himnusz, vers és őszinte megilletődés. A koszorúzási ünnepség fényét emelte a helybeli, *Czetz János* nevét viselő cserkészcsapat díszőrsége és az, hogy *dr. Issekutz Sarolta* átadta a csapat vezetőjének a budapesti *Sasi Nagy István* és neje (*Czetz-rokonok*) ajándékát, a *Czetz Jánost* ábrázoló domborművet. Ez a nagyméretű kerámia-plakett a gidófalvi *Czetz-emlékmű* domborművének másolata.

A komoly téma és a komoly, ünnepélyes hangulat nem jelentett komorságot. A résztvevők többsége a szünetekben és az étkezések idején egymás keresztül-kasul szövődött rokoniismerősi szálait bogozgatta, a szamosújvári asszonyok pedig különösképpen emlékezetessé tették a vasárnap déli búcsúebédet: a résztvevők angadzsaburt kaptak (repetázni is lehetett), majd töltöttkáposztát úgy, ahogyan az az „erdélyi örménymagyar nagykönyvben” meg van írva: kicsi, finom ízesítésű, alig gyufásdoboz nagyságú töltelékkel majdnem másfélezer darab készült, hogy mindenki eleget tehessen a régi szokásnak: csak páratlan számú töltelék illik enni, hetet, kilencet... vagy...hm!

Ebéd közben került sor a korábban már meghirdetett sajtótájékoztatóra (lásd „*Szamosújvár visszhangja*” c. összeállításunkat). Ennek a záró sajtótájékoztatónak eredménye volt, hogy másnap, hétfőn reggel a kolozsvári rádió magyaryelvű, reggeli krónikájában már hallhattuk is a híradást: a szerkesztő röviden, ám hitelesen beszélt a szamosújvári konferencia lefolyásáról, rövid interjúban megszólaltatta *dr. Issekutz Saroltát*, majd mai, örményországi muzsikával fejezte be az ismertetést.

Honnan és hová, magyarörmények?...

Arany János indító, szubjektíven kibővített címadó kérdésfelvetése jogos lehet, és kell legyen a mai napon, nem csak itt, e konferencia részeseinek gondolatvilágában, de méginkább talán azokban, akik kíváncsiak, árgus szemekkel követik az évek óta fel-felbukkanó vélt és valós problémakört: ki az örmény, hát a román kultúrájú örmény, de nem utójára, a hazai magyarörmény, Romániában? Sokszor, sokféleképpen próbálták ezt a történelem által (is) tanúsított tényt megkérdőjelezni, hangsúlyozási zavarokkal miért ne mondanánk ki: egy másfajta, tudatos vagy csak reflexszerű asszimilációval egybekötve „tálalni” az érdeklődőknek. Elsősorban a jóhiszemű, kultúrákat megbecsülő, főként a kihalófélben levőket túlértékelő, kíváncsi természetű gondos atyafiságunkra gondolok itt.

Mindazokra, akik soha, vagy igen sokáig nem tapogatták ki magukban a jelenlegi, államhatalmilag is szentesített habitusuk mellett azt a máságot, amivel büszkélkedhetnek.

A kettős máságra gondolok itt, mindenekelelt a magába foglaló, ereklyeként, titkos lelkizárakkal ellátott kettős, néha hármas identitástudatra. Arra a lojalitási hajlamra, amivel az örmény, a magyar kultúrán vagy más kultúrán felnőtt örmény sorstársak beilleszkedtek a világ minden pontján. Ami e „honfoglalásokat” követte, azt lényegretörően úgy fogalmazta meg *Byron*, a költőóriás: „*Az örmény erényeit sajátjának mondhatja; hibái másoktól ragadtak reá.*” Ezt még talán azzal bővíteném ki, hogy középkeletiségünk nyomorainak egyike az, hogy saját magunk is fabrikálunk és ragasztunk önmagunkra hibákat. Olyanokat, amelyek nélkül nem, de velük együtt annál jobban éljük mindennapjainkat.

Visszatérve az *Arany Jánostól* kölcsönvett és parafrázált címhez, „honnan és hová”, a túlisméltás ódiúmaid is vállalva, szükségszerűnek tartom felütni *Szongott Kristóf* idevágó monografikus passzusait, ezzel is hozzájárulva a tudatosítási folyamathoz. „Nemzetiségi bajaink sivár pusztaságában - mondja *Donszki Lukács*, a karánsebesi polgári leányiskola derék igazgatója - íme egy jóleső, kis oázis, melyen szemünk nyugodva megpihenhet; egy nép, melynek külön áspirációi, vágyai nincsenek; mely nyelvben, érzületben, szokásban és nemzeti jellegben a magyarral egészen egybeforrt. Egy nép, mely a többi nemzetiségeknek követendő példát adott arra, hogy a magyar földnek, mely őket kebelén táplálja, mivel tartoznak. Megérdemli tehát, hogy érdeklődésünk, figyelmünk, juttassunk neki is egy parányit.

Jó *Apafi Mihály* uram országlási tényeiből alighanem az volt Erdélyre, s a kapcsolt részekre nézve a leghasznosabb, hogy e sokat szenvedett, moldvai fejedelmektől kiszarolt, török, tatár csordák elől menekülő, maroknyi kis népnek (3000 család) menedéket adva, 200 évvel ezelőtt Erdélybe letelepített.(...) Volt idő, különösen a 18-ik század második s a 19-iknek első évtizedeiben, midőn kezükben tartották, még a bányászatot sem véve ki, Erdély kereskedelmének, forgalmának, üzleti vállalkozásainak az összes szálait, kezdve a Székelyföldtől nyugatnak le, egész Nagyváradig és Aradig.

Mint magyar érzelmű nép, a szabadságharc alatt és után nagy veszteségeket szenvedett. Két virágzó telepét, Szamosújvárt és Erzsébetvárost megsarcolta az ellenség: feldúlta boltjait, tárházait vandál módra kirabolták. (...) Hazai nemzetiségeink közül, még a németet sem véve ki, a modern értelemben vett civilizációra, munkára és polgári foglalkozásra egy sem

oly rátermett, mint az örmény. A polgári erények: a kitartó munka, a takarékoság, a közügyek iránt egész az áldozatkészségig terjedő meleg érdeklődés - bőven megvannak nála.”

A századeleji túlkapások talán sértőek egyesekre nézve itt és most. Erről a történetírók, a történelemcsinálók tehetnek. A *Vörösmarty*-verset felmondó, közben hurutos levest fogyasztó ifjú magyarörmény színészcsemetét ez nem érdekelteti. Őt legfennebb az hozhatja ki sodrából, hogyha magyar anyanyelvét kérdőjelezi vagy tiltják meg, miközben a falon lógó, sűrű szemöldök alól rámerednek örmény őse képmása.

Ugyanez vonatkozik a dobrudzsai vagy moldvai, mára román anyanyelvűvé vált örmény sorstársainkra is. Ezért mondom, mondjuk minduntalan: tiszteljük egymásban a gyökereket elsősorban, de semmiképpen se feledkezzünk meg a másik jelenlegi anyanyelvről és vállalt vagy veleszületett felekezetéről sem. Itt cseng föl ismét az *Arany János*-i sorskérdés: honnan és hová? A „honnan” mostmár, remélem, mindnyájunkban tisztázódott, de a „hová?” még mindig ott lóg a levegőben. Erre és hasonló kérdésekre vagyunk kötelesek mostmár válaszainkat egyirányba terelni. *Dr. Herrmann Antal* etnográfus az elmúlt század legvégén itt, Szamosújváron megfogalmazott gondolataival próbálom e sorokat zárni és mindnyájunk éberségét, tenniakarását felkelteni: „*Hazai örménységünk, ez a nagy nyereség, amelyet mintegy kárpótlásul kaptunk a Gondviseléstől a török pusztítások után*”.

Közmondássá vált az a röpke szó, hogy az örmény magyarább a magyarnál. Mit jelent ez? Azt, hogy míg a fajbéli magyar természettől és ösztön szerint magyar, addig az örmény, egyenkint és egyetemesen magyar öntudatosan és meggyőződésből,

szabad választásból, hazafias rokonszenvből és a szülőföld iránti kötelességből, kivétel nélkül megmagyarosodván a magyar kultúrának mindenütt hatásos öre, és annyiban is magyarább a fajbéli magyarnál, hogy soha más népbe bele nem olvad. (...) A magyar kultúrának speciális feladatai közé tartozik, és ez köteles adója az emberi civilizáció iránt, amelyet ez minden kultúrnéptől jogosan és feltétlenül elvár, hogy a haza területének jellemzősajátosságait tanulmányozva, értékesítse a maga haladása és az általános tudomány javára. Hazánknak ilyen nevezetes specialitása (és egész Nyugaton csak nálunk) az örménység, amely itt virágzó külön közösségeket alkotva, nagy nemzetgazdasági és kulturális tényezővé lett. (...) Nem habozom nemzeti érdeknek nevezni azt, hogy az örmények, éppen mint ilyenek, a legjobb magyarok. Ebből önként következik, hogy úgy a magyar nemzetnek, mint önmagunknak érdeke híven ápolni mindazt, ami őket, mint a legjobb magyarokat, örményekké teszi.” *Sebesi Karen Attila*

A konferencia a helyi sajtóban

A Kolozsvárott megjelenő, de az egész romániai magyar nyelvterületen terjesztett, *Krónika* című napilap november 17.-i száma *A kettős identitásról* címen közölt előzetes híradást, illetve *Ketesdy Beáta* készített interjút *Sebesi Karen Attilával*.

„A konferencia előzményét - írja a *Krónika* - a budapesti Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezésében 1997-ben megtartott találkozás jelentette. Az akkori pozitív sajtóvisszhang és a felvetődött kérdések aktualitása előrevetítette egy második, ilyen jellegű találkozás megszervezésének fontosságát is. Az erdélyi magyarörmény civil szervezetek úgy gondolták, az új konferencia helyszíne

Szamosújvár, az itteni örmény kisebbség központja lehetne.”

A továbbiakban a *Sebesi Karen Attilával* folytatott beszélgetést idézi: „Nagyon sok a vita arról, hogy mit jelentenek a magyarörmény, románörmény fogalmak. Ez a vita abból indult ki, hogy egyesek nem akarják beismerni azt a történelmi tényt, hogy az örmény nemzetiségű csoportok két nagy hullámban érkeztek Moldvába és Erdélybe. /.../ A szamosújvári konferencia jelentőségei közé tartozik az is, hogy aktívabbá próbálja tenni az erdélyi magyarörményeket, hiszen ahogy létezik egy románörmény szövetség, létre lehet hozni egy magyarörmény szervezetet is - jelentette ki *Sebesi Karen Attila*, az RMDSZ Ügyvezető Elnöksége Művelődési és Egyházügyi Főosztályának alelnöke.”

A *Krónika* ezután így folytatja az előzetes, felvezető tudósítást: „A konferenciának *dr. Jakubinyi György* érsek, örmény apostoli kormányzó és *Eckstein-Kovács Péter* kisebbségvédelmi miniszter a védnöke. Ez a tény hangsúlyozza az esemény egyházi és politikai vonatkozásait is.

- Két kultúra találkozott egy közösségen belül, szerintem ez a lényeg. Én úgy érzem, azt a tudatot kell megerősíteni az emberekben, hogy két különböző világ egyesül bennük. Nagyon bízom abban, hogy ez a konferencia valamiféle biztonsági alapot nyújt majd az erdélyi magyarörmények számára. Remélem, ezen a konferencián hangsúlyozott szerepet kap az örménymagyar identitás meghatározása. A magyarörményeknek nem kell eldönteniük, hogy hová tartoznak, hiszen nagyon jól tudják, de ebben a tudatban meg kell erősíteni őket. És ami ennél is fontosabb, meg kell találni azokat a fejlődési vonalakat, amelyek mentén mások számára is meg tudja határozni önmagát ez a közösség - mondta *Sebesi Karen Attila*.”

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Harmadik konferencia 2000. szeptember 29. - október 1. Budapest

Füzetek 2000. október

Részletek dr. Csordás Eörs protonotárius, kanonok, prímási irodaigazgató megnyitó előadásából

Dr. Paskai László bíboros, Budapest-Esztergomi érsek, a Magyarörmény nemzetközi kulturális napok Budapesten című rendezvény-sorozat fővédnöke megbízottjaként Dr. Csordás Eörs protonotárius, kanonok, prímási irodaigazgató tartotta a IX. kerületi Dési Huber István Művelődési Házban a konferencia első előadását, szeptember 29-én.

A Bíboros atya nevében sok szeretettel köszöntöm a megjelenteket, ő maga a millenniumi eseménysorozat miatt igen terhelt, és nem tudott személyesen eljönni...

Az volt a feladatom, hogy megmutassam az örmény, római katolikus közösség helyét az Egyházban. Talán az első és legfontosabb, tekintettel arra, hogy magam az Orlay-utcában lévő, ominózus kérdéssel éppen eleget foglalkoztam, és ami az én nézetem szerint egy nagyon kristálytisza és világos dolog: elbitorlásnak a gyanúja áll fönt, tehát semmiféle jogi problémát nem látok benne, Másik kérdés, hogy mennyire megoldható ez a kérdés.

A hölgyek és urak bizonyára emlékeznek, hogy a Hittani Kongregáció nemrégiben, augusztus 6-án kiadta a „Dominus Jesus” kezdetű nyilatkozatot. Ez a nyilatkozat olyan volt, amelyre a sajtó azonnal felkapta a fejét, és elkezdte magyarázni. /.../

A Hittani Kongregáció nyilatkozata elutasít néhány, úgynevezett „relativista” elméletet. Ezek a „relativista” elméletek belopództak napjaink gondolkodásába. Ami annyit jelent, hogy: „gyerekek, teljesen mindegy, hogy ki, milyen vallású, egy Isten van, aztán nyugodjunk meg ebben.”

A Nyilatkozat azt mondja az Úr Jézus az egyetlen Üdvözítő, nem egyszerűen közösséget szervezett a hívekből, hanem Egyházat, üdvözítő misztériumot alapított. Ő maga van az Egyházban, és az Egyház Őbenne van. Ezért Krisztus üdvözítő misztériumának a teljessége az Egyházhoz is tartozik, mely elválaszthatatlanul kapcsolódik Urához. Miként egy élő test feje és tagjai különböznek bár, de el nem választhatók egymástól, úgy Krisztust és az Egyházat sem lehet összekeverni, sem szétválasztani, mert egyetlen, teljes Krisztust alkotnak.

Dr. Vissy Zsolt beszédéből részlet

Dr. Vissy Zsolt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma kulturális helyettes államtitkára előadása 2000. szeptember 29-én

Igen tisztelt elnök asszony, kanonok úr, hölgyeim és uraim! Néhány hónapja mődomban áll figyelemmel kísérni a magyarörmények, örménymagyarok igen aktívvá váló és pozitív előjelekkel ellátott kulturális tevékenységét. Így tehát, amikor az a megtisztelő felkérés ért, hogy vállaljak valamilyen szerepet, megtettem,

elvállaltam a védnökséget, mert úgy gondolom, hogy minden jó ügy mellé oda kell állni, segíteni kell mindazt a jó szándékot, azokat a pozitív irányú igyekezeteket, cselekvéseket, melyek a kulturális értékek, az önazonosság, a nyelvi, vallási értékek megtartása, megőrzése és egyúttal a népünk integrációja felé mutatnak. Ilyen gondolatok vezéreltek, amikor ezt a védnökséget elvállaltam.

Szeretettel köszöntöm ezt a konferenciát és bízom benne, hogy az utóbbi időben felkorbácsolódott érzelmek lecsillapításában éppen ennek a konferenciának lesz, lehet döntő szerepe. Senkinek nem lehet célja az, hogy újabb ellentétek szításával, vagy felkorbácsolásával ne az egyetértés, hanem éppen a különbözőség felé kormányozzon egyes csoportokat.

Köszöntöm tehát a konferenciát, remélem és bízom abban, hogy ennek a konferenciának és ennek a mozgalomnak a kihatásai nemcsak Budapesten és nemcsak országhatárokon belül, de azokon kívül is mindenki meglegedésére fognak szolgálni. Történelmi eszme-futtatásra térek át, hisz történelemszempontból tudom, így kell megközelíteni ezt a kérdést is... Ez természetesen az örménység sokezer éves, változatos történelméből fakad, abból a szerepből, amelyet ez a kicsiny, de annál tehetségesebb nép az évezredek folyamán játszott, abból a hatásból, amelyet nemcsak a saját, de az emberiség történetére gyakorolt.

Színek, vélemények, pillanatok

A magyarörmény nemzetközi kulturális napok egyik leggazdagabb művészi eseménye volt a Budai Fonó Zeneházban tartott emlékműsor 1849 október 6. Arad címen (erről a lap más helyén olvashatnak). Az utána következő, állófogadás-jellegű vacsorán néhány résztvevőnek egyetlen,

rövid kérdést tettünk fel: - Hogy érzi magát a két farszto nap után?

iff. Kabai Ferenc református lelkész, Szamosújvárról: Jól éreztem magam. Az, amit az erdélyi és magyarországi magyarörmények csinálnak, az jó - intellektuálisabb is egy ilyen rendezvény, az elhangzó előadások és a bemutatott műsorok, mint amit általában tapasztalunk.

Fancsali János zenetörténész, a Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnöke: Remek és hasznos volt a konferencia - sikerültnek vélem, mert a táguló érdeklődési kör is minősíti ezt a munkát.

Kalamár György színművész, Sepsi-szentgyörgyről: Számomra a legfontosabb a haza, a hit, a család - *Issekutz Sarolta* és az EÖGYKE számomra a családot képviseli bizonyos értelemben, fontos lett. És az is lényeges, hogy én magam úgy érzem, itt engem is családtagnak tartanak.

Bálintné Kovács Júlia, a kolozsvári Arménia Örménymagyar Baráti Társaság megbízott elnöke: Elégedett vagyok és erdélyiségünkre büszke. Gyergyószentmiklóstól Brassóig jelenlévő közösségeink magas színvonalat nyújtottak (előadásokat, hozzászólásokat, művészi fellépéseket). *(A mindig kedves és lendületes Juliát vasárnap is megkérdeztük, miután túl voltunk a misén s a mise körül és utána történt dolgokon):* Először riadt és keserű voltam. Hiszen örültem a biztonsági örök jelenlétének, mert volt már ott bizonyos emberekkel kapcsolatban csúnya tapasztalatom... Ez a botrány olyan, mint a tyűk-szem, amely régóta fáj, hiába próbáljuk titkolni, egyszer csak begyullad. Talán az Egyház felébred végre, hogy tenni, lépni, védeni kell, mert örménymagyar őseink mindezt látva most forognak a sírjukban...

iff. Zakariás Péter Csíkszépvízről: Nagyon jól érzem magam - feltöltődtem, tanultam, láttam, hogyan lehet s kell efféle

műsorokat, rendezvényeket szervezni, bonyolítani - hogy otthon tudjam kivitelezni - ha mintának tekintem ezt a két napot - mert amúgy, nem nagyon van, kitől tanulunk. *(Ugyanez a kérdés vasárnap, a búcsúvacsoxa közben, s a válasza):* Egy világ omlott össze bennem.

Ajtony Gábor gyógyszerész, a Csíkkörzeti Szentháromság Alapítvány elnöke Csíkszeredából: Elragadtatással tapasztaltam a jó szervezést és azt a gondosságot, amivel az erdélyi vendégeket körülvtették, ezt az odaadást... De nagy fájdalom ül a lelkemben az Orlay utcai templom, a hitvallás körüli zűrzavar miatt - ez lehetetlenség...

(Ajtony Gábor ekkor még csak dr. Csorvás Eörs pénteki előadása alapján értesült a helyzetről.)

Kruzniczky Keller Rozália, az Arménia Örménymagyar Baráti Társaság tagja Kolozsvárról: Odahaza ennyi esemény, ilyen hosszú napok után már holtfáradt volnék, itt viszont nem érezek fáradtságot.

Calinescu János, az Erzsébetvárosi Örmény Alapítvány elnöke: Jól érzem magam, ilyenkor nagyon sokat látok, tapasztalok. Ha van időm, lehetőségem, egyébként is mindig jó szívvel jövök Budapestre.

Máthé Éva

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Jubileumi Konferencia Szamosújváron 2001 szeptember 14-16.

Füzetek 2001. szeptember

Legyünk büszkék reá, hogy örménymagyarok vagyunk!

Az örmény kereszténység idén ünnepli fennállásának 1700-ik évfordulóját. A kolozsvári törvényszéken 1991-ben bejegyzett „Armenia” Örménymagyar Baráti Társaság szeptemberben 14-16. között jubileumi konferenciát szervez a következő címmel: *Örménymagyarok, akik hatottak, alkottak, gyarapítottak, hogy a haza fényre derüljön, s kincsese legyen - Kolozsvár-Szamosújvár.*

Ez az 1997-ben Budapesten megtartott első konferencia óta immár a negyedik. Az idei rendezvény kissé tágitja az eddigi konferenciák témáját. A szervezők úgy

vélik, hogy az örménymagyarok körét nem lehet leszűkíteni az örménykatolikus vallásúakra. Erdély-szerre éltek örménymagyarok, örménykatolikus plébánia viszont csak négy településen volt, ezenkívül sok volt a vegyes házasság.

Mi *Orbán Balázssal* valljuk, hogy „az örmények a kor szellemével nem csak előhaladtak, hanem, mondhatnánk, túl szármagáltak másokat, mindent, mi jó és nemes, felkarolni, előmozdítani igyekeznek...” Nekünk, késői utódoknak feladatunk, hogy felkutassuk, számba vegyük és felmutassuk a 330 éve Erdélybe települt, az 1791-es kolozsvári országgyűlésen „honosított” és valóban otthonra találó, magyarrá lett őseink - a történelmi, nemzetalkotó örménység - történetét, munkásságát.

„A múltat nem lehet tőlünk elvenni. De az csak akkor a miénk, ha ismerjük.”
(Nemeskürty István)

A felkért előadók segítenek ennek megismerésében. Őseink „belakták” Erdélyt, a Bánságot, a Partiumot, történetük Erdély történetének, egyházi és világi életének része, megannyi helytörténeti adalék is.

Az örménymagyar konferencia egyházi védnöke ezúttal is *dr. Jakubinyi György* érsek, örmény apostoli kormányzó, világi védnöke pedig *dr. Eckstein-Kovács Péter*, Kolozsvár RMDSZ-es szenátora. Színhely: szeptember 14-15-én Kolozsváron a Szent Mihály plébánia hittanterme, 16-án Szamosújváron a Téka Művelődési Alapítvány.

B. Kovács Júlia

Füzetek 2001. október

Szamosújvár tárt karokkal fogadta az örménymagyar vendégeket

Nem véletlenül maradt Szamosújvár az utolsó „állomás” a IV. Örménymagyar Konferencia résztvevői számára Az örmények „bölcsője” most is kitett magáért. Érdekes, a vendégek fogadásának ezúttal a mindig meleg hangulatú és meghitt Téka Művelődési Alapítvány adott otthont. Ki is tettek magukért a vendégszerető házigazdák, élen *Balázs-Bécsi Attila* tanárral és *Lengyel Marikával*. Igaz, reggel 9 órától a Budapestről és Kolozsvárról érkezett vendégek először a főtéri Örmény Székesegyházban szentmisén vettek részt, amelyet *Szakács Endre* helybeli örmény-katolikus plébános celebrált. Utána megtekintették Rubens híres festményét, majd Válaszútra utaztak, hogy meglátogassák a Kallós Alapítvány gazdag és hagyományörző néprajzi múzeumát. Közben a második utcabeli Téka-klubban sor került *Lengyel*

Ákosné „A sokszínű Erdély” című kiállításának megnyitására. Közel száz szöttestől, faliszőnyegből, kalotaszegi, széki, szász, román és örmény viseletből áll a kiállítás gazdag és változatos anyaga. Igazi művelődési esemény, amelyet nagyszámú érdeklődő tisztelt meg. Délben a vendégek megismerkedtek a városközponttal, a város történelmi és építészeti remekműveivel és felkeresték *Szongott Kristóf* emléktábláját, ahol koszorút helyeztek el. A városi sétát a tevékeny és mindig munkára kész helybeli 51. sz. *Czetz János* cserkészcsapat szervezte. Valódi történelemórának lehettünk részesei.

Szamosújvárott sem maradtak el a könyvbemutatók és a történelmi, néprajzi és népművészeti előadások. Ezúttal helybeli és dési előadók szerepeltek napirenden. Mindnyájan érdekes, vonzó és tanulságos műsorral lepték meg a népes hallgatóságot.

Vasárnap este a szamosújvári Téka-házban jól sikerült baráti összejövetellel zárultak a negyedik alkalommal megrendezett Örménymagyar Konferencia munkálatai, ahol mindenki jól szórakozott. Mindenki a viszontlátás reményével távozott.

Erkedi Csaba

Örménymagyar konferencia zárónapja (részletek)

Az idei jubileumi konferenciánk sikeredett a leggazdagabbá az eddig megtartottak közül - mondta *dr. Issekutz Sarolta*, a budapesti Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnök asszonya, a konferencia zárónapján vele készített beszélgetés alkalmával. Ez nemcsak azért történt, mert gyökereink színhelyén, Erdélyben tarthattuk az 1700 éves örmény kereszténység évfordulóját, hanem azért is, mert a szörványvidék magyarörménysége is jelen lehetett. Ez a jövőre vonatkozóan

is azt jelenti számunkra, hogy ki kell tekinteni a négy városból, és Budapest örménymagyar-sága köréből, hiszen Erdély-szerte található családokat, amelyeknek hagyományaik, kultúrájuk, az örmény közösségen belüli múlt- és jelenbeli szerepük nagyon fontos. Ezt a konferenciát tehát minél tágabb körben kell folytatni, valamennyi anyagot megjelentetni és eljuttatni minden közgyűjteménynek Erdélyben és Magyarországon, mert ebből fogja megtudni a magyar, és román társadalom is, mi mindent tettek a magyar kultúráért az erdélyi örmény gyökerű magyarok.

Issekutz Sarolta véleménye szerint nagyon fontos valamennyi kisebbség számára, hogy lehetősége legyen bemutatni kultúráját, és tovább adni azt gyerekei számára. A bejegyzés előtt álló Magyarörmények Romániai Szövetségének létrejöttéről az elnök asszony a következőket nyilatkozta: ennek a szövetségnek az lesz a feladata, amelyet egyébként a budapesti egyesület is célul tűzött, hogy az örmények szellemi és tárgyi hagyatékát felkutassa, megőrizze és visszaszerezze. Már bírjuk az itteni szövetség tagjainak a nyilatkozatát, hogy együttműködést köt a mi egyesületünkkel, hiszen mi határok nélkül egyek vagyunk, ugyanazon célokért küzdünk, és közösen nagyon sokat fogunk tudni tenni.

B. Kovács Júliát, az Armenia Örménymagyar Baráti Társaság elnök asszonyát, a konferencia kitűnő szervezőjét arról kérdeztem, hogy mit jelent számára ez a jubileumi konferencia: Óriási elégtételt jelent, és úgy gondolom, hogy nemcsak a négy városból kell kitekinteni, hanem az örmény vallásból is, bővíteni kell a kört. El kell indulnia egy folyamatnak, egyetemi tanárokat kell bevonnunk, hogy ezekhez a történelmi tényekhez kapcsolódó szemináriumokat indítsunk, hiszen így fog összeállni az erdélyi történelem azon szelete, amelyet az örménymagyarok jelentettek. Nagyon gazdag anyag van még feldolgozatlanul. ...

Gratulálunk a szervezőknek...

Köllő Katalin

Szabadság 2001. szept.18. Szamosújvár

Lászlóffy Aladár

HÚSVÉT

Uram, fogadd el számadásom:
belátom, adósságom nőtt.
Eltöprengtem már annyi máson
S eltékoztam az időt.

Egy hollócsapat megelőzött,
különbön ártatlan vagyok.
Káin, miután ügye győzött,
most kezdedügyében hagyott,

hogy leszögezz két karoddal
áldj meg és ölelj meg ha tudsz,
s ne azt mondd rám, amire joggal
következtethetnél: „Hazudsz!”

Uram, add meg a lehetetlent,
utolsó kérdésed előtt,
ha életem már elkövettem,
maradjon még egy délelőtt

szeretteimmel ünnepelni
és sírva sírni mindenért,
ami a minden és a semmi
között a tavaly óta ért,

évente legyen meg a reggel,
amikor elgördül a kő
s a felszálló galambsereggel
fellélegezhet a jövő

TARTALOM

Szentegyházak – 2 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
Magyarörmény értékmentés 25 éve – <i>dr. Issekutz Sarolta</i>	2
Nosztalgia számvetés – <i>Balogh Jenő</i>	4
Megújult az EÖGYKE honlapja	5
1%	5
Országos Örmény Önkormányzat hírei	6
Beszámoló az legfrissebb rendezvényekről	7
Meghívók	9
Örmény katolikus hírlevél	10
Elhunyt Murádin László	12
Rubin és Vér – <i>Várady Mária</i>	13
Felhívások!	15
Változatok Genocídiumra – <i>dc</i>	16
Idézzük fel közösen a 25 évet:	
Első konferencia 1997. nov. 20-22 Budapest	18
Második konferencia 1999. november 20-21. Szamosújvár	22
Harmadik konferencia 2000. szeptember 29. - október 1. Budapest	26
Jubileumi Konferencia Szamosújváron 2001 szeptember 14-16.	28
Vers: HÚSVÉT – Lászlóffy Aladár	30

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyarörmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyarörmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

Dr. Issekutz Ákos és dr. Issekutz Sarolta átadja az ajándék kötetet Excellenciás Armash Nalbandiannak

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: www.artisthus.hu

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 259. szám
2022. május-június

*„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)*

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.

A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy az eokk.hu hírportálon olvasható!

Mindenkit szeretettel várunk!

Szentegyházak – 3

A féltorony üzenete

Kéttornyú, hatalmas barokk templom. Sok magyar város főterén áll ilyen! Árpád-házi Szent Erzsébet a védszentje, de búcsújának napja Mária mennybevételének ünnepe: augusztus 15. Bizonyítva, hogy a magyar Szűz Mária tisztelete mélyen él-élt köztük.

Mikor még népes volt a közösség, ilyen nagy templomot tudott emelni, jóformán ez az ünnep maradt meg az egykori fénykorból. Van azért itt már más is: az 1920-as években egy szélvihar lesodorta az egyik torony sisakját. Most így, csonkán „üzen” nekünk! Hadd idézzem itt: 1917-ben leégtek Gyöngyös városában a nagytemplom sisakjai. Majdnem 100 évet kellett várni a helyreállításukra. De az is elérkezett. Vajon Erzsébet-város esetében így lesz? Csak Isten tudja, hogy ez bekövetkezik-e. Mindenesetre még élünk!

Még egy: a templom falai rejtettek egy ősi könyvtárat is. Megőrizték azt az utókor számára. Feldolgozás alatt, s ez is reménykeltő! A Pázmány Péter Katolikus Egyetemen alakult egy tudományos kutató együttes (Kovács Bálint vezetésével). Reménykeltő!

Dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Fabók Dávid

Új tájegység és emlékhely született

Földrajzi értelemben természetesen nem, de kulturális és lelki értelemben valóban új tájegység született Szentendrén. A Szabadtéri Néprajzi Múzeumban mondhatni régi adósságot törlesztettek az Erdély Tájegység első fázisának, a kisvárosi épületegyüttes létrehozásával. “A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Erdély épületegyüttesének csütörtökön megnyílt első kiállítási egységében az érdeklődők bepillantást nyerhetnek nemcsak az erdélyi falu, hanem a székelyföldi városok lakóinak polgárosodó életébe is.” írja az ünnepélyes megnyitó kapcsán a Skanzen honlapja. A most elkészült épületegyüttes igazán nagyszabású, lélekemelő kiállítás és beruházás lett. Ráadásul az erdélyi örménység megjelenése a kiállításban könnyeket is csal az ember szemébe.

Örmény Sírkövek

Óriási megtiszteltetés volt, hogy az ünnepélyes, protokolláris megnyitón részt vehettem és családi érintettségünk kapcsán Dávid Mártonnal, az EÖKK új vezetőjével, dr. Issekutz Ákos, az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese és felesége, dr. Hun Eszter mellett személyesen képviselhettük az erdélyi gyökerű örménységet ezen az egyedülálló ünnepen.

Kányádi Sándor Örmény Sírkövek című versét énekelte el a Kaláka együttes a hivatalos megnyitó elején. Örmény származásúként az ember rögtön felkapja a fejét, hiszen külön megtiszteltetésként ért bennünket ez az “entrée”. A megnyitó rendezvény számára egy 1200 fő befogadására alkalmas sátrat építettek a szervezők, amelynek mérete önmagában is figyelemre méltó volt, a meghívottak számával, a színpad méretével és a megnyitó kulturális elemivel is jelezve az esemény jelentőségét.

vannak vidékek hova már utat csak romos templom s régi név mutat örmény-kert zsidó-sor magyar-telek örmények zsidók lakták székelyek s akad még itt-ott ki a néhai honosokról tud ezt-azt mondani

vannak vidékek ahol csak a hant tudhatja már hogy ki nyugszik alant régen kikorhadt fejtől a kereszt a zsidók hamvát meg ne itt keresd s ki érti már a megmohosodott márványon az örmény föliratot

vannak vidékek hol a sírlapok négy sarkában finoman faragott négylevelű lóhere mélyed és századok óta nincs egy repedés esőcsöppöt és harmatsöppöket gyűjtögetnek az örmény sírkövek

vannak vidékek hol a madarak a temetőben oltják szomjukat ha szárazság van vagy éppen aszály a gaz-felverte mohos sirra száll iszik s hálából mikor égre kel a holtakért a madár énekel

23 év erőfeszítése

Dr. Cseri Miklós, a Skanzen főigazgatója megnyitóbeszédében rámutatott, hogy az Erdély Tájegység skanzenbeli megjelenésének késlekedése azzal magyarázható, hogy csak 1998-ban, Hámori József miniszter úr akkori engedélyével módosíthatták alapító okiratukat, melynek alapján

Az Erdély épületegyüttes részlete. Köztársasági Elnök Asszony és Főigazgató úr mögött Dávid Antal örmény kereskedő divatáru üzlete látható. (fotó: Skanzen)

a teljes magyar nyelvterület egészére kiterjesztették kutatási és bemutatási jogosultságukat. Ezt követően egy évvel már meg is született a döntés, hogy ennek a tájegységnek meg kell születnie itt, Szentendrén. 23 év tudományos kutatásainak, terepmunkáinak eredménye a most megnyíló kiállítás. Közel ötvezer tárgy szerzeményezése, sokezer kutató óra, konferenciák, interjúk, 10 ezernél több fénykép készítése és átnézése jelzik a projekt monumentalitását. A második ütem, a falusi Erdély bemutatása, mely közel 140 épület felépítését jelenti, főigazgató úr terve szerint 2025-26 táján készülhet el, mellyel teljessé válik majd a Tájegység.

Tudnunk kell kihez tartozunk

Novák Katalin, Magyarország Köztársasági Elnöke beszédében kiemelte, hogy az erdélyi magyar kultúra nem a múltunk egy darabja, hanem a jelenünk része, kulcs a magyar jövőhöz. Erdély nélkül Magyarország sem lenne ugyanaz. Mint mondta,

a szentendrei skanzen erdélyi tájegysége olyan, mint egy csillagkapu, lehetőség arra, hogy átlépjünk tér és idő korlátain, s Erdélyben érezzük magunkat. Kiemelte: harminc évvel a rendszerváltoztatást követően, egy bő évtized következetes nemzetépítő és nemzetudat-erősítő munkája után egyre többen érzik a késztetést, hogy útra keljenek, és személyesen is megtapasztalják, mit jelent, hogy a magyar nemzet határai túlnyúlnak az ország határain.

“Akkor vagyunk igazán erősek, akkor vagyunk képesek megvédeni magunkat, akkor ellenálló a nemzetünk, ha tudjuk, honnan jöttünk, kihez tartozunk. Erről szól a mai nap” mondta a Köztársasági Elnök, utalva a szomszédunkban dúló háborúra. Emlékeztetett arra, hogy éppen a háború miatt még fontosabb, hogy őrizzük, védjük és gazdagítsuk értékeinket, kultúránk kincseit. A hagyományos haderő fejlesztése mellett kell az anyanyelv, a bennünket összekötő és minket lényegileg meghatározó kulturális önazonosság erő-

Petrás Mária és a Szent Efrém Férfikar (fotó: Skanzen)

sítése is. Ez a hely tájékoztató pont lehet minden látogató számára, mert romantizálás nélkül megmutatja, befogadhatóvá teszi kicsiknek és nagyoknak Erdély sokszínűségét és kincseit, megmutat valamit abból a titokból, ami Erdélyt olyanná tette, amilyennek szeretjük – fogalmazott.

Novák Katalin elmondta, a következő évtizedek kiemelt célja, hogy többen, jobban, szebben éljünk, ehhez pedig gondozni kell mindazon értékeket, amelyek hozzájárulnak a Kárpát-medencei és a

diaszpórában élő magyarság fennmaradásához. *“Meg kell őriznünk közös örökségünket, kultúránkat, a magyar nyelvet és teljes kulturális hagyatékunkat, hiszen mindezek összessége a hazához kötés kiindulópontja”* – hangsúlyozta a Köztársasági Elnök.

A megnyitó műsorban e cikk szerzője számára Petrás Mária és a Szent Efrém Férfikar csodálatos és lélekemelő előadása volt a csúcspont, mely tisztán az emberi hang nagyszerűségével és a gregorián

Az Erdélyi Tájegység látképe a megnyitó napján. A képen Novák Katalin Köztársasági Elnök és dr. Cseri Miklós főigazgató (fotó: Skanzen)

Ükunokák és szépunoka Dávid Antal társaságában. Élő történelem a Skanzenben.

Kyrie dallamaival valóban magasra emelte a jelenlévőket, ahonnan már nemcsak Erdély, de talán az egész világ is látszik, és amelyért őszintén kérhetjük, *Kyrie Eleison*. A megnyitó hivatalos műsorát a Nemzeti Táncgyűttes táncosainak és zenészeinek professzionális előadása zárta, zenében és táncban körbeutazva Erdélyt. Az utolsó mozzanat, az egy szál tárogatóval kísért Székely Himnusz közös éneklése megdobbantotta szívünket.

Magyarörmény emlékhely

“A XX. század elején a párizsi divat Bécsen, majd Budapesten keresztül eljutott a Székelyföldre is. Kézdivásárhely divatárkereskedői az örmény, római katolikus Wertán családból, majd az oda beházasodó Fejér és Dávid családokból kerültek ki. A boldog békeidők időszakának divatárkereskedésébe csöppenhetnek a látogatók ezen a helyszínen. Ha pedig kedvet kapnak hozzá, akkor a Beöltöző helyszín ruhái közül választhatunk, hogy a korszak divatjának megfelelően jelenhessenek meg.” Idáig

a hivatalos szöveg. De a megvalósult kiállítás több ennél.

Dávid Antal kézdivásárhelyi kereskedő főtéren állott üzletét 1913-ban mutatja be a kiállítás. U alakú polc- és pultrendszeren szövetek, férfigallérok, mandzsetták, nyakendők és kalapok sorakoznak. Korabeli pénztárgép is áll a pulton, valamint a szövetek között olyan tekercesek is találhatóak, melyeket ugyanattól a gyártótól szereztek be a kiállítás létrehozói, melyektől vélhetően Dávid úr is rendelhetett anno, hiszen a gyártó már akkor is szállított az erdélyi városokba. De a modern múzeumpedagógiai módszereknek és a kiállítás élményszerűvé tételének hála személyesen is találkozhattam úkapámmal, aki a pult mögött állva, nagy mosolyal köszöntötte a leszármazottakat. Sőt, a beöltöző szobában, ha kedvünk tartja be is öltözhetünk a korabeli ruhákba és azokban flangálhatunk a kisváros főterén.

Az üzletet rejtő ház emeletén az örmény polgári család lakásába léphetünk be, a nappali, konyha, étkező mellett a férfiszó-

bát és a hálót is megtekinthetjük. A hálóban házioltár előtt térdeplő, melyen a család 200 éves imakönyve is kiállításra került. Első oldalán szépen vezetve névvel és évszámmal, hogy mikor ki imádkozott a könyvet kézben tartva. A lakásból átlépve az örménységet bemutató kiállítási szobákba, megismerkedhetnek a látogatók az

Házioltár és a család 200 éves imakönyve

örménység sokszor keserű, menekülésekkel teli életére, de arra is, hogy Erdélyben biztos hazára, befogadó nemzetre találtak, melynek így odaadó kultúra és társadalom alkotó tényezői lettek. A tárlókban a Dávid család "Arany Bibliája" is helyet kapott, hiszen az örmények Erdélyben is katolikusok lévén hitüket büszkén tartották.

A család leszármazottaiként hatalmas megtiszteltetés volt a kiállítás létrehozásában közreműködni és külön megtisztelő volt, hogy *Novák Katalin* Köztársasági Elnök Asszony és dr. *Cseri Miklós* főigazgató úr éppen az örmény üzletet és kiállítást látogatta meg először, ükapánk boltjának ajtajában pedig mi fogadhattuk őket, rövid beszélgetés után pedig egy közös családi képet is készítettünk velük.

A most létrejött Erdély Tájegység és benne a Dávid család örmény üzlete és lakása nemcsak professzionálisan, átgondoltan, mégis modern módszerekkel elkészített kiállítás lett, de a szívvel-lélekkel megálmodott és végigvitt kivitelezéssel olyan örmény emlékhelyet ad az Erdélyi gyökerű hazai örménységnek, mely méltó módon állít emléket az idén 350 éve Erdélybe települt örmény őseinknek.

Köszönet érte, legyünk büszkéek rá!

Megjelent: www.eokk.hu

Balogh Jenő

Áprilisi Klub

Az áprilisi Klub a genocidium rendezvénysorozat egyik része volt.

Dr. Benedek Katalin művészettörténész, A FÁJDALOM IHLETŐ EREJE címmel tartott a népiirtásról szóló megemlékező előadást, kiegészítve a 1915 évi események képeivel a háttérben.

Ezután a közönség megnézhetette *Antonia Arslan* *Pacsirtavár* című regénye alapján készült RUBIN ÉS VÉR oratóriumát az ANI Budavári Örmény Színház előadásában, amelyben örmény dal, saragán és zongora muzsika csendült fel.

Az emberiség ellen elkövetett bűn a NÉPIRTÁS. Örmény nemzetünk soha el nem felejtí az 1915-ös törökországi tragédiát. Békében élő emberek el nem tudják képzelni, mire képes a gyűlölet.

Az estet az EÖGYKE, EÖKK, a Budavári Nemzetiségi Önkormányzat és a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat rendezte.

dr. Benedek Katalin, művészettörténész

A fájdalom ihlető ereje

„A 20. század első nagy népiirtása az örményekkel történt meg, amikor az őshaza ma Törökországhoz tartozó részén élő örményeket, mintegy 1 500 000 embert irtottak ki a törökök. A már a 19. század végén megindult örményülődésnek összesen mintegy 2 500 000 örmény esett áldozatul. A népiirtás elől menekülők szétrajzottak

a nagyvilágban. Érkeztek kis számban Magyarországra is, hisz itt már évszázadok óta éltek örmények diaszpórában. Őseink még 1239-ben menekültek el az őshazából, az „ezerornyú Ani” fővárosból a szeldzsuk török, mongol támadások miatt. Hosszú évszázadok menekülése után 1672-ben Erdélyben találtak mene-

déket I. Apafy Mihály fejedelem engedélyével. Virágzó diaszpórárt hoztak létre. ...” (Részlet dr. Issekutz Sarolta szerkesztői gondolataiból, *Nikolaj Hovhanniszyan: Az Örmény Genocídium*)

A művészetek, a művészettörténet megannyi klasszikusát alapul véve megérezzük és felismerjük, hogy a lélek múlhatatlan, szóval talán nem is visszaadható fájdalmát, emlékeit az emberiség kezdete óta legérzékenyebben a zene és a képzőművészet képes kifejezni.

A továbbiakban a vizuális művészetek nyelvén előadott emlékek, emlékezések néhány szép és megrendítő darabja szól a népiértés mementójaként. A művek a történelemben ágyazottan vallanak az iszonyatról, annak megéléséről, reá való emlékezésről. Kiváló örmény és magyar-örmény művészek interpretálásában.

Az örmény genocídium első megjelenése a művészetben egy 1915-ben Szentpéterváron kiadott emlékérem volt, ami az oroszok együttérzését fejezte ki a szenvedő örményekkel. Akkor verték, amikor még javában folytak a mérsárlások, deportálások.

Nekünk, emlékezőknek tudnunk kell arról, hogy az armenocídium során elárvult gyerekek közül sokan megérték a felnőttkort, köztük azok a festők is, akik nemcsak az örménység, de a nemzetközi művészetkedvelő közönség tetszését is elnyerték. Gyerekként árvaházakba kerültek, s a keserű gyermek- és ifjúkor művészetükre is rányomta bélyegét. Az elveszett szülőháza örökre ott élt álmaikban, és bármelyik másik országban is találtak hazára, identitásukat egész életükben dichotómia jellemezte. A genocídiumhoz köthető minden alkotás: jajkiáltás. A khacsarak is. Rontás és a gonosz ellen óvó eszköz, egyszersmind az örmény nép Golgotájának, genocídiumának jelképe. A jellegze-

tes sárgás-vörös tufából állított kereszties kövek kizárólag Örményországban, illetve örmények lakta területeken fordulnak elő.

Nem csupán szakrális és kulturális tartalommal felruházottak, de ugyanakkor a nemzeti önazonosság megtestesítői is. Ez a kereszt az öntudatnak, a béke szeretetének hirdetője. A dús növényi ornamentikával, ill. állatalakkal díszített, szimbólumokban gazdag kövek a pozitív éltető erőre utalnak.

Már a 4. századtól sajátossága és jellemzője ezen köveknek, hogy a keresztre feszített Jézust nem jelenítik meg. A sokat szenvedett nép felfogása szerint a genocídium a szenvedés útja, a Koponya-hegyre, a Golgotára vezető út, melynek végső állomása jelképesen a megfeszített örmény nép.

A megsemmisítésre ítélt nemzet szenvedése, fájdalma, megrendítő gyásza minden művészeti ágat meghihletett. Az építészetet is. A Cicernakabern az örmény népiértés emlékműve. 1965-ben, az ötvenedik évfordulón 24 órás tömegtüntetés kezdődött az akkor a Szovjetunióhoz tartozó Jerevánban azzal a követeléssel, hogy a szovjet hatóságok ismerjék el hivatalosan az örmény genocídiumot.

Az 1967-ben a Hrazdan folyó feletti dombra került monumentális alkotás a nemzeti újjászületés gondolatát is magába foglalja. A központi oszlop mellett köralakban elhelyezett táblák a 12 elvesztett – ma Törökországhoz tartozó – tartományt szimbolizálják. A kör közepén örökmécses lobog.

Hogyan érzi és érti, látja és láttatja az örmény származású, korszakos jelentőségű szentpétervári szobrász, *Levon Lazarjev* a zseniális zeneszerző, *Komitász* alakját. Ő az örmény zene atyja. *Komitászt* a népiértés idején az oszmán kormány – több száz értelmiségivel együtt – 1915-ben letartóztatta és lágerbe szállította. Súlyosan meg-

betegedett. A Konstantinápolyban uralkodó ellenséges környezet és a hozzá eljutó tömeges örmény mérsárlásokról szóló hírek tovább rontották törekeny mentális állapotát. Végül egy párizsi pszichiátriai kórházba helyezték, ahol élete utolsó éveit szenvedéssel töltötte.

A zeneszerzőt széles körben a népiértés mártírjának tekintik, a művészetben annak egyik legjellemzőbb szimbólumaként ábrázolják. *Lazarjev*et hosszabb időn át foglalkoztatta a téma. Néhány *Komitászt* idéző plasztikáján a portrészerűség érvényesül. Az 1979-ben laza mintázással formált egész alakos mű megrendítően állítja elénk a megkínzott, elborult elméjű mestert. A szobrász a lelki jellemzés csúcán jár. Alkotásáról nem csak a zeneszerző, de egész népe tragédiája leolvasható. A szobor a rettenet, a téboly, a fizikai megsemmisülés megérettetésével, ábrázolásával egyenrangúan és hitelesen tükrözi a komponista szellemi és művészi nagyságát. *Levon Lazarjev* akkor is nemzetével érzett, amikor elkészítette grafikai sorozatát a genocídium emlékére. Megrázó erejű lapjain örmény és orosz kulturális hagyományok keverednek.

Panos Terlemezian festőművészt elkötelezettsége arra ösztönözte, hogy művein a népiértés borzalmait mellett az örményeknek a szultáni rezsim elleni ellenállását is megörökítse. Emiatt az oszmán állam belső ellenségnek tekintette. Bár a Van védelmében vívott felszabadító mozgalmak során számos festménye megsemmisült, de tájfestészetének ihletett darabjai tanúskodnak mély hazaszeretetről. A tájban megjelenő pusztulásba vesző kolostorok, ódon utcácskák élményszerű megfestése *Terlemezian* hazafiúi érzésének bizonyítékai.

A nagyra becsült nemzeti művész nevével viseli a jereváni művészeti egyetem.

Tekintsünk a diaszpórára

Az egyetemes művészettörténetben komoly szerepet játszott *Adojan Vosdanig*, akit a festészet története *Ashile Gorky* néven jegyez. A népiértés réme elől fiatalon menekülni kényszerült hazájából. Az Amerikai Egyesült Államokban élt. Gyermek és ifjú kora, szülőföldjének tájai kitörölhetetlen nyomokat hagytak emlékezetében. Hazája kényszerű elhagyása és anyjának halála ihlették a fájdalmasra hangolt nosztalgikus atmoszférájú képet.

Örmény származású amerikai festőként igen jelentős szerepet játszott a New York-i iskola absztrakt expresszionista irányzatának megalapozásában és kibontakoztatásában. Megjegyzem, hogy az 1940-es években nyújtott csúcsteljesítményének köszönhetően ebben az időben New Yorkban aligha alkotott hozzá mérhető festő. Születésének centenáriumán, 2004-ben Örményországban emlékéremet adtak ki. Az éremre *Gorky* „*A művész anyjával*” c. kép került.

Gorky „*A művész anyjával*”

Kultúrtörténeti adalék: *Atom Egoyan* 2002-ben készült „*Ararát*” c. játékfilmjében *Gorky* sorstragédiáját is megörökítette.

Magyarörmények emlékezése

Agárdy Gábor (Arkalijan Gábor), a színészi édesapja Magyarországra menekült a genocídium elől. A színművész nagy ívű életművét az autodidakta módon művelt ikonfestészete is gazdagítja. Képeinek témájával, az ábrázolás szabályaival az ortodox hagyományokhoz kapcsolódott. „*Aki ikont fest, abban Jézus él.*” „*Az ikonfestészet nem közönséges festészet, hanem szolgálat.*”- nyilatkozta *Agárdy*. Őszinte istenhite a mélyen vallásos örmény nép erejéből is táplálkozik. Szenteket megjelenítő képei A Pannonhalmi Főapátság és a Vatikán tulajdonában is megtalálhatók.

Vákár Tibor „Ararát szimfóniája” 12 tételes grafikai album, melyben az örmény történelem nagy eseményeit, sorsfordulóit vetette papírra. Beszédese emlékezés az elveszített őshazára. Szerető értelemmel komponált mives rajzainak nyomán a Genocídium egyfajta közös emlékezteté is nemesedik. Példaként: „*Évezredek rétegződnek*”, „*Irány a semmi*”, „*Hazájuk a földteke*”.

Lászlóffy Aladár Százéves jóvendőmondó

Muszadagok, golgoták,
sosem tanul a világ,
hullámaival az ember
magát fojtja, mint a tenger,
sebeit magától kapja,
Krisztusát is megharapja,
mint a feltépett erek,
Muszadagok, légerek,
szögesdrót és lövészárók,
míg az élet elszívárog.

Az emlékezés fölszabadítja elménket a konvenció alól.

Lászlóffy Aladár sorai csengenek fünlünkben, úgy érezzük, hogy szinte a vers szellemében fogant *Nuridsány Zoltán „Scylla”* – az örmény genocídium emlékére született műve. A megrendítő hatású vízió egyszerre természetes és jelzesszerű, asszociációkat tömörít. Döbbenetes lelki mélység, fájdalom, feszültség tárul elénk. *Picasso „Guernicájához”* hasonló. *Scylla* a görög mitológia egyik tengeri szörnye. *Nuridsány* az iszonyatos kín, vergődés, a kikerülhetetlen végzet pusztító erejét sűrítetten ábrázolta.

Emlékezésemet e képpel zárom. Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

Elhangzott:
Budapest, 2022. április 21.

Várady Mária

Dr. Száva Tibor: Székelyföldi magyarörmény családok című könyv bemutatója a májusi Klubban

Statistikai adatok: súlya 1.6 kg., 880 oldal, 360.000 szó, 2.225.000 betű van a könyvben, melyet *dr. Száva Tibor-Sándor* egyetemi tanár saját ujjával ütött be a számítógép billentyűzetén.

Kezemben – inkább asztalomon – a Székelyföldi magyarörmény családok lajstroma és története. Kik is vagyunk mi? Sokunkban él az örmény származástudat. Milyen volt az élete az Erdélyben megtelepedett örményeknek? A Kárpát-medence új otthont adó hatalmas ország. Az örmények csakis Erdélyben akartak maradni az Óhazához hasonló Erdélyi hegyek között. És mindennek ára van-volt. Az Áni fővárosból elmenekült örmények új fogalma a „nyereséges veszteség”. Mindenből a legjobbat kihozni. A talpalatnyi földért fizetni kell, az egyenlő jogokért szintén. Adót fizettek úgy, hogy a tehetősebbek átvállalták a szegényebbek adó kötelezettségét. A hagyomány úgy tartja, hogy a betelepülők között nem volt egyetlen írástudatlan sem. Ezért követhető felmenőink születési helye, Botosány, Szucséava, Foksány, mert anyakönyvezték a megszületett gyermekeket. Igaz, inkább csak keresztnévük voltak, de egymástól a családfeje neve vagy valamilyen ismertető jegy által tudták egymást megkülönböztetni.

Újdonság sokunknak *dr. Száva Tibor* felfedezése, hogy olykor a testvérek sem viselik ugyanazt a vezetéknevet. Az oka az örmények emberi természetében kereshető.

Száva Tibor-Sándor a könyvbemutatón

1672 óta városok, templomok, közintézmények létrejötte bizonyítja, hogy egy igen szorgalmas, szívós, jó észjárású (észmozgású – ahogy *Afganisztán Vártán* írja), gyarapodni akaró nép az örmény. 1672-es év az I. Apaffi Mihály fejedelem Letelepédesi engedélyének éve. És ezzel elindult a reményteli jövő.

Dr. Száva Tibor 40 év munkájával felkutatva, feldolgozta, rendszerezte és a jelen tudás legfelsőbb szintjén elénk tárja őseinket. Mivel mérnöki aggyal precizitásra törekszik, bizonyítékokat sorol, utána számol és ellenőriz, a legtisztességesebb hozzáállás érvényesül munkáján.

Bámulatos teljesítmény. Új megvilágításba helyezi a családok rokoni kötelékeit. Először mondja ki, hogy a népes családokban a sok gyerek megkülönböztetése érdekében más a jelző és más a családnév. Amely jelölhet származási helyet, – például Moldován, Ergerczi, Bocsánczi –, de

lehet testi tulajdonság: Cheul vagy Khell, ami kopaszt jelent, vagy Kövér, Sánta. Tudjuk, hogy *dr. Hovhannesian Éghia* ügyvéd és armenológus két fia különböző vezetéknevet visel: Lukács és Tarján.

Dr Száva Tibor kutatásai először saját felmenőinek kutatásával, a *Szépvízi örmények eredetével* indult. Am a szerteágazó életutak egész Erdélyt, Bánságot behálózta. Nagy városok és kis települések szellemi motorjává vált az örmény előrelátás, tudásvágy. Másik érdekes jelenség, amely csakis ilyen mélyreható kutatásban értékelhető: a szerző rámutatott arra, hogy a lófőszékely Zakariások szívesen vállalták az örmény Zakariás családba a beolvadást, s egy idő után magukat magyarörményként tartották számon, holott csak a feleség örményisége örményesítette el a családot. A Hankó, Hankovicsok úgyszintén.

Fontos tudnunk: a családjukért élő erdélyi örmények sohasem örményiségüket fitogtatva váltak sikeres közösségért élő emberekké. A magyar társadalomban lehetőséget találtak vagy teremtettek a közjóért való küzdelemre, egészen a vértanúságig.

Elsősorban jó magyarok voltak – „magyarabbak a magyarnál” – a magyar nemzet gazdasági, kulturális felemelésére áldoztak az *Aranka György* Nyelvművelő Társaságtól az *Urmánczy Nándor* országgyűlési képviselő Ereklés Országzászló intézményének kezdeményezéséig.

Színes, szellemes, szédületes könyv. Mennyi információ egy-egy mellékmondatban. Egész életutak, dicső és áldozatos életek.

Dr. Száva Tibor-Sándor szerénységére vall, hogy az őt ért kritikát komolyan veszi, mint például Udvarhely örményeinek elégedetlenségét, és válaszul megszerkeszti a Székelyudvarhelyiek lajstromát. Szerényen megjegyzi: még 20-30-40 évre lenne szüksége, hogy a teljes Kárpát-me-

dence örmény anyakönyveit felkutassa, megjelentesse.

A Fővárosi Örmény Klub közönsége kapva kapott ezen a lehetőségen, egészséget és hosszú munkás éveket kívánva szünni nem akaró vastappsal ünnepelte a kiváló munkát elénk táró *dr. Száva Tibort*.

Várady Mária kérdésére, hogy hogyan is fejezhetnék be ezt a könyvbemutatót, dr. Száva Tibor góbé felmenőit sem megtagadva így válaszolt: „*aztán ügyelj magadra, és gyere el a temetésemre, mert ha nem jössz el az enyémre, én sem megyek a tiedre!*”

Dedikálás, agapé, hosszadalmas, véget nem érő beszélgetés következett. Dr. Issekutz Sarolta elnök-asszony a rendezvény Háziasszonyaként köszöntötte a közönséget. A Fővárosi Örmény Klub által olyan nélkülözhetetlen sorozatot indított el 25 évvel ezelőtt, hogy mindenkori látogatói felemelő élmény birtokában távoznak azzal, hogy jó örménynek, magyarörménynek lenni. Szükség van a magyarörmény identitás alapon szerveződő közösségre, ahol jól érezhetjük magunkat.

A Papp (Der der) család és a népes Száva család is örömmel találkozott egymással. Kicsinek is bizonyult a terem. A népes Papp család örömmel hallgatta az Amerikából érkező kedves rokont, akinek a nagyapja *Papp Antal* és nagyanyja *Papp Antalné* mint házigazdák várták a Klub közönségét. Hogyan? Olvassuk el a következő cikkben.

Horváth Zoltán György

Erdélytől az Újvilágig - Papp Faber Erikával

A májusi Fővárosi Örmény Klubon „Erdélytől az Újvilágig” címmel az USA-ban élő magyar-örmény íróval, *Papp Faber Erikával* hazalátogatása és újabban megjelent könyvei kapcsán beszélgetett *Horváth Zoltán György* Podmaniczky-díjas műegyetemi mesteroktató, a Romanika Kiadó vezetője, *Papp Faber Erika* mind az öt, Magyarországon megjelent könyvének kiadója.

Erika megmutatta, hogy a klub rendezvényeinek otthont adó helyiség bejáratának két oldalán posztamensen álló mives mellszobor az ő nagyszüleit ábrázolja. A továbbiakban beszélt a Papp család erdélyi örmény gyökereiről, hogy sokakhoz hasonlóan ők is menekülni kényszerültek Trianon után, mert a család magas állásban levő tagjai nem voltak hajlandók felesküdni az új román hatalomra.

Édesapja az áttelepülés után egy ideig Németországban is dolgozott, ami később nagyon szerencsésnek bizonyult, hiszen a II. világháború után - látva a kommunista irányba toló országot - a kapcsolatok révén előbb Berlinbe, majd Németország nyugati részébe vándoroltak, végül a család Erika 11 éves korában települt át Amerikába, ahol szintén rokonok segítettek.

Horváth Zoltán György felidézte, hogy az általa írt „*Ani, az ősi örmény főváros magyar vonatkozásai*” című könyv alapján kereste meg Erika 2006-ban az angolul már megjelent könyvének magyar kiadására, amely aztán 2008-ban készült el „*Égi Édesanyánk könnyei - Tizenkét könnyező Mária-kép a Kárpát-medencében*” címmel, amihez aztán 2019-ben egy kiegészítő könyvecske is létrejött.

Erika maga is ír verseket, így kétnyelvűségével avatott tolmácsolója lehetett a klasszikus magyar költőknek: műfordításából egy kétnyelvű antológia látott napvilágot 2012-ben Budapesten.

Ezután rövid vetített képes előadás következett a két legújabb könyvhöz kapcsolódva. Ez előtt *Várady Mária* színművész nő ihletett előadásában hangzott el *Mécs László* „*Magyar Madonna*” című verse, ami után a „*Szűz Mária mentőkötele - Rózsafüzér-elmélekdedések színes üvegablakkal*” című kötet egyik különösen szép illusztrációja került bemutatásra. A XX. századi vértanú püspököket ismertető kötet kapcsán Erika kiemelte *Boldog Bogdánffy Szilárd* nagyváradi püspök örmény származását. Az idő rövidsége miatt a vetítésen Mindszenty bíboros életének főbb állomásait idézték a képek. Erika elmesélte, hogy Amerikában többször személyesen is találkozott Mindszenty bíborossal, sőt megilletődött fiatal újságíróként interjút is készíthetett vele.

Befejezésként *Várady Mária* Erikának Boldog Apor Vilmos tiszteletére a régi Székely Himnusz dallamára írott imáját énekelte nagy közönségsikert aratva.

Marosváryné Csabonyi Éva

Megemlékezés a görög-örmény genocídiumról

A megemlékezés 100 fő feletti résztvevői létszámmal zajlott. A gondokság vezetője és az Újbuda Örmény Önkormányzata elnöke a folyamatosan érkező vendégeknek, építészeti és vallástörténeti szempontból mutatta be az épületet, a magyar-örmény közösség történetét. A délután mindenki számára felejthetetlen emléket nyújtott.

A meghívott előadók: *Szidiropulosz Archimédesz* szociológus, történész és *Halmi Bálint* (PPKE Armenológiai Tanszék) voltak. A rendkívül érdekes, minden fontos történelmi tényre kiterjedő előadásokat *Várady Mária* színművésznő vezette irodalmi betétekkel tarkítva.

Az előadást *Szidiropulosz Archimédesz* kezdte, mely a jelen törökországi őshonos görög örmény 2-3000 éves történelméről, gazdag kultúrájáról Antiochia, Anatólia (jelenleg Törökország) területéről tartott vetítőképes előadást. Korhű térképek és nemzetközi dokumentumok alapján tartott, illusztrált előadás volt. Ez volt a XX. század első keresztény üldözés (1915-1923-ig). A török hadvezetés, a kormány elhatározta, hogy elűzi otthonaikból az őshonos örmény, majd görög lakosságot.

A genocídium folyamán 1,5 millió örmény és a történészek kutatásai alapján 1-1,2 millió görög esett áldozatul a török népirtásnak. A keresztény üldözés napjainkban is folyamatosan zajlik. Minderről a mai napig a nemzetközi közvélemény, sőt az egyszerű török emberek sem tudnak.

A második előadó *Halmi Bálint* volt, aki az örmény görög genocídium ideológiai hátterét világította meg. Bálint, mint a PPKE 4. éves hallgatója rendkívül jó összefoglalót nyújtott a genocídium elméleti, ideológiai alapjáról, történelmi előzmények-

ről. Szidiropulosz, a híres történész gratulált Bálint előadásához, mely nagyszerűen kiegészítette a történész előadását. A rendezvényről felvétel is készült, mely később visszanezhető a you-tube csatornáján.

A két előadás között *Várady Mária* színművész rövid örmény versekkel, gyönyörű örmény dalokkal szórakoztatta a kultúrára is szomjazó közönséget. *Marosváry István*, az UÖÖK elnöke, *Vártán atya*, a Konstantinápolyban székelő vezető katolikus, örmény plébánia papja által elmondott homíliájának három lényeges gondolatát ismételte meg. Mondandójának lényege a Feltámadás titkáról, a lustaságról és a Genocídium vértanúinak életszentségéről tett tanúbizonyságot.

Az agapét közösen a görög önkormányzattal szerveztük. Különleges görög konyha ízei, majd rendkívül széles skálájú örmény édes és sós sütemények kostolója követ-

Halmi Bálint

kezett, melynek készítője – mint mindig – képviselőtársunk, *dr. Keszy-Harmath Péterné Enikő* volt. A hangulat a tetőfokára hágott, amikor a görög zene, a bouzouki hangjaira - melyet Sarantis művész adott elő - a görögök táncolni kezdtek, bevonva örmény testvéreiket.

Érdekes megemlíteni azt az örmény mondást, mely a helyszínen is többször elhangzott: ha egy falat is marad a terített asztalon, az azt jelenti, hogy kevés volt az étel. Annak ellenére bőséges volt a sok finomság, hogy eredetileg 60-70 főre terveztünk.

A rendezvény Újbuda Örmény Önkormányzata és Újbuda Görög Önkormányzata társ szervezésében valósult meg a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség Hitéleti Működését Támogató Alapítvány támogatásával.

Az előadások a görög-örmény közös történelmi eseményeink elmélyítését, folidé-

zését, az irodalmi és énekbetétek, a zene a kulturális örökség ápolását tűzte ki célul, melyet nagyszerűen megoldott. A történelmi előadások a hazafias lelkiület megőrzését, az irodalmi betétek az anyanyelvi örmény kultúra őrzését, majd a görög zene, a közös tánc a görög és örmény ízek agapéja a társszervezővel való kapcsolat szorosabbra fűzését tűzte ki célul, melyet maradéktalanul végre hajtott.

Összességében elmondhatjuk, hogy rendezvényünk legfőbb feladata a közösségépítés, mely a történelmi ismeretek elmélyítésével hazafias feladatot is megoldott.

Mindenképpen értékhordozó tevékenység volt, kulturális programjaink széles skálájának bemutatásával, nyelvi és kulturális identitás szempontjából, valamint a Genocídiumra való emlékezés, a történelmi előadások méltó helyet biztosítottak programjaink sorában.

Megemlékezés Világosító Szent Gergely tiszteletére Zuglóban

A Zuglói Örmény Nemzetiségi Önkormányzat és a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat 2022 május 14-én rendezte meg Világosító Szent Gergely tiszteletére tartott ünnepi megemlékezését a Zuglói Nemzetiségek Házában.

Az eseményen Zsigmond Benedek armenológus tartott előadást. Az IMPERATRIX Együttes örmény egyházi énekeket adott elő és Juhász Endre, a Group Duduk Együttes vezetője játszott dudukon.

IMPERATRIX Együttes

Juhász Endre

Várady Mária örmény legendát adott elő Világosító Szent Gergely megkínzásáról.

Zsigmond Benedektől megtudtuk, az örményeknek több egyházi ünnepük is köztödik Világosító Szent Gergelyhez. A mostani a Világosító Szent Gergely karereklye megtalálási emléknappja.

Meghívó

Fővárosi Örmény Klub 2022. július 21, csütörtök, 17:00-én a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség (1114 Bp., Orlay u. 6.) közösségi terében.

In memoriam Prof. dr. Kabdebó Lóránt,
a Miskolci Egyetem professzor emeritusa
Dobos Marianne közíró emlékezése férjére
 Megkülönböztetett tisztelettel várjuk a Kabdebó család tagjait.

Az estet fogadás zárja.
 Rendező: Zugló Örmény Önkormányzata.

Tisztújítás az örmény nemzetiségben

Az április 3-i választások nemcsak az országgyűlési képviselők és a pártok mandátumait határozták meg, hanem a nemzetiségi szószólók, azaz a magyarországi nemzetiségeket a Parlamentben képviselő vezetők mandátumának lejártát is jelentették. Ennek eredményeként a Parlament Nemzetiségi képviselői tisztét továbbra is **Ritter Imre**, a magyarországi német nemzetiség képviselője töltheti be. A hazai örménység képviselőjében új nemzetiségi szószóló kezdi meg munkáját a Parlament felállításával.

A magyarországi örménység szószólói feladatait a továbbiakban az Országos Örmény Önkormányzat eddigi elnöke, **Akopján Nikogosz** látja el, akire a parlamenti kapcsolatok megújításának munkája vár.

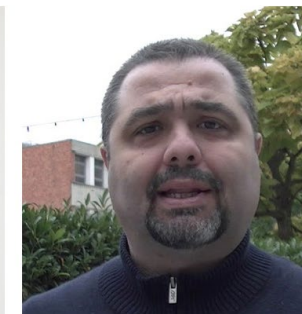
Akopján Nikogosz nemzetiségi szószólói megbízásával az eddigi Országos Önkormányzati elnöki tisztségéről a törvény szerint le kellett mondania és így az Országos Önkormányzatban is tisztújításra került sor. Az egyhangú szavazás eredményeképpen, a továbbiakban **dr. Czárán István**, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnökhelyettese és Újbuda Örmény Önkormányzatának elnökhelyettese vezeti majd az Országos Örmény Önkormányzatot. Komoly lehetőség és feladat, hogy a teljes magyarországi örmény nemzetiség érdekében, – erdélyi gyökerű elnök állhat az Országos Önkormányzat élén. Az Országos Örmény Önkormány-

Akopján Nikogosz örmény szószóló eskütetele

zat elnökhelyettesi tisztét **dr. Issekutz Ákos** és **Diramerján Artin** látja el a továbbiakban. Mindannyiuk munkájához sok sikert és erőt kívánunk!

Megjelent: www.eokk.hu

dr. Czárán István elnök, dr. Issekutz Ákos és Diramerján Artin elnökhelyettesek

Örmény katolikus hírlevél

XXIV. szám, 2022. május - június
Pünkösöd

Pünkösöd ünnepén

50 napon át ünnepeljük Húsvét ünnepét, a feltámadás örömet. A tanítványok számára ez a felkészülés a nagy műre, Krisztus üzenetének továbbadására.

Fedezzük fel mi is, mire küld a Lélek bennünket. Legtöbbször nem nagy tettek-re, hanem a hétköznapi hűségére.

A nyár időszaka sok szép élményt tartogat számunkra. Ugyanakkor ne feledkezzünk el a közösség támogatásáról sem. A felújítással kapcsolatos feladatok és a mindennapi élet tapasztalható drágulása nem könnyíti meg helyzetünket. Ezért számítunk a testvérek anyagi támogatására.

Ákos atya

2022. június 19-én vasárnap,
Világosító Szent Gergely
Khor virap börtönéből való
kiszabadulásának ünnepén
tartjuk templomunk búcsúját.

Az ünnepélyes Szent Liturgiát
16:00 órai kezdettel

Fülöp Ákos

plébániai kormányzó mutatja be.
Közreműködik a templom énekara.

(Világosító Szent Gergely ereklyéi megtalálásának ünnepén, július 3-án szokásos vasárnapi liturgia lesz)

2022. június 24-én 18:00 órai
kezdettel a

„Zene felsőfokon” koncertsorozatban

Medgyesi Zsolt

Junior Prima-díjas zongoraművész
hangversenyére kerül sor
az Orlay Plébániai Alapítvány
szervezésében

A koncert után szerény agapé

Dr. Guzik Tamás
egyetemi docens, építészettörténész,
templomunk egykori főkantora
halálának 20 évfordulója alkalmából
2022. július 10-én vasárnap
16:00 órakor
mutat be halotti liturgiát
Vártán Kirakosz Kázándzsán atya
Közreműködik a templom énekara.

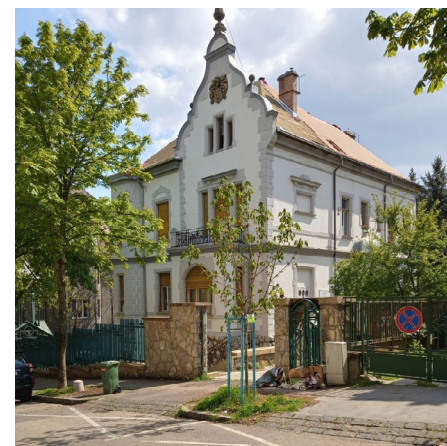
Folytatódnak az Orlay utcai plébániaépület tetőterének építési-kivitelezési munkálatai

A plébániaiépület tetőterének bővítése-beépítése a Miniszterelnökség *Hungary Helps* programjában nyert támogatásnak, valamint *XXI. Rafael Péter*, az örmény katolikusok Kilikiai Házának katolikus-pátriárkaja támogatásának köszönhetően *Kruppa Gábor* Ybl-díjas építészmérnök tervei alapján valósulhat meg.

A kivitelezési munkálatok a plébániai kormányzó által megkötött vállalkozási szerződés alapján 2022. február 14-én kezdődtek meg. A munkálatok eddigi első és második fázisában a kivitelező a tető faszervezetének felújítását elvégezte, valamint az új cserépborítás is elkészült. Jelenleg az új lépcső kialakítása, valamint a gépészeti és elektromos munkák vannak folyamatban. A kivitelezés megbízott műszaki ellenőre *Kruppa Gábor*.

A múzeum az építkezés ideje alatt változatlanul zárva tart.

A vasárnap délután 4 órakor kezdődő szentmisék a templomban zavartalanul folytatódnak, illetve a földszinti teremben programok megtartása is lehetséges.

Szt. Nerszesz Snorhali

Hittel megvallak

5. imádság

Szentlélek-Úristen, egy igaz Isten,
aki leszálltál a Jordánra és a Felső

Teremre,
és megvilágosítottál engem
a keresztség szent Fürdőjében,
vétektem az ég ellen és Te ellened.
Tisztíts meg engem újból és újból isteni
tüzeddel,
úgy ahogyan a tüzedtől nyelveken szóló
apostolokat.

És irgalmazz a te teremtményeidnek,
és nekem, nagy bűnösnek.

(fordította: Garaguly István)

dr. Hun Eszter

Zarándoklat Rómába

A Hungary Helps támogatásával, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armenológiai Tanszékének közös szervezésben került sor az örmény diákok római húsvétjára. A Magyarországon tanuló örmény diákok közösségi életét előmozdító és a katolikus keresztény értéket bemutató utazásra a Húsvéti hétvégén került sor a római Szent István Házban.

A kis kápolnával is büszkélkedő Zarándok Ház a Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával került felújításra, ahol a vendégszeretetről a házat üzemeltető apácák gondoskodtak.

Az örmény diákok a római nevezetességek körbejárásán túl részt vettek Ferenc pápa keresztútján, melyet a Colosseum lábánál tartott, és megcsodálhatták a Sixtusi kápolnát, valamint a Vatikáni múzeumot is.

A program keretében továbbá a Szent István Zarándokházból, a szálláshelyről kiindulva sor került a Collegium Leoninum, az örmény katolikus kollégium, szeminárium meglátogatására, illetve a Világosító Szent Gergely templomban az erdélyi örmény katolikus püspökre Oxendio Virzireskora való megemlékezésre, valamint katakomba meglátogatására.

Az adomány céljának megvalósulását segítő programok során az örmény ösztöndíjasok közös élményeket szereztek, és csoportként működtek, melyek a szociális készségeiket, kapcsolatteremtő képességeiket is fejlesztették, továbbá tudományos ismeretekkel is gazdagodtak a nyugati kereszténység értékeinek megismerésével és az azokról tartott előadások meghallgatásával.

A közös étkezések és a közös séták alkalmával mind jobban megismerték egymást és a környezetüket, és egy felejthetetlen élménnyel térhetnek majd haza.

A támogatásból – a szerződéshez igazodóan, a szervezésen túl – a csoportnak 4 éjszaka szállás (április 14-18) reggelivel, idegenforgalmi adók, és a múzeumi belépők lettek finanszírozva.

Almási István

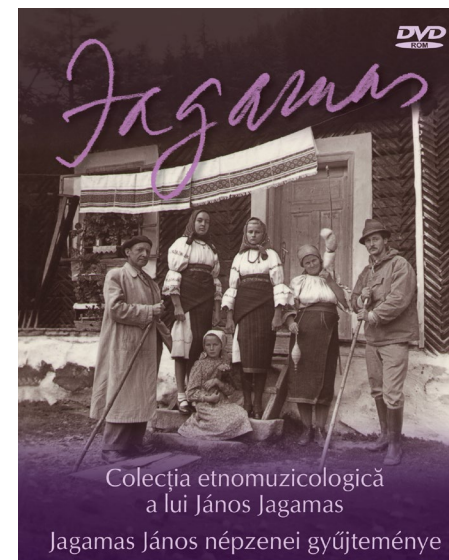
Jagamas János emlékezete

Az erdélyi és a moldvai magyar népzene kutatásának a 2. világháborút követő évtizedekben tapasztalt erőteljes föllendülése akkor kezdődött, amikor az – ideiglenesen kedvező nemzetiségpolitikai intézkedések során – 1949-ben létesített Kolozsvári Folklórintézetbe Kodály Zoltán egyik tanítványát, Jagamas Jánost meghívták tudományos főmunkatársnak.

Az ő jelenléte ugyanis eleve szavatolta, hogy a zenefolklorisztika művelése a Bartók és Kodály nevével fémjelzett tudományosság szellemében fog újraindulni, és az a hagyományfeltáró munka fog folytatódni, amelyhez az úttörést egykor Vikár Béla és Seprődi János végezte, s amelynek kibontakoztatásában olyan jeles kutatók vettek részt, mint Lajtha László, Domokos Pál Péter, Dincsér Oszkár és Járdányi Pál. Miután pedig megbízták az intézet vezetésével, Jagamas János irányította és hangolta össze valamennyi romániai magyar népdalgyűjtő tevékenységét. Ezt már csak azért is tehetette, mert intézeti feladatai mellett egyidejűleg a kolozsvári Gheorghe Dima Zeneművészeti Főiskola tanára is volt, ahol ő képezte a népzene-kutatók újabb nemzedékét. A főiskolán azonban nem kizárólag folklórt adott elő, hanem formatant, ellenponttant és zenei paleográfiát is, tehát népdalkutatókon kívül zeneszerzőket, karmestereket, muzikológusokat, hangszeres művészeket, énekeseket és zenetanárokat is nevelt. Ameddig a körülmények lehetővé tették, következetesen arra törekedett, hogy a Folklórintézetben dolgozó zenészek számát növelje, és közreműködésükkel korszerűen felszerelt, rendszerezett, gazdag népzenei gyűjteményt hozzon létre.

Jagamas János 1913. június 8-án született Désen. Zenekedvelő családban nőtt

fel, s már gyermekkorában muzsikus életpályára vágott. Először zongoristának készült. Egy súlyos betegség következtében azonban hosszú ideig nem gyakorolhatott, s ezért elhatározta, hogy inkább zeneszerző lesz. Désen Csiki Endre volt a zenetanára. Tőle kapta a legfőbb ösztönzést és az alapismereteket. Csiki hívta fel a figyelmét a népdalok szerepére, valamint Bartók és Kodály művészetére, illetve tudományos tevékenységére. Kedves tanárára, akinek igen sokat köszönhetett, Jagamas később mindig nagy hálával és szeretettel emlékezett vissza. A középis-

kolát Kolozsváron végezte, majd beiratkozott az ottani konzervatóriumba. Zenei képzését most már *Marțian Negrea* és *Mihai Andreescu-Skelety* irányította. Rövid idő múltán kénytelen volt félbeszakítani tanulmányait, és a Dés közelében levő Alörben vállalt tanítói állást. Ebben a román lakosságú faluban gyűjtött először népdalokat.

Az az elgondolás indította román népi dallamok lejegyzésére, hogy azokat majd kórusművekké dolgozza fel, és megtaníttja az iskola énekkarának.

Nemsokára lehetővé vált viszont, hogy kimagasló zenei tehetségét a budapesti Zeneakadémián művelje ki. *Siklós Albert*-nél és *Viski János*nál tanult zeneszerzést, közben pedig maga *Kodály Zoltán* avatta be a népzene tudomány kérdéseibe. A mesterétől kapott útmutatás szerint – a Táj- és Népkutató Osztály támogatásával – 1942 nyarán nagyszabású népdalgyűjtést végzett a Kászon-patak mentén fekvő falvakban és Csíkménaságon, majd 1943-ban az udvarhelyszéki Kápolnásfaluban. A háborús viszontagságok arra kényszerítették, hogy tanulmányait ismét megszakítsa, s csak 1948-ban, harmincöt esztendő fővel nyerte el a zeneszerzői oklevelet Kolozsváron. Tanáraitra haláláig mély tisztelettel gondolt. Magatartására idős korában is a tanítványi alázat és hűség volt jellemző. Tökéletesen illett rá az a krisztusi tanítás, amely szerint „*Nem főlebbvaló a tanítvány a tanítónál, sem a szolgál az őránál. Elég a tanítványnak, ha olyan mint a mester...*” (Máté: 10/24–25.)

Noha élete céljaul a zeneszerzői pályát választotta, az első dalok, kórusművek, vonósnégyesek és zongoraszonáták megírása után szinte másfél évtizeden át teljesen abbahagyta a komponálást, hogy minden idejét a tanításnak és főleg zene-folklorisztikai kutatásainak szentelhesse.

Tudományos munkásságában irányítúként vezérelte Kodály intése: „*A legragyogóbb elmélet kártyavárként omlik össze egyetlen új adat súlya alatt. Elméletek elavulnak, hibátlanul közölt anyag soha.*” Ezt az elvet követve, Jagamas mindennél előbbre valónak tartotta a megbízható adatok föltárását. Legsürgősebb feladatául a régebbi gyűjtések területi aránytalanságainak a megszüntetését tűzte ki. Haladéktalanul megkezdte a korábban egyáltalán nem érintett, illetőleg a kellő mértékben még nem ismert vidékek népzenejének tüzetes kutatását. Páratlan szorgalommal és kitarással nagyarányú gyűjtéseket végzett a Fekete-Körös völgyében, Kalotaszegen, a Mezőségen, a Nagy-Szamos és a Felső-Maros mentén, a Kis-Küküllő-Maros között, az udvarhelyi, a gyergyói és a csíki székelyek, valamint a moldvai, a gyimesi és a barcasági csángók körében. Viszonylag rövid idő alatt több mint hatezer népi dallamot gyűjtött össze. A felerészben gépi felvétellel (fonográfhangereken, illetve magnetofonszalagon) rögzített, felerészben a helyszínen hallás szerint lejegyzett anyagot a Kolozsvári Folklorintézet népzenei archívuma őrzi. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, milyen óriási értékű kincs ez a grandiózus dallamgyűjtemény, amely magyar népdalokon kívül számos román, sőt néhány bolgár dallamot is tartalmaz, s amelynek megteremtése *Jagamas Jánost* a kelet-európai népzene kutatás legkiválóbb képviselőinek sorába emeli, hiszen előtte ehhez fogható teljesítményt csak *Bartók Béla* és *Constantin Brăiloiu* ért el. És azt sem szabad elfelejteni, hogy ugyanannak az archívumnak a többi magyardallamát csaknem kivétel nélkül *Jagamas tanítványai* gyűjtötték, mégpedig többnyire az ő személyes irányításával.

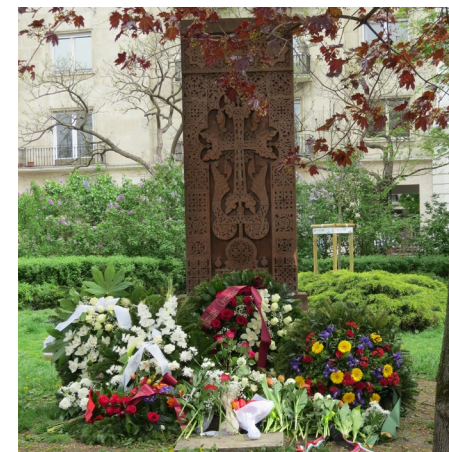
Folytatás a következő számban

Koszorúzás a Genocídiumra emlékezve

107 évvel ezelőtt ezen a napon kezdték meg a törökök a keresztény örmény értelmiség, majd közel két év alatt másfél millió örmény felnőtt és gyermek tervszerű lemészárlását. Ez lett a XX. század első népirtása. Első és sajnos nem az utolsó azóta sem. 2015-ben az Örmény Egyház a másfél millió áldozatot szentjeinek sorába emelte. Mindenkit, akit hite és származása miatt ebben az időszakban elpusztítottak. Ma előttük hajtunk fejet!

A Duna parton, az Erzsébet és a Lánchíd között álló kereszteskőnél helyeztük el az emlékezés virágait.

Megjelent: www.eokk.hu

dr. Issekutz Ákos és Akopján Nikogosz az Országos Örmény Önkormányzat nevében koszorúz

dr. Issekutz Ákos és dr. Hun Eszter az Erdélyi Örmény Kulturális Központ nevében koszorúz

Várady Mária a Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat nevében koszorúz

Fabók Dávid, Budapest XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat nevében koszorúz

Marosváry István Budapest XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat nevében koszorúz

Idézzük fel közösen a 25 évet!

1997

2022

Barangolások - 2004 (részletek)

Füzetek 2004. szeptember

Csikszentgyörgyi Ficusz Margit

Otthonról - Haza avagy Barangolásunk őseink földjén, Erdélyben

Eltelt egy év, és mi újból itt vagyunk Erdélyországban Mi: a barangoló csapat: a régiek, akik azért jöttünk, mert az eddig látottakat szeretnénk további élményekkel gazdagítani, és az újak, akik most szeretnének megismerkedni a „tündérek kertjével”. Célunk: a honismereti túra keretében „küzdeni a hungaropesszimizmus és kappanháj ellen.”

...

2004. augusztus 27. Székelyudvarhely.

Hazafelé jövet útbejettünk Csíksomlyót, megnéztük a kegytemplomot, az „erdélyi Vatikánt”, ahol minden évben megtartják a pünkösdi búcsút, amelyre a világ minden tájáról összesereglenek (felekezettől függetlenül, az ökumené jegyében) a magyarok. Idén is 500.000 ember vett részt a szentmisén, amelyet *Erdő Péter* bíboros érsek celebrált. Gyönyörködhattunk a Salvator Kápolnában, a Hármashalom oltárban (*Makovecz Imre* tervezése) és a panorámában, amely a szemünk elé tárult. Este frissensült házikenyérrel vártak bennünket *Sándor Olga* portáján, amelyet finom háziszírral, fokhagymakrémmel megkenve, lilahagymával és szilvapálinkával fogyasztottunk el. Kiadós séta után ültünk le a vacsoraasztalhoz, hogy a szakácsnő remekét is elpusztítsuk.

2004. augusztus 28. Csíkszereda.

Édesapám itt született. Elboruló tekintettel nézem a várost. Lelki szemeim előtt drámai képek jelennek meg. Pontosan 88 évvel ezelőtt, 1916. augusztus 27-én hajnalban lángokba borult Csíkszereda. Felgyújtották a várost. Az álmukból felvert emberek sebtében összekapkodott pár holmival menekülnek. Riadalom, kapkodás, fejesztettség mindenütt. Nagyszüleim két kisgyermekkel próbálnak az égő házból kimenekülni. Csak a gyerekeknek ne legyen baja! Az égő Erdélyen keresztül (pár holmival, egy szál ruhában) sok ezer földönfutóvá vált emberrel együtt jutnak el az Anyaországba. Életre szóló trauma gyermeknek - felnőttnek egyaránt. Édesapám ekkor 7 éves volt. Erről a rettenetes gyermekkori élményről soha nem tudott beszélni, sőt, Erdélyről sem. Ha szóba került a szülőföldje, elkomorult és elhallgatott. Ő soha többé nem jutott el a szépséges Erdélybe. Én 1998 óta minden évben eljövök, és helyette is, az ő szemével nézem a tájat, ahol az őseink éltek.

...

Utószó (helyett): Ahhoz, hogy egy zenekar tökéletesen szóljon, a karmesternek kell zseniálisan vezényelni. *Szarka Gyuri* bácsi nagyszerű karmester: összehangolta mindazok munkáját, akik biztosították számunkra a kifogástalan ellátást, a meglátogatott helyszíneken a vendégfogadást, a kulturprogramokat, azt, hogy a megígért gazdag programot sikerült teljesíteni, sőt túlteljesíteni.

Idézzük fel közösen a 25 évet!

1997

2022

Barangolások - 2008 (részletek)

Füzetek 2008. szeptember

Marschall Katalin

A Vaskaputól Marosszéken át Erdély kapujáig

Valamikor a legyöngült szervezet erősítésére az orvos levegőváltást írt elő. Mai állapotunkban igencsak ajánlott, hogy a tiszta levegőt elődeink nyomán, gyökereinknél keressük a lélek nyugalmanak visszaszerzésére. Az Erdélyi Örmény Gyökerek vezetői olyan látvány- és élménytúrát szerveztek számunkra, amely ismét egy évre feltöltődést adott mindnyájunk számára.

Az első élmény még Magyarországon ért bennünket, a Makóhoz közeli Kiszombor Árpád-kori, örmény vonatkozásokat is mutató körtemplománál, ahol a középkori építők kezük munkájával dicsérték az Urat. A határ túlsó oldalán, a Szent István király által alapított püspökség helyén, Csanádon, *Gellért püspök* csontmaradványait őrző szarkofág ma már üres, csak picinyke csontszilánkokat tartalmazó ereklyetartó emlékeztet a velencei szerzetesből magyarrá lett vértanúra. Bánáti utunk következő állomása Nagyszentmiklós volt. Világhírű szülőttjére, *Bartók Bélára* szülőháza előtt emlékeztünk. A városban ugyan szép bronzszoborral tisztelték meg a zeneszerzőt, de a szülőháza utcáját vissza-keresztelték egy honi muzsikos nevére.

A termékeny bánáti síkságon Temesvárra igyekeztünk. Nem véletlenül tartották

a várost a Balkán felől érkezők a Bánát fővárosának, Nyugat kapujának. Története során gazdasági, ipari, közigazgatási és kulturális központ volt a Béga csatorna mentén fekvő város. A török hódoltság után megindult a lakosság migrációja, kialakult a magyar, szerb, sváb, román, zsidó együttélés. A város nagy fiai között találjuk *Hunyadi Jánost* és a legutóbbi időkből *Tökés Lászlót*.

A városnézés után hosszú út állt előttünk. A Temes folyó forrásvidéke felé, elérve a hegyeket és a vízvásztót, a dél felé futó Cserna patakkal együtt érkezünk Orsovára. A torkolatnál kitarult a panoráma, előttünk volt a Duna hatalmas víztömege, magas hegyekkel koszorúva.

Dunaorbágyi szállásunk ablakaiból is a széles víztükröt láttuk. Ez a látvány minden nap lenyűgözött, különösen, amikor a következő napokban hol a vízről, hol a

parton futó útról gyönyörködtünk benne. Nem lehet eldönteni, melyik élmény volt nagyobb, ladikkal végigmenni a Kis-Kazán medencéjében a felduzzasztott Dunán, ahol megemlékeztünk *Széchenyi, Vásárhelyi, Baross Gábor* munkálatairól, akik az első szabályozási tervet megalkották és végrehajtották, hogy a meder szikláinak robbantásával kimélyítsék a vízi utat, megkönynyítendő a hajózást, vagy másnap, amikor a Kis-Kazán folytatását, a Nagy-Kazán medencét a parton autóbusszal közelítettük meg, egészen Szentlászlóváraig, ahol megemlékeztünk a Galambóc várát ostromló *Zsigmond király*ról és az őt mentő *Rozgonyi Cicellér*ől.

A második szabályozási terv 1960-as években kezdődött, amikor Orsovától keletre, a Vaskapu völgyében épített völgyzáró gáttal mintegy 35 m-el megemelték a vízszintet, így a hajóút veszélytelenné vált. Igaz, így több település – köztük a régi Orsova és Jókai regényéből ismert Ada Kaleh sziget is víz alá került, *Kossuth Lajos* 1849-es menekülésének és a korona menekítésének nyomaival együtt. A Vaskapui ág végén a hatalmas vízmennyiséget a gátban lévő 68 turbina alakítja át elektromos energiává.

...
Erdélyben nem csak turisták vagyunk, hanem szívbéli barátoknak, testvéreknek tekintenek bennünket a szállodában, az utcákon. Mindenütt simogató szavakkal fogadnak ismeretlenek is, amint meghallják, hogy „odaátról” jöttünk. Meglátogattuk Gernyeszeg és Sáromberke szép Teleki kastélyait. Az igazi élményeket a következő napokban éltük át. Mikházán, a dombok közt megbújó kis faluban két szegedi iskolanővér apáca olyan missziós munkát végez, amelyre hazánkban is nem egy helyen szükség lenne. A Kodály-módszerrel, ének-zene tanítással képezik a

környék tehetséges gyermekeit és a Tündérvár Alapítvány segítségével küldik tovább felsőbb iskolákba őket. Az 500 éves kolostor templomában – amelynek egykori polihisztor apátja, *Kájoni János* korának és vidékének népdalait is gyűjtötte – a gyerekek színvonalas hangversenyt adtak, többszólamú énekekkel, furulya kísérettel.

A másik szívbemarkoló élmény Jobbágytelkén ért bennünket. Éppen a Lőrinc-napi fogadalmi búcsú napján érkezünk a vasárnapi misére. A néhány 100 évvel korábbi ígéretüket megtartva, az énekes nagymisé a jégverés elkerülése érdekében ajánlják Szent Lőrincnek. Könny szökött sokunk szemébe, amikor a népviseletes, fehér „harisnyás” 12 ministráns és a papok bevonulása után megkezdődött a mise, a szomszéd falvak papjai koncelebrálásával. A szertartás természetesen a Székely himnusz éneklésével ért véget. A mise után ugyanezek a legénykék leánycsoporttal kiegészülve fergeteges jobbágytelki táncokat mutattak be, majd az énekükbe, táncukba bevonták a vendégeket is. Nagyszerű hangulatban ért véget a testvéri találkozó.

...
Sok szép élménnyel gazdagodva tértünk vissza Budapestre.

Idézzük fel közösen a 25 évet!

1997 2022

Barangolások - 2009 (részletek)

Füzetek 2009. október

Raduj Klára
Erdély-járás felsőfokon

...
Az örmény gyökerek és hagyományok előtti tisztelgés egyik fontos állomása, Erzsébetváros következett. Mariska néni várt minket a Szent Erzsébet templom kulcsával, ahol dr. Issekutz Sarolta röviden felidézte az örmények történetét. 1672-ben 3000 örmény család települt Erdélybe. Apafi Mihály megengedte, hogy elsősorban saját birtokára Ebesfalvára és a havasok alján lévő településekre költözzenek és kereskedjenek. 1733-ban *III. Károly* Ebesfalvát Erzsébetváros néven örmény várossá emelte, és megadta a szabad kereskedés jogát az egész birodalom területén. 1786-ban szabad király város címet kapott. 1791-ben az Erzsébetváros és a Szamosújvár örménységének képviselői a kolozsvári országgyűléshez folyamodtak és kér-

ték az erdélyi örmények honfújíását. Az 1843-ban alapított örmény katolikus gimnáziumban már magyar tannyelven indult meg az oktatás. Az örmény nyelv iskolai tantárgyként és a liturgia nyelveként élt tovább.

A Szent Erzsébet tiszteletére szentelt monumentális templomot 1766-ban kezdték építeni, és 1790-ben szentelték fel. 1927-ben részben ledőlt baloldali tornyának befedésére uniós pályázati pénzből az elmúlt évben került sor. A templom páratlanul értékes örmény bibliográfiája feldolgozásának befejezése még várat magára.

Az emlékezést a temető meglátogatásával folytattuk, ahol rokonok, ismerősök nevei idézték a gazdag múltat. Torda mellett elhaladva emlékeztünk a vallásszabadság 1568-as kimondására, és Kolozsvár felé vettük utunkat, ahol a fellegvárból gazdagodtunk Kolozsvár látképével és rövidesen megérkeztünk Tordaszentlászlóra.

Erdélyi barangolásunk minden napjának megvolt a „leg” története. Az első napnak a LEGNAGYOBB turista *Czárán Gyula*, a második napnak a LEGROZSDÁSABB szakadék, a harmadiknak a LEGFINOMABB piztráng, a negyediknek a LEGÖRMÉNYEBB kiállítás, az ötödiknek a LEGGYÖNYÖRŐBB hegyi kirándulás, a hatodiknak a LEGVIDÁMABB mulató vacsora a Tamás étteremben. *Deák Albert* csuda tehetséges fiatal virtuóz hegedűs volt a primás. A harmonikás és a bőgős hozzá méltóan húzta az ének alá valót. Hát még a vacsora!

Hetedik nap: Tordaszentlászló – Körösfő – Nagyvárad – Budapest. Az erdélyi barangolás olyan út, ahol nem kalapoznak útközben, hanem a végén az utasok kapnak pénzt, méghozzá Szent László pénzét. Gyuri bácsi megajándékozott minket Szent László aranyával és annak történetével.

Füzetek 2009. október

Szász Ávéd Rózsa (Marosvásárhely)

„... ahol az álmok összeérnek ...”

Zarándokút P. Fogolyán Miklós Omech. velencei szerzetes, volt gyergyószentmiklósi plébános halálának 10-ik évfordulóján

Augusztus első hetében nyugat fele indulva, Európa útjait járó örmény elődeink nyomába szegődtünk. *P. Fogolyán Miklós Lukács* mechitarista atyára emlékeztünk, aki ezelőtt 10 évvel hagyott itt végleg bennünket. A sokszínűség jegyében verbuválódó csoport Erdélyből: Sepsiszentgyörgy, Csíkszépvíz, Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Szászrégen, Marosvásárhely, Torda, Nagyvárad és budapesti

örmény-magyarokból állt. A résztvevők korban 10-80 életév közöttiek, képzettségüket tekintve jogász, orvos, üzletember, vállalkozó, mérnök, tanár, diák, akiket a megismerés reménye és lehetősége szoros egységbe kovácsolt.

...

Utunk első állomása Bécs volt ... A Hofburg mögött, a Mechitaristengasse 4 szám alatt találtunk rá a bécsi mechitaristák rendházára. A templomot nyitva találtuk, ahol – habár nem voltunk bejelentkezve – a Szent Áldozatot befejező Hovaghmian atya kalauzolt bennünket a rendház ebédlőjében és a templomban. Mindössze három szerzetes lakja jelenleg a rendházat, mesélte az atya, aki pontosan ismeri erdélyi örmény történelmünket, és rögtön említést tett az egyetlen erdélyi mechitarista szerzetesről, P. Szekula Ágostonról, aki jelenleg a Los Angeles-i örmény iskola igazgatója.

Megtudtuk, hogy a rendet Peter Manug, rendi nevén Mechitar, vagy magyar fordításban Vigasztaló 1701-ben alapította Konstantinápolyban, de hamarosan el kellett hagyni az Oszmán Birodalom területét. A Peloponneszosi félszigeten telepedtek le, ahol XI. Kelemen pápa megerősítette a rendet, és elkötelezték magukat Szt.

Benedek regulája mellett. Emiatt is becéseknek nevezik őket, ill. az örmény kultúra és tudományosság terjesztése miatt Kelet jezsuitáinak is becézgetik a rend tagjait, akiknek Libanonban, Velencében, Istanbulban, Amerikában vannak tagjai.

Bécsbe 1810-be költözött a rendtagok egy része, ahol nyomdájuk, múzeumuk van, és itt készítik egy 1680-ban írt recept alapján a híres „Mechitarine” gyógynövénylikőrt, amit sajnos nem sikerült megköstölni, mert vasárnap lévén az üzlet zárva volt.

...

6. nap VENEZIA – VELENCE volt utazásunk következő állomása. Ő a városok tengerszemű szép asszonya, a Serenissima, aki régi nagyságának emlékein me-reng, kijár neki a hódolat és tisztelet.

...

Rövid hajókázás a tengeren, a vaporetto kikötött Szt. Lázár szigetnél, az örmények szigetén. A Serenissima jóvoltából Mechitar apát 1617. szeptember 8-án telepedett le az egykori Leprások szigetén, ahol felépítette a világ legfontosabb mechitarista kolostorát és rendházát, amelyben jelenleg múzeum is működik. A bennünket vezető mechitarista atya is ismerte az erdélyi örményeket, és még emlékezett Padre Lucara – így nevezték ui. Fogolyán atyát Velencében, aki utolsó földi perceit ezen

a helyen töltötte. A múzeum és a könyvtár gazdagsága, a nyomda, az egyiptomi szarkofág, a keleti gyűjtemény nem csak Lord Byront varázsolta el, aki sokáig itt élt és alkotott, hanem minket is elkápráztatott. Itt még jobban megértettük az örmény-ség szerepét Európa kulturális életében, és büszkeség töltött el, hogy bennünk is csordogál örmény vér.

Fogolyán atya a budapesti örmények egy részét már vezette a csodaszép Velencében. Összesen 64 olyan helyet sorol fel a városban, amelynek örmény vonatkozása van, de mi csak néhányat tudunk felkeresni. Utunk a San Zaccaria templomhoz vezetett, amelyet Levon király parancsából és támogatásával építettek. Majd meglátogattuk a Santa Croce dei Armeni, az örmények Szent Kereszt templomát, ami az örmény telepések első szálláshelye mellett áll, és ami jelenleg is működő örmény templom. Örmény kereskedők és aranyművesek boltjait fedezzük fel a Rialto hídon is, de ugyanezt láttuk a Szent Márk téren is; örmények tehát még ma is Velence gazdaságában meghatározó szereppel bírnak.

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Barangolások - 2014 (részletek)

Füzetek 2014. október

Szenyessy Judit

Kegeleti barangolás Isonzó, Doberdó, Júliai-Alpok, Karszt-hegység és a Trieszti-öböl vidékein

...
Vezetőnk a „Magyar örökség díj”-jal”-kitüntetett dr. Szarka György, mindenki Gyuri bácsija nagy szeretettel köszöntötte a régi ismerősöket, közöttük is kitörő örömmel az Örmény-magyarokat és az újakat. Mi, férjemmel és sógorommal ez utóbbiak közé tartoztunk. A csoport nagy része „idegenvezető-hű” utazó, aki már bebarangolta Gyuri bácsival Erdély és a Felvidék, valamint az Al-Duna legszebb tájait és történelmi nevezetességeit. Kíváncsian szemléltem a csoport korösszetételét, s megnyugodva állapítottam meg, hogy a barangolás nem lesz túl bonyolult, mert útítársaim nagy része nyugdíjas, és nyoleven, sőt kileneven év felettiek is rászánták magukat az útra. Meghallgattuk a hatnapos program rövid ismertetését, illetve az utazás tudnivalóit. A kegeleti út időzítése tökéletes, hiszen július 28.-án emlékezünk az első világháború kitérésének százéves évfordulójára.

...
A folyón átívelő hídon megcsodáltuk a Júliai-Alpok magas bérceit és a tajtékoz vadvizet. Ezután megtekintettük a Boka vízesést. A 106 méter magas és 30 méter széles természeti tünemény egyike Szlovénia legnagyobb vízeséseinek. A

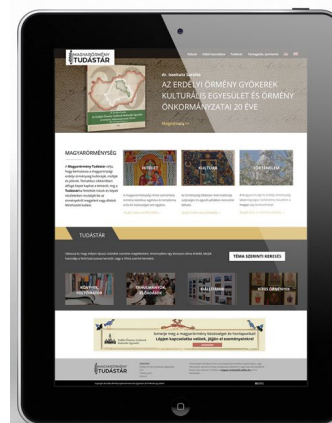
kijelölt turistaúton mentünk, és jutottunk el a vízeséssel szembeni tisztásra, hogy gyönyörködjünk a csodálatos kilátásban. Innen 1,5 km-re álltunk meg legközelebb az első világháború isonzói frontszakaszának egy rekonstruált kavernájánál. Az erdőben megbúvó, föld alatti alagútrendszer ijesztő látványt nyújtott sötétségével és nyirkosságával. Valamennyien arra gondoltunk, hogy milyen szörnyű lehetett katonáinknak hónapokat, éveket ilyen körülmények között harcolva eltölteni.

...
Lassan csepegni kezdett az eső, s így Gyuri bácsi azt a döntést hozta, hogy a Soca forrása helyett, a Mlinarica szurdokot tekintjük meg. Egy nagy parkolóban megálltunk és lesétáltunk a Soca medréhez, hogy megtaláljuk a patakon átívelő függőhidat, amelyen el lehet indulni a szurdok felé. A séta 15-percet vett igénybe, ami a Soca-ba ömlő Mlinarica patak mellett halad. Mindenkinek nagyon tetszett a szinte hófehér kövek, sziklák között csörgedező kristálytisza víz látványa. ...

TARTALOM

Szentegyházak – 3 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
Új tájegység és emlékhely született – <i>Fabók Dávid</i>	2
Áprilisi Klub – <i>Balogh Jenő</i>	7
A fájdalom ihlető ereje – <i>dr. Benedek Katalin</i>	7
Dr. Száva Tibor: Székelyföldi magyarörmény családok című könyv bemutatója a májusi Klubban – <i>Várady Mária</i>	11
Erdélytől az Újvilágig - Papp Faber Erikával – <i>Horváth Zoltán György</i>	13
Megemlékezés a görög-örmény genocídiumról – <i>Marosváryné Csabonyi Éva</i>	14
Megemlékezés Világosító Szent Gergely tiszteletére Zuglóban	16
Meghívó	16
Tisztújítás az örmény nemzetiségben	17
Örmény katolikus hírlevél	18
Zarándoklat Rómába – <i>dr. Hun Eszter</i>	20
Jagamas János emlékezete – <i>Almás István</i>	21
Koszorúzás a Genocídiumra emlékezve	23
Idézzük fel közösen a 25 évet:	
Barangolások - 2004	24
Barangolások - 2008	25
Barangolások - 2009	27
Barangolások - 2014	30

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyarörmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyarörmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

Rubin és Vér előadás után

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

A kiadványt támogatja:

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: www.artisthus.hu

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 260. szám
2022. július-augusztus

*„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)*

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.

A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy, az eokk.hu hírportálon olvasható!

Mindenkit szeretettel várunk!

Szentegyházak – 4

Templom a falu szélén

Három erdélyi kisváros (Szamosújvár, Gyergyószentmiklós, Erzsébetváros) és egy falunak mondható település (Csíkszépvíz). A településnek az ősi temploma az örmény szertartású. (A római katolikus – tudtommal – a XIX. század végén épült, s van még egy görög szertartású is. 1912-18 között a Hajdúdorogi Egyházmegyéhez tartozott, most – 1948-tól – ortodox!)

Megkérdeztem a mellettem ülő Magyar István Lénárt egyetemi adjunktust az oltárképre tekintve: „Látod-e, amit én látok?” (A válasz: „Igen!”) Az oltárképen – az oromzaton meg a kép sarkában látható a kereskedőjelvény (lásd a lenti képen): 4-es szám = 4 % tiszta haszon; horgony = itt reménység; kettőskereszt: keleti vallás. Az oltárkép alján levőben örmény betűk, valószínűleg annak rövidítése: **örmény testvériség**. (Egy örményül tudó útitársunk szerint.) A templomba oldalajtón lehet bejutni. A bejárat kis előcsarnokot képez. Ott van elhelyezve egy (három rúdú) Világosító Szent Gergelyt ábrázoló lobogó. Ősi hagyomány szerint nem illik hátat fordítva az oltárnak kimenni a templomból. Ez elkerülhető, ha oldalazva megyünk ki. (Keleti szertartású templomoknál sok helyen van oldalbejárat!)

Dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Balogh Jenő

A 2022. évi népszámlálásról

2022-ben tizenhatodik alkalommal kerül sor hazánkban népszámlálásra. Egyedülálló módon ez az egyetlen olyan adatforrás, amely egyidejűleg biztosítja a szükséges adatok teljességét és területi részletezettségét. A népszámlálás az egyetlen teljes körű adatfelvétel a népesség és a lakásállomány jellemzőiről. Az adatfelvételt 2022. október 1. és 2022. november 20. között kell végrehajtani, az összeírásból kimaradt személyek és lakásuk póttösszeírását 2022. november 28-ig kell befejezni, az adat-előkészítési, adatfeldolgozási folyamat 2023. november 28-ig tart.

A népszámlálás a háztartásokkal mint a társadalom legkisebb gazdasági egységeivel, valamint a családokkal mint a személyek legszorosabb rokoni közösségeivel, továbbá a lakásokkal és lakóépületekkel kapcsolatos információk segítségével egyaránt képes minden területi szintre vonatkozóan kielégíteni a hazai és a nemzetközi adatigényeket. A területi részletezettség lehetővé teszi, hogy országos, regionális, megyei, járási és településszinten bármilyen más tetszőleges, akár a településnél kisebb területi egységekre is adatok álljanak rendelkezésre. Az adatok elősegítik a helyi társadalom összetételének, térbeli jellemzőinek jobb megismerését, megalapozzák az egyes területekre vonatkozó döntés-előkészítést, döntéshozást, valamint kutatást és elemzést egyaránt.

A népszámláláskor gyűjtendő adatokat az Európai Unió 763/2008/EK népszámlálási keretrendelete és kapcsolódó végrehajtási rendeletei részletesen rögzítik. A magyar népszámlálásra vonatkozó legfontosabb szabályokat, köztük a gyűjtendő adatok körét a népszámlálási törvény írja elő. A népszámlálás végrehajtásáról a Kormány 362/2020. (VII. 23.) Korm. rendelete (a továbbiakban: végrehajtási rendelet), valamint a Kormány 67/2021. (II. 19.) Korm. rendelete intézkedik.

A népszámlálási törvény szerint az adatszolgáltatás kötelező. Az adatszolgáltatók kötelesek a népszámlálás körébe tartozó adatokat a valóságnak megfelelően megadni.

Szerkesztői megjegyzés:

Bár az adatszolgáltatás általában kötelező, vannak olyan kérdéscsoportok, amelyekre a válaszadás önkéntes. Egyik ilyen kérdéscsoport a nemzetiségi hovatartozás. Kérjük olvasóinkat, hogy minél nagyobb számban jelöljék meg identitásukat (örményt). Bármely településen csak akkor alakulhat egy adott nemzetiségi önkormányzat, ha az adott nemzetiségi hovatartozást bevalló állampolgárok száma meghaladja a törvényben előírt küszöbszámot. **A nemzetiségi hovatartozás be-**

vallása lényeges hatással van az elkövetkező 10 év nemzetiségi önkormányzatiságára, így a nemzetiségi kultúra és hagyomány megélési lehetőségeire. Különösen fontos az örmény nemzetiség szempontjából, mert az örmény nemzetiség igen szétszórott diaszpórában él, bár minden faluban, városban megtalálhatók örmény ősökkel rendelkező személyek, fontos, hogy mindenki gondosan vizsgálja meg a családi történelmet, hogy senki ne vesszen el. A népszámlálás lehetővé teszi a többes identitás megadását, azaz annak megjelölését, ha valaki több nemzetiséghez tartozik, minden rangsor és súlyozás nélkül kérjük bejelölni mindet. Ha valaki elsősorban magyarnak vallja magát és csak másodsorban vállalja valamilyen más nemzetiségét, akkor a „másodlagos nemzetiségek” megjelölést válassza. Van egy kérdés az anyanyelvről kapcsolatban amelynek kitöltéséhez tudni kell, hogy a nemzetiségi törvény az örmény nemzetiség esetén két lehetséges nyelvet határoz meg: örmény és/vagy magyar. Tehát nyugodtan vállalhatja örmény nemzetiségét, ha nem tud örményül írni, olvasni, beszélni.

Az adatgyűjtés a modern kor igényeinek megfelelően interneten, a kérdőívek önálló kitöltésével, valamint elektronikus eszközt használó számlálóbiztosok közreműködésével valósul meg, papíralapú kérdőívek nélkül.

Szerkesztői megjegyzés:

Tapasztalatból tudjuk, hogy a nemzetiségi hovatartozás vállalása nem a fiatalabb korosztály jellemzője. Az idősebb korosztály pedig az online kitöltéssel van hadilábon. Javasoljuk, hogy az idősebbek kérjék meg gyermekeiket, unokáikat egy kis segítségre, hogy segítsenek kitölteni az online felmérőívet, ügyeljenek rá, hogy gyermekük, unokájuk kitöltötte a nemzetiségre vonatkozó rovatokat. Javasoljuk, hogy „egy füst alatt” az ő adatlapjukat is töltsék ki, felvilágosítva őket, mint családtag, leszármazott, ők is vállalják a nemzetiségi rovat kitöltését.

A népszámlálás menete:

2022. szeptember 15-30. között a népszámlálás összeírási körébe tartozó valamennyi címre megérkezik a népszámlálásról szóló felkérőlevél. A levél tartalmazni fogja a népszámlálással kapcsolatos legfontosabb információkat, az adatszolgáltatási kötelezettségről szóló tájékoztatást, a válaszadás módjának lehetőségeit, valamint az internetes kitöltéshez szükséges belépési kódot.

2022. október 1-16. között, az internetes önköltési időszakban az adatszolgáltatók kizárólag interneten keresztül, önállóan tölthetik ki a népszámlálási kérdőíveket.

2022. október 17. és 2022. november 20. között zajlik a számlálóbiztos terepmunka, ekkor az adatszolgáltatás már csak a számlálóbiztosok közreműködésével, személyes interjúk által teljesíthető.

2022. november 21-28. között kerül sor a póttösszeírásra. Ebben az időszakban már csak azon személyeket írjuk össze, akik a számlálóbiztosok általi interjú keretében sem teljesítették adatszolgáltatási kötelezettségüket. Ekkor az összeírásból kimaradt személyeknek jelentkezniük kell a helyi népszámlálási felelősnél, akinek gondoskodnia kell az ő összeírásukról is.

A lakosság az adatszolgáltatási kötelezettségét három módon teljesítheti:

- Az adatszolgáltatónak lehetősége van a kérdések megválaszolására interneten keresztül. Az első időszakban kizárólag az online önkitöltési módra lesz lehetőség. Az online kérdőíveket az adatgyűjtő rendszer október 16. éjfélig fogadja.
- Az adatszolgáltató a kérdéseket megválaszolhatja személyesen a számlalóbiztosnak, aki az összeírás céljából 2022. október 17. és 2022. november 20. között keresi fel azokat a címeket (háztartásokat), ahonnan az önkitöltési időszakban nem érkezett elektronikus kérdőív. A számlalóbiztosok a sikeres kapcsolatfelvételt követően elektronikus eszközön valamennyi, a címen életvitelszerűen élő háztartástagról kitöltik a népszámlálási kérdőíveket.
- Amennyiben az adatszolgáltató az előző két lehetőség közül egyikkel sem él, pótszűrés során, a polgármesteri hivatalban jelentkezve, 2022. november 28. éjfélig megválaszolhatja a kérdéseket.

Jancsik Pál, kolozsvári költő, meghalt 2018-ban

Sorok az unokámnak - részlet

Nemzetiségekről

Ez a cím elég süketen hangzik, mert nemigen van mit magyarázni azon, melyik nemzethez tartozol.

(Ahogy Szabédi László írta: "Belé születtem, / s ezért szüntelen / ujjongok Ó, szép / s nekem való nép!") Ami a címet illeti, talán azt kellett volna írnom: nemzetiségekről, mert őseidről, származásodról lesz szó az alábbiakban. Az előbb

Gregor sógort emlegettem, aki a te apai ükszüleiddel együtt a nagylaki evangélikus szlovák temetőben nyugszik, nos, róla jutott eszembe, mi volna, ha megvizsgálnánk, hányféle nációból vagy te összeróva. Tudom, hogy evvel "kocsikázás közben" kissé ingoványos területre tévedtünk, de hát játéknak szánom, időtöltésnek, nem lehet belőle baj. Azt javaslom, ne menjünk hátrább az időben a délszüleidnél, legfeljebb csak utalásszerűen, nem érdemes túlságosan hosszúra nyújtani ezt a kutakodást, s mondom, így is mozog kissé alattunk a talaj.

Anyai nagymamád Prezensky lány, a Prezensky-féle pékséget ma is emlegetik a régi kolozsváriak, ott van most is a filológia épületével szemben ("sré vizaví" - ahogy Brassóban mondanák), persze, most valami panegranónak vagy mi a manónak hívják. Akárhogy is nézem, az öreg Prezensky lengyel névnek a viselője volt. (Amint megtudtam, szépapád, aki Gyulafehérvárra nősült, még csak lengyelül tudott, de ükapád már ko-

lozsvári magyarként látta meg a napvilágot.) Itt meg is állhatunk, megállapítván, hogy ad1: "lengyel vér" is csörgedezik az ereidben. Az emlegetett ágon ük- és dédapádnak is magyar volt a felesége, ők tehát ezt a vonalat erősítik, mint ahogy mindegyik dédnagymamád magyar lány volt, születésileg, külön nem is említjük hát őket a továbbiakban.

Anyai nagyapád a Donogán nevet viseli, az ő édesapja - messziről látható - örmény származású volt. Itt is szusszanhatunk egyet, leszögezvén, hogy ad 2: örmény kereskedők génjeit is hordozod magadban, mivel az örmények annak idején, a XVII. század második felében, erre szakosodván jöttek Erdélybe, s nem feledvén származásukat, magyarabb magyarokká lettek az ittenieknél. Igaz, a te "örmény" őseid már két generáció óta építéssel foglalkoztak, mert dédapád és nagyapád foglalkozása egyaránt a műépítész.

Ami apai nagy- és délszüleidet illeti, nagymamád Abrudán Edit óvónévi volt mindaddig, amíg össze nem boronált bennünket az élet, s ő föl nem vette az én ritka szép nevemet (mely, ha tetszik, ha nem, a te családneved is lett). Édesapja Bánffyhunad környéki román családból származott, így hát megállapíthatjuk, hogy ad 3: egynyolcad részben román eredetű vagy, ennyiben a "ginta latinához" is van közöd, mégpedig az erdélyi vonalhoz és nem az újonnan betelepítettekéhez, amely leginkább "ginta balcanicának" nevezhető.

Végül magam következem (" Ez itt pedig magam vagyok, / Régi tüzek fekete üszke..."), illetve az én részemről való eleid. Andor dédapád szíjgyártómester volt, a már említett Arad megyei Nagylakról költözött Brassóba nem sokkal az első világháború után. Neve, származása szlovák volt, ám ő maga... De mielőtt erről szólnék, hadd vés-sük föl ide azt is, hogy ad 4: ugyancsak egynyolcad részben a tót atyafiak is beszálltak a te megszerkesztésedbe, akiket valamikor Mária Terézia idején, a XVIII. század közepe táján, más nemzetiségekkel együtt telepítettek a töröktől-tatártól, parasztfelkeléstől, kuructól-labancból elnéptelenített, kipusztult bánáti falvakba.

A szüleidről is illenék szólnom, akik azokat a "nemzetiségi géneket", a "vérvonalat" átörökítették, beléd plántálták. (Azt persze már te is tudod, hogy így fogalmazva egy szó sem igaz ebből a "fajmítoszból", mert teszem azt, ha te most egy kínai családba csöppennél bele, idővel becsületes kínai válhatna belőled, legfeljebb "a szemed nem állna jól" az ő szempontjukból ítélve, de azt a nyelvet, azt a nevelést, viselkedést, azokat a szokásokat, azt a műveltséget szív nád magadba. Az egyedüli génusz a nyelv génusza, amely egész életeden át elkísér, gondolataidat, cselekedeteidet, szellemi tehetségedet, alkotó képességedet vezéri. És mert történetesen magyar családba születtél, e nyelv szelleme fogja meghatározni egyéniségedet, életedet, jövődet, még akkor is, ha a magyar mellett még hét nyelven fogsz megtanulni beszélni. Egyszerűen azért, mert ez az anyanyelved.) A szüleidet majd megismered, ahogy növekszel, ahogy megtanulod mondani: édesanyám, édesapám. Különböznem olyan "érdekesekek", "sok színűek", "változatosak", mint te, ők csak háromféleből vannak összerakva (magyar-lengyel-örmény, illetve magyar-szlovák-román). A központ, a "csoda" most már te vagy, mert te vagy a legkisebb, de a leggazdagabb is örökletes anyagban, tulajdonságban, adottságban; azt mondják, minél többféle keveredik, gyúródik össze valakiben, annál értelmesebb lesz az illető. Hát majd kiderül a vallatásnál - és remélem is, hogy az élet faggatózásaira kihívásaira valóban értelmes válaszokat fogsz adni, és azt sem felejtjed el, hogy mik voltak az őseid.

Megjelent a Füzetek 2007 áprilisi számában

www.ormenycsaladnevek.hu

Új honlap segít örmény gyökereink kutatásában

Számos családban vesztett el mára az örmény származás ismerete. Sok embernek lehetnek örmény felmenői, amiről ma már nincs tudomása. A honlap ezeket a magyarörmény családneveket próbálja feltérképezni és segítséget nyújtani mindazoknak, akik kutatják eredetüket.

A jelenleg Magyarországon élő örmény családok nagy része többszáz éve hagyta el Örményországot. Ők a magyarörmények. Számos magyarörmény családnévben látványosan hiába keressük az örmény vonatkozást. Ugyanis a családnevek leképezik sokszor az örménység menekülésének útvonalát, így az örmény mellett sok arab, görög, török, lengyel, román stb. ragadványnév vált örmény családok nevévé. Sok nevet pedig az elmúlt két évszázadban tulajdonosaik egyszerűen magyarosítottak.

Az oldal (egyelőre) nem foglalkozik azokkal az örmény családnevekkel, amelyek a 100 éven belül Magyarországra települt örmény családok viselnek, mivel megtartották jellegzetes és felismerhetően örmény neveiket. Ugyanúgy, jelenleg

még nem tartalmazza azokat a családokat sem, akik a Genocidium elől menekültek és magyarosították nevüket, de folyamatban van ezen családnevek felkutatása is.

Forrásként használtuk *Szongott Kristóf – A magyarhoni örmény családok genealogiája, tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnévek etymologiai értelmére* és dr. *Hovhannes Eghia Hazai örmények a nemzet szolgálatában* című könyvét. A honlapot kiegészítettük a Wikipédiában található szócikkkel, ahol találtunk olyan személyt, aki az adott családból származik anyai ágon, valamint a nemesi családok címereivel is.

Az oldal folyamatosan bővülni fog, segítve a gyökerek keresését.

Balogh Jenő

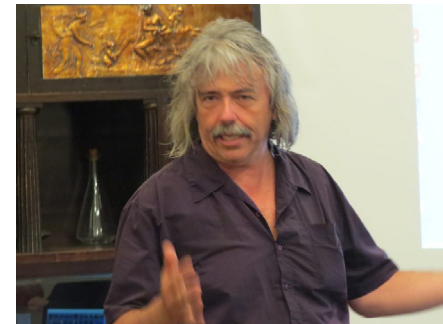
XX. századi vértanú püspökeink

Az erdélyi Apor Vilmostól a magyar-örmény Bogdánffy Szilárdon át Mindszenty József hercegprímásig, átfogó, vetített képes előadást tartottak 2022. június 9-én, csütörtökön a Zuglói Nemzetiségek Házában. A Zuglói Örmény Önkormányzat, a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat és a Rákóczi Szövetség Rákos Mezeje helyi szervezete rendezésében.

Az előadást *Horváth Zoltán György* Podmaniczky-díjas mesteroktató (BME) és kiadóvezető (Romanika Kiadó) tartotta, az erdélyi örmény származású *Papp Faber*

Erika (USA) Ragyogó csillagok műve alapján.

Az előadás után *Fogolyán Kristóf* fuvolaművészt hallgathatta meg a közönség.

Zene felsőfokon az Orlayban

Az immár hagyományos “Zene felsőfokon” című komolyzenei koncert sorozat legutóbbi rendezvényét június 24-én tartotta az Orlay utcai Budapesti Örmény Katolikus Plébánia szalonjában az Orlay Alapítvány. Az est meghívott művésze *Medgyesi Zsolt* zongoraművész volt. A koncerten a zeneirodalom két “fantasztikus” remekét adta elő a fiatal művész, Bach – Liszt: g-moll fantázia, és Schubert B-dúr szonáta című művét hallgathatta a nagyrémű. További koncertjeikre min-

den zeneszerető örményt és nem örményt szeretettel várnak a szervezők.

dr. Hun Eszter

Kevefeszt 2022

A Kevefeszt egy kifejezetten nemzetiségi fesztivál, mely minden évben megrendezésre kerül Ráckevén. A Magyarországon élő és törvényileg is elismert 13 kisebbség képviselteti magát gasztronómiával és kulturális programokkal.

Idén az „örmények – örök élmények” jellegével örmény sátor felállítására is sor került, ahol az örmény ízeket lehetett kóstolni. Helyben készült dolma (húsból és szőlőlevélből készült örmény étel), piláf (örmény recept szerint édes aszalt gyümölcsökkel és fiatal bárányhússal), grill húsok, szószok, sült zöldségek, továbbá marlenka és padlizsánkrémes barátkenyér. A látogatók nagy örömmel kóstolták a különleges ételeket és emlékek eltették a fopiszkálóból készített kicsi örmény zászlócskákat, melyet minden adag csúcsára kitűzve kaptak.

A sátorban helyet kapott - a gyerekek nagy öröme - Noé bárkája a plüss állatokkal, a színes kendőkből épített Ararát hegy installáció és a tenger szimbólum is. Az ARARÁT hegy és Noé történetét tablókön olvashatták az érdeklődők és a gyerekek színező formájában is magukkal vihatték. A sátor hátfalát felakasztott örmény népviseleti ruhák színesítették és számos ingyenes és megvásárolható könyvvel is várták az érdeklődőket.

Péntek délután duduk hang (duplanás fafűvös hangszer, sárgabarackfából készült Örményországban) szólalt meg a

Változatos ételekkel és látványos sátorral várták az örmények a közönséget (Fotók: Balogh Jenő)

színpadon a *Group Duduk Zenekar* bemutatóján, amelynek szívhez-szólo hangja messzire terjedt a Duna hullámain.

Az örmény sátornál szívélyes perceket töltött *Soltész Miklós* országgyűlési képviselő, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára és *Pánczél Károly* a térség országgyűlési képviselője, akiket *Vereckei Zoltán* Ráckeve polgármestere vezetett az örmény sátorhoz.

Az örmények ez évi megjelenését az *Erdélyi Örmény Kulturális Központ* finanszírozta és az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület* szervezte. Várjuk Önöket jövőre is a Kevefeszt 2023 fesztiválon az örmény sátorban!

Dr. Issekutz Ákos, Soltész Miklós és Vereckei Zoltán beszélgettek az örmény sátornál

II. Kerület Napja - Ízek utcája

Június 18-19-én kerületi rendezvénysorozattal készült a II. kerületi Polgármesteri Hivatal, családi- és gyermekprogramokkal, egészségügyi szűrésekkel, gasztronómiával, kézműves foglalkozásokkal, koncertekkel és rengeteg meglepetéssel a Mechwart ligetben. A program keretében került sor a „**Ízek utcája**” nemzetiségi önkormányzatok gasztronómiai programja került meghirdetésre. Az örmény menü musaka és almástáska volt, amely annyira ízlett mindenkinek, hogy hosszú sorban álltak az emberek és nem telt el 1 óra, minden elfogyott.

Ízek utcája 2022, a II. kerület napján. (Fotók: Balogh Jenő)

Fabók Dávid

Örmény Családi Piknik avagy egy nap, csak úgy lazán

Június 18-án tartottuk meg az idei Örmény Családi Pikniket, Kőbányán, a Bárka telepén, az Ihász utcában. Az időjárás átlagon felül teljesített, gyönyörű, napsütésben zajlottak a programok. Színpadi programoktól a saslik sütésig, a beszélgetési lehetőségektől a közös fotóig sokminden tette széppé az együttléte, idén azonban újdonságok is helyet kaptak a programban és talán van is még hová fejleszteni a Piknik programját. - Fotók Fabók Dávid

Élőben az előkészületekről

“Hajnali” fél tízkor (bő másfél órával a kapunyitás előtt), már nagy volt a sürgés-forgás a Piknik területén. Alltak a programok sátrai, és a szabadtéri örmény konyha is izzította a parazsat az ínycsiklandó ebéd készítéséhez. A hőmérséklet még nem hágott a tetőfokára, és *Diramerján Artin*, az esemény főszervezője élő mobiltelefonos bejelentkezésekkel fokozta a facebookon a hangulatot. Egy ilyen bejelentkezésbe mi, erdélyi gyökerű örmények is bekapcsolódtunk és elmondhattuk, hogy mi mindennel tudnak, elsősorban a fiatalabb korosztályok az általunk állított sátrakban ismerkedni. Az “élő műsor varázsa”, hogy Artinnal kétszer is beleálltunk az “élőbe”, hiszen a nagy izgalomban az első alkalommal nem indult el az adás, így vidáman, harsány nevetések közepette indíthattuk a másodikat.

Sport és kreativitás

A hagyományosnak mondható örmény-gasztrós sütés-főzés mellett a színpadi programok is a zene körül forogtak. Hallottunk részleteket a Musza Dagh musicalből, volt hip-hop és Wéber Zsolt mini koncert, de fellépett a NUR családi zenekar is, széles műfaji palettán bemutatva az örmény vagy örmény kapcsolódású

A közönséget finom grill ebéd várt

művészeket, műveket. A következő évben fejleszthetnénk mi erdélyi gyökerű örmények a program kulturális részén, talán egy kis gyermek táncházzal, esetleg erdélyi magyar népzenevel, hiszen gazdag ennek tárháza és értékes kiegészítője lehet a majdani programoknak.

Idén a sportolási lehetőségek hangsúlyosabban jelentek meg, mint máskor, főleg az ifjabb korosztályok számára. Volt mini foci pálya, tollaslabda és kispályás ping-pong (igen, nem tévedés, az eredeti asztalitenisz méretének kb ötöd részét kitevő mini asztalon tehetjük próbára magunkat), de ahogy ez lenni szokott, a fiatalok gyorsan feltalálták magukat és beindult a forgó bajnokság, minden ping-pong játékok legnépszerűbbike. Hosszúlábú és kezű kamaszok “nyomták” a forgót, jó volt látni őket. Az Erdélyi Örmény Kulturális Központ szervezésében zajló sportlehetőségek nagy-

A kézműves asztalnál nemezelní lehetett

szerű időtöltésnek bizonyultak a napsütésben rohangáló gyermekek számára.

Ahogy a kézműves foglalkozás is, Balogh Réka vezetésével, ahol sokféle örmény minta közül választva valósíthatta meg ki-ki a maga nemez dísz tárgyait. Még a felnőttek is beálltak egy nemez virág készítésre, és volt, aki bár először foglalkozott a nemezelés nem feltétlen könnyű technikájával, mégis trükkös, frappáns megoldásokkal lepte meg, még a foglalkozás vezetőit is.

Egész napos szórakozás

A beszámolóból kihagyhatatlan az idei év szintén új programja, a digitális karikatúra készítés és írisz fotózás. Mitől digitális a karikatúra? Nemcsak attól, hogy tableten készül, hanem egy nagy monitoron a helyszínen bábészködők is figyelemmel

Kispályás ping-pong

kísérhetik, hogyan készül egy színvonalas, jó karikatúra. A a modellek türelemmel ülték végig a 20-25 percnyi időt és ahogy láthattuk kialakulni az eleinte még nagyvonalakban arcra emlékeztető rajzkezdeményekből a szép végeredményt.

Örmény szemek – lehetett volna a címe az írisz fotózásnak, ha szükség lett volna külön címet adni ennek a szintén népszerű programnak. Ahogy a karikatúra rajzoló, úgy a fotós sem pihánhatett egész nap, folyamatosan voltak “kuncsaftok”, gyermekek és felnőttek, akik a szemükről készült gyönyörű fotókat e-mailben még aznap délután megkapták.

A finom falatok és sütemények utáni pihenő alatt a gyerekek a rendőrség bűnmegelőzési csapatával és ehhez kapcsolódó tanácsokkal ismerkedhettek, valamint újabb szenzációként egy teljesen feltöltött tűzoltó autó is érkezett a piknikre, így aztán a nagy melegben a gyerkőcök ismerkedhettek a fecskendő működésével, apai segítséggel pedig még a tűzoltóautó volánjához is beülhettek.

Összességében szép és vidám napot töltöttünk együtt és emellett szép napsütésben jól is laktunk. Köszönjük minden szervezőnek és résztvevőnek a szombati Örmény Családi Pikniket, jövőre ismét találkozunk, reméljük még sokkal többen.

www.eokk.hu

Nagy sikere volt a szíriénázó tűzoltóautónak

Örmény kódexművészet - kiállítás és előadás

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kiállítási képeken keresztül mutatja be az örmény kódexművészet történelmét. A kiállítást megnyitotta dr. Issekutz Sarolta, az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke.

A kiállítás megnyitóján előadás keretében Zsigmond Benedek armenológus röviden beszélt az örmény nyelv és írás múltjáról, jelenéről, az örmények történelméről, a Kárpát-medencei örménység gyökereiről, a világon elsőként 301-ben államvallásként felvett kereszténységük történetéről, a 13. században az „1001 tornyú Ani” székesfővárosból való menekülésükről, évszázadokon keresztül tartó hontalanságukról, majd 350 évvel ezelőtti „hazatalálásukról” a Kárpát-medencében.

A műsorban a Duduk együttes megszólaltatta az örmény népzene és tradicionális zenét, majd az örmény konyha remekeiből kaphattak ízelítőt a látogatók.

Forrás: nemzetisegek.hu/2022/06/22/ormeny-kodexmuveszet-kiallitas-es-eloadas/

Fotók: Fabók Dávid, Balogh Jenő

Egy fotón látható Zsigmond Benedek, a Group Duduk Együttes és dr. Issekutz Sarolta

A kiállítás anyaga letölthető a www.magyarormenytudastar.hu oldalról!

Az óriási hőség ellenére is kb. 80-an voltak ott a kiállítás megnyitóján

Zsigmond Benedek

Örményország - 1. rész történelem, kultúra, erdélyi örménység

Évtizedek óta tartok előadásokat az örményekről: történelmükről, művelődésükről, valamint a magyarországi örmény közösségről. Időről időre mégis érdemes összegezni és általános képet adni egy népről és annak kultúrájáról, hiszen az évek során a kutató nézetei megváltozhatnak a kutatott témáról. Egy-két év alatt csak alig-alig észlelhetők ezek a változások, de hosszabb idő elmúltával már érdemes az összképet újra átgondolni. Ez az írás egy ilyen átfogó előadás első része, mely teljességében elhangzott az *Örmény kódexművészet* c. kiállítás megnyitóján.

A teljes cikk négy részre tagolódik. Az elsőben a legfontosabb kérdésre próbálunk meg választ adni: mi is az az örménység, mit értünk Örményország alatt, mi az örmények hazája? Ezután rátérünk az örmények hosszú történetének vázlatos ismertetésére. A harmadik részben az igen gazdag örmény kultúrából emelünk ki pár jellegzetes és általunk fontosnak tartott motívumot. Végül, de nem utolsó sorban az erdélyi örménységről beszélünk, amely által az örmény nép szorosan kötődik a magyar néphez.

1. Mi az örménység?

Az örménység egy indoeurópai nyelvű nép. Az indoeurópai nyelvek egy nyelvcsaládot alkotnak, amelynek tagjai egyetlen közös ősnyelvből, az ún. proto-indoeurópai nyelvből származnak. Az indoeurópai nyelvcsalád ágai a germán (német, angol, svéd...), a szláv (orosz, lengyel, cseh...), az újlatin (olasz, francia, spanyol...) és még sok más nyelvcsoporthoz tartoznak.

A felsorolásból látható, hogy Európa nyelveinek döntő többsége (a magyar, finn, észt, baszk és török kivételével) az indoeurópai nyelvcsaládba tartozik, éppúgy, mint Irán és India számos nyelve.

Az örménységet tehát igen ősi kapcsolat fűzi Európához. És ahogy a következőkben kiderül, ez a kapcsolat a történelem során végig megmarad, újabb és újabb elemekkel bővülve.

Ha egy mai térképen keressük, Örményország a Kaukázus-régióban fekszik,

a Fekete- és a Kaszpi-tenger között, Törökország, Grúzia, Azerbajdzsán és Irán közé beékelődve. Az Örmény Köztársaság lakossága kb. 3 millió fő. Közélemben található egy el nem ismert állam, az Arcahi Köztársaság, amely szintén örmény lakosságú (kb. 100.000 fő). Korábbi, ismertebb nevén Hegyi-Karabah, régi-új örmény nevén Arcah 1991-ben vált függetlenné Azerbajdzsántól, amely azonban (az ENSZ-szel összhangban) a saját területének tartja és szakadár állammak tekinti.

Az örménység nagyobbik része azonban ősi hazájától távol, szétszóratásban, azaz diaszpórában él. Az örmény diaszpóra korábban Európára és Ázsiára terjedt ki, mára azonban mind az öt földrészen, szinte minden országban találunk örményeket. A diaszpórában élő örmények száma 6-7 millióra tehető, így az összörménység létszáma elérheti a 10 millió főt.

Ez a hosszú ideje tartó szétszórás az örmény identitás sokféleségét eredményezte. Ha a világ valamely részén megkérdezzük egy örményt, hogy mit jelent örménynek lenni, mit tart az örménység legfontosabb szimbólumainak és alkotóelemeinek, más és más válaszokat fogunk kapni. Kétségtelen, hogy a független Örmény Köztársaság nagy presztízzsel rendelkezik, és sokan az ottani (domináns) örmény ideológiát tartják az „érvényes” örmény identitásnak. Ez az ideológia azonban az anyaországban is vitatott, a különböző diaszpórákban élők pedig bizonyos elemekben eltérő véleményt képviselnek vagy máshová helyezik a súlypontokat.

A legtöbb örménynek azonban nincsen tudomása az örmény identitás sokféleségéről, ki-ki a maga módján vagy a közössége szerint éli meg örménységét.

Az identitáshoz kapcsolódik az örmény nyelv kérdése is. Az örmények döntő többsége szerint mindössze egyetlen örmény nyelv létezik. A valóság azonban ennek ellentmond: az időbeli és földrajzi változatok nagy része jelentős mértékben eltér egymástól.

Az őörmény és a középörmény nyelv egy mai örmény számára már nem érthető (bár egyes szavakat és nyelvtani elemeket azonosítani tud). A földrajzi változatok különbségei pedig meghaladják a kölcsönös érthetőség szintjét, ami a nemzetközileg elfogadott definíció szerint a nyelv egységét jelentené. Az örmény nyelvjárás csoportok tehát külön nyelvek tekinthetők.

Ráadásul az örmények vándorlási és hazatérési hullámai következtében egyes örmény nyelvek és nyelvjárások keveredtek egymással és új változatokat hoztak létre. Az örmény nyelvjárások e bonyolult összefüggésrendszerének kibogozására még egyetlen nyelvész sem vállalkozott.

Közben azonban az örmények elleni megszárlások megtizedelték az egyes örmény nyelvek és nyelvjárások beszélőinek számát, ami az örmény nyelvváltozatok egységesülésének kedvez.

Másfelől, a több generáció óta külföldön élő örmények nagy része ma már semmilyen örmény nyelven nem beszél: az egyesült államokbeli örmények leginkább angolul érintkeznek egymással, Brazília örményei portugálul, a nyugat-európai örmények pedig franciául, olaszul, németül — vagy éppen törökül.

Aki pedig megtartotta nyelvét, a nyugati vagy a keleti örményt, az ádázul védelmezi a sajátját a másikkal szemben. Egyes örmények szerint pedig aki nem beszél oroszul, az nem is igazi örmény. Az örmény identitás sokfélesége tehát a nyelvhez való kötődésben is kifejezésre jut.

Zsigmond Benedek előadása a kódexművészet kiállítás megnyitóján

Várady Mária

Júliusi Klub

Prof. Dr. Kabdebó Lóránt a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi karának alapító dékánja velünk volt. Mert Őt idézte Dobos Marianne, Róla emlékeztünk, kinek szelleme oly lenyűgöző volt, - most is az könyveiben -, hogy napestig hallgattuk volna Őt ritka, értékes találkozásaink alkalmával.

Sikerült megnyernünk Dobos Marianne író, a mi Kabdebó Lórántunk hitvesét az emlékeztethet, hogy megidézhessük a professzor alakját, melyhez jó segítségnek bizonyultak a tehetséges kis rokon, Mikita Dorka Júlia méltón előadott irodalmi szemelvényei.

Zárugné Tancsin Katalin a Zuglói Örmény Önkormányzat elnök-asszonya gyönyörű virágsokorral köszöntötte az idén nyolcvan éves Mariannét. Így kerek a világ. Egy dolgozószoba, két számítógép, két alkotó gyémánt-ember. Ötvennyolc év házasság.

Mi mindenről esett szó? Szamosújvárról, Gyöngyösről, Miskolcra, Erdélyről, a budapesti Dózsa György úti műhelyről. A névsor: Barsay Jenő, Szentkuthy Miklós, Kabdebó rokonok, főispánok, mérnökök, és az örök társ, „élettárs”: Szabó Lőrinc, akiről Lóránt a legtöbbet írt, közölt, kutatott, sajtó alá rendezett, szöveggondozott. Hiszszük, hogy feltáratlan terület nem maradt Gáborjáni Szabó Lőrincsel kapcsolatban.

Jó volt a Semmiért egészen női változatát hallgatni Mikita Dorka Júlia színművész-hallgató előadásában, aki igaznak láttatta a vers kegyetlen szépségét.

Nehéz eldönteni, hogy kiről szolt ez a Klubdelután. Akit Illyés Gyula 1945 május nyolcadikán a XX század legnagyobb költőjének nevez? Szabó Lőrincről, aki költővé válását Babits Mihálynak (– aki

Ady után a legnagyobb!) köszönheti? Az ő költői nagyságának megismertetését tűzte ki célul Kabdebó Lóránt fiatal magyartanár, akiből irodalomtörténész, tanácsalapító, tudós lesz. Kabdebó bonyolult nyelvészeti-szerkezeti elemzéseivel tárja fel és bizonyítja Szabó Lőrinc zsenialitását. „Nem vagyunk olyan gazdagok, hogy Szabó Lőrinc és Németh László agyüze-meiről lemondhatnánk...” írja Vas István költő. Mert az 1928-ban megírt Vezér című vers okán Szabó Lőrinc ellenségei 1945 márciusában a szovjet csapatok térhódítása nyomán támadásba lendülnek, és Hitlerhez írt óda hamis vádjával letartóztatják. Védekeznie kell annak, aki emberségből zsidókat mentett, és nem csak barátait! És Szabó Lőrincért összefognak pályatársai, Erdei Ferenc belügyminiszter hatására nem folytatnak ellene eljárást a koholt vádak miatt.

Ez utóbbi történésről Dobos Marianne *A szöttes túloldalán* című fantasztikus oknyomozó riportkönyvéből értesülhettünk. Számomra itt vált evidenciává: két szuvertén alkotó szimbiózisban, összefonódva de mégis külön, nagyszerű hiánypótló könyvet jelentetett meg. Lóránt és Marianne csalhatatlan érzékeléssel választják ki a legértékesebb EMBEREket.

Letaglózva forogatom a frissen kapott dedikált könyveket. Nem lehet letenni az izgalmas, szórakoztató interjúkat, a

diktatúrákból menekülők, hontalanok, arisztokraták, munkások és értelmiségiek történeteit. Benne van Magyarország és Kelet-Európa történelme.

Szellemes előadónk, Marianne mesélt a Kabdebó anyukáról, aki Rákosi pajtásnak is levelet írt a fiával történt igazságtalanság miatt – és orvosolták a bajt. Aztán Aczél elvtárs is kapott levelet a mamától, amit „nem tett ki az ablakba”.

Várady Mária kérdésére Marianne mesélt sorsszerű megismerkedésükről, ami hol is lehetett máshol, mint egy koncerten, amikor a közös barátnőhöz szólva elhangzott: „De szép barátnőd van!” – mondta Lóránt Mariannéra célozva. És a koncerten egymás mellett ültek. És aztán szerelemben, házasságban, küzdelemben még 58 évig.

A születésnapos (80.) Marianne köszöntésén velünk ünnepelt fia, *Kabdebó Tamás* és felesége *Erzsébet*, az unokák, a fiatal *Kabdebó Noel Dominik*, és a *Kabdebó György* leánya, a törékeny *Kabdebó Brigitta Boglárka* és az unokahúg *Mikita Dorka Júlia*.

A szerteágazó híres Kabdebók és Capdebok sorát igyekezett felvázolni *Zsigmond*

Benedek armenológus. Hogy hány ilyen nevű magyarörmény létezik. azt nem lehet tudni, de tavaly Gergyószentmiklóson, a családi találkozón 156 fő mind Kabdebónak vallotta magát!

Az elsők közt szereztek nemesi címet; minden lehető foglalkozásban, művészetben képviseltették magukat: papok, építészek, jogászok, gyógyszerészek, zenészek, írók, irodalom-történészek. Oly szövevényes rokonságban állnak az erdélyi örményekkel, hogy mindenkinek van Kabdebó-Capdebo rokona. Örömmel üdvözöltük *Capdebo Ákos* építész körünkben, és tudjuk, hogy neves építész elődei vannak ugyanezzel a különleges névvel.

Kabdebó János kiváló fotóművész képviselőtársunk és felesége *Erzsébet* nem hiányozhat e találkozóról! Ők is büszke magyarörmények, akik jóhírért keltik közösségünknek.

Marianne könyvéből idézem a záró gondolatot: „*Szellemi erők nélkül nincs szellemi megmaradás*” A mi magyarörményeink erőt képviselnek, amire büszkék lehetünk, s ha lehetőség adódik, meg kell jelölni hovatartozásunkat. Jó alkalom erre a közelgő népszámlálás.

Dobo Marianne (balról a negyedik) a Kabdebó család tagjai körében (Fotó: dr. Polls Mouner)

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Emlékezzünk vissza a Klubokra

Több évtizede rendezi (már amikor a pandémiás helyzet megengedi) az EÖGYKE a Fővárosi Örmény Klubot. Hónapról hónapra változatos kulturális programokkal megtöltve a délutánt, az összetartozás érzését adva a közösség tagjainak, élővé téve a kapcsolatokat, barátságokat. Összeszedtünk néhány visszaemlékezést múltbéli Füzetekből, hogy felidézhesünk néhány szép emléket a sokszázból.

1998 április 16-án tartott klub

Kedves Barátom!

Kértél, hogy számoljak be a legutóbbi klubnapunkról, mert nem tudsz eljönni. Nehéz feladatot róttál rám. Nem is tudom, hol kezdjem. Talán legjobb lesz, ha az elején.

Háziasszonyunk, Sarolta asszony motója és bevezetője után páter Fidél egy rendkívül érdekes előadást tartott a torinói halotti lepelről, kiemelve annak örmény vonatkozásait. Úgy-e nem tudtál arról, hogy a lepel Edessába került *I. Abgár* örmény királyhoz, akit kigyógyított a leprából. El kell olvasnod a könyvet!

A sok feltett kérdés után *Gál Emese* kedves hangja üdített fel. Néhány népdalt és virágéneket énekelt nekünk.

Ezután Sarolta asszony a XX. század legnagyobb népirtásáról, az örmény genocídiumról emlékezett meg, amely egyes

becslések szerint 2,5 millió örmény elpusztítását eredményezte. Megdöbbentő adatokat említett s mindezekért a törökök a mai napig nem követték meg az örményeket! Majd erre emlékezve - a nála megszokott avatott tolmácsolásban - örmény költők verseit adta elő. A verseket *Simay Gergely* fordította.

Ezt követően ismét *Gál Emese* énekelt.

Nagy érdeklődéssel vártuk *Dr. Száva Tibor* beszámolóját a csikszépvízi Iszaak-Száva család krónikájáról. Évekig tartó kutatással és kitartó munkával állította össze a család szerteágazó történetét.

Nagyon sok kérdést kapott, amelyekre szívélyesen, közvetlen hangon és részletesen válaszolt. Nagyon sok család irata került a kezébe, amelyeket részben fel is használt.

Mindenkit arra buzdított, hogy fogjon hasonló munkába, mert - mint hangsúlyozta - Erdélyben minden leírt magyar szóra szükség van. De - és ezt is a lelkünkre kötötte -, soha ne szóbeszédre hallgassunk, csak az okmányok alapján szabad dolgozni!

Sajnálhatod, hogy elmulasztottad ezt az összejövetelt, amely vidám beszélgetésekkel, jó hangulatban alig-alig akart véget érni.

Az első Klub, 1996. március 21-én

1998 július 16-án tartott klub

A nagy meleg ellenére ismét megtelt a klubterem a Magyarok Házában. A program sok érdekességet kínált és adott is. *Dr. Czárán István* előadása az erdélyi örmény városok jogi státusának alakulásáról a magyarörmény múltat ismertette Erdélyben, míg *Petrás Mária* csángó népdalénekes és iparművész a moldvai csángók mai nehéz helyzetébe engedett bepillantást. Kb. 300.000 csángó él elszigetelten, szinte elhagyatva Moldvában, akik katolikus vallásukat sem tudják hitük szerint és anyanyelvükön gyakorolni. Magyar iskolák és magyar katolikus plébánosok híján felgyorsult az elrománosodás, az anyanyelv elvesztése, az ortodoxia térhódítása. Már csak vagy 80.000-en beszélnek a csángó magyar nyelvet s a 2-300 gyermek taníttatása Csíkszeredában, Udvarhelyen és Budapesten sem tudja megállítani a folyamatot. Ráadásul Csíkszeredában meg is szűnt ez a lehetőség. Nem szabad lemondani róluk, tenni kell valamit értük is mielőbb! Máriát - ízes és mondanivalóval teli beszéde, kedves lénye, csodálatos hangja miatt - azonnal mindenki szívébe zárta. A varázst csak növelték a kristálytisza, követ meg-mozgató hangon, dobbal kísért - gyönyörű csángó népviseletben előadott - erdélyi és csángó népdalok, balladák. De még mindig volt mivel fokozni az élményt. Csodálatos kerámiáit, csángó madonnáit látva végképp mindenki szívébe zárta ezt a - nagy művész létére is - szerény, alázatos asszonyt. Itt él közöttünk 8 éve 2 gyermekével. Fogunk még találkozni Vele szerény műtermében, kiállításain és közösségünkben. Szeretettel várjuk.

Öröm volt tapasztalni a klubtagok aktivitását. *Dávid József* író és költő klubtársunk kedves bemutatkozása, műsorhoz választott versének felolvasása bizonyítja,

Pál Árpád, Gyergyószentmiklós polgármestere átadja a díszpolgári kitüntetést Vákár Tibornak 1999 decemberi Fővárosi Örmény Klubon

hogy milyen nagy igény van egymás megismerésére.

Végül *dr. Sasvári László* előadása párhuzamot vont az örmény és a görög liturgia között, sok érdekességet megvilágítva. Komoly gondolatokat vetett fel az örmény katolikus vallásunk gyakorlását illetően, amely ugyancsak sürgetően megoldandó kérdés.

(M)

2001. dec 20. Betlehemi hangulat

Jó közösségben ez többnyire sikerül s december 20-án a Fővárosi Örmény Klub estjén sikerült is.

Dr. Issekutz Sarolta elnök, a klub háziasszonya rövid beköszöntőjét azzal vezegte, hogy elismételte egykori bevándorló őseink nyugati-örmény nyelven:

Snorhávör nor dári! Ez annyit tesz, hogy boldog újévet - mégha ükapánk esetleg meg is botránkozik a kiejtésünkön.

Következett ezután Bach e-moll szonátájának I. tétele, *Fogolyán Kristóf* előadásában. Vajon, mennyire vagyunk tisztában azzal, milyen magas rendű zenét milyen magas szintű előadásban kapunk, amikor *Kristóf* efféléket játszik fuvolán? Hangszere mindig tisztán szól, nincs falzett, van viszont jó előadói szerkesztés, az egyes szekvenciák megfelelő, élvezetes ritmizálása.

Karácsonyi bethlemes előadás

A Szongott Kristóf-díjak hagyományos átadása, amelyre immár harmadik alkalommal került sor, ezúttal két elhunytat idézett elénk.

Dr. Issekutz Sarolta laudálásában ismertette *P. Kádár Dániel Antal C.M.Vind apátplébános* életét, aki posztumusz kapta az EÖGYKE hálája jeléül e díjat (a „C.M.Vind” rövidítés azt jelenti, hogy páter Kádár a bécsi mechitarista rend tagja volt). Amíg a beszéd tartott, igen hal-kan és nagyon találó módon a magnóról egy örmény saragán dallamát hallottuk. A díjat az elhunyt tisztelendő beteg rokona helyett ennek ismerőse vette át. ...

A másik, ugyancsak posztumusz Szongott-díjat *Szongoth Gábor* bejelentése szerint a bizottság *dr. Hovannesian Eghia* ügyvédnek juttatta. A laudálást ezúttal *Várady Mária* tartotta az egykori, gödöllői ügyvéd tevékenységéről, aki számos, az örmény kultúrára vonatkozó könyv szerzője, vagy társszerzőként világra segítője volt. A díjat az elhunyt legidősebb unokája, *dr. Tarján Tamás* vette át.

Ismét a zenéé lett a szó: Bach e-moll szonátájából a második tétel következett és *Fogolyán Kristóf* fuvolájából szállt, röppent, csilingélt és bűgött a dallam.

Hátra volt még egy, újonnan alapított díj átadása. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület ugyanis úgy találta méltónak, hogy legalább szimbolikusan fejezze ki köszönetét azért az odafigye-

lésért, amivel munkáját és tevékenységét kíséri valaki. Idén első alkalommal a Kulturális Egyesület vezetősége és a közösség tagjai felruházták *Weinwurm Árpád* urat, a Fővárosi Közgyűlés Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottságának elnökét, a tiszteletbeli örményt az EÖGYKE *Fáradhatatlan Támogatója* címmel. A közösség nevében az ANI-ból származó, 13-ik századi, örmény kódexlap másolatával díszített diplomát *dr. Issekutz Sarolta* elnök nyújtotta át *Weinwurm* úrnak, aki rövid beszédben köszönetet mondott, emlékeztetve, hogy éppen azért, mert nevéből következően ő is egy magyarországi kisebbségből származik, rokonszenvvel figyeli a magyarörmények munkáját.

Hagyománnyá vált az is a Fővárosi Örmény Klub karácsonyi összejövetelein, hogy a Szent Család Plébánia hittanos színjátszói betlehemes játékot adnak elő, kedvesen, tisztán, ahogyan az a Betlehemhez és a gyermekszínházhoz illik. Ezúttal igen érdekes anyag szerepelt *Új Erdélyi Betlehemes* címen az elmúlt, 20-ik századi karácsonyi játékok közül, amelyeket *dr. Kilián István* történész professzor dolgozott fel és adott közre; felesége rendezte az előadást. ...

A *Wertán Kinga* jelmezeiben megjelenő gyermekek-fiatalok az erdélyi falu, a hegyek közötti világ hangját hozzák, azt az abszurd népi látásmódot, amely a magyar kultúrkör sajátja.

A klubest résztvevői hálás tapsviharral jutalmazták az ifjú színjátszókat. Aztán ajándékozták, beszélgetések a finomsággal teli asztalok körül.

Végül abban a kicsi kosárkában, amellyel az EÖGYKE minden jelenlétét megajándékozott, magammal vittem egy kis reményt.

Snorhávör nor dári!

dc

19

2002 márciusi Klub leírása

Március 21-én a Fővárosi Örmény Klub soron következő találkozásán *Murádin Jenő* kolozsvári művészettörténész tartott diavetítéses előadást *Papp Gábor, egy magyarörmény festő Kolozsvár és Szeged között* címen. (Az előadás szövegét jelen számunkban, a klub-beszámoló után közöljük.) Az előadás után remek hangversenyben volt részük a jelenlévőknek. A zeneszerző ugyanis, akinek műveit *Lakatos Orsolya, Szilvay Ingrid* és *Fogolyán Kristóf* adta elő, nem más volt, mint maga *Johann Sebastian Bach*.

Szilvay Ingrid bevezetőjében elmondta, hogy a zeneszerző-óriás 1685-ben pontosan március 21-én született Eisenachban, és 1750. július 28-án hunyt el Lipcsében. A hangverseny tehát - mondhatni -, „születésnapi” volt. Bach apja, *Johann Ambrosius* udvari és városi muzsikus volt, a kamaszkorú *Johann Sebastian* pedig szülei halála után bátyjához, *Johann Christoph*-hoz került, aki orgonista volt. Ezt a zenész-családi hagyományt gyermekei is folytatták: a nagy Bach húsz (!) gyermeke közül fiai, *Wilhelm Friedemann, Carl Philipp Emanuel, Johann Christoph Friedrich, Johann Christian* ugyancsak zenei, zeneszerzői pályára lépett, de unokatestvérei és azok gyermekei közül is sokan ezt a pályát művelték: a zenetörténet összesen 12 Bachot tart számon a családból.

Ükapja *Veit Bach* sütőmester volt, aki Thüringiából egy időre Pozsonyba költözött, majd visszatért. Ennek fia, Hans (tehát *Johann Sebastian* dédapja) már zenész volt Erfurtban. *Szilvay Ingrid* elmondása szerint Bachot született szemrendellenesség gyötörte, amelynek következménye, hogy élete utolsó három évében megvakult, ám a halála előtti pillanatokban ismét látott.

A klubesten *Lakatos Orsolya* zongoraművész a G dur toccatát adta elő, ezután *Szilvay Ingrid* és *Fogolyán Kristóf* az E dur fuvola-csemballo szonátából játszott két tételt. A nagy tetszés, a szünni nem akaró taps arra készítette *Szilvay Ingridet*, hogy ráadásul eljátszotta az E dur preludium és fugát, amely orgonára készült, majd a Cisz dur preludium és fuga hangzott fel. Zárásul a művésznő kedvencét, az esz mol preludiumot játszotta el, amely csemballóra született.

Az első tavaszi nap zenével gazdag klubestjét, a magas színvonalú hangversenyt a jelenlévő, nagyszámú közönség hosszas tapssal köszönte meg. Ezúttal is köszönjük a kimagasló élményt!

dc

2000. októberi klubest bemutatása

Nagyon tudjuk szeretni hőseinket, ha már halottak. Megjegyezzük róluk, hogy hősök, de a többi már a történések dolga: kutatásuk csak ők *Batthyány Lajos, Nagy Imre, Kiss Ernő* vagy *Mansfeld Péter* életét...

Mi majd hivatkozunk a híres alakokra. Főként évfordulókon. Ne higgyük, hogy ez valamiféle „magyar specialitás”... általános, emberi vonás.

Nagyon nehezen tudunk ugyanis megbirkózni az élő legendával, az élő hőssel. Ez érthető, bár nem megbocsátható. Nagyon nehéz kezét fogni valakivel, akinek majd, halála után legalábbis utcanév, emléktábla, netán emlékmű jár. Nagyon nehéz megélni azt, hogy a történelemmel találkozunk.

A Fővárosi Örmény Klub legutóbbi, október 19-én tartott találkozásán efféle feladattal találkoztunk. A feladat neve: *Pongrácz Gergely*.

A teljességhez hozzátartozik, hogy jelen voltak sokan, akik most először érdeklőd-

tek a Klub iránt. *Pongrácz Gergely*, az 1956-os legenda, a Corvin-köz parancsnoka vonzotta a közönséget. Az élő legenda különféle dolgokat mond, mondhat, és az is természetes, hogy az odaadó hallgatóság számára az élő legenda minden szava szent. Hiszen éppen ezért nagy és nehéz élmény az efféle.

Ne feledjük, hogy nem tudhatjuk, milyen verseket írt volna *Petőfi* (50 évesen), ha életben marad, mit tett volna *Aulich Lajos*, ha mégsem akasztják fel az aradi vészthelyen...

Sajnos, ez fordítva is igaz: képzeljük el, mennyire osztatlan hódolat övezné mondjuk *Pongrácz Gergely* alakját, ha Kádáréknak sikerülne őt elkapniuk és felakasztaniuk.

Hát ezektől a kényszeres megszokásoktól nehéz szabadulni, ettől az olcsó érzelmetől. Hogy csupán holt hőseinkkel tudunk mit kezdeni, ismétlem, nem mi, magyarok”, hanem „mi, emberek”.

Pongrácz Gergely tanú. Élő legenda.

A Fővárosi Örmény Klub estjén ezúttal a történelemről kiderült, hogy nem múlt, viszont megtörtént. Igenis megtörtént. Úgy történt meg, ahogyan megtörtént s nem föltétlenül úgy, ahogyan később ez s az az irányzat szeretné...

Bevezetőül *B. Kovács Júlia* néhány részletet olvasott fel *Pongrácz Gergely Corvin köz 1956 c. könyvéből* „Őseim /.. / Örményországból menekültek, ahol a törökök évszázadokon keresztül mészárolták őket. Alapítói voltak Szamosújvár városának, mely egy völgykatlanban terül el a Szamos partján és annak területét megvették az akkori magyar királytól.”

„Családi vonatkozásban, egyik dédnagyapámat a szamosújvári *Novák Tivadart*, 1849-ben Haynauék agyonlőtték”. Édesapám az első világháborút, mint tartalékos hadnagy harcolta végig. *Brussilov*

Kecskés Együttes karácsonyi műsora

tábornok offenzívájának feltartóztatásáért a harmadosztályú katonai érdemkeresztet kapta, a kardokkal díszítve, később pedig vitézzé avatták. Az első világháborúban végzett tevékenységének elismeréséül 19 éremmel tüntették ki.”

„1940-ben, Észak-Erdély felszabadulása után, Édesapám Szamosújvár polgármestere lett. Később bevonult és mint tartalékos főhadnagy, majd százados az apahidai vasúti csomópontnak lett a katonai parancsnoka. A második világháborúban apám, négy idősebb testvér és sógorom vett részt. Legidősebb bátyám, Simon hat-szor sebesült és ő is megszerezte magának a vitézséget.”

Ezután következett az est vendége. *Pongrácz Gergely* kötetlenül beszélt színes életről s elsősorban a nagy napokról. Az elhangzottakból részleteket villantunk fel: November 27-én történt.

Ernő bátyám Erzsébeten lakott.

A hat testvér közül itthon volt édesanyám, kishúgom, Ernő bátyám, a felesége és két kisgyermek, és az anyósom. Én azt gondoltam akkor, hogy engem letartóztatnak és 5-6 évre biztosan bezárnak a börtönbe. És itt marad szerencsétlen Ernő, egy vézna, gyenge fizikumú emberke. Azt gondoltam, hogy most kiviszem édesanyámat és a kishúgomat, majd visszajövök Ernőért. Az történt, hogy 27-én reggel bejöttünk a Boráros térre, a Körúton jöttünk, hogy majd átmegyünk a hídon, és amikor a Corvin közhöz érünk, pontosan

a mozi előtt állt egy tank. Egy orosz tank. Ismétlem, ez november 27. A tankon deréig kinn áll egy orosz katona. Édesanyám ránéz, megáll és így szól: Gyerekek, ez az orosz katona egy örmény.

Mondom, anyukám, az Isten áldja meg, menjünk innen, ha valaki itt felismer, akkor baj van. Tűnjünk el azonnal. - Nem, én nem megyek sehova, beszélni akarok veled. Szinte kiszakítja magát a kezünkől, odamegy a tank mellé és örményül felszól.

Az orosz katona kiugrik a tankból, és azt mondja: ajo. Összeölelkeznek az orosz katonával. Na mondom, ha valaki meglátja, hogy a Corvin köz főparancsnokának az édesanyja az orosz katonával ölelkezik, akkor annyi. Hát..., ez volt a történet. Sokat emlegettük édesanyámmal, miután kikerültünk. Végülis 28-án hajnalban léptük át a határt.

Amikor kikerültünk a táborból, regiszt-

ráltak, utána édesanyán mindjárt felhívta a mechtaristákat Bécsben. Mindjárt jött egy kocsi, és bevitték minket a kolostor nyaralójába.

Azt mondták, hogy a rendelkezésünkre áll, bár november vége volt. Bátyám már ott volt. Ott feküdtem le azzal a gondolat- tal, hogy másnap visszamegyek Magyarországra. Én nem azért harcoltam végig a forradalmat, hogy most itthagyjam az országot. Másnap reggel arra ébredtem, hogy valami van a lábammal. Bátyám hozott egy láncot két lakattal és az egyik lakat a vaságyon, a másik a lábamat körbefogó vasláncra. Oda voltam láncolva. Amíg meg nem esküdtem édesanyám egészségére és életére, hogy nem jövök haza, addig nem vették le. Három napig feküdtem az ágyban. Ekkor mondtam, na jó, nem jövök haza.

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Válogatás a Fővárosi Örmény Klub programjai közül - csak úgy ideöntve

1997. január Erdélyi városok I. rész vetített képes előadás Előadó: Dr. Szarka György

1997. február Jengibarján Dávid örmény népzenei összeállítása

1997. április Kányádi Sándor „Örmény sirkövek” című estje

1997. május Dr. Bertényi Iván egyetemi tanár (ELTE Bölcsész Kar Történelem Segédtudományai Tanszék) előadása a heraldika (címertan) alapfogalmairól

1997. június A kolozsvári Fugulyán család története. Előadó: Fancsali János zenetörténész.

1997. szeptember Fogolykiváltó Boldogasszony: „Patrona Armenorum”, Előadó: dr. Magyar István Lénárd egyetemi tanár

1997. december Karácsony az erdélyi örményeknél Előadó: dr. Sasvári László

1998. január A klub vendége: Ablonczy László, a Nemzeti Színház igazgatója

1998. április A Torinói lepel örmény vonatkozásai. Előadó: Páter Fidél

1998. július Az erdélyi örmény városok jogi státusának alakulása. Előadó: dr. Czárán István

1998. november Gondolatok az identitásról. Előadó dr. Semsey András pszichiáter

1999. március Vendégeink: Szervátiusz Tibor szobrászművész és Szervátiuszné Barna Klára újságíró

1999. június Kocsis István: „Tárlat a utcán” című egyfelvonásos színdarabja.

1999. szeptember FÉNYES ÉG ALATT - Pódium-műsor két hangra az 1848-49-es magyar szabadságharc emlékére – Kiss Török Ildikó és Varga Vilmos előadásában (Nagyvárad)

1999. december Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület által alapított Szongott Kristóf díjak átadása - P. Fogolyán Miklós Lukács gyergyószentmiklósi örménykatolikus plébános (posztumusz) - Vákár Tibor festőművész, építész

2000. január A Szent Korona misztériuma és tana, Előadó: Kocsis István. Szent István-, Mária- és gregorián énekek Előad: Petrás Mária csángó népdalénekes

2000. február Születésnap... Wass Albertre emlékezünk. Wass Albert: Te és a világ - Tanítások-útravalóul Könyvbemutató, előadó: Simó József, a Czegei Wass Alapítvány elnöke

2000. április Filmvetítés: Madách Imre Az ember tragédiája c. rajzfilm néhány epizódja, Rendező: Jankovics Marcell, operatőr: Bacsó Zoltán. Erkölc, hazafiság, nemzeti kultúra időszerűsége a harmadik évezred küszöbén. Vendégünk: Jankovics Marcell filmrendező

2000. június Munkácsy Mihály és kora, A festő halálának 100. évfordulója alkalmából Murádin Jenő művészettörténész, a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola tanára vetített képes előadása

2000. július Emlékezés Zubolyra (Dr. Bánynai Elemér halálának 85. éves évfordulóján) Előadó: Dr. Nagy Károly, a Magyar Nemzeti Múzeum Baráti Köre elnöke

2000. augusztus Megfogyva bár, de törve nem... Kiss Török Ildikó és Varga Vilmos /Nagyvárad/ előadójestje

2000. október A magyarörmény Hollósy Simon, a nagybányai festőtelep alapítója Vetített képes előadás, Előadó: Murádin Jenő művészettörténész (Kolozsvár). Hajtsunk fejet a mártírok előtt és tanuljunk a túlélőktől! (1956) Vendégünk Pongrácz Gergely, Bevezetőt mond: B. Kovács Júlia (Kolozsvár)

2000. november Az örmények és a magyar színészet, Dr. Enyedi Sándor kandidátus, színháztörténész előadása

2001 január vidám évezredkezdés.hu, Zenés kabaréműsor, közreműködő: Dinyenyés József daltulajdonos

2001 április „Az út csak visszafelvezet előre”. Beszélgetés Kátai Mihály festőművésszel, a hazai zománcművészet kiemelkedő alakjával és házastársával: Szilvay Ingrid zongoraművésszel.

2001. június Szamosújvártól Bécsig, az örménykatolikusok nyomában Tutsek János vetített képes előadása.

2001 július Liszt Ferenc életútja. Diavetítés muzsikával. Előadó: Lukin László, a Liszt Ferenc Társaság társelnöke.

2001 augusztus „KELJ FEL, KELJ FEL MÁRIA!” /moldvai csángó népi imák, mári énekek, legendák, látomások/ Kóka Rozália előadóművész és Petrás Mária népdalénekes, iparművész előadójestje

2001 október „Cantio de Transylvania” Erdély történelme énekekben. Kobzos Kiss Tamás énekmondó lant, koboz, tekerőlant kísérettel

Voith Ágnes színésznő Klub vendége

2001. november Ósi keresztény központ: Kappadókia Horváth Zoltán György és Gondos Béla diavetítéses előadása

2002 február Ady Erdélye és Erdély Adyja. Előadó: Pomogáts Béla irodalomtörténész

2002 március Papp Gábor, egy magyar-örmény festő Kolozsvár és Szeged között, Előadó: Murádin Jenő művészettörténész (Kolozsvár)

2002 április Molnár Ferenc: A cukrászné Vígjáték két részben. A nagyváradai Kiss Stúdió Színház előadása.

2002 július Sacra Korona - magyar film – vetítése.

2002 december Szent karácsony ünnepén. Szongott Kristóf díjak átadása, Díjazottak: Dr. Csordás Eörs kanonok, a Pazmaneum rektora, Dr. Semjén Zsolt, helyettes államtitkár, parlamenti képviselő. Betlehemes Közreműködik: Szent Család plébánia gyermek színjátszó köre
2003. február 20. Egy örmény menedék - Libanon, Szabó László fotóművész vetített képes előadása

2003. június „Mellékhatások tekintetében kérdezze meg gyóntatóját és sírásóját...” Találkozó Lászlóffy Aladár Kosuth-díjas költővel.

2003. szeptember A szépvízi magyar-örmények nyomában - könyvbemutató. Ta-

lálkozó dr. Száva Tibor Sándorral, Murádin Lászlóval és Novák Ferencsel.

2003. december Szent Karácsony ünnepén Szongott-díjak átadása, Szent Család Plébánia Színjátszó Köre, Kecskés Együttes zenéje

2004. február Puskás Attila örmény katolikus vikárius előadása: Az örmény egyház szerkezeti felépítésének teológiai és történelmi kérdése.

2004. március A szimbólumokról. Vendég: dr. Dávid Katalin művészettörténész.

2004. május A Szent Korona aranyműves szemmel a legújabb kutatások tükrében, Előadó: Woth Imre, a Magyar Korona Örök Egyesületének elnöke. Könyvbemutató: Lukin László zenetörténész bemutatja Fancsali János: Magyarörmény zenei breviárium című könyvét.

2004. június Vendégünk: Gyulai Líviusz Kossuth díjas képzőművész és Vennes Emmi művészpár. Rajzfilmek vetítése

2004. szeptember Piros szív, fehér hó, zöld levél... Zenés beszélgetés Mártonffy Miklós zeneszerzővel, a világhíró szanzonekessel.

2005. március Kobzos Kiss Tamás műsora
2005. szeptember Kovács Bálint: A hitterjesztés Szent Kongregációja és az erdélyi örmények kapcsolata a 18. század első évtizedeiben - előadás. Polyák Mariann: Ávedik Lukács és az erzsébetvárosi örmény közösség a 19. század második felében - előadás

2005. október Franz Werfel: Musza Dagh negyven napja című regény alapján készült ARARÁT film vetítése.

2005. november Az Emberkatedrális. Márton Áron emlékezete (Szemelvények az első örmény katolikus vikárius életéből) - László Károly színművész – Sepsiszentgyörgy

2006. január Erdélyi örmény népmesék kicsiknek és nagyoknak örmény népzene-

nével, örményországi képekkel fűszerezve. Közreműködnek: Csíkszentgyörgyi Ficzus Margit, Dr. Issekutz Sarolta, Kátainé Szilvay Ingrid, és Várady Mária

2006. február Vendégünk: Bánffy György színművész

2006. március 16. ünnepi műsor Minden magyar márciusa, Sebesi Karen Attila színművész, Kobzos Kis Tamás zeneművész közös műsora, erdélyi magyar írók, költők és 1848-49-es dalok, valamint Dávid Antal Iván Háromszék nem alkuszik című történelmi regényének bemutatása

2006. április Czárán Gyula 100 éve költözött az Úr szeretetébe. Vendégeink: Fancsali János és Lászlóffy Aladár

2006. június Az erdélyi örmény népzene
Előadó: Száva Sándor beszélgető partnere Kobzos Kis Tamás

2006. október Bemutatkoznak új képviselőink

2006. december Szent Karácsony ünnepén A Szongott Kristóf díj átadása. Közreműködnek: Nyisztor Ilona csángómagyar népdalénekes, Várady Mária színművész, Fogolyán Kristóf fuvolaművész. Pásztorok megkísértése - Betlehemes játék, prof. Kilián István gyűjtése nyomán. Előadja a Szent Család Plébánia Gyermekek Színjátszó Köre

2007. január Gazdovits Miklós (Bukarest): Az erdélyi örmények története – Előadás és könyvbemutató

2007. március Kali Kinga: Ki lehet örmény?

2007. április Zsigmond Benedek: Hat évezredes utazás Örményországban – Vetített képes előadás

2007. augusztus Vendég Losonczy Lilla festőművész és férje Losonczy Miklós művészettörténész

2007. szeptember Magyarörmény morzsák a Mezőségről – Előadó Bálintné Kovács Júlia (Kolozsvár)

2007. november Zakariás Enikő: „Örmény motívumok és virágkötészet” – portréműsor és bemutató Közreműködik: Puskás Eszter

2008. január Az Ararát Ravennában – Várady Mária: Egy zarándokút tanulságai

2008. május Filmvetítés: Pandzsuni, a jövőtől (1993, örmény nyelv, magyar felirat) játékfilm,

2008. augusztus Dukai Ditta etnológus: Képek az örmény gyümölcskultúrából – vetített képes előadás

2008. szeptember Kedves nők, napok, virágok (Kiadó: Zakariás Enikő, Budapest 2008) – Zakariás Enikő könyv- és virágbemutatója

2008. november Ünnepi hangverseny az '56-os forradalom és szabadságharc áldozatai emlékére – Közreműködik: Kirkosáné Magda Tünde (vibrafon), Kirkosa Péter (hegedű), Arany Zsuzsanna (zongora)

2009. március Dr. Száva T. Sándor: Gyergyói- és szépvízi magyarörmények nyomában c. könyvét bemutatja Tófalvi Zoltán író, történész (Marosvásárhely)

2009. április Népköltészet és evangélium, Előadó: Faragó Laura énekművész.

2009. június Torma Zsófia, a világ első régésznöje – Előadó: Szakácsné Friedrich Klára, Torma Károly régész, akadémikus, egyetemi tanár, Aquincum romjainak feltárója, az aquincumi múzeum megalapítója – Előadó: Bálintné Kovács Júlia.

2009. szeptember Mi így készülünk '56 ünnepére – Filmvetítés: „Népek Krisztusa, Magyarország” 1956 – I. rész: Megszállás és diktatúra, II. rész: „Mint az első szerelem...” – Jelenczki István filmje

2010. január „Ordosztól a Kárpát-medencéig” – A magyarok ősei indiai, perzsa, örmény és bizánci források alapján – Dr. Aradi Éva vetített képes előadása.

2010. február A 2009-es MANASLU expedíció: a 8000-es csúcs támadása és

meghódítása – Az első magyar „Hópárduc” vetített képes előadása – Előadó: Eröss Zsolt, Gyergyó díszpolgára.

2010. március Nelly az örmény klubban – Igen, igen kedves közönségünk, kedves örmények, jól látják: Nelly Shahnazaryan, a Keresztút szerzője, az ünnepelt író nő lesz – mind a március 17-ei Keresztút című monodrámának a díszvendége.

2010. június Az erdélyi örmények vallási társulatainak alapítása – Előadó: Kovács Bálint, a Lipcsei Egyetem, a Kelet-Közép-Európa Intézet (Lipcse) tudományos munkatársa.

2010. július „Képes, képtelen zenés meglepetések” – Örmény fotók, kisfilm bemutatása. Kabdebó János munkáiból/ alkotásaiból, zenei kísérettel.

2010. augusztus Dr. Garda Dezső (történész, egyetemi tanár): Erkölc és tisztesség a gyergyószentmiklósi örmény közösségben – előadás.

2010. szeptember Mozgóképregény – a Korbuly család XX. százada (filmvetítés) – Rendezte: Péterffy András, operatőr: Kurucz Sándor, szerkesztette: Korbuly Judit

2010. november Bemutatkozik egy muzsikusi család: Kirkósa Péter hegedűművész és családja.

2011. január Könyvbemutató: Gudenus János József: Örmény eredetű magyar nemesi családok genealógiája - Délvidéki örmény nemesek – Elemér, Écska, Nagybecskerek (szerk: dr. Issekutz Sarolta)

2011. március Vikol Kálmán népzeneész, tanár: Határon innen és határon túl (Emlékezés az 1848-as szabadságharcra)

2011. május El Camino = Az ÚT: 900 km gyalog, egyedül – Zárug Zita Anna vetített képes előadása.

2011. június Örményország hegy- és vízrajza egy egyetemista geográfus szemével – Dr. Kubassek János geográfus, Érdi Föld-

rajzi Múzeum igazgatója.

2011. szeptember Megemlékezés Nuridsány Zoltán örmény származású festőművész halálának 37. és születésének 86. évfordulójáról – képek és méltatás. A keresztény Örményország – Örményország szent helyei – ismerteti Nuridsány Zoltánné

2011. november Dr. Papp Erzsébet: Hasonzó növények c. atlaszának bemutatója, melyen részt vesz a festményeket készítő 88 éves erdélyi örmény szerző is.

2011. december Szent Karácsony ünnepén – Ünnepi műsor, Szongott Kristóf díjátadás, Közreműködik: Dinnyés József daltulajdonos és Flórián Antal színművész, Csoda: a Bókovács lányával – (Szamos)Újvári betlehemes – Dr. Kilián István gyűjtése – Előadja a Szent Család Plébánia gyermek színjátszó köre

2012. január Örmény világok könyvbemutató a Világok című Látó antológia kapcsán – Vida Gábor és Kali Kinga vetítéssel és beszélgetéssel egybekötött könyvbemutatója.

2012. április A kaktusz is örmény virág? – Zenés találkozás Voith Ági Jászai Mari-díjas színművésszel

2012. július Kabdebók egymás közt – Vendég: Prof. Dr. Kabdebó Lóránt.

2012. szeptember Zakariás családi találkozó – Vendéglátó: Zakariás Enikő

2012. december Szent Karácsony ünnepén – Ünnepi műsor, Szongott Kristóf díjátadás – Díjazott: Csikkörzeti Magyar-Örmény Közösség Szent-háromság Alapítványa – Csíkszereda, Közreműködik: Ferencz Éva énekművész, Fogolyán Kristóf fuvolaművész és Várady Mária színművész.

2013. január Rozsos Tamás László: Az erdélyi örmény eredetű nemes Lukács család genealógiája, Közreműködik: Kobzos Kiss Tamás lant- és gitárművész

2013. február ifj. Vákár Tibor: Örmény

Szabó Anikó és Mikó István a Klub vendégei

építészet Gyergyószentmiklóson – 150 éve született Vákár Tibor építész és festőművész – vetített képes előadás

2013. március Hermann Róbert hadtörténész – Az Aradi Erekléműzeum kincsei

2013. április Kerékpárral világszerte – Zárug Zita és Harkányi Árpád – Közreműködik: Zárug Kati és Heim Pál – vetített képes előadás

2013. augusztus Kali Kinga – Kulturális stratégiák: armenizmus és neoarmenizmus előadás. Közreműködik: a Tigrán zenekar

2013. december Szent Karácsony ünnepén – Ünnepi műsor Szongott Kristóf díjátadás – Díjazott: Dr. Kovács Bálint történész, armenológus és Pál Emese művészettörténész, Közreműködik: Petrás Mária csángó népi énekes - keramikumművész, dr. Szabó András előadóművész és Vörösváry Márton ifjú hegedűművész

2014. január Szentpétery Tibor, a fotográfus Előadó: Szentpétery Márta – Dokumentumfilm Dr. Szentpétery Tibor életéből

2014. március Dr. Sáska László természetbúvár – Afrika erdélyi örmény származású magyar „csodadoktora” – Kubassek János vetített képes előadása.

2014. május A magyar tánc évszázadai – eredeti filmfelvételek a SA archívumból – Előadó: Novák Ferenc (Tata) koreográfus, rendező, etnográfus

2014. június „Odaadással, tisztelettel és állhatatossággal.” – A Karátsonyi család

története – Fogarasy Attila helytörténeti kutató vetített képes előadása

2014. szeptember Bemutatjuk legújabb könyveinket: Alexa Károly: Távol Ararától... A magyarörmény irodalom, Dávid Csaba: ...Azonképpen itt a földön is..., Balázs-Bécsi Attila: Szamosújvári örökség – Vendégeink: Alexa Károly és Dávid Csaba.

2014. október Bajusz, Ödön meg a többiek – a legendás Pongrátz család (Megemlékezés 1956. október 23-áról) Moderátor: Várady Mária

2015. február Az örmény származású orientalista tudós, Felvinczi Takács Zoltán Murádin Jenő művészettörténész (Kolozsvar) vetített képes előadása, Közreműködik Horváth Kornél ütőhangszeres előadóművész (hang, darabuka)

2015. április Emlékezés a 75 évvel ezelőtt elhunyt Dr. Urmánczy Nándor) erdélyi örmény származású politikusra, íróra, országgyűlési képviselőre, a Védő Ligák Szövetségének elnökére, a megalkuvás nélküli magyarra. Vendégünk: Dr. Gortvay István ügyvéd - unoka.

2015. június A nefelejcskek virágzásakor Örményországban Előadó: Benkő Ágnes és Páll Judit vetített képes úti beszámoló az Örmény Genocídium 100. évforduló emlékére

2015. december Vendég: Jakabházyné Várhidy Eszter többszörös magyar bajnok sportoló vallomása a szeretetről az ünnep alkalmából

2016. február Műsor Jelenczki István: „Áldom a teremőt” I-II. Portréfilm László Gyuláról.

2016. június Örmények és magyarok a Kaukázusban - vetített képes előadás Előadó: Hegedüs Annamária

2016. október Budavári Örmény Színház Alánk folyt a vérük... 1956 Örmények a Forradalomban Ünnepi megemlékezés az

'56-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulóján Irodalmi műsor és a Túlélők visszaemlékezései.

2016. december Karácsonyi ünnepi műsor Az ARTASHAT Örmény Nemzetiségi Színház: Csiky Gergely: Vasember című darabja, zenés komédia.

2017. augusztus A Béres Ferenc népdalénekes nevét viselő Béres Művészeti Együttes az örmény származású Kaecóh Pongrác: János vitéz

2017. október Örményeink, magyarul Nagy művek, nagy fordítók. Vendégek: Fábrián László író és Szám László fordító című daljátékát adja elő.

2018. január Előadó Seremetyeff-Papp János restaurátor, művészettörténész: A Mária-tisztelet kialakulása és örmény vonatkozásai.

2018. február Zuglói Örmény Önkormányzat rendezésében Szongoth Gábor tart vetített képes előadást tartott Szongott Kristóf Szongoth szemmel, a 110 éve elhunyt Szongott Kristóf középiskolai tanár, armenológus felbecsülhetetlen értékű munkásságáról, értékmentéséről.

2018. április Dr. Székely András Bertalan: Istennel a Hazáért Keresztény és nemzeti felszólalások. Könyvbemutató. Beszélgetés a szerzővel.

2018. május Naregi Szent Gergely: A bánat könyve - Beszélgetés a szív mélyéből Istennel Örmény imádságok. A könyvet bemutatja: dr. Szám László nyugdíjas orvos, armenológus. műfordító.

2018. július Ady Endre „istenes” költészte előadó: ifj. Tompó László

2018. augusztus Paula! Boldog, boldog születésnapot! Gopcsa Paula 90 éves évfordulójára.

2018. november A 110 éve Gyergyószentmiklóson született Ybl-díjas építész, festőművész és grafikus Vákár Tibor életéről és munkásságáról mesél fia ifj. Vákár

Tibor régész.

2019. január dr. Issekutz Sarolta: Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és örmény önkormányzatai 20 éve – 1001 mosolygós örmény arc -Az emlékalbumot bemutatja: Alexa Károly irodalomtörténész. Gyertyánfy András: A Gyertyánfy család története a 19. században

2019. március Dr. Zsebők Csaba történész beszél könyvéről, amelyben '56 eddig kevésbé feltárt fejezetével foglalkozik. a kutató a Tiszta szívvel 1956-ban

2019. április Emlékezés Lászlóffy Aladár költő, író, műfordító, szerkesztő, a Digitális Irodalmi Akadémia alapító tagja, az EÖGYKE tiszteletbeli elnöke halálának 10. évfordulóján, Elhangzik: Széles Klára: Utószó. Lászlóffy Aladár: A végtelen kénszenlét.

2019. május Nagy Lenke teológus, újságíró: Vallás és politika – előadás. Vendégünk: Görgey Zsuzsanna, a Görgei kör elnöke, aki a tábornok emlékének őrzéséről és hírnevének helyreállításáról.

2019. június Nagy Gyöngyvér: Mezei József festőművész, költő, polihisztor bemutatása vetített képes előadással.

2019. szeptember Megemlékezés Ady Endre halálának 100. évfordulóján. Közreműködik Várady Mária színművész

2019. november ANI-Budavári Örmény Színház Biblia a balladákban, papok és próféták, Első alkalommal Ady Endre örmény nyelven.

2019. december Karácsonyi versek. Előadja Várady Mária színművész. Az Albinoni Kamarazenekar Karácsonyi koncertje. Vezényel: Zsigmond Balassa

2020. február Heim Pál előadása a családfakutatásról, Hegedüs Valéra zongora- és orgonaművész hangversenye

2021. május Hét hónap után ismét Klub! Előadó: Zsigmond Benedek. Zenélt a Kirókósa Trió, szavalt Várady Mária.

Kotcharian Heléna

Kajsziarack, avagy az „örmény alma” ?

Örményország mindig is bővelkedett gyümölcsökben, de talán a legörményebb gyümölcs a kajsziarack, örményül: *tsirani*. Az Ararát vidéke kiválóan megfelel a baracktermésnek, így nem meglepő, hogy az egyik legnagyobb sárgabarack termelő ország Irán (korábban Örményország területe). A legenda szerint Noé csak ezt vitte magával és a mai napig is ezért terem arrafelé bőséggel. Akárhogyis került oda a kajsziarack, tény, hogy 6000 éves magokat találtak Garni városában, ami arra utal, hogy régóta ott terem.

A római katonák *örmény almának* nevezték, *Plinius* (Kr.u. 23-79) könyvében latinul így nevezte: „mela armeniaca” vagy „pomun armenicaum” Későbbi botanikai besorolása *örmény szilva*, azaz: „*Prunus armeniaca*”, a Kaukázus területéről származó fajta. Akárhogyis nézzük, botanikai besorolása a „Rosaceae”, azaz a rózsafélék családjába tartozik, akárcsak a szilva és alma. A régi Örményországon áthaladt a Selyemút, oda-vissza kapcsolat volt Ázsiával, már hosszú ideje. Nem tudni, hogy a barackfák elterjedésében ez szerepet játszott-e, de tudni kell hogy az ázsiai és kaukázusi kajszi barackok eltérő fajták és Ázsiában csak kb. 1000 éve termesztik. Valószínűleg *Nagy Sándor* vitte magával Görögországba. *Lucullus* politikus és hadvezér, 73-ban elfoglalja az örmény fővárost és kincseket zsákmányol. *Lucullus* - aki lakomáiról is híres - magával viszi a megkedvelt kajsziarackot és tőle terjed el Európában.

Örményországban többféle fajta létezik („Armeniaca vulgaris”-nak kb. 50 fajtája van), olyanok is melyeket itthon nem ismerünk. Az izletes gyümölcs június közepétől augusztus végéig terem, az összes gyümölcstermés kb. 17% a kajszi. A vulkanikus talaj, a sok meleg napsütés mind kedvez a baracktermésnek, mindez

600-1800 méterrel a tengerszint felett. A fák kb. 6-10 méterre nőnek, lombkorona átmérőjük kb. 7-14 m. Télen kibírják a mínusz 30 C°-t is. Az örmény kajszi egyedüli, nemcsak ízében, de színében is, sárgás-rózsaszínes árnyalatú.

Az örmény konyha régóta használja, nemcsak lekvárnak, édességekben, de húsok mellé is, csirke vagy bárányhúsos ételekben, a *harissa*-ban. Jól ismerjük a szárított kajsziarackos tekercest vagy az örmény levest, az *anushapur*-t, vagy próbáljuk meg bátran a vöröslencsés kajsziarack levest, a *tsirani vosp apur*-t, vagy kajsziarackos lencse salátát. Sütve is kiváló csemege. Itthon is kapható már az örmény baracklé, akárcsak a kajszi ízesítésű Ararát konyak.

A friss kajszi több szempontból is egészséges, nem nagy a cukortartalma, sok benne a kálium, a foszfor. Gazdag A-vitamin, karotin és bétakarotin forrás, valamint sok luteint tartalmaz ami a szem egészségének megőrzésében fontos. A sárgabarack aszalható, szárítható, azaz jól tárolható, egész évben beszerezhető.

A duduk, az örmény hangszer is sárgabarack fából készül legalább 3000 éve. Egyedüli hangja csak akkor szól ha barack fából készítik, másféle fából készült hangszer nem úgy szól. A duduk örmény beceneve: *tsiranapokh*, azaz *kajszisip*.

A sárgabarack színt 1906-ban jegyezte be egy londoni bútorgyártó cég. Az ókori feszítvályokon az örmény királyok és királynők is gyakran viseltek barack színű ruhákat.

2004 óta rendezik meg Jerevánban az „Arany Barack” filmfesztivált. Bár ez egy kisebb esemény, mégis van nemzetközi érdeklődés. Két kategóriában (játékfilm és dokumentumfilm) is hirdetett helyezettet, a téma a népek vallása és kultúrájuk gazdagságának bemutatása. A díj természetesen egy arany vagy ezüst kajszibarack.

Források:

www.armgeo.am/en/armenian-apricot/
anishahsuvaryanblog.wordpress.com/2020/09/30/national-symbols-of-armenia/
www.etymonline.com/word/apricot
www.pamono.eu/wood-console-table-in-apricot-color-by-aldo-bakker-for-karakter
www.actahort.org/books/121/121_36.htm
en.wikipedia.org/wiki/Prunus_armeniaca

Ifjúsági Rövidfilm Verseny
 Hogyan látom én az örményeket?
Ismerd meg az örményeket és mutasd meg, mi az, ami megfogott bennük!

Mindenki 1 db rövidfilmet küldhet be a témához kapcsolódóan (Hogyan látom én az örményeket?). A mű minimum 30mp-es, maximum 10 perces lehet és tetszőleges stílusban és megoldásokkal készülhet (pl. stop-motion, élőszereplős film, rajzfilm). A filmet és a jelentkezési lapot file-küldő oldalon keresztül kérjük elküldeni a balogh.reka@eokk.hu email címre a beküldési határidőn belül, egy pár mondatos leírással együtt, hogy miről szól a film és milyen személyes indítatásból készült.

3 tagú zsűri választja ki a nyerteseket két korosztályban (10-13 és 14-16 éves), akik értékes nyereményeket kapnak:

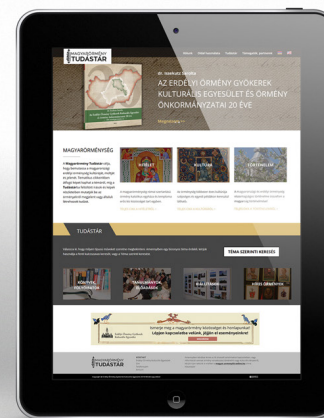
1. helyezett: 40.000 Ft értékben könyv és Müller vásárlási utalvány
2. helyezett: 30.000 Ft értékben könyv és Müller vásárlási utalvány
3. helyezett: 20.000 Ft értékben könyv és Müller vásárlási utalvány

Beküldési határidő:
2022. 10. 10. 24:00

Eredményhirdetés és vetítés: **2022. október 16.**
 Ferencvárosi Művelődési Központ (IX. Bp., Haller u. 27.)

TARTALOM

Szentegyházak – 4 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
A 2022. évi népszámlálásról – <i>Balogh Jenő</i>	2
Sorok az unokámnak - részlet – <i>Jancsik Pál</i>	4
www.ormenycsaladnevek.hu	6
XX. századi vértanú püspökeink – <i>Balogh Jenő</i>	7
Zene felsőfokon az Orlayban	7
Kevefesz 2022 – <i>dr. Hun Eszter</i>	8
II. Kerület Napja - Ízek utcája	9
Örmény Családi Piknik, avagy egy nap, csak úgy lazán – <i>Fabók Dávid</i>	10
Örmény kódexművészet - kiállítás és előadás	12
Örményország - 1. rész – Zsigmond Benedek	13
Júliusi Klub – <i>Várady Mária</i>	15
Idézzük fel közösen a 25 évet:	
Emlékezzünk vissza a Klubokra	17
Válogatás a Fővárosi Örmény Klub programjai közül - csak úgy ideöntve	22
Kajszibarack, avagy az „örmény alma” ? – <i>Kotcharian Heléna</i>	29
Felhívás az Ifjúsági Rövidfilmversenyre!	30

MAGYAR ÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyar Örmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyar Örmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

Sasi Nagy Pál-felesége és leánya beszélgetnek dr. Issekutz Saroltával és Hegedűs Annamáriával a júniusi Klub után

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: www.artisthus.hu

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 261. szám
2022. szeptember-október

*„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)*

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.

A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy, az eokk.hu hírportálon olvasható!

Mindenkit szeretettel várunk!

Szentegyházak – 5

Kápolna, előtte „csengettyűvel”

Tágas sírkert van Csíkszépvízen. Volt alkalmam tüzetesen bejárni egy, a közösségből származó férfi segítségével.

Az elmúlt évtizedek alatt előfordultak hatósági temetések is. Ilyenkor az elhunytak nem voltak örmény származásúak. De a temető békés hely, befogadást nyertek. Egyébként a síremlékek feliratainak tanulmányozása, más névsorok, adóösszeírások, nyilvántartások tanulmányozásához hasonlítható.

A temető közepén kis (barokknak mondható) kápolna. Szőlőhegyi kápolnának is megfelelne. Az utolsó évszázadban talán elégséges lett volna az egész közösségnek. Előtte – emlékezetem szerint – Y alakú fán kis lélekharang, melynek népi neve: csengettyű. Sok székely falu temetőjében van ilyen. (Ez is vehető helyi alkalmazkodásnak?) **Az örmény temetők kifejezés egy Kányádi Sándor versben is feltűnik. A példát ez a sírkert (és a gyergyószentmiklósi) adhatta!** Maga a kápolna a Dajbukát-család sírboltját rejt. A családnévben a **dukát** szó rejtőzik. Íme, a kereskedelmi tevékenység visszatükröződése. Tudtommal a kápolna oltárképe a feltámadt Krisztust ábrázolja, aki példaképünk s Megváltónk.

*Dr. Sasvári László
Technikai munkatárs: Gulyás András*

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Népszámlálás 2022

Tisztelt Örmény Gyökerű Olvasónk!

Elkezdődött a 2022 évi NÉPSZÁMLÁLÁS, amellyel kapcsolatban néhány fontos dologra hívjuk fel a figyelmét:

1. Ne feledkezzen meg arról, hogy a Nemzetiségre vonatkozó kérdések nem kötelezőek, de a nemzetiségért felelősséget vállalók számára, köztük **az örmények számára elengedhetetlen az örmény nemzetiség vállalása, a Személyi kérdőívben a 12.1 és/vagy 12.2 pont kitöltése.**
2. A kérdés szövege: Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát? Ön szabadon és nyugodtan megválaszthatja azt a nemzetiséget, (így pl. az örmény) amelyhez tartozónak érzi magát akár családi, vérségi, nyelvi, kulturális identitás alapján.
3. A népszámlálási rendszer lehetővé teszi annak a státusznak megadását, hogy Ön elsősorban magyar (12.1. pont: magyar) és a magyaron kívül más nemzetiséghez is tartozhat (12.2. pont: örmény)
4. A nyelv megadásánál tudni kell, hogy a nemzetiségi törvény az örmények esetében megengedi a kétnyelvűséget, azaz az örménnyel együtt a magyar nyelv is az örmény nemzetiség anyanyelve. Nyugodtan megjelölheti a magyart a 13-as pontoknál.
5. A népszámlálás nem választás, tehát nemcsak a választókorú személyekről szól, hanem mindenkiről, akiknek nemzetiségi jövője függ az Ön cselekedetétől. Ne fossza meg gyermekét, unokáját attól, hogy valaha élni kíván a nemzetiségi törvény által biztosított jogokkal. A mai népszámlálás 10 évre meghatározza a jövő generáció lehetőségeit.
6. A népszámlálás nem arról szól, hogy ön egy adott nemzetiségen belül melyik egyesülethez, kulturális körhöz tartozik, hanem arról, hogy az adott nemzetiséghez tartozik. Például az örmények esetén mindegy, hogy ön magyarörmény, örményörmény, keletiörmény, szíriai örmény, vagy egyéb eredetű örmény, a kitöltésnél az örmény szót kell megjelölje.

Köszönjük a magyarországi örmény közösségek nevében, hogy vállalja örmény eredetét és az örmény nemzetiséghez tartozását.

1. **Megjelölheti ÖRMÉNY nemzetiséghez való tartozását a 12.1 vagy a 12.2 számú kérdésre adott válaszban.**
2. **Figyeljünk, hogy magyarörmény nemzetiség (hivatalosan) nincs, ezért azt ne írjuk be (nem lesz számolva).**

12.1. Melyik nemzetiséghez tartozónak érzi magát?

Erre a kérdésre a válaszadás önkéntes.
A válaszadással hozzájárul adatai kezeléséhez.

☒ magyar	☐ örmény
☐ bolgár	☐ román
☐ cigány (roma)	☐ ruszín
☐ görög	☐ szerb
☐ horvát	☐ szlovák
☐ lengyel	☐ szlovén
☐ német	☐ ukrán
☐ más nemzetiség: <input style="width: 100px;" type="text"/>	
☐ nem kíván válaszolni ▶ 13.1. kérdés	

Erre a kérdésre adatai kezelése:

magyar

angol

bolgár

cigány

cigány

görög

horvát

lengyel

más nemzetiség

más nemzetiség

nem kíván válaszolni

12.2. Az előző nemzetiségen kívül tartozik másik nemzetiséghez?

Erre a kérdésre a válaszadás önkéntes.
A válaszadással hozzájárul adatai kezeléséhez.

☐ nincs másik nemzetisége	☒ örmény
☐ magyar	☐ román
☐ bolgár	☐ ruszín
☐ cigány (roma)	☐ szerb
☐ görög	☐ szlovák
☐ horvát	☐ szlovén
☐ lengyel	☐ ukrán
☐ német	
☐ más nemzetiség: <input style="width: 100px;" type="text"/>	
☐ nem kíván válaszolni	

14. Mi a nemzetiségi vallása?

Erre a kérdésre adatai kezelése:

nincs

nem kíván válaszolni

▶ 18. kérdés

▶ 17.1. kérdés

5

Segítségre van szüksége az online kitöltéshez?

info@ormenynepszamlalas.hu

EÖGYKE közgyűlés, 2022 szeptember

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület megtartotta évi közgyűlést, amelynek két fontos témája volt. Az egyik a szokásos éves beszámoló elfogadása, a másik egy ún. „TISZTÚJÍTÁS”. A tisztújításnak az adott okot, hogy a korábbi elnök dr. Issekutz Sarolta a Covid fertőzést követő poszt-covid tünetek miatt úgy gondolta, hogy a közösség jövője érdekében a vezetést átadja egy generációval fiatalabb generációnak, fiának dr. Issekutz Ákosnak. A közgyűlés a lemondást elfogadta és az új jelöltet egyhangúlag megválasztotta. A következőkben csatoljuk a jegyzőkönyvből dr. Issekutz Sarolta lemondó és ajánló, valamint dr. Issekutz Ákos „székfoglaló” beszédét.

dr. Issekutz Sarolta:

Kedves EÖGYKE Tagtársak, Barátaim!

Sajnálattal kell elmondanom, hogy egészségi okok miatt (post-covid jelenségek), a jövőben nem tudom vállalni az egyesület vezetési feladatait, nem tudok megfelelni a mai megváltozott személyi, technikai és adminisztratív feltételeknek, a közösségbéli és közéletbeli elvárásoknak. Fontosnak tartom azt, hogy a vezetéssel megkezdett és több mint 25 éves munka tovább folytatódjon, mégpedig abban a szellemben, amit eddig képviseltem, ezért olyan utódot ajánlok, aki ebben a szellemben fogja tovább vinni a munkát. Természetesen a mai megváltozott körülmények szerint. Sokan vádoltak azzal, hogy az EÖGYKE lényegében egy Issekutz családi vállalkozás, ami lehet, hogy részben igaz is volt, de büszke vagyok arra, hogy az Issekutz nevet a nemzetiségi kulturális életben belül ilyen szintre juttattam, amely munkát és nevet több kitüntetéssel is honoráltak. Ezért „kulturális hagyatékként” szeretném, ha az Issekutz név tovább élne és az örmény közösséget még magasabbra juttatná. Hiszek abban, hogy az Issekutz név húzó név az örmény és nem örmény közösségekben és ez komoly előnyt fog jelenteni a következő választásoknál is. Kérlek benneteket, hogy az EÖGYKE következő elnökének választatok egy másik Issekutz-ot, válasszátok meg dr. Issekutz Ákost.

Egyúttal lemondok elnöki tisztségemről, de nem kívánom elhagyni a közösséget, a magam lehetőségeihez és képességeihez igazodva tovább dolgozom az örmény közösségért, valamint igyekszem a felépített kulturális hagyatéket az utódoknak továbbadni.

dr. Issekutz Ákos:

Tisztelt Közgyűlés, Barátaim!

Emocionálisan nagyon nehéz ez a pillanat, amely most nekem jutott.

Több aspektusból is megvizsgáltam azt a kérdést, hogy mit tettem és mit tudok tenni, ezért a közösségért, amelybe születésem óta tartozom, amelynek nagyapám, Issekutz János, alapító tagja volt, akinek a nevét és az önkormányzati mandátumát, 25 évvel ezelőtt átvettem.

Amely az utóbbi 3 évtizedben, gyakorlatilag teljes felnőtt életemben, nap mint nap té-

mája volt családnak. Amely minden ügyes bajos dolgával átszötte életünket, amibe édesanyám és édesapám szívét és lelkét beleadta, illetve testvérem is.

Igen, nagyon nehéz ez a mai pillanat, mert látja az ember, hogy az energia egy kicsit megfogyatkozott, hogy a fránya covid miatt már nem megy minden olyan lendülettel, mint korábban, még akkor sem, ha még mindig nagyon szeretné és még hajtja előre a vágy, hogy csinálja. De a közösségnek szüksége van egy vezetőre, szüksége van ebben a nehéz időszakban.

Mert ugyan az önkormányzat stabilan működik, nincsenek látványos problémák, béke van, köszönhetően *Czárán István* elnök úrnak, *Dávid Márton Áron* és *Fabók Dávid* képviselő uraknak, illetve kedves húgomnak, mert továbbra is össze kell fogunk, segítenünk kell egymásnak, hogy jó szóval, egy-egy összefüggéssel, akár élelmiszerekkel, orvosi segítséggel segítsük egymást. Mert mindenki tudja, hogy egy nehéz időszak előtt állunk, valaki nélkülözni fog, valaki éhezni, valaki fájni. Az ukrain válság megmutatta nekünk, hogy tudunk segíteni a menekülteknek. Most lehet, hogy közösségünk egyes tagjainak kell segítenünk. De ezt örömmel tesszük.

Továbbá segítenünk kell egymásnak, hogy megkeressük az összes, már megismert és talán elvesztett, lemorzsolódott barátunkat, örmény-társunkat, mert ők is mégis csak örmények, és talán hiányzunk nekik. Segítenünk kell az idősebb generációnak, hogy olyan fiatal és életerős támogatókat is bevonjunk közösségünkbe, akik gondjukat viselik. Segítenünk kell. Ez a mottó.

Hogy megkeressük vagy újra felvegyük a kapcsolatot más szervezetekkel, egyesületekkel minisztériumokkal és azokkal a támogatóinkkal határon innen és túl, akik segíteni tudnak nekünk. Mert mindenkire szükségünk van. Ez közösségünk többszáz éves titka. Az összetartozás. A többgenerációs család, melyre a Dávid család kiváló példát mutatott nekünk az elmúlt időszakban. Illetve most már az Issekutz család is fel tudja mutatni, mert oly büszkén álltam itt fiammal, vasárnap a Tarka Napon, amelyen fiam is, a legkisebb Issekutz is részt vett.

Mert szükségünk van mindenkire. Fiatalra és öregre is. Két hét múlva kezdődik, a népszámlálás mely során meg kell vallanunk örménységünket, magyarörménységünket interneten és otthonunkban a számlálóbiztosoknak. Segítsünk egymásnak, hogy mindenkinek, aki hogy ezt a büszkeséggel tudja megtenni. És aztán itt lesznek a választások, mely során ismét megméretetünk és megmutathatjuk azt, hogy ez a közösség mekkora erőt képvisel, hogy mik vagyunk.

Nagyon szépen köszönöm!

ÖRMÉNY
CSALÁDNEVEK

www.ormenycsaladnevek.hu

A folyamatosan bővülő online adatbázis felsorolja az örmény családok nevét, magyarázattal szolgál a nevek eredetére, jelentésére és az évszázadok során történt módosulásaira is.

Balogh Jenő

Örménységről, Magyarországról Zárug Péter Farkassal

Az augusztusi Fővárosi Örmény Klub két előadásból és nagyon kellemes nyári zongoramuzsikából állt. Az első előadás címe és előadója sokakat mozgatott meg, "Közéleti beszélgetés örménységről, magyarságról, Magyarország sorsáról", az előadó dr. Zárug Péter Farkas politológus, egyetemi adjunktus.

Nagy érdeklődéssel vártuk dr. Zárug Péter Farkas előadását és hallgattuk a magyar és nemzetközi politikai helyzet és események elemzését, a rendszerváltással kapcsolatos elmulasztott lehetőségeket. Péter a tőle megszokott lendülettel és hangsúlylallyal beszélt e témákról, amelyet kiegészített saját kitekintésével Magyarország jövővel kapcsolatban. E témákat, érdekességük ellenére itt most nem tárgyaljuk. Annál inkább idevaló számunkra dr. Zárug Péter Farkas eredeti, mert átélt tapasztalatok alapján ismertettet – véleménye és útmutatója, az örménység és az örménység jövőjével kapcsolatosan.

Az örménységről szóló okfejtését egy viccel kezdte, amely rögtön megalapozta

Zárug Péter a Klubon

azt az érzést, hogy a világon a legjobb örménynek lenni. Majd beszélt az erdélyi örmény családi háttérről, az ott megélt örménységről, a büszkeségről, hogy az egy továbbadott örökség volt, „jó dolog örménynek lenni, az örménységhez tartozni”. Az örmény identitás Erdélyben a magyar identitásba épül be, amelyről e magyar-örmény közösségben nem is kell beszélni. Magyarok között örmények vagyunk, mindenütt máshol pedig magyarok. És ezt visszük magunkkal. A gyergyói ház még megvan, időnként hazajárunk és akkor ezeket az örmény köröket lefutjuk. Az egyházi adót ma is oda fizetjük, most már a sírhelyünk is megvan, édesapánk mellett.

Várady Mária kérdése: milyen jövője van az olyan örménységnek, amelyik már csak 1/4-ad, 1/8-ad stb. hányadban örmény. Péter nagyon világosan kifejtette, hogy az 1/4-ad, 1/8-ad hányadnak nincs egyáltalán jelentősége, mert nézzük meg pl. Zárug Katit, aki személy szerint egyáltalán nem örmény (a férj Zárug Béla volt örmény) mégis a legnagyobb örmények közé tartozik, ha ő tudta és tudja örizni az örménységet, akkor az örménység nem százalékokban van, hanem valami olyanban, mint intellektuális bölcsesség, hozzáállás, amely ezt fontosnak tartja. Más dolgot én nem látok, különösen ebben a

mai világban. Ha van egy olyan család, vagy közösség, amely ezt az érzést életben tartja, a történelmi emlékezeteknél mindig kiszól, hogy „node ő is örmény volt”. Ezt látom mindig apámnál is. Mindig keresik a maguk közegét, mindig dicserik magukat, mindig ők a legjobbak, stb. Ha egy gyereknek ez a közeg adatik, akkor tovább fogja vinni és adni. Ha nem adatik, akkor annyi. Hiába a neve örmény, hiába folyik örmény vér az ereiben.

A népszámlálással, az örménység szármosságával kapcsolatosan nem tudok semmit. Az örménységet legjobban a közösségek tartják számon, mint ahogy itt is, egymást ismerik az emberek. Az örménység egy kulturális minta, ha valaki vállalja az odatartozást, illetve közösséget vállal vele, akkor oda tartozik, akkor örmény, ha nem vállalja, akkor nem örmény. Még egyszer mondom, Katiban nincs semmi örmény vér, mégis a legnagyobb örmény.

Talán úgy összegezhetjük az előadás részét, hogy dr. Zárug Péter Farkas felsorolta a kulcsszavakat, kulcsmondatokat, amelyek szerinte az örménység megmaradásának legfontosabb feltételei. Ajánlott ezeken elgondolkozni és a jövőben ezek figyelembevételével tervezni munkánkat.

- Az örménység nem kizárólag vérség kérdése, hanem az örménység egy tudat, egy kulturális minta, egy közösség, amellyel az egyén büszkén vállal közösséget.
- Fontos, hogy család és a közösség is merje szűkebb és tágabb környezetének történetét, múltját, hőseit és ápolja, gondozza azok emlékeit, mert fontos, hogy az egyén büszke legyen a közösségre, vállalja örömmel örmény elődei szellemi, kulturális hagyatékát.
- Ezt az örmény tudatot tovább kell adni a családon belül, a közösségen belül. Ez nem megy tovább pusztán a vérség útján.

Köszönjük Péter az útmutatást.

Második előadónk Heim Pál volt, aki a családfa kutatásról tartott előadást. Heim Pál hatalmas munkát végzett az elmúlt évtizedekben. Részben a saját családját dolgozta fel, részben aktívan tevékenykedik a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület munkájában, több ezer születési anyakönyvet fotózott le. Mostani előadása elsősorban a családfák számítástechnikai eszközökkel való kezelését mutatta be. Megismerhettük pl. a Brother's Keeper genealógiai szoftvert, annak szolgáltatásait, valamint néhány más ilyen működő genealógiai terméket és adatbázist. A közönségben kérdésként merült fel, hogy hol áll az erdélyi örmény anyakönyvek feldolgozása? A tájékoztatás szerint ezeknek feldolgozása folyamatban van, a Gyulaféhérvári Római Katolikus Érsekség foglalkozik a digitalizálásokkal, csak hát az örmény dokumentumok is ott várnak a sorukra a többi anyakönyv között. Felmerült javaslatként, hogy nem lehetne-e megsegíteni, munkával, hogy az örmények hamarabb kerüljenek feldolgozásra, hogy alkalmazzunk egyetemistákat nyáron a feldolgozás segítésére.

Az előadások szünetében és a végén nyári klasszikusokat hallhattunk Hajtun Zsuzsanna zongoraművész előadásában.

Megjelent: eokk.hu

Heim Pál a Klubon

dr. Benedek Katalin

Hegyvidéki Örmények könyvbemutató

„A jelenben kell elmondani, megmenteni a jövőnek: jó érzés valahová, valamilyen közösséghez tartozni.” **Béres L. Attila** szavai ezek, – mondhatnám mottó – amelyek az „**Örmény gyökerű családok a Hegyvidéken**” című kötet előszavában állnak. A kötet szerkesztői: **Hegedűs Annamária**, a XII. kerületi Örmény Önkormányzat elnöke és **Béres L. Attila**. Balogh Jenő fotóival.

Közösségünkben egyre gyarapszik az erdélyi magyarörmények múltjával, származásával, kultúrájával foglalkozó kiadványok száma. Ennek a folyamatnak egyik fontos láncszeme a bemutatásra kerülő könyv. A téma szinte kimeríthetetlen. Akárhonnan közelítjük értékes, tartalmas és sokszínű. Az örmény családok erdélyi története az évszázadok folyamán összefonódott. Elsősorban a hagyományos házassági szokások következtében. Eleinte örmény csak örménnyel házasodott. Majd tágult a kör. Az biztos, hogy annak a tíz családnak leszármazottjai, akik a megjelent írásokat jegyzik komoly és értékes munkát végeztek. Nem történészek. A könyvben is szereplő **Hervay Tamás** verseiből idézek: „*Eleink', hőseink' tisztelni kell! Szellemük, nyughelyük ismerni kell!*”, „*Ha együtt kell élni, egyként kell tenni, tudjuk. Örmény testvéreink így tesznek, mi ezt meg nem tagadjuk.*”

Ez a dokumentumokat, kegyelettel őrözött fényképeket, portré festményeket, családfákat is magában foglaló könyv egyben hiteles magyar történelmi tabló is. Szinte kicsit ellentmondva az album-kötet műfajának, egy fordulatot, érdekes könyvet olvasunk. A rokoni szájakat bogozgatva más magyarörmény családok is megjelennek. Néhány név: Govrik, Korbuly, Czárán, Mártonffy, Novák, Placsintár,

Verzár, Voith, Lengyel... Folytathatnám. A múltból a jelenbe haladva megállapítható, hogy a több mint 400 év alatt olyan miniszterelnököket, minisztereket, államtitkárokat, főispánokat, országgyűlési képviselőket, művészeket, tudósokat, ügyvédek, orvosokat, stb. adtak hazánknak, akikre büszkék lehetünk. Erdélyben, az új hazában az alábbi családok története pereg szemünk előtt: Amirás, Detre és Beczkay, Gámentzy, Hervay, Issekutz, Jakabffy, Lukács, Marosfy, Miron.

A Detre család szamosújvári, rokoni szákkal pl. a Szongott és Issekutz vonalon. **Detre Csaba** filozófus, geológus végzett családfakutató. A család apai és anyai vonalon tősgyökeres örmény. **Detre László** Magyarország világhírű csillagásza, felesége **Balázs Júlia** az első magyar csillagásznő. Gyermekük közül **Detre Villó** Ferenczy Noémi- és Ybl díjas bel-

sőépítész. **Detre Szabolcs** és **Detre Zsolt** olimpiai bronzérmes vitorlázók, a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozatával kitüntetettek. Érdekesség: **Csontos Enikő**, **Detre Villók** lánya a velencei örmény közösség nyári táborában tanult örmény nyelvet.

A Gámentzy család többségében még mindig Erdélyben él. Véségi kapcsolatba kerültek a Lengyelországból származó örmény Voith-okkal, akik Erdélyben többnyire a Lengyel vezetéknevet viselik. Több Gámentzy élt Katonán. (**Barcsay Jenő**, a zseniális magyar örmény művész is Katona szülöttje.) A 20. századi leszármazottak közül felhívom a figyelmet **Gámentzy Zoltán** akvarellfestőre, aki az erdélyi akvarell hagyományába kapcsolódott be. Számos kiállításon jelentkezett tájképekkel, székelyföldi tájélményeimek földolgozásával.

A nemes lőgépatonyi **Hervay család** pozsonyi, az örmény Kővér familiával házasodott. Oldalágon Issekutz felmenők is megjelennek. Megtudjuk például, hogy **Hervay István** 19 éven át töltötte be Csanád vármegye alispáni tisztjét és magyar királyi udvari tanácsos címet kapott. Főrendiházi tag, majd az országgyűlés felsőházának volt tagja. Fejlesztő bizottságnak, közhasznú intézménynek elnökeként, vezetőségi tagjaként érvényesíthette jobbító szándékát. Tevékenysége az egész Alföldre kiterjedt. Kitüntetések sora is dicséri munkáját.

Béres L. Attila és Hegedűs Anita, a könyv szerkesztői

3 vármegye – Csanád, Arad, Torontál – tekintette saját halottjának. Unokái közül **Hervay Gizella** magasrendű költészete méltán nemzetközi híru. A már idézett **Hervay Tamás** (könyvünkben szerző) „*Az Ararát hangjai*” verseskötetével színvonalasan járul hozzá családjá nevéhez.

Palágyi Gábor, Amirás dédunoka szól a családról. Az Amirás család Torda-aranyos vármegyében volt őshonos. **Amirás Aladár** a kolozsvári törvényszék vezető bírása volt. Az Amirások közül elsőrangú zenészek kerültek ki: **Amirás Miklós**, **Amirás Gábor**; **Árpád** pedig a Magyar Rádió Szimfonikus zenekarának gordonkaművésze, szólamvezető.

Az Issekutz család ma is jelentős szerepet tölt be a közéletben, tudományos és kulturális világban. A családból jeles személyiségek a hazai örménység Erdélybe, elsősorban Erzsébetvárosba való letelepedésének főbb előmozdítója volt. Nemességet **Mária Teréziától** kaptak. Az udvart támogatták. Később kirajzottak a Délvidékre is, földbirtokokat vásároltak, mintagazdaságokat működtettek. Elemérről származik **Kiss (Ákoncz) Gergely** és **Issekutz Mária Anna** unokája, **Kiss Ernő** a negyvennyolcas mártír tábornok. Már magasrangú királyi tisztként érintik meg a forradalmi eszmék. Ikerleányai közül **Augusta** az Issekutz ággal rokon **Dániel János**hoz ment férjhez. Ő királyi taná-

csos, országgyűlési képviselő, Torontál vármegye alispánja volt. Fia *Dániel Ernő* (*Kiss Ernő* unokája) kereskedelemügyi miniszter. A millenniumi ünnepek megrendezéséért báróságot kapott. A két rokon család jogtanácsost, laptulajdonost, királyi törvényszéki bírót, ügyészt, a gyulafehérvári Római Katolikus Püspökség ügyvédjét is adta hazánknak. *Issekutz János* is az erzsébetvárosi Issekutzok leszármazottja. A legfiatalabb bíróként végzte munkáját a Legfelsőbb Bíróságon, a Budapesti Törvényszéken. Ügyvédként, nyugdíjazásáig sok száz erdélyi magyar és az örmény Egyháztanács ügyeit intézte. Halála után, végakarátát teljesítve leánya, a Magyar Arany Érdemkeresztrel kitüntetett *dr. Issekutz Sarolta* ügyvéd (a vonatkozó fejezet szerzője) megalapította az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületet. Ennek és neki köszönhetően vagyunk ma itt. Ez a szellem és szemlélet a jelen generációban is tovább él. A farmakológia nemzetközi híru tudósa, professzor *Issekutz Béla*, *Issekutz Győző* országgyűlési képviselő ugyanúgy befogadó hazájuk kiválóságai.

A *Jakabffy* rész a könyv szerkesztőjének, leszármazottnak, *Hegedűs Annamáriának* munkája. A hajdani örmény *Agopse Jan* család utódjai méltán érdemelték ki a sok száz év alatt elnyert címeket, rangokat. Már az első generációs *Jakabffy Kristóf*

Szamosújvár főbírájaként szolgált. A família tevékenységét hitelesen fejtegeti *Jakabffy Elemér* a „*Jakabffy család történetében*”. Ő maga ügyvéd, az MTA tagja, aki a kisebbségbe került magyarság ügyét szolgálta, jogait védte. A Trianon következtében leszakadt magyarság politikai vezetője. Ennek szellemében szerkesztette a „*Magyar Kisebbség*” folyóiratot. *Jakabffy Gyula* egy ideig Arad megye főispáni székében foglalt helyet. A családról általánosságban is elmondható, hogy a közigazgatás minden irányában, az állam ügyeiben nagyszerű képességeik, jártasságuk birtokában elsőrangúan teljesítettek. *Jakabffy Károly* ügyvéd a Postatakarékpénztár vezérigazgatója, miniszteri tanácsos, államtitkár. 1938-ban a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus előkészítésében pénzügyi vonalon vett részt. A Magyar Érdemrend középkeresztjét érdemelte ki. *Jakabffy Imre* belügyi államtitkár, valóságos belső titkos tanácsos. Egyébként pedig Krassó-Szörény megye főispánja. *Jakabffy István* Csanád megye főispánja, a magyar-örmény egyesületi mozgalmak kovása. A művészekről: *Jakabffy Zoltán* az eklektikus építészeti korszak útkereső alkotója. Kedvelt stílusai a XVI. Lajos korabeli és a biedermeier, amelyeket egyéni módon interpretált például nagy megyei kórházak, az Erzsébet Szálló és az ankarai magyar követség ese-

Detre Villő, Detre Csabáné és Antók Zerind

dr. Benedek Katalin

Zárugné Tancsin Katalin átadja a csik-szépízüti közösség elismerő kitüntetést és ajándékát dr. Issekutz Saroltának

EMLÉKLAP

dr. Issekutz Sarolta részére
A 2022-es szépízüti örmény családi találkozón a faragott fakereszt átadásának alkalmából, amellyel a **Csikközveti Magyar-Örmények Szentháromság Alapítványa** háláját fejezi ki az alapítványnak és a helyi örmény közösségnek nyújtott segítségért.

Fejér István
elnök

tében. *Jakabffy Dezső* színész, rendező, színigazgató. Erdély, Partium szerte dolgozott, részt vett a pécsi, debreceni színházak munkájában.

A fejezet szerzőjének, *Tahy Ádám*nak ükapja vizmai *Lukács Ignác* erzsébetvárosi. Mária Teréziától nyert nemességet. Nevével találkozunk a hétszemélynői tábla tagjaként. Fontos megbízatás, ugyanis döntésük ellen a királyhoz sem lehetett föllebezni. A dédapa *Lukács Antal*, a magyar Földhitelintézet alapítója, elnöke, pénzügyi igazgatója. Főrendházi tag. Felesége *seprősi Czárán Gizella*. A Nemzeti Sírkertben nyugsznak, síremléküket *Zala György* szobrászművész készítette. Leszármazottjaik magasan kvalifikált szakemberek. Például *Tahy Jakab* vízügyi

államtitkár volt. Találunk köztük kórházigazgatót, filmrendezőt, a Magyar Tudományos Akadémia, ill. a Szent István Tudományos Akadémia tagjaként tudós kutatót. *Csicsery Zsigmond* Gábor Dénes díjas, 2010-ben az USA-ban az év vegyésze, míg egy másik leszármazottat az USA haditengerészetének főparancsnokaként említjük. Időben visszakanyarodva szólunk *Lukács Móric*ról. A centralisták meghatározó személyisége, *Klauzál Gábor* mellett elnöki titkár a Kereskedelmi Minisztériumban, a Magyar Tudományos Akadémia igazgatósági tagja. A szépirodalom terén is jeleskedett, versei német folyóiratokban is megjelentek. A Kisfaludy Társaság harmadik elnöke. Munkásságát *Gyulai Pál* foglalta össze.

Palágyi Gábor és felesége

Tahy Ádám és leánya

Pozíció tekintetében *Lukács László* jutott a legmagasabbra. Magyarországi miniszterelnöke. Lukács jogot végzett Kolozsváron. Egy ideig apja bányaműveit vezette. Több kormányban töltött be pénzügyminiszteri posztot, igazgatta a budapesti központi takarékpénztárt is. Szerepe volt abban, hogy létrejöhetett az Osztrák-Magyar Bank. Sokat foglalkozott az Ausztriához fűződő gazdasági kapcsolattal. Az I. világháború előtt Magyarország miniszterelnökeként vaskövetkezetességgel hajtotta végre *Tisza István* terveit a parlamenti obstrukció letörésére, a nemzetiségi kérdés kezelésére, a háború esetére szóló kivételes intézkedésekre stb. Miniszterelnöksége után Lukácsot Horthy, korábbi érdemei és tevékenysége elismeréséül a parlament felsőházának tagjává nevezte ki.

A Marosfy család nevében *dr. Joós Ágnes* sorait olvassuk. A családban erős a művészhírné, művészszeretet. Az úkapa *Marosfy Jakab* választékos ízlésű férfi. Vállalkozó volt. Ő építette a felsőbányai kéttornyú katolikus templomot, de a szamosújvári börtönt is. Nagybányai házának berendezését maga válogatta. Ősei Szamosújváron laktak, Maroschán néven kaptak nemességet. Többen választották a színi mesterséget. Az egyik Marosfy színész felesége *Csatay Zsófia* komika. Leánya

dr. Joós Ágnes

Marosfy Janka fiatalon a Király Színházhoz került. *A János vitéz*ben együtt szerepelt *Fedák Sárival*, *Medgyaszay Vílmával*. A szerző nagyanyja *Ábrahám Marianna* zongoraművész. Bécsben zongoraversenyt nyert.

A Miron rokon *Hasulyó-Pintz Katalin*, megbízható forrásokra támaszkodva *Verzár Oxendius* püspökig visszamenően vezeti le a család származását. Oly módon, hogy a Miron-Simay família házasság révén rokoni kapcsolatba került. A szamosújvári Salamon templomot a nemesi rangú *Simai Salamon* főbíró építtette. Több Simay is nyugszik az kriptában. A család fontos szerepet játszott a város történetében. Számos más örmény családdal is rokoni kötelékben voltak. Pl. Govrikokkal, Verzárokkal. Úgyszintén nemesek. Így vezet vissza a szál a püspök ősig. Pontosabban, a kimutatható felmenő *Verzár István* testvéréig, *Verzár Oxendius*ig, Armenopolis alapítójáig. Besenczkyekről is szól a krónika. Jelentése: Botosánból származó. A beregszászi kaszinó tervezője *Besenczky Gyula* Szilágysomlyóról. Az épületet Beregszász legszebb műemlékeként emlegetik.

Megjelent: eokk.hu

A Hasulyó-Pintz család

Balogh Réka

Harmadszorra szólt a kolomp Balatonföldváron

Ismét eltelt egy év és ismét gyerekzsivajtól volt hangos Balatonföldváron a Bagira Panzió július 31. és augusztus 5. között. Sokan már régi ismerősökként találkoztak idén, de az új emberek sem érezték kívülállónak magukat, hamar összekovácsolódott a csapat. A táborban 15 gyerek (ketten sajnos az utolsó pillanatban le kellett mondják, mert Covidosok lettek) és 8 felnőtt vett részt.

Az összeismerkedtetés feladatát idén is Judit vállalta fel, aki többször is játékos feladatokkal hozta össze a csapatot és taníttatta meg egymás nevét. Vacsoraig tartott az első nap a nevetés és játékok. Közkívánatra ismét volt pokrócos játék is (két csapatra osztva leülnek a gyerekek egy magasba tartott pokróc két oldalán. Mindegyik körben egyvalaki előre ül a két csapatból, és amikor lehull a pokróc, amelyik gyerek hamarabb kimondja a másik nevét, az elnyeri a maga csapatának. Akkor van vége a játéknak, amikor már mindenki a pokróc egyik felén ül – és így mindenki nyertes!)

Judit és Réka nemcsak a csapatépítő játékokat tartotta, hanem a kézműves foglalkozásokat is. Idén főként a gyapjúval és az örmény mintákkal foglalkoztunk. A foglalkozások során lehetett virágokat nemezeln, mintákat kialakítani nemez alapra, illetve mintákat papírtányérba átmásolni és árajzolni. Természetesen a képzelet hamar elrugaskodott a mutatott mintáktól és a gyerekek kreativitása az egekig szárnyalt. Készültek nemez polipok, földgömb, szívárvány, sőt tükörtojás is. A tányérok is változatos díszítést kaptak, csak kapkodtuk a fejünket, milyen érdekes művek kerültek ki a gyerekek keze

Mindenki vizes lett a Vizek Házában

alól. Azokat is sokáig lekötötte az alkotás, akiknél nem igazán számítottunk rá.

A legtöbb étkezést ismét a panzióban töltöttük el, és bár a három fogásos ebéd és vacsora finom volt, természetesen minden étkezésnél megindult a cserekereskedelem és ki-ki cserélgette el, amit nem szeretett és örült annak, amiből többet is befalhatott. Kakaós csigámat adom egy csalamádéért! A lényeg, hogy mindenki jóllakjon a végére.

A Balatonról nem tudok sok újat mondani. Kivéve talán azt, hogy a szárazság miatt annyira alacsony volt a vízállás, hogy nemigen kellett attól tartani, hogy valaki belefut a vízbe, inkább attól, hogy a térde felett nem is lesz vizes. Ettől függetlenül (vagy éppen emiatt) a sok vízben rohangálástól eléggé kifáradtak a fürdőzők és jól csúszott a sok keksz és ropi, meg az alma, szilva és barack tízóraira és uzsonnára. No és persze a fagyikra sem mondtak nemet (kivéve egyvalaki, aki nem szereti a fagyit – hogy lehet nem szeretni a fagyit!?!). Az alacsony vízállás (és néha a szélből kicsit hidegnek tűnő víz) mellett a strand játszótér és sportpályája is sokszor igénybe volt véve. Próbáltuk, hogy a gyerekek lemozogják a fölös energiájukat. De ilyen okból folytak a szálláson ping-pong és kosármecsek is. Az esti

lefárasztás volt annak is az oka, hogy kétszer is besétáltunk a földvári kikötőhöz, hajókat, csillagokat nézni, játszótérre, na meg rákhalászokat figyelni.

A strandoláson kívül két „elmenős” programunk volt. Egy meleg délutánon ellátogattunk a Vizek Háza vizes élmény-parkba, amit idén tavasszal adtak át. Az igényesen kialakított (és a rekkenő melegben kellemes hűvösre hűtött) bemutatóterem mellett egy vizes játszótér és egy tanösvény is a része a parknak, ahol több órán keresztül vizezt és játszott a társaság. A szépen karban tartott és locsolt sűrű gyeppel hamar magához vonzotta a játékban megfáradtakat, akik örömmel heveredtek le a puha szőr tapintású fűbe.

A másik nagyobb program az egész napos Sümegi kirándulás volt. Busszal elmentünk Sümegre, ahol rögtön egy finom pizza ebéddel kezdtünk, majd onnan (útba ejtve egy kis ló-simogatást) felcappoltunk a várba. Az út nagyon meredek volt, de szerencsére pár perc fel lehet érní a várhoz. A várban dupla annyi időt is el tudtunk volna tölteni, mint amennyire lehetőségünk volt, mivel itt nemcsak az idegenvezető érdekes beszéde kötötte le figyelmünket (bár itt igazán lehetett volna

Ismerkedő foglalkozás Fleischer Judittal

A sümegi várban mindenki lovaggá válhatott

kevésbé részletgazdagon elmagyarázni a kínzókamrában bemutatott kínzóeszközök alkalmazásmódját, és hogy melyik miért felelt meg legjobban a különböző igényeknek), hanem a változatos előadások is. Mi az íjász és nyílpuska bemutatót néztük meg, ami nagyon érdekes és látványos volt. Mi is megéltük azt az íjászt, aki a távolsági célbalövő versenyt megnyerte – és ő is csak azért nem talált a végén a célba lövésével, mert már annyira sokat kellett hátrafele lépnie, hogy felmászott a vár tulsó falának oldalába, ahonnan egyszerűen már takarásban volt a céltábla. Korhű jelmezeket, ügyes előadókat és érdekes harcászati bemutatókat láttunk. A várból egy fagyizót útba ejtve lementünk a Lovasjátékok bemutatóra. A műsor egy történetszálra felfűzve (látogatóba jön a király és mongol követek mérik össze az ügyességüket a magyar csapattal) számos szép és látványos lovas bemutatót számot élvezhettünk, ahol a lovas akrobatika, a célbalövés, a lángoló akadályokon ugratás és díjlovaglás túl komikus részek is voltak. Olyan jól éreztük magunkat, hogy alig vettük észre a rekkenő meleget. Ráadásul számos kör végén a lovasok egy-egy szál virágot is kiosztottak a közönség hölgy tagjai között, s a mi lányaink közül ketten is kaptak ilyen szegfűt.

Idén ismét velünk volt a Labant család. Nemcsak a gyerekeknek örültünk, hanem a szülőknek is, mert a hét folyamán több alkalommal is élvezhettük zenei tehetségüket. Ada tanított a társaságnak egy örmény dalt, aminek refrénjét közösen énekeltük vele. Ada és Lehel bemutatott számos hangszert és mindenki élvezte a zene szépségét és ügyességüket. A búcsúestén az egész család gyönyörű koncertet adott, mi alatt még az utcán sétálók is megálltak és hallgatták az érzelmes (hol szomorú, hol felszabadító) örmény dallamokat. Ellátogattunk a tábor utolsó napjára dr. Issekutz Sarolta is, aki a tábort szervező EÖGYKE elnöke, és neki is megmutathattuk az Ada által korábban megtanított örmény énektudásunkat. Aznap este sokáig ment a rohangálás és játék, nem akaróztam elfogadni, hogy másnap utazunk haza.

A tábort az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezte a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. pályázata segítségével. A tábor költségeit az Országos Örmény Önkormányzat további 500.000 forinttal kiegészítette. Köszönjük mindenkinek a segítséget, hogy idén is számos élménnyel gazdagíthattuk a gyerekeket.

A Labant család - azaz a NUR együttes koncertje

Várady Mária

HETEDIK Tarka Nap

Mesék visszatérő száma a HETEDIK. Ez már valami. Templomunk búcsúnapja az élő közösség ünnepe. Így Fogolykiváltó Boldogasszony mindig összegyűjti köpenye alá és védelmezi az Örményeket, akár a „Kotlós Madonna” az Itáliai templomok falán.

Szeptember 25-én bár szép napra virradtunk, de az eső próbára tett minket: jó emberek vagyunk-e? - mert sokan kellett elférnünk a plébánia termeiben. Hogy egyetlen Fővárosi Klub sem maradt el Hál' Istennek, a népes közösség örömmel üdvözölte egymást. Imádkoztunk, örményül énekeltük a *Hajr mer* szent szavait, az Úr imáját. És ősi mód keresztet rajzolva a kenyér alsó oldalára, megszegtem a hatalmas kenyeret.

Az „á la Sergio” ízletes flekken ebéd igencsak jól sikerült, ígérjük, jövőre lesz repeta. Az örök zeneszerzőnk, zongoristánk, *Mártonffy Miklós* a mennyekből figyelt és muzsikált a CD lehetőségét kihasználva.

Kenyérszegés előtt

Élő zene váltotta a gépit, élő: mert olyan erőt sugárzón, kedvesen és elevenen játszott *Juhász Endre*, felvonultatva a duduktól az angolkürtig sok fűvös hangszerrel, hogy *Pödör Bálint* ütőhangszeresdobos mellett mi is vertük a ritmust. Bizony kell a valahai Örményország dallamaiból hallanunk, mert szívünk a duduk fájdalmas hangjára másképpen dobban. Most kell meghallanunk örmény szívünk dobbanását amikor népszámlálás van. *Balogh Jenő*, ki tréfásan „Issekutz Úr”-ként mutatkozik be, szorgalmas örményként elénk tárta mindazt a tudnivalót, amit egy jóérzésű örménynek a népszámlálással kapcsolatban tudnia kell. Mi, a 350 éve letelepedési engedélyt nyert örmények a magyar történelem aktív résztvevőiként, számarányunkat túlszárnyalva, mindig a magyar haza gyarapodásán fáradoztunk. Egyenrangúként élen járva, „életünket és vérünket” áldoztuk Magyarországotért. Fontos, hogy ezúttal is segítve a magyar társadalmat, magyar nemzetiségűnek valljuk magunkat, DE nem tagadjuk meg ÖRMÉNY származásunkat, és örmény kötődésünket, amit a 12. pont 2-es alpontján rögzítünk.

Az ősök tiszteletének szép példája volt a Hegyvidékiek által kezdeményezett családörtönetek első kiadása, melyről *Béres L. Attila* közíró számolt be. *Hegedűs Anita* elnökösszony nyüstölésére megszületett

Juhász Endre és Pödör Bálint zenél

egy kilenc örmény családról szóló kötet. A szerkesztő *Béres L. Attila* bevezetője és remekbe szabott beszámolója nagy érdeklődést váltott ki a könyv iránt. Gratulálunk a szerzőknek, a szorgalmas családoknak, akik nem hagyták veszni a családi hagyatékot és megosztották velünk. Példájukat követjük!

Ezután „a jövő” kapott szót, illetve zongorát. A Balla gyerekek közül *Sarolt Kincső* és *Timea Kerka* zongorázott, jelezvén, hogy szépen haladnak a zongorázás berkeiben. Kerka 5. éve, Sarolt 8. éve zongorórán vesz részt, aminek az eredménye, hogy szerethetően, szépen játszanak.

A közönség az előadást élvezi

Egy számunkra megdöbbentő hatású zenével jelentkezett *Sinka Dániel*. Őt mindig a zongorán improvizálni hallottuk a múltban. Most is improvizált: egy mobilos zenei applikáció által olyan teljes hangszeres kompozíciót mutatott be, hogy elállt szemünk-szánk. Egy telefon, amely zeneszerzésre alkalmas! A zeneszerző szíve, fantáziája ritmusával hangulatot, érzelmet kelt a hallgatóságban. A XXI. században vagyunk, kérem!

Ezután ült a zongorához *Szilvay Ingrid* zongoraművész, és ujjai alatt *Mozart* és *Chopin* zenéje szólt. Nagyon jó őt hallgatni, tovább üldögtünk volna a Szalonban, ha *Fülöp Ákos* plébániai kormányzó kedves üdvözlő szavai és határozott hívása le nem szólít minket az ünnepi búcsúmisére.

Az ünneplőbe öltöztetett templomoltár a fiatalokat dicséri: *Sinka Sára*, *Balla Sarolt* és *Balla Kerka* már ebéd előtt dálniakkal, kardvirágokkal tele vázákat helyeztek el mindenütt. Szorgos kis kezek gondosan vigyáztak a szimmetriára, a tisztaságra és rendre. De később is öröm volt kávé kérni az ebéd után, mert ők voltak a Kávés Kislányok is.

A szentmise után nagyszerű zenei csemege várt minket. *Fogolyán Kristóf* és

Labant Ada Rózsa fuvolaművészek két fuvolára írt műveket adtak elő. A templom akusztikája megsokszorozta az amúgyis étheri élményt.

Telemant hallgatva elgondolkoztam: Milyen nagyszerű közösséghez tartozunk! Az emberhez méltó élet mindenik szelete helyet kapott ezen a Családi, közösségi napon! Az EÖGYKE elnöke, dr. Issekutz Sarolta kiváló kezdeményezése ez a 7. Tarka Nap, amely évről évre éltető élményt ad.

Nem feledhetjük, hogy Magyarhonban örmények vagyunk!

Fogolyán Kristóf és Labant Ada Rózsa előadása

Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetett

A március 15-i nemzeti ünnep alkalmából a köztársasági elnök a miniszterelnök előterjesztésére a **Magyar Arany Érdemkereszt** polgári tagozata kitüntetést adományozta a magyar történelem eseményeinek és a magyar kultúra értékeinek angol nyelven való megismertetése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként **Papp Faber Erika** fordító, műfordító részére. (Életrajza olvasható a *Füzetek 2011. július-augusztusi* számában)

Magyar Érdemrend Lovagkereszt kitüntetett

Az államalapítás ünnepe, augusztus 20. alkalmából **Novák Katalin** köztársasági elnök állami kitüntetések adományozott. **Gulyás Gergely** Miniszterelnökséget vezető miniszter a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést adta át **dr. Székely András Bertalannak**, a *Honismeret* folyóirat szerkesztőjének.

Dr. Székely András Bertalan művelődésszociológus, kisebbségkutató, nyugalmazott minisztériumi főtanácsadó a Kárpát-medence népeinek és nemzetiségeinek együttélését segítő kultúr- és kapcsolattörténeti kutatásai, illetve ismer-

retterjesztő és oktatói tevékenysége elismeréseként vehette át a kitüntetést. (Életrajza olvasható a *Füzetek 2019. szeptember-októberi* számában)

Először került átadásra az Ararat – Örménységért Díj

Először került átadásra az **Ararat – Örménységért Díj**, mely a magyarországi örmény közösség egyik legmagasabb elismerését hivatott kifejezni.

A díjjal az Országos Örmény Önkormányzat azoknak a személyeknek, illetőleg közösségeknek a munkásságát kívánja elismerni, akik, illetőleg amelyek a magyarországi örménység érdekében a közélet, a kultúra, a művészetek terén vagy a nemzetiségi hagyományok, az örmény nyelv ápolása, illetve a nemzetiségi öna-

zonosságtudat fejlesztése terén kiemelkedő teljesítményt nyújtottak.

A legelső Ararat – Örménységért Díjat **dr. Czárán István**, az OÖÖ elnöke és **Akopjan Nikogosz** az Országgyűlés örmény nemzetiségi szószólója adta át **Azbej Tristannak** az Örmény Függetlenség Napja alkalmából tartott rendezvényen.

Az ünnepélyes díjátadót színházi előadás és örmény gasztronómiai különlegességeket felvonultató fogadás követte.

Megjelent: www.nemzetisegek.hu

Csíkszépvízről elszármazott örmény családok találkozója

Csíkszépvízről elszármazott örmény családok 23. találkozóját tartották augusztus 27-én, szombaton. Az örmény katolikus szent liturgiát Szakács Endre marosvásárhelyi örmény katolikus lelkész mutatta be Gábor Zoltán helyi római katolikus plébános asszisztenciájával. A liturgián Gheorghita Orsolya, a Bécsi Operaház operanékesse, a szépvízi Várterész család leszármazottja énekelt Kiss Lehel Sándor csíkszeredai zenetanár kíséretében.

A Szentháromság Alapítvány szervezte rendezvényen (hangsúlyozottan családi találkozó volt, nem búcsú, azt ugyanis Szentháromság ünnepén tartják) jelen voltak a gyergyói vörösköpyegesek, a gyergyói örmény katolikus templom kórusa énekelt a szamosújvári Molnár Árpád karnagy vezetésével.

Ezután megkoszorúzták az örmény emléktáblát és Bodurian János egykori

szépvízi plébános emléktábláját. Az ünnepségen jelen volt Balogh Attila Márton konzul a Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa részéről, aki maga is koszorúzott egyben. Jelen voltak a gyergyói, marosvásárhelyi, szamosújvári, csíkszeredai, udvarhelyi, erzsébetvárosi örmények és civil szervezetek, valamint az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége képviselői, tájékoztatta portálunkat Puskás Attila.

Megjelent www.ROMKAT.ro

Boncina-Székely Szidónia

Multikulturalitás és egység az örmény művészeti fesztiválon

Konferencia, történelmi visszatekintés, örmény egyházi hagyaték és gasztronómia, vásári forgatag, toronymúzeum-látogatás és ünnepi szentmise – a tizenkettedik örmény művészeti fesztiválon mindenki megtalálhatta a számára legérdekesebb programpontot. A gyergyószentmiklósi örmény közösség eseményének szervezésébe a város önkormányzata, a Gyergyószentmiklósi Művelődési Központ, a Visit Hargita és Örményország romániai nagykövetsége is bekapcsolódott.

Pénteken délelőtt, a hivatalos megnyitót megelőzően konferenciát tartottak az örmény közösségi házban, ahol Hargita Megye Tanácsa, az Örmény Turisztikai Szövetség, az Örményországi Kis- és Középvállalkozások Országos Szervezete, illetve a Visit Hargita szakemberei vettek részt. A találkozó célja az volt, hogy Hargita megye direkt gazdasági kapcsolatba lépjen Örményországgal: ennek lehetőségeiről tárgyaltak, fontos szerepet szánva a gyergyószentmiklósi örmény közösség közreműködésének.

A fesztivál hivatalos megnyitójának pénteken délután az örmény templom adott helyet; Szergej Minaszian, Örményország romániai nagykövete idén is – mint minden évben – jelen volt a rendezvényen, és

az örmények, illetve a székelyek közötti hasonlóságot emelte ki.

„Az örmények érdek- és sorsközösséget vállaltak az itt élő magyarokkal, példányértékű hozzáállással vettek részt a haza építésében, szolgálták azokat a közösségeket, amelyek egykor befogadták őket. Közben vannak másságuknak, és ezt vállalják” – mutatta be szemléletesen örmények és magyarok összefonódását dr. Lőrincz Aranka konzul, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusának képviselőjében.

A gyergyószentmiklósi örmény közösség az egyház köré szerveződik, ez a kulturális fesztivál fő vonalát is meghatározta. A kulturális értékek, az egyediség

Szergej Minaszian nagykövet koszorút helyez el Czetz János honvédtábornok mellszobránál.
Fotó: Boncina-Székely Szidónia

mellett fontos kapcsolatot létesíteni gazdasági téren is az örményországi örményekkel. A gyergyószentmiklósi örmény kisközösség tenni akarása, ambíciója el tudná indítani a gazdasági kapcsolatok létrejöttét is – hangsúlyozta *Barti Tihamér*, Hargita Megye Tanácsának alelnöke.

Csergő Tibor András, Gyergyószentmiklós polgármestere az egyetértés, a multikulturalitás fontosságát hangsúlyozta mint a térségben több száz éve jelen lévő értékeket.

Az ünnepség részeként *Czetz János* honvéd tábornokra emlékezett a közösség: *dr. Puskás Attila*, az Erdélyi Magyarörmények Szövetségének elnöke és *dr. Kálmán Attila* történész visszatekintőjében a kétszáz éve született szabadságharcos, az Argentin Katonai Akadémia megalapítóját méltatta.

A templomkertben lévő *Czetz János*-mellszobor megkoszorúzását követően az örmény közösségi házban *drd. Gál Hunor* és *dr. Magyar Sáska Zsolt* tartottak idegenvezetést, az örmény egyházi hagyatékot bemutatva.

Szombaton vásári forgataggyá változott az Örménytemplom utca, a közösségi ház udvarán pedig örmény ételkülönlegességek – hurutos leves, homokban főtt kávé, örmény konyak és sütemények – várták az arra járókat. Mindazok, akik a városban élő örmények múltjáról szerettek volna többet megtudni, vezetett sétán ismerhették meg a történelmet, az örmény templomtoronymúzeumából pedig más nézőpontból láthatták a várost.

Megjelent: www.hargitanepe.ro

Marosváryné Csabonyi Éva

Pályázati beszámoló

A 2022. évi BGA Zrt. által nyert pályázat beszámolója, melynek azonosítója: NKUL-KP-1-2022/2-000222 Címe: A magyar-örmény gyökerek ápolása, az erdélyi magyar-örmény települések közösségeivel a kapcsolat erősítése, különös tekintettel az erdélyi származásunkra.

2022. 09.08.-át megelőzően jótévőink által adományozott Trianon szemle, Rubicon folyóirat, Szent kereszt folyóirat, és egyéb Magyarország történelmével az örménységgel kapcsolatos irodalmi, történelmi, hitélettel kapcsolatos újságokat, irományokat gyűjtöttünk, kb. 213 kg súlyban.

Az ajándék sütemények elkészítéséhez szükséges anyagok beszerzése időben megtörtént, majd az utazásaink alkalmával fogyasztott élelmiszerek vásárlását is elrendeztük.

dr. Puskás Attila a Bolyai Farkas Liceum előtt

2022. szept. 08.-án reggel 8-kor elindultunk, miután felvettük a delegáció tagjait. Ártádon átléptük a határt, ismét autópályán folytattuk utunkat. Első jelentős állomás helyünk Déva volt, *Böjte Csaba* ferences atya Szt. Ferenc alapítványának központjában, ahol adományokat adtunk át (újság, folyóirat, hetilap, történelmi irományok), majd mentünk tovább. Az egykori híres örmény központ Erzsébetváros feltérképezése volt egyik fontos úti célunk. A valamikor még híres örménykereskedő város központja Erdélyben az egyik legjelentősebb barokk templommal, rossz állapotú, helyenként omlás veszély figyelmezteti a látogatót. Az örmény közösség kihalóban van, néhány idős ember, akik már inkább a románt használják, alkalmanként románul mondott szentmisén vehetnek részt. A székesegyház a Medgyesi esperességhoz tartozik.

Estére Marosvásárhelyre érkeztünk, szállásunk a Református kollégiumban volt. Másnap a Bolyai Farkas Liceumban találkoztunk a Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális egyesület elnökével, *dr. Puskás Attilával*, aki a gimnázium német szakos tanára. Rövid beszélgetés, egyeztetés után átadtuk az iskola és az örmény

közösség számára hozott adományokat.

A Fő plébánián személyesen *Péter Arthúr* főesperes plébános úrral találkoztunk, az esperességen keresztül az örmény katolikus közösség is részesül adományainkból. Ajándékaink átadása után rövid sétát tettünk a fő téren. A Maros mentén folytattuk utunkat Gyergyó felé. Marosvécsen megálltunk a híres Kemény kastély előtt, melynek kertjében az Erdélyi Helikon irodalmi társaság emlékművét, a *Kós Károly* által tervezett asztalát tekintettük meg, majd *Wass Albert* síremléke előtt hajtottunk fejet.

Szász városok, falvak mentén eljutottunk a gyönyörű eklektikus templomhoz Gyergyó-Ditróban. Annak idején a XIX. században építették a székelyek, melynek felépítéséhez hozzájárultak a székely-örmények is adományaikkal, kétkezi munkával. A Gyergyói medence egyik legmonumentálisabb temploma.

Tovább haladva a Szárhegyi kastélyt is megcsodálhattuk. Híres örmény, *Lázár István* főkirálybíró építette. Jelenleg az épen maradt bástyákban múzeum, művészeti akadémia, alkotó műhely működik.

Folytatás a következő számban

Szárhegyi Lázár-kastély

Várady Mária

Gyászmisével emlékeztünk az Aradi Vértanúkra

2022 október 9-én az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szervezésében az Orlay utcai Örmény Katolikus Templomban emlékeztünk meg az örmény származású Kiss Ernő és Lázár Vilmos vértanúkról.

Fülöp Ákos plébániai kormányzó Örmény rítusú római katolikus Gyászmiséjét mutatott be az aradi 13 Vértanú és az 1848-49-es Szabadságharc minden áldozatáért.

Szentmise előtt népes magyarörmény közösség koszorúzta meg a Templom falán elhelyezett márványtáblát. Dr. Issekutz Sarolta, Szentamassy Katalin, Marosvári István, Hegedűs Anita, Zárug Katalin, Nuridsány Zoltánné és Várady Mária elnökök koszorúztak. A közösség tagjai egy szál rózsával és főhajtással tisztelegtek elődeink áldozata előtt.

A más településről is érkezett örmények áhitattal vettek részt az oly ritkán hallott, örmény nyelven énekelt Szent Liturgián. A Vatikáni Zsinat óta minden nép anyanyelvén hallgatja a szentmisét, itt két nyelvű lett a szentmise, mert vendégeink még nem tudnak magyarul.

A Megemlékezés gerincét a Kecskés Együttes adta: L. Kecskés András lant-

művész, érdemes művész, Pálmai Árpád énekművész, egyházenész, Séra Anna mesterpedagógus, Lévai-Nagy Péter fűvóhangszeres művész és Szilvay Ingrid énekművész.

Ivánfalvi Gábor a Lenkei János család-jához tartozik; részletes, fotókkal dokumentált előadásban ismertette a legendás '48-s huszártábornok életét, viszontagságait és tragikus halálát. A család később is sokat szenvedett hazafisága, tiszta becsülete miatt. Testvérnemzet fiaként, a horvát Knézich Károly családjáról Mihalecz József beszélt, aki a ma élő és összetartó 150 családtagot számláló Knézich család tagja. Lelkesítő szavai a közönségre nagy hatással voltak.

Kultúrtörténeti pillanatok, amikor a 80. évét betöltő L. Kecskés András énekel, olyan tapasztalatokat közvetítve, tisztán, érzéssel, mint hajdan a sámánok vagy zsoldárosok. Mindenkiről csak felsőfokon

beszélhetünk. Nemkülönben a magyar honvédség fiatal zászlósáról: Lengyel Andrea színművésznő lélekemelő versmondásáról. Méltó főhajtás a katonatisztek, mártírok előtt, hogy Wass Albert és Gyóni Géza szavait hallgattuk.

Pálmai Árpád a többszáz szabadságharcos papról, szerzetesről olvasott nekünk, akiket a keresztény császár kivégeztetett

vagy börtönbe zárt. Döbbenetes. Köztük a Szamosújvári kántor, Görög Kristóf, akiről Szilvay Ingrid olvasott nekünk.

Köszöntések is voltak, 25 éve dr. Issekutz Sarolta alapította az EÖGYKE szervezetet, és összetartotta a magyarországi erdélyi-örményeket. L. Kecskés Andrást is ünnepeltük 80. életéve kapcsán. Az örmények Istene éltesse Őket sokáig!

Részlet Mihalecz József, egy Knézich leszármazott beszédéből

„Emlékezünk és fejet hajtunk. De kik előtt hajtunk fejet? Mert akár személyes, akár történelmi emlékeinkben sokan vannak. De nem mindenki előtt állunk meg fő hajtással, mint aradi vértanúink előtt! Mert előttük, tetteik előtt történelmi távlatból is tisztelgünk.

Nagyon fontos – történelmi távlat. Mert az idő a legjobb megítélője a szépnek, a jónak, az értéknek, legyen az tárgyi emlék, emberi alkotás, életvitel. Az idő kirostálja a selejtet és felemeli a tiszteletre méltókat.

Ahogy a vihar fújta háborgó víznek időre van szüksége, hogy kiülepedjen, kristály tiszta legyen, a történelmi események tisztán látásához is időre van szükség. Tisztán látáshoz, hogy a múltunkból a jelenért és a jövőnkért tanulni tudhassunk.

Mert a múltunk, a történelmünk olyan, mint lomboatot ereszítő fa gyökere. Ha a gyökeret elvágjuk a törzstől, elhal a lomb, nincs gyümölcs – elhal a jelen, nincs jövő!

Aradi vértanúinkra történelmi távlatból tekinthetünk és ebből a kitisztult, kiülepedett perspektívából jelenthetjük ki, hogy rájuk emlékezve fejet kell hajtjanunk, mert minden ember számára példa értékű az életük. Életük üzenet mindannyiunk számára.

Üzenet a kornak, hogy aki csak a mának él, az elvágja a gyökeret a lombtól!

Üzenet a léleknek, az ember szellemiségének, hogy van becsület, van felelősségvállalás, van örök érték, mely gyümölcsöt terem! Mert elmehettek volna, elszökhettek volna ez előre tudott ítéllettől. De Ők az el nem várható adták mindenki számára, az életüket.

Üzenet a Kárpát-medencének, ahol mai napig sok nép, etnikum él. Akkor, egy nagy eszme, a Szent Korona égisze alatt. A 13 mártírból 1 horvát, 1 szerb, 1 osztrák, 2 örmény, 3 német és csak 5 tiszta magyar vérű. De mindegyik tudta, hogy ez az a hely, ahonnan nincs hova menni és nincs miért elmenni. Mert ez az ország alapítása óta, alapítójának intelmei szerint a maga viharai mellett, alapvetően minden alkotó embert befogadott. A mesterséget hozó németeket ugyanúgy, mint az üldözött örményeket vagy zsidókat és megtarthatták szokásaikat, vallásukat. Ki hozzáadott, annak kenyeret adott. Ez a haza!

Mert Ők, a 13, a 14, 15, tudták, hogy egy csepp víz csupán egy kis madár szomját oltja, de egy patak vízcséppjei már a malomkereket is képesek meghajtani. Ők tudták, hogy ezen a gazdag földön, a szabadságért, az önrendelkezésért, sokunk hazájáért érdemes együtt áldozatot hozni.

Ők üzenik a mának, a holnapnak - horvátnak, szlováknak, románnak, mindenkinek: A Kárpát-medencében nem versenyeznünk kell egymással, hanem együtt kiizzadni a béke cseppjeit! Ez az a nemes ügy, amiért életüket adták örök mementőként!”

Koszorúzás a szentmise előtt

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Emlékezzünk vissza az Aradi Vértanúk megemlékezésekre

főhajtás az Aradi Vértanúk kopjafa előtt Szenttamásy Katalin és Speciár Attila, 2007

Megemlékezés az Orlay utcai hősök falánál, 2013

Kiss Törék Ildikó és Varga Vilmos Nagyváradi színészek, 2004

Városháza Díszterme Kecskés Együttes, 2009

Kiss Ernő emléktábla, Budapest XV. kerület, Kiss Ernő utca

Városháza díszterme: örmény vértanúk emlékhely, 2004

Városháza Díszterme Domonkos Béla szobrászművész Aradi Vértanúk kiállítása, 2004

Városháza Díszterme Aradi Vértanúk megemlékezés, 2006

Lázár Vilmos emlékhely Nagybecskerek Nepomuki Szent János Római Katolikus Plébánia

Bánffy György színművész előadása a Városháza Dísztermében, 2007

Kátainé Szilvay Ingrid ének és zongoraművész, 2015

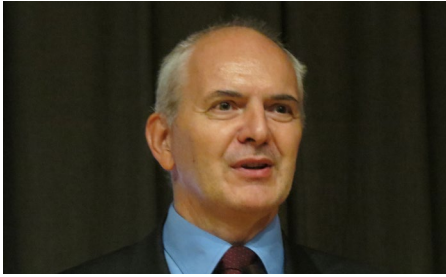
Heim Pál koszorút helyez az Orlay utcai örmény hősök emléktáblájára

dr. Kedves Gyula hadtörténész, 2009

dr. Katona Tamás történész a XV. kerületben, 2011

dr. Hermann Róbert történész, 2018

Siposné Kecskeméthy Klára hadtörténész, 2016

Eleméri templom Kiss Ernő sírjánál koszorúz
dr. Issekutz Sarolta, 2009

Vártán és Ákos atya megemlékezése az Orlay
utcai kereszteskőnél

Zsigmond Benedek és énekkara

Aradi Vértanúk Emlékmű előtt a Kiss Ernő
rokonok, 2005

dr. Issekutz Sarolta elnök

Vörösváry Márton hegedűművész, 2015

Mesés mézes: a marlenka

Talán nincs még egy sütemény, ami a teljes ismeretlenségből ilyen rövid idő alatt lett annyira népszerű, mint ez a mézes-diós finomság, a titokzatos nevű marlenka. Tömény, édes, puha, illatos, karamelles... Marlenka-mese és -recept!

Ma már szinte minden kávézóban és étteremben helyet követel magának, sokan otthon is készítik a soklapos mézes-diós sütit, a mesés marlenkát. Bár az eredeti recept régi, a marlenka csodás felbukkanása csupán néhány éves. Csehországból indult útjára, mégis egy régi örmény receptről van szó. Történt ugyanis, hogy az itt letelepedő örmény nemzetiségű *Gevorg Avetisjan* a család egyik kedvenc süti-jével lepte meg először csak ismerőseit és barátait, de a mézes krémesnek akkora sikere volt, hogy hamarosan a környékbeli kávézóknak is készítenie és szállítania kellett a sütiből, amit édesanyja és testvére neve nyomán marlenkának nevezett el.

Nem sokkal később, 2003-ban döntött úgy ez az igen ügyes *Gevorg*, hogy professzionálisabb alapokra emeli a vállal-

kozást: ekkor nyitotta meg első üzemét, mindössze 4 alkalmazottal, de a sikert jól mutatja, hogy 2005-ben már új, nagyobb üzemet kellett nyitnia, ahol már 85 ember foglalkozkodott a marlenkával, és a népszerűség csak akkor kezdődött... A termékek köre jócskán bővült, mindenféle mézes torták, tekercesek, golyók és falatkák születtek, a legtöbbször pedig már 35 országba szállítanak is. A gyár látogatható is, az édesszájúaknak a legfinomabb kóstolásos kirándulás lehet...

A marlenka sikere egyébként a tiszta és jó alapanyagoknak köszönhető, *Avetisjan* úr szerint se tartósítót, se adalékot nem tartalmaz, és különlegessége, hogy sűrített tejből készül hozzá a karamell. Bár az eredeti recept titkos, azért nagyon hasonló mi is készíthetünk otthon!

Hozzávalók:**A mézes lapokhoz:**

50 dkg liszt
15 dkg barna nádcukor
3 evőkanál méz
10 dkg vaj
2 kis tojás
1 teáskanál szóda bikarbóna
1 teáskanál ecet (10%-os)
3 teáskanál tejföl

A diós karamellkrémhez:

50 dkg konzerv sűrített tej (2 db 25 dkg-os, nem pattintós, hanem nyitófűles!)
25 dkg lágy vaj
10 dkg darált dió

A díszítéshez:

10 dkg darált dió

Elkészítés:

Mindenekelőtt elkészítjük a karamellkrémet. Ehhez a konzerv sűrített tejet egy kuktába vagy lábásba tesszük, felöntjük annyi vízzel, hogy félig ellepje, és lefedve lezárva 1 órán át főzzük. Amikor langyosra hűlt, kinyitjuk, és egy tálkába öntjük a karamellizálódott sűrített tejet. Ha tubusos sűrített tejet kapunk csak, akkor azt egy befőttesüvegbe öntjük, és ugyanígy járunk el.

A mézes tésztához a vaját, a mézet és a barna nádcukrot egy fémtálba tesszük, és gőz fölött, folyamatosan kevergetve, összeolvasztjuk, majd hozzáadjuk a tojásokat, és folyamatos kevergetés mellett addig tartjuk a gőz fölött, míg besűrűsödik. A tűzről levesszük, félretesszük hűlni.

Ha a karamellkrém kihűlt, simára keverjük először a lágy vajjal, majd a darált dióval, és hűvös helyen pihentetjük, hogy kissé megdermedjen.

Ha langyosra hűlt a mézes-cukros-tojásos alap a mézes tésztához, akkor az ecetet és a szóda bikarbónát egy kis pohárban elkeverjük, majd a mézes krémhez öntjük, alaposan elkeverjük, majd mindezt a liszt-höz öntjük, elkezdjük összedolgozni, kanalanként adagolva hozzá a tejfölt, amíg sima, lágy tésztát kapunk.

A tésztát 5 egyenlő részre osztjuk, sütőpapíron nagyon vékony körlapokká nyújtjuk, és 180 fokon 3-4 perc alatt megsütjük. Figyelni kell, mert pillanatok alatt elkészül!!! A mézes lapokat hagyjuk hűlni, kemények lesznek, de ez így van rendben, majd a krémtől visszapuhulnak.

Az egyik mézes lapot összetördeljük, félretesszük, majd késes robotgéppel finomra őröljük, hozzákeverjük a díszítéshez szánt darált diót, félretesszük.

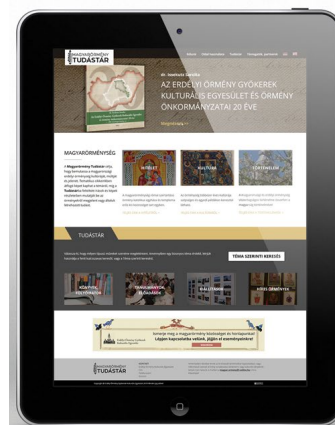
A többi mézes lapot megtöltjük a diós karamellkrémmel, majd kívülről is egyenletesen bevonjuk, végül megszórjuk a félretett darált mézes lapból és dióból készült morzsával.

Legalább 1, de akár 2 napot is pihentetjük hűvös, de nem túl hideg helyen, hogy a krémtől felpuhuljanak a lapok. Fontos, hogy tárolás előtt hagyjuk szobahőmérsékletre melegezni, mert így a legfinomabb. Ha szeretnénk, kis olvasztott csokival is díszíthetjük.

www.cookta.hu/20170118-meses-mezes-marlenka-recept

TARTALOM

Szentegyházak – 5 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
Népszámlálás 2022	2
EÖGYKE közgyűlés, 2022 szeptember	4
Örménységéről, Magyarországról Zárug Péter Farkassal – <i>Balogh Jenő</i>	6
Hegyvidéki Örmények könyvbemutató – <i>dr. Benedek Katalin</i>	8
Harmadszorra szólt a kolomp Balatonföldváron – <i>Balogh Réka</i>	13
HETEDIK Tarka Nap – <i>Várady Mária</i>	16
Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetett	18
Magyar Érdemrend Lovagkereszt kitüntetett	19
Először került átadásra az Ararat – Örménységért Díj	19
Csíkiszépvízről elszármazott örmény családok találkozója	20
Multikulturalitás és egység az örmény művészeti fesztiválon	21
Pályázati beszámoló	22
Gyászmisével emlékeztünk az Aradi Vértanúkra – <i>Várady Mária</i>	24
Idézzük fel közösen a 25. évet:	
Emlékezzünk vissza az Aradi Vértanúk megemlékezésekre	26
Mesés mézes: a marlenka	29

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyar Örmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyar Örmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

Csoportkép a Gyerektábor sümegi kirándulásán

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

A kiadványt támogatja: Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: www.artisthus.hu

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK FÜZETEK

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVI. évfolyam 262. szám
2022. november-december

*„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)*

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.

A pontos program minden hónapban hírlevelünkben vagy, az eokk.hu hírportálon olvasható!

Mindenkit szeretettel várunk!

Szentegyházak – 6

A jelképpé vált templom

Gyergyószentmiklós örmény katolikus egyházközsége ma is élőnek mondható. Az erdélyi örménység történetében külön szint képviselt. A barokk templom többek között néhai Vákár Tibor festő- és építőművész alkotása révén vált ismerté. Igaz, az egy kissé eltér a bástyatornyok elhelyezését illetően, s így a szent egyház igazi erőtemplomnak tűnik. Belül, a kerítőfalon keresztúti stációk vannak, de nem tizennégy, hanem eggyel több. a tizenötödik a feltámadás.

Itt is oldalbejárat van, s a templomkert tele örmény feliratú sírkövekkel. De utat biztosítottak a körmeneteknek is, amelyeken részt vesz az egyedülálló „vörösköpenyesek” társulata is.

Bent a templomban a kórus mellvédjén függ egy restaurált, régi vörös színű lobogó, rajta különböző motívumok is vannak hímezve, így a kereskedő jelvény is. Leírása: **Távol az Araráttól...** 152-153. p. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület megalakulásakor az említett Vákár Tibor képet választott emblémaként. Így vált a gyergyószentmiklósi templom az erdélyi örménység egyik jelképéül.

dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Örvendtes változás az örmény-magyar diplomáciai kapcsolatokban

December van, közeledik a karácsony és évvége. Ilyenkor általában mindenki összegzi az évet, tervezi a jövőt és készül a családi együttlétekre. Mi is ilyenkor ezekről szoktunk írni a Füzetek hasábjain. Terveztük is, hogy írjunk arról, hogy milyen volt a Covid utáni év, milyen volt a közösségi életet élesztgetni, újraindítani.

Legnagyobb örömünkre egy friss hír mindezt kitörölte a fejünkől, és az újságot egy nagyon fontos esemény bejelentésével kezdjük inkább, *Azbej Tristan* sorait véve kölcsön a Facebookról:

„A külpolitikai értéke mellett személyes jelentősége is van számomra, hogy **Magyarország és Örményország a mai napon helyreállította diplomáciai kapcsolatát.**

Vitába kerülni pillanatok alatt lehet, de kapcsolatokat rendezni hosszú ideig eltart - ebben az esetben egy évtizedig tartott. Az elmúlt években állami vezetők, egyházi vezetők, nemzetiségi vezetők, a tudomány és a kultúra képviselői, jószándékú magyar és örmény emberek rengeteg munkája, sok gesztusa és nyitottsága kellett ahhoz, hogy el-
érkezzünk a mai naphoz. Büszke vagyok, hogy a *Hungary Helps Program* munkatársaival mi is hozzájárultunk ehhez az eredményhez. Egyház-diplomáciai találkozók sora, az anyaországi és a közel-keleti örményeknek nyújtott humanitárius támogatásaink, az örmény kulturális örökség megőrzésében való részvétel mind azt jelezték: összetartozunk. A magyarság és a legősibb keresztény nemzet összetartoznak.

Köszönet illet mindenkit, akivel együtt szolgáltuk ezt az ügyet!
Hálás vagyok, hogy örmény származású magyarként mindennek részese lehettem.

Azbej Tristan”

Szijjártó Péter a lengyelországi Lodzban tárgyal Ararat Mirzoján örmény külügyminiszterrel

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes fogadta Ashot Smbatyan az Örmény Köztársaság georgiai nagykövétét (Fotó: Miniszterelnökség / Botár Gergely)

Fabók Dávid

Megáldották az Orlay utcai Örmény Katolikus Lelkészség felújított tetőterét

November 2-án a hazánkban tartózkodó *Rafael Péter Minásdzján* örmény katolikus pátriárka kitüntette *Orbán Viktor* miniszterelnököt az üldözött keresztényeknek nyújtott segítségért a Szent Kereszt Hálaéremmel. Ezután érkezett az Orlay utcai örmény központba, hogy ott a felújított tetőteret *Erdő Péter* bíboros, primással közösen megáldja. Fotók: Magyar Kurir, Merényi Zita.

A Orlay utcai épület tetőterének felújítására még 2018-ban nyert el 90 millió forintos támogatást a Lelkészség a *Hungary Helps Program*tól. Az új épületrészben a oktatási és kulturális programok zajlanak majd a jövőben, illetve helyet kap benne végre, s ezzel együtt kutathatóvá válik a magyar örmény közösség iratanyaga. Ezt *Fülöp Ákos* plébániai kormányzó atya mondta beszédében, aki rámutatott, ez a megújulás reményei szerint új lendületet ad az örmény katolikus közösségnek is.

Az eseményen jelen volt *Ashot Smbatyan*, az Örmény Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott georgiai nagykövete, illetve *Azbej Tristan*, az üldözött keresztények megsegítéséért és a *Hungary Helps Prog-*

ram megvalósításáért felelős államtitkár, valamint számos itt tanuló örmény fiatal is.

Erdő Péter beszédében elmondta, hogy már a 18. századi esztergomi érsek is igyekeztek biztosítani az örmény katolikusok hitéleti ellátását, mely munkában a későbbiekben az örmény katolikus szerzetesek, a mechitaristák segítették őket lelkipásztori szolgálattal, amíg a politikai helyzet ezt lehetővé tette. Kiemelte *Kádár Dániel* mechitarista szerzetes pap (1916-1988) szerepét, aki elsőként vetette fel, hogy az örmény katolikusoknak szükségük lenne önálló központra. Az Orlay utcai ingatlan így lett az örmény katolikus plébánia tulajdona, ahol gazdag kulturális és történelmi örökség számára sikerült helyet

dr. Erdő Péter bíboros, Rafael Péter Minásdzján, örmény katolikus pátriárka és Azbej Trisztán az átadáson

találni. Az Orlay utcai épület földszintjén található a Fogolykiváltó Boldogasszony- és Világosító Szent Gergely-kápolna is.

Rafael Péter Minásdzján pátriárka kifejezte örömét, hogy ismét a „gyönyörű magyar fővárosban” lehet, és éppen egy ilyen nagyszerű alkalomból. Elmondta, Magyarország mindig a kereszténység középpontjában állt, és örvedetesnek nevezte, hogy az istentagadó szovjet időszak elmúltával a magyar társadalom visszafordult a keresztény értékek felé. Kiemelte: „hálát adhatunk azért, hogy ezt Magyarország az Európai Unió keretein belül találja meg újra.”

Köszönetet mondott Erdő Péter bíborosnak a gondos vezetésért, valamint Orbán Viktor miniszterelnöknek és az egész magyar kormánynek az épületrész felújítási lehetőségének megteremtéséért. Megköszönte a Hungary Helps Program és külön Azbej Tristan munkáját is.

„Imádságomat emelem föl Isten elé Kádár Dániel emlékéért” – fohászodott a pátriárka, köszönetét fejezte ki Budapest, egész Magyarország és Erdély valamennyi örmény gyermekének, akik a két nép barátságán dolgoznak. Elmondta, legfontosabb feladatai között tartja számon, hogy a budapesti közösség saját lelkész

Zakariás Antal Dirán kitüntetést kapott

kapjon. Bejelentette, hogy hamarosan érkezik örmény paptárs Ákos atya mellé, Karnik Hovszepjannal (Hovsepián) együtt folytatják a szolgálatot.

Ezt követően pátriárkai elismeréseket adott át azoknak, akik a budapesti örmény katolikus közösségért sokat tettek, köztük Fülöp Ákosnak, aki az örmény genocídium idején vértanúvá vált Boldog Ignatius Maloian (1869–1915) keresztjének másolatát kapta munkája elismeréseként. Kitüntetést kapott Zakariás Antal Dirán, az Orlay utcai Lelkészség és Múzeum gondnoka, aki immár évtizedek óta szolgálja az örmény közösséget.

Megjelent: eokk.hu

Patriárkai liturgia

Rafael Péter Minásdzján, örmény katolikus pátriárka beszélget dr. Issekutz Saroltával

Marosváryné Csabonyi Éva

Pályázati beszámoló - folytatás

Amerre jártunk, különösen a gyergyói mendencében, tapasztalhattuk a székely-örmény kultúra összefonódását, maradandó érték alkotás teremtését, az építészet, kultúra, festőművészet, és város alkotó munkálkodás területén.

Gyergyószentmiklósról, a Gyergyói mendencébe, a működő örmény közösségek, civil szervezetek középpontjába érkeztünk. Szeptember 9.-én délután az Örmény Katolikus templom adott otthont a három napos Örmény Művészeti Fesztivál megnyitójának. A szépen rendben tartott, felújított örmény templom a város része, segíti az örmény nemzetiségi közösség sajátos kulturális önazonosságának megerősítését. A város kulturális etnikumok találkozásának színtere, székely, román, zsidó, szász, örmény, cigány közösségek élnek együtt békében évszázadok óta.

A zsűfólásig megtelt örmény katolikus templomban egy orgona hangverseny segítette az elcsendesülésben, ráhangolódásban.

A megnyitón többek között az Örményország Bukaresti nagykövete Sergej Minasyan, a Csíkszeredában székelő Magyarországi konzul helyettes, a Hargita megyei tanács elnöke Borbuly Csaba, a Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális egyesület elnöke dr. Puskás Attila, végül, de nem utolsó sorban Kulcsár László a Gyergyói Örmény Katolikus Közösség elnöke, aki a XII. Örmény Művészeti Fesztivált megszervezte, megrendezte, mondtak beszédet.

Az elhangzott beszédek mindegyike kihangsúlyozta a közösség erejét, szerepét a megmaradásban, a nyelvet, a kultúrát, mint eszközt, a vallást, mint a hitben rejlő erőt.

A megnyitó után Czetz János örmény származású tábormunkos 200 éves évfordulója alkalmából megkoszorúzták a mell szobrát. A Közösségi házban: *Az örmény egyházi hagyatéka* címmel kiállítást mutattak be a 13. századtól örmény liturgikus könyvekből, melyeknek részben másolata, részben az ősi nyomtatványok eredetije található a plébánia irattárában.

Szeptember 10.-én az Örménytemplom utcában vásár volt kézműves termékekből, örmény kerámiák, Ani kerámiák, kerámia műhely, szöttesek, ruhák, ékszerek, kézműves sajtok, édességek. Eredeti örmény édességek, kávé konyak volt vásárolható a hagyományok erősítéseként.

A Közösségi ház kertjében churutos levesek készítése folyt, melybe mi is beveztünk képviselőtársunk vezetésével (dr. Keszy-Harmath Enikő), aki 2 hűtőtaszkányi eredeti örmény recept alapján készült édességgel kedveskedett a leves mellé. Nagy sikerünket az összegyűlt adományok (350 Lej), és az est folyamán kapott oklevél is bizonyítja.

Az ismert örmény magyar társaságok a 3 kondérnyi leves készítésével csak 500 Lejt gyűjtöttek, mi pedig az 1 kondérunkkal és az örmény édességeinkkel nagyobb sikert értünk el.

A napot a különféle nemzetiségek zenei bemutatója zárta. Örmény zene, magyar, szász, cigány tánc, fergeteges sikerrel.

A siker nem maradt el, közösség erősítő, hagyományörző szerepe óriási volt, ösztönző nem csak a fiatal, de az idősebb korosztály számára is. Lehetőség a békés egymás mellett élésre, fúzió a különböző nemzetiségek vezetőivel.

Forgatag

10.-én este *Kulcsár László*, a Gyergyói örmény közösség elnökének meghívására díszvacsorán vettünk részt a többi örmény közösség szervezeteivel, meghívottaival.

Szeptember 11.-én a 3 napos Művészeti Fesztivál hálaadó szentmisével zárult, melyet *Tamás József*, a Gyulafehérvári Érsekség nyugalmazott segéd püspöke mutatott be. Megáldotta a gyönyörűen felújított örmény templomot, melyhez anyagi segítséggel a magyar kormány is hozzá járult. Mondandójának lényege, hogy a külsőleg megújult megszépült templom hozzájárulhat a belső közösség megerősödéséhez, hitéletének fejlődéséhez, a külső, belső egység megteremtéséhez. Hozott hitéleti adományainkkal természetesen az élő örmény közösséget erősítettük, de történelmének, önazonosságának megacélozódását egyéb kiadványaink is segítik. A szentmisét követő szokásos örmény agapén a delegációnk által hozott süteményekből mi is kínáltuk vendéglátóinkat, beleértve a püspökatyát, a klérus többi tagját, és a meghívott előkelőségeket.

Delegációnk 11.-én este *Gál Hunor* atyát az Örmény Katolikus plébánia vezetőjét, plébánosát látta vendégül vacsorára,

egy beszélgetésre. A téma elsődlegesen a gyergyói örmény plébánia és az Erzsébetvárosi közösség templom helyzete, felújításának lehetősége, közösség alakítás voltak. A szoros kapcsolat fenntartása, jövőbeli lehetőségek folyamatos megbeszélése, állandó kapcsolattartás, a hitéleti tevékenység a cél.

A következő napunkat szeptember 12.-én közös kirándulással töltöttük kedves örmény vendéglátóinkkal. Jártunk a Gyilkos-tónál, a Békás szorost megcsodáltuk, majd a nap méltó befejezéséért felmentünk kis gyalogtúrával az örmény katolikus kápolnához a Keresztúton, majd a katolikus kápolnához. Az örmény kápolna nemrég lett felújítva, melyre méltán büszke az örmény közösség.

13.-án délelőtt indultunk vissza Marosvásárhely felé. Előtte egy kedves örmény házaspár meghívásának tettünk eleget egy rövid beszélgetésre Kilyénfalván, majd megálltunk az 1764-es Habsburgok által elkövetett székely vérengzés hőseinek emlékművénél Mádéfalván. Következő állomáshelyünk a híres búcsújáró hely, Csíksomlyó volt, ahol a Ferences atyákkal való örömteli találkozás során adományainkat is letettük.

Csíkszeredában a Mikó vár, a Szt. Ágoston templom, és a Szt. Kereszt fő plébánia (*Makovecz Imre* tervezése) belefért a programunkba. A Fő plébánián személyesen találkozhattunk *Darvas-Kozma József* főesperes plébánossal, rajta keresztül a csíkszeredai örmény közösség is megkapja az ajándék adományt. Végül a fő téren egy rövid találkozóra került sor egy kedves örmény ismerősünkkel.

Farkaslakán megálltunk a Tamási Áron emlékműnél, majd beszélgettünk *Oláh Dénes* főesperes plébánossal, és adományt adtunk át a helyi közösség számára.

A Krisztus szobrot a Jézus szíve kilátót csak messziről csodálhattuk, időnk nem volt már felmenni a hegyre.

Szállásunk ismét Marosvásárhelyen volt. Másnap reggel rövid városnézés, a marosvásárhelyi vár, a vártemplom megtekintése után a következő megállóhely a hazafelé vezető úton, Marosludas volt. A nyugalmazott esperes-plébános vendégei voltunk rövid időre, közben az általa épített Andráslelepi templomot megtekintettük. A hazafelé vezető út során még megpihentünk a Királyhágó tetején. A kávézás után a Bors II határátlépőt céloztuk meg,

hogy ismét hazai földön autópályán minél hamarabb haza érkezhessünk. Budapestre éjfél körül értünk meg, a delegációnk tagjait hazáig kísértük.

Úgy érezzük, hogy a kitűzött feladatainkat sikeresen megoldottuk. A rendkívül tartalmas út során sikerült új kapcsolatokat teremtenünk. Nagy dilemma előtt állunk, az Erzsébetvárosi helyzet további kutatást igényel, a templom és környezetének megújítása, örmény leszármazottak feltérképezése még sok munkálkodást követel.

Mi is szerény lehetőségeinkkel hozzá járulhattunk a 3 napos Örmény Művészeti Fesztivál sikeres lebonyolításához, gasztronómiai élvezetet nyújtva ősi, eredeti receptekkel készített sütemények kóstolójával, adományok gyűjtésével hozzájárulva az örmény hitélet megerősítéséhez, ajándék adományainkkal: történelmi, hitéleti, művészeti folyóiratokkal, közösségi életünkről beszámolókkal, füzetekkel. Állandó kapcsolattartási lehetőségekkel élünk telefonon, interneten, mely mindannyiunknak segít az ősi azonosságtudat megőrzésében.

Marosváryné Csabonyi Éva

Boldog Bogdánffy Szilárd vértanú püspök emlékére rendezett program

Az Újbuda Örmény Önkormányzata szervezésében, a Bethlen Gábor Alapítvány támogatásával 2022. október 3.-án a Lágymányosi Szt. Adalbert plébánián **Boldog Bogdánffy Szilárd püspök** vértanúra emlékeztünk.

A műsoros estet a *Boldog Meszlényi Zoltán* templomban szentmisével kezdtük, melyet *Kelemen László atya* celebrált. A helyi hitélethez való kapcsolódásunk is egyik feladatunk volt. Az örmény származású **Boldog Bogdánffy** vértanú püspök életéről, egyházhoz, híveihez való hűségéről, helytállásról elmélkedett az atya. A szentmise befejező áldása előtt a vértanú püspök üvegablakos portréja előtt imádkoztunk.

Az est következő részében kulturális programokkal erősítettük az örménységhez, gyökereinkhez való ragaszkodást. A *NUR* családi együttes már hagyományokhoz hűen örmény dalokat adott elő, majd

az örmény származású, Franciaországban élt *Aznavour* által szerzett sanzonokkal szórakoztatta a közönséget. A *Jereván c.* dalt a *NUR* családi együttes gyerekeivel énekelte, majd a hallgatóság is dúdolta az ismerős dalt. A dalok örményül való előadása a kulturális önazonosság megerősítését szolgálta.

A következő előadó *Haraga Attila* teológiát is végzett újságíró, röviden az örménység történetéről, a IV.-V. századi kapcsolatairól majd, *Boldog Bogdánffy Szilárd* örmény származású püspök életpéldájáról tartott vetítőképes előadást.

Az est hangulatát növelte a már hagyománnyá váló örmény sós, édes sütemények készítése, képviselő társunk által (*dr. Keszy-Harmath Enikő*), és a speciális örmény üdítő, az Ararát fogyasztása, amely óriási sikert aratott a rendezvény befejezésekor.

A nemzetiségi léttel való fontos feladatunk az örmény közösség erősítése, az idősokkal való kapcsolattartás, rendszeres közösségi együttlét. Programjainkat rendszeresen megjelentetjük az EÖGYKE kiadványban, plakátjaink felhívják a figyelmet az örmény gyökerekkel rendelkezők számára, a lehetőségre az együttműködésre, közösségbe való csatlakozásra.

Haraga Attila előadás közben

Örmény diákokat és egyetemi tanárokat fogadott Kovács Gergely érsek

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armenológiai Tanszékének harmincnégy örmény hallgatója és nyolc oktató indult tanulmányútra Erdélybe, hogy a régió örmény kulturális örökségével ismerkedjen. Céljuk az örmény kulturális örökség megismerése, a magyar-örmény kapcsolatok megértése.

A kilenc napos út során a fiatalok nemcsak Erdély jelentős örmény hagyományú városait (pl. Szamosújvár, Erzsébetváros, Gyergyószentmiklós), és az itteni örmény katolikus templomokat látogatják meg, de levéltárakba és könyvtárakba is eljutnak, mélyebben is megismerkedve az erdélyi örmény katolikusok kulturális örökségével. Az út egyik legfontosabb állomása Gyulafehérvár, ahol *Kovács Gergely* gyulafehérvári érsek, örmény katolikus kormányzó találkozik a fiatal örmény hallgatókkal.

A diákokat az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke, *dr. Issekutz Ákos* is elkísérte pár napig.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem (PPKE) armenologia tanszékének a világ számos országából ott tanuló hallgatók közül 35 örmény diák, *Peter Cowe* elismert

amerikai történész, armenológus kutató, valamint a PPKE armenologia tanszékének több oktatója érkezett pénteken, október 21-én Gyulafehérvárra, ahol az érseki palotában *Kovács Gergely* érsek, örmény apostoli kormányzó fogadta őket a palota nagytermében.

A diákok és tanárok ezekben a napokban a *Hungary Helps* – üldözött keresztényekért ügynökség által támogatott magyar kormányzati keretprogram által megvalósult tanulmányi kiránduláson vesznek részt, az erdélyi örmények örökségének és meglévő közösségek megismerésének, kutatásának céljából. A gyulafehérvári találkozáson az apostoli kormányzó köszöntötte a résztvevőket, majd röviden vázolta az erdélyi örmény katolikusok múltját és jelen helyzetét.

A néha magasan szakmai, máskor személyes hangú beszélgetésben az erdélyi örmény identitás és öntudat összetett kérdései és sajátosságai, a megfigyelt közösség jelen helyzetének kérdései kerültek főként előtérbe. A köszöntő és a beszélgetés után *Lilit Mnatsakanyan* tartott előadást a gyergyószentmiklósi örmény közösségről, helyi örmény levéltári forrásokra is rávilágítva.

A résztvevők az Érseki Levéltárból kiadványokat és ez alkalomra kiállított örmény levéltári forrásokat tekinthettek meg *Vass Csongor* érseki levéltáros vezetésével. A diákok és tanáraik legnagyobb érdeklődését természetesen az örmény nyelven írott iratok keltették fel. Megtekintettek örmény anyakönyvi másodpéldányokat az 1820-as évekből, püspöki vizitációs jegyzőkönyveket az örmény plébániákról, fotókat, terveket és különféle történeti dokumentumokat, okleveleket

a 18-19-20. századból. A levéltári források kutatása és feldolgozása iránt többen is érdeklődést mutattak, így bizonyosan lesznek majd szakmai gyümölcsei is a tanulmányi útnak.

Az érseki palotából távozva a csoport meglepetéssel a székesegyházat, majd Erzsébetváros felé folytatták útjukat. A tanulmányi napok további állomásain sorra látogatják az örmény múlt és jelen nevezetesebb helyeit. Erzsébetvárosról Segesvár érintésével Szépvízre látogatnak, majd Suceavára és más moldvai, bukovinai helyszíneket keresnek fel, végül pedig Gyergyószentmiklóstra, Szamosújvárra, Székre és Kolozsvárra utaznak. Az egyhetes tanulmányi út minden állomásán szakmai előadások, kulturális események is napirenden szerepelnek a helyi épített örökség meglátogatása és a még meglévő közösségek megismerése mellett

Megjelent: www.romkat.ro

ÖRMÉNY CSALÁDNEVEK

A folyamatosan bővülő online adatbázis felsorolja az örmény családok nevét, magyarizálással szolgál a nevek eredetére, jelentésére és az évszázadok során történt módosulásaira is.

www.ormenycsaladnevek.hu

Hegedűs Annamária

Mihók Mária vendégségében - részlet

2022. szeptember 28-án a XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat szervezett egy látogatást Mátramindszentre, Mihók Mária nénihez, az Örmény Katolikus Lelkészség egykori gondnoksági tagjához, ahol több érdekes örmény vonatkozású történettel ismerkedhettek meg.

Vannak még különleges személyek és csodahelyek. Mindkettőt megismerhettük Mátramindszenten – s ráadásul örmény vonatkozással.

Mihók Mária édesapja, *dr. Mihók János* Gyimesközélpokban született, a nehéz időkben került az anyaországba. Mátramindszenten lett házi orvos, a rendelője is e ház egyik szobájában volt.

Mária néni megmutatja a házában működő Kincseskert lelki, meditációs központot. A kertjében álló barakk-kápolna a recski munkatábor áldozatainak állít emléket. A kápolna belső téglafalain a kommunizmus áldozatainak neve olvasható.

Mária néni a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban tudott elhelyezkedni forrasztóként, kis kitérő után a Magyar Tudományos Akadémia Automatizálási Kutatóintézetében kapott állást a holográfiai laboratóriumban. Az intézet több külföldi tudományos szervezettel állt kapcsolatban, s Mária néni így jutott Örményországba 1975-80 között. Háromszor is kiküldték tanulmányútra, a kint tartózkodások ideje általában néhány hónap volt. Első útja előtt felkereste *Kádár Dánielt*; a mechtarista szerzetes Bécsből indult volna Bulgáriába, de csak Budapestig jutott. Ő tapasztalatokat, tanácsokat nyújtott Mária néninek. Jerevából hazatérve *Kádár Dániel* felkérte Mária nénit az Orlyay utcai múzeum anyagának rendezésére.

Mátramindszent barakk-kápolna

A nyugdíjas éveket a mátramindszenti házában tölti - nem tétlenül. A sokat megélt, egykori körömi plébánossal, *Kuklay Antallal* együtt lelki, szellemi központot hozott létre – háza nagy részét közösségi térnek átadva. Baráti társaság gyűlik itt össze mély szellemi témákat feldolgozva – látogatásunkkor épp egy metafizikai eszmecsere készül a téma iránt fogékony csoport, a bölcsesség hajléka tagjai.

A több napra elvonulók kétszobás házában, jurtákban szállhatnak meg.

A teraszon mesélt még Mária néni, akit sokáig szívesen hallgattunk volna tovább is. Többen visszakívánczunk, s másoknak is ajánljuk a mátramindszenti elmélyülést, kikapcsolódást. Ahogy az egyik tábla hirdeti:

Magának az eső sem esik, nap se süt. Te sem vagy magadért, Te is másért vagy itt. (Angelus Silesius)

Fabók Dávid

Örmény Letelepedési Nap a Ferencvárosban

Az idei Örmény Letelepedési Nap kiemelkedő volt, hiszen idén ünnepeljük az örmények erdélyi letelepedésének 350. évfordulóját.

A rendezvényt most is a Ferencvárosi Művelődési Központban rendeztük meg, ahol a tökéletes helyszíni adottságoknak köszönhetően sportolt az ifjúság a tornateremben, előadásokat hallgatott az érdeklődő közönség a központi teremben, ahol a délelőtti táncitanítás és az esti tánc ház is helyet kapott, a gálaest a színházteremben zajlott, az örmény gasztronómia élvezetes falatkái pedig a termeket összekötő előtérben kaptak helyet. Az ebédet, baráti beszélgetések közben a kertben fogyaszthattuk el, hála a jó időnek is. Vidám, de hosszú nap volt, köszönet a szervezőknek és az előadóknak, fellépőknek. Külön kiemelt érdekesség volt *Martin Kotuč* és *Biljana Kotuč* beszéde, akik *Kiss Ernő*, 1848-49-es honvéd tábornok leszármazottai. A nagyteremben örmény népviseleti bemutatót láthattak az arra kíváncsiak, valamint a folyosón „Az örmény kultúra 1001 szála és formája” kiállítás rollup-jait tekinthették meg. A *Nevetek Zenekar* nagyszerű hangzással és lendülettel hozta az örmény dallamokat, így sokan perdültek táncra. Jövőre újra itt leszünk, legyünk még többen!

Az eseményt szervezte az Erdélyi Örmény Kulturális Központ és a Ferencvárosi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat. Támogatta az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület és Újbuda Örmény Önkormányzata. Főtámogató volt Magyarország kormánya.

Megjelent: eokk.hu

Flórián Ágnes és lánya

Sportversenyek egyik fordulójának nyertesei

Szenttamásy Katalin, a Ferencvárosi Örmény-Nemzetiségi Önkormányzat elnöke megnézi a kiállítást

Rövid beszámolók a közösség eseményeiről

Gálaest a Hegyvidéken

Világhírű művész közreműködött a hegyvidékiek gálaműsorán. A XII. Kerületi Örmény Önkormányzat évenkénti őszi gálaműsorának idei díszvendége *Pitti Katalin* operaénekesnő volt.

Csodálatos éneke előtt gyökereiről, családjáról, nehézségeiről (meghurcolásáról?) beszélt. A kiváló tehetséggel megáldott személyek előtt azonban nem állhat (politikai) akadály sem. A művésznő hitet tett nemzeti érzelmeiről, hazafiságáról is. Felcsendültek *Liszt Ferenc* dallamai, *Erkel: Honfi* imája.

Zongorán *Fancsali János*, a Budaörsi Örmény Önkormányzat elnöke kísérte a művésznőt. Közreműködése ennél jóval több volt: vetítéssel egybekötött előadást tartott az örmény gyökereiről *Hollósy Kornélia* énekesnőről és *Simay Rozália* zongoraművészről, aki *Liszt Ferenc* tanít-

ványa volt. E ponton is kapcsolódtak *Pitti Katalin* választott dalai az előadáshoz.

A hangok, dallamok mellett képek is gazdagították az érdeklődők ismereteit. Az Országos Örmény Önkormányzat jóvoltából örmény viseletek életnagyságú posztereinek kiállítása is látható volt a gálaesten. A szebbnél szebb ünnepi ruhákat szívesen magunkra öltöznék egy-egy rendezvényen.

Zene felsőfokon koncert az Orly utcában

2022. nov. 18-án a Budapest Örménykatolikus Plébánia szalonjában *Várallyay Kinga* zongoraművész volt a vendég.

Romantikus szerzők egymáshoz fűződő viszonyát és műveik inspirációs forrásait állította a középpontba *Várallyay Kinga* zongoraestje. A fiatal zongoraművésznő *Schumann*, *Brahms*, *Ravell* és *Bartók* zenéit is szólaltatta meg. Az elhangzó darabok között pedig olyan történeteket mesélt, amelyekkel még élőbbé, érthetőbbé

varázsolja a zenét, és közelebb hozza azt a közönséghez.

A Zuglói Örmény Önkormányzat rendezvénye

2022. november 11-én pénteken 17 órakor Zuglói Nemzetiségek Házában elhangzott *Selyem Antónia* gyergyószentmiklósi ta-

nárnő előadása *Ismeretlen-ismerős hősök Wass Albert írói világában* címmel.

Adventi műsor

XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében november 16.-án *Czárán Eszter*, *Gráf Ágnes hegedűművészek* és *Hegedűs Valér* zongoraművész adott koncertet. A műsor *Corelli: Karácsonyi concerto* volt.

A nagyszerű zenei műsor után az adventi ünnepkörről tartott előadást *Kali Kinga* író, antropológus, diaszpórakutató, aki bemutatta és összehasonlította az örmény és más vallások Karácsonyi megelőző szokásait és hagyományait.

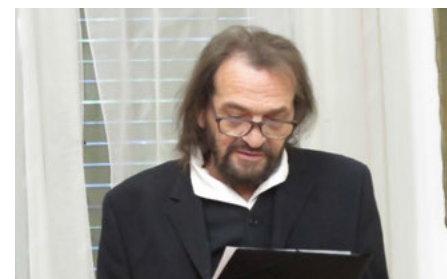

Örmény karácsonyi Gyermek koncertek

2022 november 27-én két nagyszerű koncertet láthattak az érdeklődők a MOM-Kult-ban. Dél előtt 11-től az *Új Bojtorján Zenekar*, délután 4 órától pedig a *Kaláka* adott adventi gyermekkoncertet. A rendezvényt az Erdélyi Örmény Kulturális Központ szervezte.

Örmények '56-ban

Varga Tamás színművész

Az októberi Klubon a program köszövényezés és főhajtás volt Pongrácz Gergely előtt az Orlay utcai plébánia hősök falánál.

Utána emlékező műsor a közösségi teremben *Várady Mária* moderátor és *Varga Tamás* színművész közreműködésével.

A továbbiakban Juhász Ende dudukművész örmény zenét játszott.

Dr. Csernus Gábor emlékeszédet tartott, megemlékezve az 1956-os eseményekről és kifejtette mit üzen '56 a mai fiataloknak.

Rendezte a XV. kerületi Örmény Önkormányzat.

Bethleni gróf Bethlen Farkas a novemberi Klubban

A társulat ládájából *alamizsna adassék* címmel tartott előadást vendégünk a Bethlen család történetéről, felidézve a dicsőséges és sanyarú időszakokat, 1060 óta a Bethlenek mindig is Bethlenek voltak, legyenek akár szegények akár miniszterek. A Bethlenek leszármazottai közül, *Bethlen Béla* Erdély utolsó kormánybiztosa igaz magyarként nem hagyta el hazáját még üldöztetésében sem, végsőkig kitartott elvei mellett, és koporsójaként is ugyanaz a hely szolgált, amely hajdan bölcsője volt. Örökségül hagyta maga után gyermekeinek, s unokáinak a magyarság szeretetét, a földhöz és a hithez való mély ragaszkodást.

Vendégünk felhívására adománygyűjtés történt a Kárpátalja háború súlytotta

bethleni gróf Bethlen Farkas IX kerületi képviselővel beszélget

magyar és ukrán családok megsegítésére. A felhívásnak megfelelően beérkezett csomagokat átadtuk. Abban is megállapodás történt, hogy ha a jövőben valaki csomagot kíván leadni, akkor a vasárnapi szentmise után megteheti, mert az összegyűlt ruha adományokat *Marosváry István* el fogja juttatni *gróf Bethlen Farkashoz*.

Rendezvény Zuglóban

A Zuglói és XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat és a Rákóczi Szövetség Rákos Mezeje helyi szervezete bemutatta november 30-án „*Nagykárolytól Szamosújváron át Besztercégig*” címmel *Horváth*

Zoltán György Podmaniczky-díjas mesteroktató (BME) és kiadóvezető (Romanika Kiadó) vetített képes előadását. Az este folyamán *Fogolyán Kristóf* fuvolaművész előadását is élvezhette a közönség.

Velencei kirándulás

A Zuglói Örmény Önkormányzat szervezésében XIV., XI. és I. kerületi képviselők csapata tett látogatást októberben a velencei Szent Lázár szigetén lévő Mechitarista kolostorban. A képviselők, a Bethlen Gábor

Alapkezelő Zrt. kulturális pályázata segítségével tehették meg zárandókútjukat az erdélyi örmények „Szentföldjére”, *Zsigmond Benedek* szakmai vezetésével.

(Fotó: Heim Pál)

Kedves Olvasóink!

Jelenleg a Füzetek kéthavonta jelenik meg, ezért már nem tartalmazza a közösségi programokat, s így olvasóink nem értesülhetnek innen az eseményekről. Sajnos a szerkesztőségnek nem áll birtokában két hónapra előre az EÖGYKE, EÖKK, különböző kerületek és az Országos Örmény Önkormányzat által szervezett programok részletes leírása, így sajnos nem tudjuk közzé tenni az újságban. A mai világ sebességéhez igazodóan a programok nagyon dinamikus változnak, ezért **olvasóink e-mailes hírleveleinkből olvashatnak a tervezett programokról, amelyekre vagy a magyar.ormeny@t-online internetes címen, vagy az eokk.hu portálon a jobb oszlop tetején lehet feliratkozni. Kérjük iratkozzon fel Ön is!**

Ha nincs e-mail címe vagy internetes kapcsolata, kérje meg egy olyan ismerőst, akinek van, hogy iratkozzon fel ő, és informálja Önt a hírlevelek tartalmáról.

KÖSZÖNJÜK ADOMÁNYAIKAT!

Teljes szívünkkel köszönjük az adományokat, amelyeket az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületnek küldtek, bankon keresztül vagy pénztári befizetéssel. Adományukkal hozzájárulnak munkánkhoz, hogy változatos kulturális programokat szervezhessünk, megtarthassuk a Klubokat és kiadhassuk a Füzeteket. Amennyiben szeretne segíteni, az Egyesület 10100792-72594972-00000007 szám-laszámára tud utalni. Köszönjük!

Idézzük fel közösen a 25 évet!

Az örmény nemzetiségi választási történelem

Részletek nemzetiségi választásokról szóló cikkeinkből, melyekből kiderül, hogy a kezdeti ellenséges állapotokból hogyan jutottunk el a mai egységes közösséghez

1994-98-as ciklus

1994 Az első kisebbségi önkormányzati választás, amelyet *dr. Issekutz Sarolta* szervezett meg *Avanesián Alex* kérésére. A választásokat az örmények kis létszámuk ellenére nagy szervezettségben és számosságuknál sokkal nagyobb támogatottsággal sikeresen végezték. Teljes egyetértésben és békességben egyes önkormányzatok alakultak (akkor még csak egy jelölőszervezet, az Armenia Népe Kulturális Egyesület színeiben indult mindenki).

A kerületi és városok képviselőinek választása 1994 ősszel, míg az Országos és területei/Budapesti választások 1995 év elején történtek. A választási rendszer olyan volt, hogy a helyi választásoknál személyekre lehetett szavazni és a legtöbb 5 szavazatot szerzett személy lett helyi képviselő. A helyi képviselők szavazatinak alapján állt össze az országos és a budapesti képviselő testület. A jelöltek állítása előre megtervezett volt és a szavazás szervezését mintaképnek tekintették.

Egy év elteltével pótválasztásra volt lehetőség, azaz olyan helyeken, ahol 1994-ben nem volt meg a kellő számú jelölt és ajánlás ott lehetőség volt új helyi önkormányzatok megalakulására.

A szavazási rend az volt, hogy minden állampolgárnak lehetősége volt nemzetiségi választócédulát kérni, és eldönthette mely nemzetiség, kisebbséget támogatja. Az örmények a számosságuktól eltérően annyi szavazatot kaptak mint a nagy ki-

sebbségek. A társadalomban az örmények elfogadottsága felülreprezentált volt, amelyet a korábbi magyarörmény hírességek, politikusok szereztek.

1998-2002-as ciklus

Ezen a választáson a helyi kisebbségi önkormányzat választásában – meggyőződése szerint – a település valamennyi választópolgára részt vehet. A szavazólapra kisebbségenként a jelöltek ABC sorrendben kerülnek fel. Ez volt az a választás, amikor előnyt élveztek azok akiknek neve az ABC-ben elől volt. A kisebbséget egyáltalán nem ismerő választópolgárok számukra szimpatikus kisebbségi listán lévő első öt névre szavaztak.

Egy 1998-as rendelet szerint azokon a helyeken, ahol nem volt meg a kellő létszám ahhoz, hogy kisebbségi önkormányzat alakulhasson, lehetőség volt elektorválasztó gyűlést kezdeményezni (min. 10 fő) amelyen többségi szavazással választottak egy elektort, aki az országos és a fővárosi testület megválasztásán szavazati joggal részt vehetett. Ekkor indult be az az akció, ki tud minél több kerületben, városban, vagy az ország eldugott településein 10 fős társaságot összetrombitálni hogy megválasszanak egy-egy kisebbségi elektort, ezzel növelve a nyertes esélyt az országos és a fővárosi választásokon.

Mivel az előző ciklus végére az örményeknél kialakultak a törésvonalak, megszűnt az Armenia Népe Kulturális Egyesület

vezető szerepe. Megalakult az EÖGYKE is, azzal a céllal, hogy az örmény kisebbség munkáját más irányba terelje ezért a választások többé nem arról szólnak, hogy a kisebbségi munkát jól megtervezetten, egy adott cél irányába kell végezni, hanem választási ütközetek alakultak ki. A korábban egy csoportot képező képviselők megosztódtak és mindkét fél új képviselőket szervezett be. Ez a megosztódás végső soron oda vezetett, hogy a kezdeti szűk és belterjes vezetés helyett a kisebbségi tevékenység kiszélesedett, a felek közötti küzdelem alakult ki, amely a aktivitás minőségi javulását eredményezte. A választások során helyi szinten heterogén önkormányzatok alakultak meg, mivel a jelölőlistán egymás alatt különböző jelöltek neve szerepelt és az első 5 jelölt kapott mandátumot. Az Országos és a területi / Fővárosi/ önkormányzatot a megválasztott helyi képviselők választották, tehát meghatározó tényező, mely csoportnak vagy jelölőszervezetnek hány helyi képviselője van. Ajánlatunkat, amely szerint az Országos Örmény Önkormányzatot és a Fővárosi Örmény Önkormányzatot a mandátumhoz jutott helyi képviselők

arányában válasszuk meg, lesöpörték. A nyertes mindent visz alapon az EÖGYKE egyetlen képviselője sem jutott be az Országos Örmény Önkormányzatba. A Fővárosi Örmény Önkormányzat megválasztásához egyik félnek sem lett meg az abszolút többsége, de megvolt a lehetősége, hogy nem megjelenéssel a választást blokkolja. A választást mindkét fél blokkolta. A Fővárosi Örmény Önkormányzati választásnál mindkét fél a közelben készenlétben várakozott és csak delegáltakat, megfigyelőket küldött. Ebben a ciklusban nem alakult Fővárosi Örmény Önkormányzat. Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületnek volt négy tiszta (egy jelölőszervezet képviselőből álló) budapesti kerülete, amely társulást hozott létre, Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása (BÖKÖT) névvel. A BÖKÖT a ciklus alatt átvette a FÖÖ munkáját. Érdekes módon a politikai környezet is elismerte, mint a fővárosi örmények egyetlen hivatalos szervezete. A négy kerület a saját költségvetési összegének felét közös kosárba tette és azzal gazdálkodva igen jelentős rendezvényeket szervezett.

A képviselőjelöltek felkészítése az önkormányzati választásokra

Mandátumot szerzett képviselőink:

Budapest:

I. kerület: *dr. Benedek Katalin Erzsébet, Dávid Csaba*

II. kerület: *Bacsó Zoltán, dr. Issekutz Sarolta, Fancsal Mária, Zakariás Antal Dirán, Zárug Péter Farkas*

V. kerület: *Lászlóffy István*

VI. kerület: *Zárug Orsolya (Balogh Réka mandátum lemondását követően)*

IX. kerület: *dr. Borszéki Béla György, dr. Debreczeni Antal, Hanusz Gyula, dr. Schneiderné Mányó Jolán*

XI. kerület: *dr. Czárán István, Dávid József, Juhász Áron Benedek, Szongoth Gábor*

XII. kerület: *dr. Issekutz Ákos*

XIII. kerület: *Forgách Sándorné, Füleki Balázs, Király Anikó*

XIV. kerület: *Kirkósa Sándor, dr. Nagyné Ávéd Mária*

Szeged: *Dékányné Verzár Katalin, Flórián Antal, Hatvani Zoltán, Kövér László, dr. Novák Ákos*

2002-2006 ciklus

A választás rendje alapvetően nem változott, azaz minden választópolgár szavazhat és maradt az ABC sorrend a szavazólapon

A helyi választások eredményei: hazánkban 30 örmény helyi kisebbségi választás történt, az örmény választások mindegyike eredményesen zárult. Budapest 16 kerületében és 14 vidéki városban, településen alakulnak örmény kisebbségi önkormányzatok.

A választások az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület szempontjából igen sikeresnek mondható, hiszen igen nagy ellenszélben folyt a kampány. El akartak értékteleníteni, nem létezőnek kikiáltani, aminek ellenére nem tűntünk el, sőt jelentősen előre törtünk a 98-as választásokhoz képest.

A mandátumot szerzett képviselők jelölőszervezet szerinti eloszlása:

ARMENIA NÉPE Kulturális Egyesület: 58 mandátum, 38,66 %

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület: 44 mandátum, 29,33 %

Kilikia Egyesület: 2 mandátum, 1,33%

Függetlenek: 46 mandátum, 30,66 %

Összesen: 150 mandátum, 100 %

Ez az összesítés egyértelműen bizonyítja az EÖGYKE választási előretörését és fölényét az ARMENIA-val szemben, azaz a magyar társadalom a magyarörmény kisebbségi közösséget elfogadta, bizalmat szavazott az örményül nem beszélő, de örmény gyökerekkel rendelkező közösségnek. Tette ezt annak ellenére, hogy a választást megelőzően az Országos Örmény Önkormányzat, visszaélve média hatalmával, mindenhol terjesztette, hogy a magyarörmények csak az „etnobiznisz” miatt indulnak a választásokon.

Felkérték a lakosságot, ne szavazzanak az örményül nem beszélőkre, valamint kikiáltották az ARMENIA-t az egyetlen legitím örmény jelöltállító szervezetnek. Sajnálatos módon az állami kisebbségi hivatalok képviselői is ringbe szálltak, kórusban énekelve, hogy ne szavazzanak a nyelvet nem beszélő kisebbségi képviselőkre. (Megjegyezzük: törvénytelen ez az álláspontjuk, hiszen a törvény nem szabja kizárólagos feltételnek a nyelv ismeretét. Az állami szerveknek a törvény betartására kell felülvizelni és nem valakinek az óhajára.)

Mandátumot szerzett képviselőink:

Budapest I. kerület: *Bacsó Márton Károly, dr. Benedek Katalin Erzsébet, Bende Miklós, Dávid Csaba, Gosztönyi Mária*

II. kerület: *dr. Issekutz Sarolta, Bacsó Zoltán, Flórián Antal, Zakariás Antal Dirán,*

Szabó Anikó,

III. kerület: Csiky Zoltán, Várady Mária

V. kerület: Alexa Károly, Lányi Zsolt

VI. kerület: Betegh Tünde, Wertán Kinga,
Dávid Tamás, Wertán Zsoltné

IX. kerület: Balogh Réka, Borbély Bartis
Júlia, dr. Debreczeni Antal

X. kerület: Dávid Anikó

XI. kerület: dr. Czárán István, Harmath
Kálmán, Szotyori Nagy Áron, Kátainé
Szilvay Ingrid

XII. kerület: dr. Issekutz Ákos, Bacsó Balázs,
Csikszentgyörgyi Ficzus Margit

XIII. kerület: Füleki Balázs, dr. Kiss Margit

XIV. kerület: Heim Pál, Király Zoltán

XV. kerület: dr. Capdebo Gergely, Balogh
Jenő

XVI. kerület: dr. Forgács Barnabás,
Szuper Géza

XVIII. kerület: Czárán Gabriella

Vidéki városok

Budaörs: Fancsali Gábor János, Fancsali
Emese, dr. Keszi Harmath Péterné, Bona
Ágnes

Siófok: Id. Aján Gergely, Sinkovits László,
Ifj. Aján Gergely, Ország Istvánné,
Beszenszky Dániel

Szeged: dr. Tóth Rózsa, dr. Novák Ákos,
Dékányné Verzár Katalin, Kövér László,
Hatvani Zoltán

2003 februárban megállapodás kötött, amely létrejött egyrészt az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület (EÖGYKE) mint jelölő szervezet (a hozzá csatlakozó függetlenekkel egyetemben), valamint az ún. „Függetlenek” csoportja között. (Ebbe a csoportba tartoznak, akik a Függetlenek oldaláról aláírják a Megállapodást: Diaszpóra Egyesület, Kilikia Egyesület és a hozzájuk csatlakozó függetlenek.)

A megállapodás szerint közös országos elnöknek id. Aján Gergelyt választják és

két egyenrangú alelnököt választanak. A megállapodás szerint az összefogás mindent visz alapon csak az összefogás képviselői kerülnek megválasztásra.

Az EÖGYKE és a hozzá tartozó független Országos képviselők:

EÖGYKE: id. Aján Gergely, Csiky Zoltán,
dr. Forgács Barnabás, dr. Kiss Margit,
Lányi Zsolt, Szongoth Gábor; dr. Tóth Rózsa,
Zakariás Antal Dirán

Független: Fancsali Gábor János, Kövér
István, dr. Szabó Árpád Ferenc

A ciklus alatt az Országos Örmény Önkormányzat működése annyiban változott, hogy az egy elnök és két alelnök struktúra megváltozott és két egyenrangú alelnöki vezetéssel alakult.

Február 11-én a fővárosi örmény elektorok gyűlésén megválasztották a Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzatot: Csikszentgyörgyi Ficzus Margit, Füleki Balázs, Gosztanyi Mária, Heim Pál, dr. Issekutz Sarolta, Kátainé Szilvay Ingrid, Keve Mária Anna, Szárkisján Ádámné, Wertán Zsoltné.

A Fővárosi Örmény Kisebbségi Önkormányzat azóta megtartott alakuló ülésén elnökké dr. Issekutz Saroltát, alelnökké Heim Pált választotta meg.

2006-2010 ciklus

2006. október 1-jén új fejezet kezdődik a kisebbségek életében Magyarországon.

Most első alkalommal a kisebbségi képviselőlet végre valós értelmet nyerhet: a kisebbségi választói jegyzék összeállításával a választás joga azok kezébe kerül, akiket az alkotmány alapján megillet a kisebbségi önkormányzat létrehozásának joga, a képviselőiket azok választhatják ki, akiket képviselni fognak.

A települési kisebbségi önkormányzati képviselők választásán az a magyar

Wertán Zsoltné, Gosztanyi Mária, mögötte Füleki Balázs, Keve Mária, dr. Issekutz Sarolta, Heim Pál, Csikszentgyörgyi-Ficzus Margit, Kátainé Szilvay Ingrid, megválasztott képviselők

állampolgár vehet részt, aki a kisebbség választói jegyzékében szerepel. Tovább segíti a kisebbségi képviselőlet letisztulását az, hogy a helyi önkormányzati rendszer és a kisebbségi önkormányzati rendszer kialakítása egymástól teljesen elválik.

Ez a választás volt az első, amikor személyes kampányok indultak el, ugyanis a választópolgárokat rá kellett venni, hogy írásban jelentkezzenek be, töltsenek ki egy papírt. A másik szabály azt kívánta elérni, hogy kisebbségre szavazók legyenek elkötelezettek, azaz a választás napján menjenek el másik szavazóhelyre, ahol csak a kisebbségekre lehet szavazni.

Változott az Országos Önkormányzat választási rendszere is. Bár most is csak a képviselők (elektorok) választottak, de megszűnt a győztes mindent visz elmélet, mert az országos és területi listákra leadott szavazatok alapján egy meghatározott algoritmus szerint számították ki a testület összetételét. Innentől kezdve az országos és területi önkormányzatok vegyesek lettek. A megoldás hasonlóná lett a parlamenti működéshez, azaz lettek kormányzó szervezetek és lettek ellenzékben

lévők, akik kisebbségben voltak.

Eredmények: Budapest 11 kerületében és Szegeden az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület 5 képviselőjelöltje mandátumhoz jutott és ezáltal az egyesület célkitűzéseit nyugodt önkormányzati működéssel, összehangoltan tudják megvalósítani az elkövetkezendő 4 évben.

A választás utáni eredmények statisztikáját vizsgálva megállapítható, hogy a 155 országos örmény képviselő 39,35 %-a, míg a fővárosban a 100 bejutottból 56 % az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület által indított. A Fővárosi és az Országos Örmény Önkormányzat választására 2007. márciusában kerül sor.

Mandátumhoz jutott helyi képviselőink:

Budapest I. kerület: dr. Benedek Katalin,
Böjtös Jenőné, Dávid Csaba, Merza
Krisztina, Várady Mária

II. kerület: Bacsó Balázs, Flórián Antal,
dr. Issekutz Sarolta, Szabó Anikó, Zakariás
Antal Dirán

III. kerület: Ajvazov Jurij

VI. kerület: Dávid Tamás, Hegyi Dávid
András, Raskó Lórántné, Betegh Tünde,

Wertán Kinga Klára, Wertán Zsoltné
VIII. kerület: *Bacsó Márton Károly, dr. Keszy-Harmath Péterné, Keve Mária, Tóth József, Zakariás Enikő*
IX. kerület: *Balogh Réka, dr. Borszéki Béla, Hegyi Péter Hunor, Király György András, Szenttamássy Katalin*
XI. kerület: *dr. Forgács Barnabás, Harmath Kálmán, Kirkósa Péter, Kátainé Szilvay Ingrid, Szotyori-Nagy Áron Gergely*
XII. kerület: *Bacsó Balázs György, Csikszentgyörgyi-Ficzus Margit, Ispánki Dávid, Mály Katalin, Szabó Bence*
XIII. kerület: *Füleki Balázs, Kabdebó János, Király Zoltán, dr. Kiss Margit, Szakály Fruzsina*
XIV. kerület: *Füleki Józsefné, Heim Pál, Szongoth Gábor Gyula, Zárug Béla József, Zárugné Tancsin Katalin*
XV. kerület: *Adorján Zsuzsanna Ágnes, Áts József, Lovas Katalin, Nuridsány Judit, Nuridsány Zoltánné*
XVI. kerület: *Heim Kristóf, Szatmári Emese Judit, dr. Szuper Géza, Vereczkei Réka, Vörös Gábor*
Szeged: *Dékányné Verzár Katalin, Kövér László, Tóth Ferencné, dr. Tóth István Tibor, dr. Tóth Rózsa*

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület megválasztott képviselői a Városházán

Az Örmény kisebbségi választások második fordulóján 2007 március 4-én választották az örmény kisebbségi elektorok fővárosi és országos képviselőket.

Az Országos Örmény Önkormányzat EÖGYKE tagjai: *Szongoth Gábor, Zakariás Antal Dirán, Füleki Balázs, Ajvazov Jurij, dr. Szuper Géza, Várady Mária, Wertán Zsoltné, Zárugné Tancsin Katalin, Dávid Csaba*. Az Országos Örmény Önkormányzat testülete március 24-i alakuló ülésén Szárkiszján Ádámot választotta meg elnöknek.

A Fővárosi Örmény Önkormányzat EÖGYKE tagjai (5 fő a 9 tagú testületben): *dr. Issekutz Sarolta, Heim Pál, dr. Kelemenné Csikszentgyörgyi-Ficzus Margit, Kátainé Szilvay Ingrid, Wertán Kinga*. A testület a március 19-i alakuló ülésén dr. Issekutz Saroltát választotta ismét elnöknek.

2010-2014 ciklus

A választás kimenetele azon múltott, hogy ellenfeleink nagyon sok új vidéki városban, faluban indítottak jelölteket, ahol korábban nyoma sem volt örményeknek. Ez a következő - 2014 évi -

választásoknál bizonyosodott be, hogy ezek az örmények csak egy villanásra, éppen a 2010 évi választásra tűntek fel. Így ez a látszólagos túlsúly átbillentette az Országos Örmény Önkormányzatot egy számunkra kedvezőtlen állásba.

2010-ben 7 örmény társadalmi szervezet indult a választásokon, 39 örmény kisebbségi önkormányzat alakult meg összesen 156 képviselővel.

A kisebbségi választások az új rendszerben, immár másodszor, a kisebbségi névjegyzékbe való vételkor dőlt el. A választások lényegében a folyamatos közösségépítő munka, illetve annak hiánya visszatükröződése.

A választásokon az EÖGYKE a kitűzött célját elérte. A cél a korábbi élettér biztosítása volt, amely a kulturális identitásörző munkához feltétlenül szükséges.

Hagyományos kerületeinkben indítottunk jelölteket, sajnos néhány kerületben ránk indítottak, de ezt a támadást mindenhol sikeresen visszahárítva megszereztük pontosan ugyanazt a 11 kerületet, amit korábban is vezettünk.

A konkurens jelölőszervezetek viszont a hatalomátvitel stratégiáját követték, ezért az intenzív terjeszkedést tűzték ki célul, 9 új vidéki városban „szervezkedtek”, amelyből 8 helyen sikerült a több mint 30 szavazópolgárt regisztráltatni. E helyeken értelemszerűen megnyerték a választást.

Megválasztott kerületi képviselőink Budapest, I. kerület: *Böjtös Jenőné, Szücs Enikő, Sasvári-Merza Krisztina, Várady Mária*

II. kerület: *Bacsó Zoltán Károly, Flórián Antal, dr. Issekutz Sarolta, Zakariás Antal Dirán*

VI. kerület: *Dávid Tamás, Raskó Lórántné Betegh Tünde, Wertán Kinga, Wertán Zsoltné*

VIII. kerület: *Bacsó Márton Károly, Lós Péterné, Zakariás Enikő*

IX. kerület: *Balogh Réka, dr. Borszéki Béla György, Király György András, Szenttamássy Katalin*

XI. kerület: *dr. Forgács Barnabás, Harmath Kálmán, Kátainé Szilvay Ingrid, Kirkósa Péter*

XII. kerület: *Borosnyay Klára Mária, Ispánkiné Somlyai Katalin, dr. Kelemenné Csikszentgyörgyi-Ficzus Margit, Ligeti Edina*

XIII. kerület: *Füleki Balázs, Kabdebó János, Király Zoltán, dr. Kiss Margit*

XIV. kerület: *Heim Pál László, Szongoth Gábor, Zárug Béla József, Zárugné Tancsin Katalin*

XV. kerület: *Áts József, Csernus Gábor, Lovas Katalin, Nuridsány Zoltánné*

XVI. kerület: *Baráth Emőke, Szatmári Emese Judit, dr. Szuper Géza, Vikol Kálmán*

Az Országos Örmény Önkormányzat létszáma 21 főre csökkent, amelyből az EÖGYKE képviselői 7 fő (*Füleki Balázs József, Szenttamássy Katalin, Szongoth Gábor Gyula, Várady Mária, Wertán Zsoltné, Zakariás Antal Dirán és Zárugné Tancsin Katalin*), ami kevés lenne a vezetés és irányítás megszerzéséhez, mégis a tárgyalások és egyezkedések eredményeképpen az alakuló ülésen az Országos Örmény Önkormányzat elnökének *Füleki Balázst* választotta a testület. Ez komoly sikernek tekinthető, mert *Füleki Balázs* az OÖÖ működését keményen szabályozni kívánta. Tevékenysége sokaknak nem tetszett, ezért bojkottálásra és ellehetlenítésre szervezkedtek. Tevékenységük annyira ellehetlenítette az elnök és az iroda munkáját, hogy *Füleki Balázs* néhány hónapos küzdelem után feladta és lemondott elnöki tisztségéről. Ekkor került az elnöki székbe *dr. Serkisián Szerván Simon* és in-

nen kezdődik az az Országos Örmény Önkormányzat igen sötét és zavaros időszak két cikluson keresztül, amely végül az OÖÖ teljes széteséséhez, teljes anyagi csődhez, a székház elvesztéséhez vezetett. A helyzet tarthatatlansága és a felismerés, hogy ez tovább nem mehet így, ez az állapot a teljes örmény közösségnek tartalmaz, változtatni kell a kapcsolatokon, kényszerítette rá a felekre, hogy szükség van megegyezésre, a törvényes működés helyreállítására. Sajnos ez a döntés csak a rákövetkező választásokra érett be.

A Fővárosi Örmény Önkormányzat 7 fős testületéből az EÖGYKE képviselők száma 5: Heim Pál László, dr. Issekutz Sarolta, dr. Kelemenné Csikszentgyörgyi-Ficzus Margit, Kátainé Szilvay Ingrid, Szücs Enikő Mária. A Fővárosi Örmény Önkormányzatban - mivel az EÖGYKE a kerületekben igen jól szerepelt, amely abszolút többséget eredményezett - megkezdődhetett dr. Issekutz Sarolta vezetésével a következő ciklus. A helyettesi pozíciót hagyományosan Heim Pál kapta.

2014-2019 ciklus

A választásoknál új elem, hogy a választók egyszerre szavazhatnak a helyi nemzetiségi önkormányzati jelöltekre, valamint az országos és fővárosi listákra. Ahol nincs helyi nemzetiségi jelölt, ott is lehet szavazni az országos és (fővárosi) listákra. A nemzetiségi választások a pártlistás választásokhoz hasonlóan zajlanak.

Ez az örmény választás arról ismeretes, arról szólt minden média, hogy hogyan lettek örmények a hajléktalanokból a választás idejére. Ki kit hogyan szervezett, szállított, és egyáltalán hogyan lehetséges, hogy pl. egy 8. kerületi hajlékszállón olyan sok örmény lakik. Hogyan van az,

hogy szociálisan elhagyott körzetekben utcahosszan hirtelen örmények laknak.

E választáson annyi változás történt, hogy a nemzetiségi választáson csak azok indulhattak és választhattak, akik a központi nyilvántartásban szerepelnek. Azaz mind a jelölteknek mind a választónak regisztrálniuk kell. E regisztráció titkos, de a jelölést megelőzően a képviselőjelölteknek, illetve a jelölőszervezetek megküldik a regisztráltak névsorát. Innen azonnal kiderültek a turpisságok. A regisztrált választók név és címjegyzéke elkerült a jelölőszervezethez. Kitört a botrány, amelynek vizsgálata sajnos még ma is tart. 2014 óta (6 éve) nem tudják kideríteni, kik szervezkedtek és kik fuvarozták azokat a hajléktalanokat, akiknek kezében emlékeztető cédula volt, hogy mely szervezetre kell szavazzanak.

Ilyen körülmények mellett borítékolható volt a győztes jelölőközösség. A következő eredmények jöttek ki:

Akopjan Nikogosz ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Angi József ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Avanesian Alexan Artin ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Bezjian Antranik Lutfi ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Esztergály Zsófia Zita EÖGYKE

Füleki Balázs József EÖGYKE

Horváthné Menyhart Jolán ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

dr. Issekutz Sarolta EÖGYKE

Paczér Balázs ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

dr. Serkisian Szerván Simon ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Szongoth Gábor Gyula EÖGYKE

Szücs Bálint Péter ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

dr. Tóth Rózsa Julianna EÖGYKE

Várady Mária EÖGYKE

Zakariás Antal Dirán EÖGYKE

2014-ben országos mandátumot szerzett képviselők, balról Szongoth Gábor, Várady Mária, Zakariás Antal Dirán, dr. Tóth Rózsa, dr. Issekutz Sarolta, Esztergály Zsófia Zita és Füleki Balázs

Azaz az EÖGYKE egyetlen szavazattal alulmaradt a 15 fős testületben. Az egy fős különbség kritikus minden választásnál, labilis akkor, ha nincs konszenzus a felek között. Így lett az egy fős különbség az OÖÖ igen szomorú végjátéka. Változás a korábbi évekhez képest, hogy dr. Issekutz Sarolta gondolta, hogy az OÖÖ működését törvényes mederben fogja tartani nem a Fővárosi testületben, hanem az Országos testületben maradt. A Fővárosi Örmény Önkormányzat elnöki pozícióját átengedte Esztergály Zsófiának.

Hiába az EÖGYKE kezdeti próbálkozása és konszenzuson alapuló működési szabályzat előterjesztése, az ellenoldal az 51 % mindent visz alapon magához vett minden jogot és a 49%-ot mindenből kismemizte. Ráadásul technikai trükközésekkel elérte, hogy a 49%-ot törvényesen is kizárták az OÖÖ-ből, 6 EÖGYKE és 1 ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE képviselő mandátumát megvonták egyszerre. A trükközés az volt, hogy a testületi ülésüket valamelyik vidéki városba a reggeli órákra hívták össze és az értesítéseket előző éjjel küldték el e-mailben. A kép-

viselőknél módjuk se lett volna elmenni. Megtehették, mert a szabályzat, amelyet módosítottak, rendkívüli esetekben lehetővé tette az azonnali összehívást. Természetesen minden ülés rendkívüli volt, minden indoklás nélkül.

Az EÖGYKE további képviselői, akik a jelölőlistán voltak megtagadták az együttműködést az ilyen szervezettel, nem vették át mandátumukat. Az OÖÖ így működési létszámhatáron maradt. A létszámhatáron való működés életveszélyes bármely további érdekmegeosztódás esetén, és ez be is következett. Így lett, hogy az örménységet az a szegény érte, hogy Országos Önkormányzatuk megszűnt. A helyzetet rontotta, hogy a kapott pénzekkel nem számoltak el, az iroda gazdátlan maradt. Az önkormányzat 240 milliós adósságot hagyott a következő önkormányzatra. Ez oda vezetett, hogy a következő önkormányzat fedél nélkül maradt, mert az adósság fejében el kellett adni a székházat. Sajnálatos módon az ügy okozóit még ma is keresi a hatóság, nem tudják megállapítani a felelősséget (kb. 6 éve).

A Fővárosi Örmény Önkormányzat testületben az EÖGYKE 4:3 arányban többséget szerzett, így magához vehette a vezetést. Felmerülhet az olvasóban, hogy itt a helyzet fordított, azaz az EÖGYKE kismizmizheti az ellenzéket. A tényszerű helyzet az, hogy az ellenzék minden kénszer nélkül kiszállt a Főváros működéséből. Míndhárman az országos testületben is szerepeltek, így automatikusan lemondtak, maguk helyett olyanok jöttek be, akik szinte fel sem vették a mandátumot.

Akopjan Nikogosz ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Avanesian Alexan Artin ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Esztergály Zsófia Zita EÖGYKE

Heim Pál László EÖGYKE

dr. Issekutz Sarolta EÖGYKE

Kátainé Szilvay Ingrid EÖGYKE

dr. Serkisian Szeván Simon ARMÉNIA-KILIKIA-ÖIE

Mandátumhoz jutott helyi képviselőink: Budapest I. kerület: *Sasvári-Merza Krisztina, Szűcs Enikő Mária, Várady Mária* II. kerület: *Bacsó Zoltán Károly, dr. Issekutz*

Specziár Attila, Szenttamássy Katalin, Zakariás Enikő, Csíkszentgyörgyi-Ficzus Margit, dr. Issekutz Sarolta, Balogh Jenő, Heim Pál

Sarolta, Zakariás Antal Dirán

VIII. kerület: *Esztergály Zsófia Zita*

IX. kerület: *Balogh Réka, Király György András, Szenttamássy Katalin*

XII. kerület: *Béres László Attila, Hegedüs Annamária Borbála, Ispánkiné Somlyai Katalin Borbála*

XIV. kerület: *Heim Pál László, Szongoth Gábor Gyula, Zárugné Tancsin Katalin*

XV. kerület: *Belényessy István Zoltán, Lovas Katalin, Nuridsány Zoltánné*

Miskolc: *Ledniczky Zsolt, dr. Rózsa Péter, Szombatiné Nagy Valéria*

2019-2024 ciklus

Sikeresen és egyúttal sikertelenül lezajlottak a 2019. évi örmény nemzetiségi önkormányzati választások. A sikertelen jelzöt azért használhatjuk, mert a korábbi választásokhoz hasonlóan, nem történt áttörés a magyarörmény közösség aktivitásában.

15-20 ezerre becsült Erdélyből származó magyarörmény közösség alig aktivizálódott. Csak kb. 20 %-a regisztrált, amelynek alig több mint 10 %-a ment el

szavazni. E választást azért mondhatjuk mégis sikeresnek, mert a választási eredményekhez képest várhatóan a magyarörményiség biztató és reményteljes öt év elé néz.

A választások technikailag az előző 2014 évihez hasonló szellemben történtek, csak annyi változás volt, hogy a nemzetiségi önkormányzatok indulási lehetőségét a 2011 évi népszámlálás adataihoz kötötték. Pillanatok alatt kiderült, hogy a korábban indított helyek közül nagyon sok település nem felel meg a választási feltételnek. Az apró településeken, ahol korábban sem volt kellő létszámú örmény, most nem lehetett jelölteket állítani.

E választás arról nevezetes, hogy az örmények óriásit léptek a kiegyezés útján. Nem mindenki ért ezzel egyet és sokan ellenzik. A választások előtt a két legnagyobb jelölőszervezet megállapodott a békés egymás élésben és az erőforrások megosztásában. Ez az elv nem sikeres még minden területen, de így is nagy előrelépés. Az EÖGYKE már a választások előtt kidolgozta a *Közös Örmény Célok Nyilatkozatát*, valamint több ajánlást adott ki, mindegyikben a megbékélést szorgalmazva. A végső döntést a választás eredménye hozta meg, mivel a három jelölőszervezet közül egyiknek sem lett akkora előnye, hogy egyedül vezessen. Mindenképpen szövetkezni kellett. Az EÖGYKE képviselői az Országos Örmény Önkormányzat vonatkozásában úgy döntöttek, hogy nagykoalíciót hoznak létre, megegyezve a nagyobb társjelölőszervezet képviselőivel („Alex és Nikogosz csapatával”) és békés egymás élést biztosítanak. A Fővárosi Örmény Önkormányzat képviselői inkább a kisebb társ-szervezettel működnek együtt („Szeván csapatával”) és kicsit kiélezett egyensúlyal vezetik a testületet.

Az EÖGYKE országos örmény önkor-

mányzati képviselőinek listája: *dr. Czárán István, dr. Csernus Gábor, Dávid Márton Áron, Fabók Dávid, dr. Issekutz Ákos, dr. Issekutz Sarolta.*

Fővárosi Örmény Önkormányzat képviselői: *Esztergály Zsófia Zita, dr. Székely András Bertalan, Kirkósa Péter*

Mandátumhoz jutott helyi képviselőink: Budapest I. kerület: *Várady Mária, dr. Issekutz Ákos, Sasvári Merza Krisztina* II. kerület: *dr. Issekutz Sarolta, Bacsó Zoltán, Vereckei Csaba*

VIII. kerület: *Esztergály Zsófia Zita, Bódis Alpár, Király Zoltán*

IX. kerület: *Szenttamássy Katalin, Balogh Réka, Király György*

XI. kerület: *Marosváry István, dr. Czárán István, Kirkósa Péter, dr. Forgács Barnabás, Keszi-Harmath Enikő*

XII. kerület: *Hegedüs Annamária, Dávid Márton Áron, Fabók Dávid*

XIII. kerület: *Kabdebó János*

XIV. kerület: *Zárugné Tancsin Katalin, Heim Pál, Szongoth Gábor, Bulbuk Éva Mariana, Varga Ferencné*

XV. kerület: *Nuridsány Zoltánné, dr. Csernus Gábor*

dr. Issekutz Sarolta és Várady Mária

A szeretet mindent megold! - tanulságos történet

Egy asszony kijött a házból, és három, hosszú, fehér szakállú öregembert látott üldögélni az udvaron. Nem ismerte őket. Így szólott hozzájuk: - „Nem hinném, hogy ismernélek benneteket, de éhesnek látszotok. Kérlek, gyertek be és egyetek valamit!”

- „A ház ura itthon van?” - kérdezték.

- „Nem” - válaszolta az asszony. „Nincs itthon.”

- „Akkor nem mehetünk be” - felelték.

Amikor este a férje hazaért, az asszony elmondta neki mi történt. „Menj, mondd meg nekik, hogy itthon vagyok, és hívd be őket!” Az asszony kiment, és újra behívta az öregeket.

- „Együtt nem mehetünk be a házba” - felelték.

- „Miért nem?” - kérdezte az asszony.

Az egyik öreg magyarázatra kezdett: „Az Ő neve, Jólét” - mutatott egyik barátjára, majd a másikra mutatva azt mondta: „Ő a Siker és én vagyok a Szeretet.” Majd így folytatta: - „Most menj vissza a házba, és beszélj meg a férjeddal, melyikünket akarjátok behívni.”

Az asszony bement a házba, és elmondta a férjének, amit az öreg mondott. A férj megörlött. „Ez nagyszerű!” - mondta. - „Ebben az esetben hívjuk be Jólétet. Hadd jöjjön be, és töltsen meg a házunkat jóléttel!”

A felesége nem értett egyet. „Kedvesem, miért nem hívjuk be inkább a Sikert?” A menyük eddig csak hallgatta őket, és most előállt saját javaslatával. „Nem lenne jobb a Szeretetet behívni? Az otthonunk megtelne szeretettel!”

- „Hallgassunk a menyünkre!” - mondta a férj a feleségének.

- „Menj, és hívd be Szeretetet, hogy legyen a vendégünk!”

Az asszony kiment, és megkérdezte a három öreget: - „Melyikőtök a Szeretet? Kérlek, gyere be, és legyél a vendégünk.” A Szeretet felállt, és elindult a ház felé. A másik kettő szintén felállt, és követték társukat.

Az asszony meglepve kérdezte: - „Én csak a Szeretetet hívtam, ti miért jöttök?”

Az öregek egyszerre válaszoltak: - „Ha Jólétet vagy Sikert hívtad volna be, a másik kettő kint maradt volna. De mivel Szeretetet hívtad, ahová ő megy, oda mi is vele tartunk.” Ahol Szeretet van, ott megtalálható a Jólét és a Siker is!

TARTALOM

Szentegyházak – 6 – <i>dr. Sasvári László</i>	1
Örvendetes változás az örmény-magyar diplomáciai kapcsolatokban	2
Megáldották az Orlay utcai Örmény Katolikus Lelkésztség felújított tetőterét – <i>Fabók Dávid</i>	3
Pályázati beszámoló - folytatás – <i>Marosváryné Csabonyi Éva</i>	5
Boldog Bogdánffy Szilárd vértanú püspök emlékére rendezett program – <i>Marosváryné Csabonyi Éva</i>	8
Örmény diákokat és egyetemi tanárokat fogadott Kovács Gergely érsek	9
Mihók Mária vendégségében - részlet – <i>Hegedűs Annamária</i>	11
Örmény katolikus hírlevél	12
Örmény Letelepedési Nap a Ferencvárosban – <i>Fabók Dávid</i>	14
Rövid beszámolók a közösség eseményeiről	15
Idézzük fel közösen a 25 évet:	
Az örmény nemzetiségi választási történelem	19
A szeretet mindent megold! - tanulságos történet	30

MAGYARÖRMÉNY TUDÁSTÁR

A Magyarörmény Tudástár célja, hogy egybegyűjtse és bemutassa az erdélyi és magyar örmény diaszpóra múltját és jelenét, történelmét, kultúráját, meghatározó személyeit és írott megjelenéseit.

A Magyarörmény Tudástár egy fokozatosan bővülő, tematikus online adatbázis, benne könyvek, tanulmányok, előadások, kiállítások, híres személyek stb. bemutatásával.

www.magyarormenytudastar.hu

dr. Csernus Gábor és Nuridsány Zoltánné (Mimi) XV. kerületi képviselőink az októberi Klubon

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Munkatársak: dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: (1) 201-1011

Tördelés: Balogh Réka

Nyomdai munkák: Dunakult Kft.